

MAGÉN ISTVÁN

Vesszőfutás

**KISREGÉNY
NOVELLÁK**

BUDAPEST

**Készült a MAZSÖK Közalapítvány
támogatásával**

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

**Tipográfia:
DOMJÁN ISTVÁN**

**A könyvet
MAGÉN ISTVÁN
grafikai díszítik**

© Magén István, 2010

„Egyes pillanatokban bizonytalan volt abban, hogy itt van, hogy ez az egész nem egy évszázadokkal azelőtt kiagyalt rémtörténet csupán. Ósdi mesék dejá vù játéka, vagy egy álom, mit felold a közeli ébredés. Nem kérdéseket feltenni, inkább aludni szeretett volna, átálmodni eseményeket. Meghalni és újra élni. Nyitva hagyni egy ajtót, nem járkálni ki be, üldögelni békésen. Gerendára szögezték Istent és az ő szépséges kezét.”

Magén István

Letölthető:

[[PDF formátumban](#)] [[EPUB formátumban](#)]

*„Mikor az Isten nincs jelen
benned – nem létezel.
A foglyul ejtett fény
mint hátrahagy – nem te vagy.”*

Mezei András

Vesszőfutás

1.

Ha gyökeresen nem is, de azért valami változott az utóbbi időben. Újra csinálta a fekvőtámaszokat. A térdét kőkeményen kiegyenesítette, olyan volt a combja, mint egy acélrúd, mint egy bot, mint egy husáng. A karja szépen hajlott, csak négy-öt centiméter után valami fájás nyilait a jobb könyökébe, föl, egészen a válláig. Ott a bőr is ráncosabb lett, de ő tudta, hogy valamikor tele volt izommal, nagy, széles, duzzadó volt a „békája”, mintha egy tekegolyó szaladgált volna a bőre alatt. Azért gyökeresen nem változott semmi, pedig a guggolásokat is csinálta, megdobogtatta a szívét, szédülést nem okozott ugyan, de meg kellett markolnia az asztalt, bizonytalanságot érzett. Tudta ő is, hogy semmi sem fog változni gyökeresen. A talpa is fájt, néha kavicsokat érzett a cipőjében, megnézte, nem volt benne semmi. Abban bízott, hogy az izmai, melyek a csontjaira tapadnak, egyben tartják még, körülfogják. Csak az volt a baj, hogy nem volt étvágya.

Akkor is csak úgy sétálgatott, fenn a hegyen. Egy fél méterrel előtte járt a fia, mikor megbillent, a ballábát felemelte, a felsőteste hátralendült, egyensúlyozott, mint egy gémeskút. Közben a karjait széttárta, lehet, hogy egylábon álldogáló gólyához hasonlított, mindegy, talán a karjai szárnyakká alakultak pár másodpercre, hogy nem esett el. Kész csoda volt, hogy nem borult háttal a lejtőre, a jóisten tette alá a tenyerét, meg a fia ugrott oda, össze-vissza kajabált, hogy mit csinálsz apa, meg hogy mért nem figyelsz, meg így, meg úgy, az a hülye. Azt hitte, hogy direkt csinálja. Persze ezen sem lehet csodálkozni, ilyen még nem volt, megszokta a kölyök, hogy az apja gyalog megy fel a hegyre, hogy csavarog a városban, buszozik, felpattan, cammog ide-oda.

Azon a délutánon eldőlt valami. Lehet, hogy semmi, de ő így érezte. Sokkal később történt a bizonyosság, amikor már kék, zöld foltok hevertek a testén. De akkor még süttött a nap, és ahogy egyensúlyozott, tényleg a gólyára gondolt, de most saját maga volt a gólya, hitványabb, mint a valódi, véznább, szófogadatlanabb. Ahogy felnézett az égre, mikor a teste hátralendült, szemébe villant a nap, meglátta a nagy, himbálódzó szárnyakat. Valamikor valóban szófogadatlan volt, felmászott a tetőre, meg akarta nézni a kéményen fészkelő párt. Ahogy kúszott, kiszaladtak alóla a nádak. Fent a gerincen fújt a szél. A gólyák olyan ártatlanul néztek vissza rá, hogy mozdulni sem mert. Álltak előtte függőleges vonal lábaikon, a pár meg a két kicsi, nézték őt, az egyik meglendítette a szárnyát, de nem repült el. Ugyanaz az érzése volt most is, mint akkor, nyolcvan évvel azelőtt. Most, ugyanúgy megszédült, mint akkor, az apja ugyanúgy rákiabált, mint most a fia, mert nem hitte el, hogy fél lejönni. Most azért annyival könnyebb volt, hogy ez itt a fia volt, és nem az apja, jól megcibálhatta a fülét, esetleg még meg is pofozhatta, bár ezt nem tette meg soha, inkább csak a lehetőséget csillogtatta meg olykor-olykor kedélyesen, kihangsúlyozva azt, hogy az apja ennek a hústoronynak. Szerette mondogatni, hogy az apád vagyok, ha akarlak, megpofozlak, szürkés-kék szemével nevetett hozzá.

A huszonöt guggolás vége felé már égtek a lábizmai, fájtak, vicsorítania kellett az erőlködéstől, pedig nem szerette megfeszíteni az arcizmait. Számolt. Nehezebbre esett a számolás is. Leült a földre, végigcsinálta, utána hátradőlt, lehunyta a szemét. Vörös harapófogó jelent meg kék mezőben, összezárult, elúszott. Hiányolta, hogy alig csúszik le falat a torkán. Úgy képzelte, hogy a táplálék szétoszlik a sejtjeiben. Világosan látta gondolatban, hogy elfogy a teste, és nem pótolja semmi. Kicsit sokáig ült a padlón, nekidőlt a fotelnak, nem lihegett, csak dörömbölt a szíve.

Az a múltkori eset sem volt az igazi. Még most is várja, hogy valaki hozzá lépjen,

és azt mondja, kitalálás volt az egész. Hogy valaki felrajzoljon egy képet a falra, és ő csak úgy fölényesen azt mondja, hogy erre, meg erre. Ott a hídon, abban a pillanatban, a híd közepén, köd is volt, meg szél is, a korlátba kapaszkodva lenézett, megszédült a víztömegtől. Lehet az is, hogy az eszébe jutott egy történet, csupa igazság, épp az a baj. Lecsúszott, még fogta a vastag cizellált öntöttvas korlátot, nekifeszítette a homlokát, hogy lehűtse. A száján sorra potyogtak ki a hangok, de nem akartak szavakká összeállni. Egy kutya morog így, ha beszéddé próbálja szeletelni az ugatást.

– A nevét, a nevét! Mi a neve? Mi történt? Elesett? Ellökték? Hol lakik a bácsi? – Suhogtak a kérdések, ahogy az ostor suhog a levegőben, végiggondolt válaszok törtek fel belőle, s a hangok az ajkán nem akartak megszólalni. Látta a kezeket, a fehér autót. A szirénázást is hallotta, látta a vakító fény vibrálását. A kezét, lábát, mellkasát leszorító gurnikat csak érezte, gyenge volt, elnyúlt az ágyon.

Tévedés volt az egész. Harmincnyolc fekvőtámasz után már bizonyos volt ebben. Hátra dőlt a fotelban, a pizsamagombjai szétnyíltak. Ha tudna enni... Megpróbálkozott egy kis kávéval, vajjas kenyérrel, pár szelet párizsival. Talán az időjárás tette, a szél a nap a meleg. Ha nem lett volna olyan sűrű a híd korlátjának mintázata, beleeshetett volna a folyóba. Az is lehet, hogy az emlékek... Megszédült, jobb kezének középső ujjja kicsavarodott, vele együtt a karja is, a válla is, lecsapott rá a hosszú, fekete fájdalom. Az orvos hümmögött, ingatta a fejét. Ostoba! Úgyis eljön, gondolta, a karjába kap, ugrándozik majd háztetőkön, át a magasfeszültségű póznákon, a szigeteken, az erdőkön. Másképp is csinálhatta volna. Készen volt minden. A cseresznye illatú nyár, a zene, az illatok. Aprókockás, angol szövetből készült öltöny simult rá, kissé bő, de lehet, hogy így volt igazán „sármos”, így voltak könnyedek és rugalmasak a lépései, úgy érezte, mintha kötelékben lépkedne a fiatalokkal. Az volt a baj, hogy körülbelül a híd közepén, annál a különös, sötétzöldre pingált oszlopnál visszanezett. A súlyos kőlapokból összerakott pesti rakpart szélén meglátott egy tárgyat, az is lehet, hogy csak egy árnyék volt, vagy csupán egy szél nyütte újságpapír libegett ott, mely pontosan úgy feküdt, mint azok a dolgok hatvan évvel ezelőtt... Megfogta az öntöttvas oszlop gombját. Vékony ujjait a korlátba fonta, a folyó vízszintes horizontja megbillent. Misem lesz már másképp, de azért felitatódhatnak a könnyek, mert elvégre valóban harmincnyolc fekvőtámaszt csinált.

Hátra dőlt a fotelban. A fáradság nem párologott el, súlyosabb lett a tüdeje, már alig tudta megemelni a mellére boruló súlyt. Összehúzta a pizsamát, még valamit rákapott, egy köntöst, vagy ilyesmit. A fotel plüss karfája simogatta a bőrét. Észre sem vette, csak mikor odanézett, hogy az ujjai remegnek. Nézte hosszú, vékony ujjait, ahogy tehetetlenül szétnyílnak. Hiába igyekezett megmozdítani a kezét, az csak remegett, mintha egy titokzatos erő rázná. A televízió képernyőjén mozgó színes foltok pörögni kezdtek. Forogtak, mint a ringispíl, ő is velük, a szoba is, a bútorok is, a falak is, a szőnyegek is. Repült a fotel, mintha katapultált volna. Elvesztette az eszméletét.

Nem tartott soká, bár nem mérte az időt. Abból gondolta, hogy még mindig ugyanazt a zenét játszották a tévében. Már nem forgott annyira a szoba, a körhinta forog így, mielőtt leáll. A zene lehalkult, puha párna volt a feje alatt. A fehér mennyezet alatt lebegő csillárt műholdnak gondolta, mely kitartóan kering a világűrben. A hosszú csengetést sem hallotta meg, illetve, mire a tudatáig eljutott, már ott álltak körülötte, magasak voltak, fehér köpenyesek, az egyiknél táská volt, letette a székre, kicsit megnyomkodta itt-ott, megmérte a pulzusát, aztán valamit firkált egy papírlapra. Most már várták a mentőt, az öregasszony ide-oda szaladgált, nem volt kedve odafigyelni, a műholdat nézte, ahogy kering a távoli, kékbe burkolódzó föld körül.

Rátapadt a tekintete. A hosszú csengetés... meg a Duna part... A Margithíd után

ötven méterrel. Nem esett volna el, nem kezdődik ez a hejcihő, ha biztonságosan rakja a lábait vadonatúj borjúbőr cipőjében. Bő nadrágja minden lépésnél meglibbent, rábukott a cipőre. Balkarján a ballon, és akkor, mint egy elfuserált mozi, vagy mint egy elbaszott tévéműsor, beugrott az a hatvan év előtti kép. A korlátra hajolt, tekintetével követte az utat. A sodrás ívében a híd két lába közé úszott a recsegve súrlódó jégtáblák fedezékében, melyek éles peremükkel felfalták egymást, jégforgácsok siklottak az örvénylő vízbe. Kevésbé félt ezektől a szörnyetegektől, mint amazoktól ott kint. Az egymásba torlódó jegek fedezékébe rejtette a fejét a minduntalan felugató géppisztoly-sorozatok elől. Ott, ahol most azok a szép fodrok gyülekeznek, csendesek, mint a virág, akkor ő igyekezett felkapaszkodni valamelyik jégtábla csúszós hátára, még mielőtt ezek a mérhetetlen kések kettészelték volna.

A műhold széles kávájáról kisebb repülő alkalmatosságok indultak a világűr tájai felé. Valahol itt lakik az Isten... – gondolta. Kevéssel azután, hogy megérkezett a kórházba, az infúzió csepegve cseppent a vénájába, a megnyugtató, álomtalan estében, beleálmodta magát a csendbe. Hümmögött. Kijár majd lóherét szedni a parkba, gondolta, nagy elálló fülű lóheréket. Elálmosodott, vágyott rá, hogy lássa a fiát, azt a gazembert aki nélkül nem lenne itt a papucs, meg a törölközője. Még aznap este kihúzta a vénájából a csöveket, felfelé indult, mindössze három emelet volt a tetőig. Barátságosak voltak vele a lépcsők, a lába elé feküdtek, mint a kutya, mikor megadja magát. Idegenül néztek rá a felsőbb emeleteken, igyekezett elkerülni mindenkit, ösztönösen érezte, hogy ha kijut, megtalálja, ott fog állni fehérben, rojtokkal a ruháján, szárnyak nélkül. Az ajtó nyitva volt, padok, székek heverték szétszórva. Felállt, onnan a peremre, biztonsággal járt a mélység fölött, mert felfelé nézett. Csillagtalán volt az ég, ő mégis kifürkészte a bolygókat, már-már elrugaszzkodott, mint a madár, amikor lerántották. Lehuppant, pedig erősen fogták, vékony csontjainál fogva. Nem haragudtak, csupán gúnyolódtak egy kicsit, az érintésük fáj, a mosolyuk is. Máskülönb teherautónyi fát látott az erdő alatt, már majdnem készen voltak a rakodással. Erős volt, fatörzseket billentett a vállára, a sziklás lejtőn jó szerszám volt a bokája, vitte, mint egy zergét. Most őt vitték így, az ember mosolyogjon, ha valamit csinál, van is min, megint valami bolondsággal próbálkozott. A két csuklóját összesodort gézzel az ágyhoz kötözték. A cső visszakerült ugyanoda, látod, fiam – mondta, – hagyod ezt? – kérdezte. A fia fogta a kezét, a nagydarab behemót, még egy kése sincs, hogy elvágja a madzagokat.

Hajnalodott. A zöldes víz elnyelte a bogarakat, bársonyosan egyenesre simult. Az öregember párnája habosán lágy volt. Most már tisztán érezte a sötétséget. Hallotta a fia szuszogását, az ágy mellett ült a széken, elbóbiskolt. Idáig jutottam, gondolta, ő pisiltet meg, komoly ember, gondolta az öreg, az apám volt ilyen. Rég eltűnt a zöldes víz a Dunából, kiapadt a folyó, a medrét benőtte a fű, a gyom. A Kárpát medencéből eltűnt egy folyó, a halak fuldokolva ugráltak. Lezúdult az eső. Kék, sárga, zöld színű villámok csapkodtak. Senkinek nem volt sem apja, sem anyja. Káromkodott. Dörgött az ég. A huzatba csúsztatott pokróc alatt fázott. Mindig fázott, még nyáron is. Vastag, kövér pokrócot borítottak rá. Finoman tapintó ujjak elrendezték. Köszönöm, te gyerek, mondta. A fia megsimogatta az apja arcát. A szomszéd ágyakon mocoogtak. Messze a függönyön túl, lámpák világítottak. Férfi és nincs nála kés – gondolta az öregember. A csuklójára tekert kötelék még mindig szorította, pedig már nem volt ott. Az infúzióból most is ereszkedtek alá a finom cseppek, eltűntek a vénájába ültetett csőben. Szabadon mozgathatta a csuklóit, jó érzés volt, pedig meg se billentette őket. Tenyerei a nyitott ajtókon át befúvó légáramlás felé néztek, mintha lélegezne velük. Igen, miután átaludta a fél éjszakát, már nem hitte, hogy azért... Elképzелhető, hogy nem... – gondolta. Még jobban fázott, remegés rezegtette a bőrét. A fia megpróbált aludni a széken. Csikorgott a hó a csizmák alatt. Mintha az égbolt ereszkedett volna alá. A katonák részegen,

kornyikálva hadováltak valamilyen dalt. Összekötözték, felhúzták egy fára, ha kitört volna a válla, se fájhatott volna jobban. Hamarosan belepte a hó. Elájult, ki tudja mikor jöttek vissza. Levágták, szétnyíltak az erei, a hóba zuhant, a frissen lehullott hópolyheket felolvasztotta a vér.

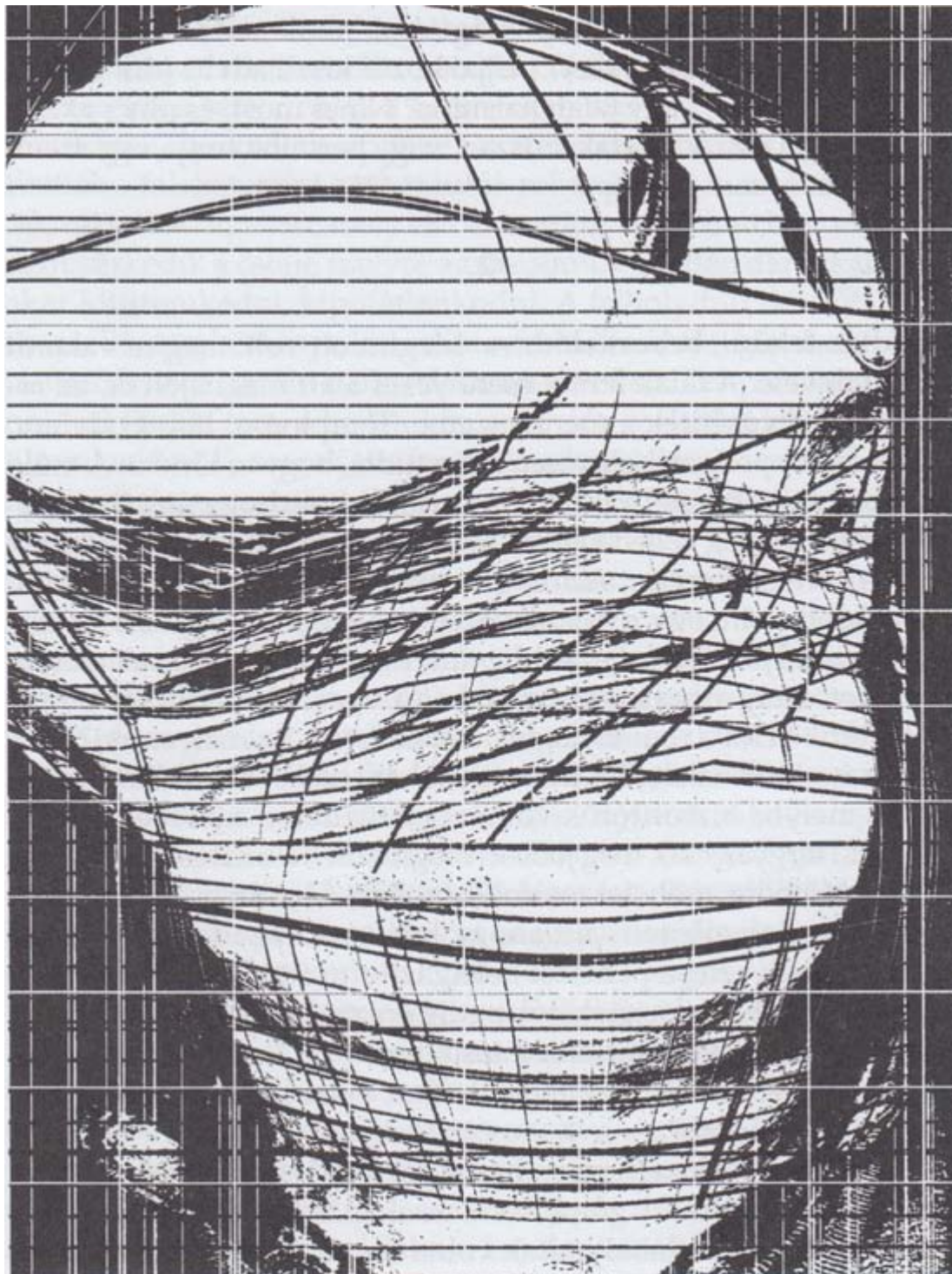
Aludt egy sort. Az arcára visszatért a pír. A szemei körül életre keltek az izmok. Almait most már megpróbálta leválasztani a valóságtól. Azt a pokoli éjszakát az emlékezés szemétládájába hajította volna, de a jobb csuklóján, az ütőér közelében az a négy centis vágás, mely vastag, ormótlan, kusza sebhelyet hagyott maga után, újra és újra visszaidézte.

Most már reggel volt, nagy jövés, menés, takarítónő mosta fel a követ. A gyerek elment, valamit firkált egy papírlapra. Nem is olyan gyerek, csak neki az, mindig is az marad, taknyos, akivel fogócskázik a Szabadság hegyen, akinek papagájt vásárol, meg bélyegeket.

– Ne tornásszon Antal bácsi – bocsátotta el az orvos. – Játsszon az unokáival, sétálgasson...

Még aznap, mikor kiment, elment a Körtérre szemüveget csináltatni. Jobb volt minden, mint azelőtt. Kiállt a kapu elé, elnézte a forgalmat, átment a túloldalra is, vásárolgatott. Világosak és egyszerűek voltak a dolgok. Nem baj, semmi sem baj, csak a méltóság maradjon meg, meg a látszat. Szeretett sétálni, emelt fővel, semmire sem gondolva, tempósan, előre szegezett tekintettel. Szeretett köszönetni a nőknek, amikor még fiatal volt, jelentőségteljes kezicsókolomokat mondott, meg kisztihandokat. Finom ember – mondogatták a nők, – finom úriember... Tiszta vagyok kívül, belül, mesélte az öregasszonynak. Kisúroltak egy súrolókefével, tette hozzá huncutkodva, az ereimet egy speciális mosógépben mosdatták, mondta, hogy megnevetesse. A buszon nem kapaszkodott, csak állt könnyű, laza terpeszben. Egyszer még lógott is a hetesen, a kocsni nem akart elindulni. – Hé! – kornyikálta a sofőr. – Az a fiatalember miért nem húzódik beljebb? – Futni is szokott, rugalmas, vastag gumitalpon, szinte alig érve a járdához. Egyszer egy kisgyerek tekerte előtte a háromkerekűt, közvetlenül előtte, hozzá is ért, még a járás lendületében volt, amikor átesett rajta. A kezét előre nyújtotta, mint egy botot, így zuhant a kövezetre, igyekezett nem a gyerekre esni. Széttérpesztett ujjai közül kettő-három majd bele szakadt. Felfogta az ütést, az arccsontja azért kapott, véresre horzsolódott. Az ujjai még napokig panaszkodtak, a duzzadás, és az elszíneződés fázisai követték egymást. Kicsit elhagyta magát, a fotelban aludt kinyújtott lábbal, vitatkozott az öregasszonnyal, meg önmagával is. Bele is halhatott volna, mondták, bele, gondolta, de nem halt bele. Kieszelte, hogy egy nyéllal ellátott rugót fog húzogatni, gondosan oda figyelve, szemerkényit megfeszítve a hasizmait is. Egy ködös októberi délelőtt a piacra indult. Odafigyelt rendesen, kapaszkodott, még le is ült. A megálló követték egymást, nem akart kérdezősködni. Mindkét végállomást megjárta már, amikor kétségbeesett. Sosem látott házak tornyosultak az út két oldalán. A busz ablakából kitekintve olyannak tűnt a világ, mint amikor először nézett szét New Yorkban. Az emeletek hallgatagon bámultak, az ablakok üvegszemei titokzatosan fürkészték a messzeséget, mint a Szfinx. Elindult gyalog, de elfáradt. Leült egy padra, elszunnyadt, ott találta az este. Most már végképpen nem tudta, hol van, azt sem, hogy melyik városban. Kitalálhatta volna a széles folyóról, meg a rajta átívelő hidakról, meg a villamosok csilingeléséről, melyek folyton felébresztették, ha elszunyókált. Eszébe sem jutott, hogy valami köze lenne ehhez a tömeghez, mely folytonosan hullámszik, körülötte. Ilyenkor nem szoktak a padokon üldögélni. Feltűnt az embereknek, de nem szóltak hozzá, minek? Kabátjukba burkolódtak, ködöt hozott a szél, a Duna vízén egyetlen fénypont himbálódzott. Leült egy téren, de tovább ment, mert a gesztenyefák alatt mindenféle vásott alakok gyülekeztek. Befordult egy mellékutcába, a meghitt

csendben világító ablakok alatt hirtelen úgy érezte, mintha már egyszer... Ujjai közül kiszaladt az idő. Tíz éve volt e, vagy húsz, vagy talán harminc? Nincs most, és nincs akkor. Az idő végei összecúsztak, húsz év, vagy harminc annyi, egy szempilla rebbenése.

2.

Fáradtan feküdt, beburkolódzva. Megint ott volt, megint valamit csináltak vele. A falak fent a mennyezet alatt meghajoltak, az árnyékok belevésődtek a mennyezetbe.

Templomot látott odafent, csúcsosat, kupolását, boltíveset. Nem tudta, hogyan történt. A múlt idő bolondozott vele? Elszakadt a szál, ahhoz, hogy újra össze lehessen kötni, meg kellett keresni a végeket. Megint valamit töltöttek belé. Az erek, az erek... Az öreg szerkezet, a teste, elpiszkolódott, eltömődött, mint egy rossz vízvezeték. Nem kap elég vért az agy, ettől lesz hülye. Tiszta sor. Addig tart, míg kiséprúzik a sok trutyit, szemetet, mely megakadályozza, hogy a vér... Ennyi? Hát ennyi? Hol a titok? Hol a reménykedés, hol az Isten, ha csak ennyi?

Egy ápolónő hajolt fölé, mint egy fehér hasú báránnyelű. A nadrágját, melybe biztosítótűk voltak beletűzelve, a zsebéből kitüremkedő tárgyak csak még jobban megfeszítették, felfeslett a varrás, kilátszott a bőre, mely feszes volt a mellén, a hasán, a csípőjén. Benyúlt a paplan alá, tett-vett ahogy kell, rendezkedett, a kacsát a lába közé helyezte, a peniszét beleigazította a csőbe. Nem lett nagyobb, az ujjak finom játékatól, pedig érezte, hogy szíve megmozdul, vergődik, a vér szertefut a testében.

– Nővérke! – szólt lágy mosollyal az ajkai között. – Lehet egy utolsó kívánságom?

– Utolsó? – Ránézett, nagy, barna szemével szinte ellepte, mint egy folyó. A tekintetük görcsösen összekapaszkodott, mintha egymásba futó faágak gabalyodtak volna össze. Az öregember arcán tűzpiros lázrózsák virítottak. Még tudnék élni... gondolta. A nő nekitámaszkodott az ágy vaskeretének, a szemközti falhoz is hozzáért hosszú kezével.

– Szeretem... – mondta az öregember, pedig egészen mást akart mondani. Kérni akart valamit, ami már nem fontos... Belecsimpaszkodott a tekintetével. A tenyere vágyott rá, hogy megérintse. Izzott, lehunyta a szemét, csakúgy felnyúlt a levegőbe, mintha pillangót hajkurászna. Szétnyitott ujjaiával, mint egy hálóval, végigpásztázott, mint a lepkehálóval játszadozó gyerek. Tenyerét, mintha egy forró kályhához érintené, a nő kerek combjára tapasztotta.

Kezének ujjai, vékony ujjperecéi, apró izompárnácskái, melyek már elfonnyadtak, összeráncosodtak, új életre keltek. Szinte érezte a vérereket a tenyerében, a véresejteket, melyek, mint szorgalmas munkások cipekedtek, építették a szöveteket, hoztak, vittek, tisztították a falakat, mint a teherautók rohángáltak az utakon, túlköltek, rakodtak. Egy test, mely élet és energia, egy darab hús, melyben nem kérkedik a csont, mélyre ágyazódott, egyetlen darabkája sem akar kitüremkedni, kipofátlankodni. A felbolydult délelőtt most összeállt, megkeményedett, mint a formába öntött gipsz. A falióra mutatója nem ugrált, hallgatásba merevedett. Tenyere beszívta a női test illatát, ízét, a hajlatokét, a ruháét, melynek leheletnyi kitüremkedései új, meg új történetek kezdetei lehettek volna. Lassan, forrón, sisteregve, mint a láva, vonult a keze, látóvá válva kutattak az ujjak, bűnbűn fogant pogány bálványok után. Körbe járta, megtapintotta a szemérmét, átkutatta, mintha visszatérni kívánna az oltalomba, a puhaságba, az anyaméhbe.

Ha marad az élet, ha így marad, gondolta, tépetten, foghíjasán, kopaszon, akkor is élet, mindaddig az, amíg holnapot hoz a várakozás. Arra gondolt, hogy tudna még férfi lenni talán, talán igen, hogy az a valami ott a lába között, mellyel gyermekeit nemzette, mellyel boldoggá tette az egykori asszonyokat, kiknek legalább olyan feszes volt a fenekük, mint a maiaknak, megszágyenül a kacsáktól, a csövektől, a katétereiktől. Nem fog eltévedni többé, nem fog kisiklani, megvárakoztatni, és ha igen, hát akkor igen. Liftezett, emeletekről emeletekre sétált, kirándult az alagsor huzatos alagútjaiban, az épületszárnyak alatt messzire merészkedett. Nem félt, nem remélt semmit, nem aggodalmaskodott. Fáradt volt, elfáradt, belerogyott a hepehupás ágyba, az oldalára feküdt, felhúzta az egyik lábát, hortyogott, mint egy medve. Az éjszakák hosszúak voltak, a feketeségben mindig akadt némi reménytelenség, a monoton zúgással átítatott folyosókon. A jajok, a sikolyok, a nyögések, a csengetések, a dobogó lábak, bajokról

szóltak. A véce volt az egyetlen cél, ahová érdemes volt eljutni. A töredezett csempéjű, repedt ülőkéjű véce, ahol a zsákokba gyűjtött szennyest is tárolták, borzongással töltötte el. Kipróbálta magát, nem tévedt el a föld alá épített átjárókban, sem az emeletek végtelen egyformaságú folyosóin. Megismert mindenkit, neveket jegyzett meg, kényesen ügyelt rá, hogy tapintatos legyen. Megbizonyosodott róla, hogy az a dolog véletlen volt, talán az időjárás miatt, talán felszaladt a vérnyomása, talán... Meg aztán... Á hagyjuk! Azt hitte, hogy... Olyan nagyon hasonlított... Nevetséges. Jó is lett volna a West Orvis streeten autózni, betérni, az Amesbe, a Levis boltjába, az Olgáéba, a Solomonéba, kimenni a folyópartra, elnézni, ahogy a zsilip mögött felszaporodott víz zuhatagként ömlik a mélybe. Horgászni a végtelenség partján. Jó is lett volna!

Tanult valamit. Szavakkal elmondhatatlant, kielemezhetetlent tanult, vagy inkább csak tapasztalt, inkább csak megérezte, inkább csak megsejtett valami fontosat, nélkülözhetetlent. Valamit, ami az élethez szükséges. De kell a halálhoz is. Most már átlátott a túloldalra, mint amikor a St. Laurenc folyó partján üldögélt, és elnézegette az északra úszó felhőket. Tudta, hogy van, létezik, csak át kell jutni a folyón, mely széles, mint a tenger. Olyan volt ez, mint azok a hatalmas hajók, melyek méltóságteljesen emelkedtek fel a vízoszlop tetejére.

Egyik nap feljutott a tetőre. Túl sokat járkált, szóltak is érte, de kit érdekelt. Merő véletlen volt. Pontosan tudta, hol van, csak azt nem, hogy hova jut, ha kinyitja azt a homályos, áttetsző fehérségű ajtót. Véletlenül nyomta meg a gombot, a sok, elválaszthatatlanul egyforma ajtó közül éppen azt. Megcsapta a szél. Lehetett volna más is, egy kórterem, egy orvosi szoba, de nem, ez a nagy, világos, könnyű ajtó magára az égboltra tárult. Megsokszorozódott a fény, mely ezüstössé színezte a homályos üveget. Szinte kicsapódott, a szél nem volt bántó, inkább friss, és közben kényeztetően lágy. Padok voltak kint, és észak felé tartottak a felhők... A padok üresek voltak, elhagyatottak, rendezetlenek. Körülnézett, nem látott senkit, aztán ahogy körbe fordult ismét, egy nőalakot pillantott meg. Háttal ült, a lábát összefonta, nem látszott az arca. Szeretett volna visszamenni a langyos folyosóra, visszamenekülni, beülni egy kényelmes fotelba, aludni hosszan, kibékítőn, de az ajtó becsapódott, és nem nyílt ki többé. Nem félt, csak kételyei voltak. Annyiszor bízott valamiben, ami nem teljesült. Félt, vagy inkább csak tartott tőle, hogy elragadják, elvonszolják, hogy leütik, hogy kiforgatják. A nő fátylakkal, selymekkel éppen csak eltakarta teste világított, a vállára telepedett az a fénysugár, mely a sűrű felhőtakaró egyetlen keskeny résén át kitüremkedett. A távolban hegyek és hegyek egymás mögé rendezett hadai sorakoztak, cikcakkosak, hullámosak, merészek. – Gyere, mondta a nő, és intett. A jobb karjára támaszkodott, a háta felmagasodott, a csípője kifordult, a gerince ívben oldalra hajolt. Máskülönből nyílegyenesen emelkedett, úgy, mint az erdei fenyők, a lapockái szárnyakhoz voltak foghatók, a sok apró izom úgy dudorodott sorban, mint az erős szárú tollak.

– Gyere! – intett ismét. Az arcát nem fordította el, messziről jött a hang, jöhetett délkelet felől, vagy délnyugat felől, meg arról is, amerre a felhők tartottak a vastag dongákkal megerősített égboltozaton. Elindult, ment, csoszogott a papucsban, már oda kellett volna érnie, de a távolság alig csökkent. Lihegett, megszorította a lépteit, félre lökte a padokat, a karjával evezett a levegőben, felemelte a lábát, ahogyan a gyerekek szokták, ráhajolt a fényre, fejével fúrta magát előre. Közeledett, de olyan nehezen, hogy mire mögé ért, lerogyott, a földre fektette az arcát, lihegett tátott szájjal, lehunyta szemmel falta a levegőt, zihálva, ahogy a tüdején kifért.

Nem volt a testnek árnyéka. Halovány, szórt fény vette körül. Szép volt a hát, a haj, a fej, szépek voltak a karok. Oldalról nézve hegyes hullámot vetett a mell. Ahogy felnézett rá Antal feltápáskodás közben, még hatalmasabbnak tűnt, toronyszerűnek. Próbálta megkerülni, elé kerekedni, de a lábai elfáradtak, összerogyott. Most már még

az élete árán is látni akarta ezt az arcot, ha bele döglik is, ha ott pusztul is el a lábához omolva, a szemébe akart nézni. Négykézláb mászott. Utcányi volt a pad, épületnyiek a lábak, a combok. Azért haladt négykézláb, mert így közelebb volt a föld, könnyebb volt összeesni, lerogyni, sebzetten lihegni. Bekanyarodott, lehet, hogy mellékutca volt az, nem volt túloldala. Békétlenkedett az ég, hatalmas villámok cikáztak, sercegetek. Emlékezett, rá, hogy valaha erős volt, ezért felállva is próbálkozott, botladozva, semmi sem tudta eltántorítani. Az arcát... az arcát, azt akarom látni, gondolta. A szemét, a tekintetét, a szemhéját, ahogyan lehunyja a szemét, mely olyan lehet, mint a nap! Kirajzolódott a láb, a boka, a térd. Ha felnéz, gondolta, meglátja, erős lesz, rettenthetetlen, összeszorítja a fogait, kibír mindent, mert az ott fent, az a szem bizonyosan ugyanaz. Most már elé került, csak fel kell vetnie a fejét. Várt még egy kicsit. Magánál volt, ura volt a terveinek, elképzeléseinek. Most már felnézhetett, láthatta, övé volt, szenvedett érte.

Mély lélegzetet vett, beszorította a levegőt a rekeszizmai alá, ha volt még erő benne, az mind egyetlen pontba sűrűsödött. A távolság is elég nagy volt ahhoz, hogy valamit lásson. Megállt szétterpesztett lábbal, ökölbe szorított kézzel. Szájában aludt a csend. Felnézett. Előjöttek a hosszú éjszakák rakoncátlan álmai, a süket tévéműsorok, a hold, mely elbűjt, hogy koszcsíkot húzzon az égen. Az arc nem volt sehol. Ugyanaz a hajfonat látszott, mint a túloldaltól, ugyanaz a kifordult csípő, ugyanaz a savanykás illatú hát, ugyanaz, ugyanaz... Arccal lefelé a földre feküdt. Itt marad, ez az a hely, ez legyen az, az övé, melyet nem vehetnek el tőle.

Éjfél volt. Kisebb szaladgálást hallott maga körül. Kicsit megrázták, vagyis inkább megkopogtatták. – Antal bácsi... Antal bácsi... – mondta a dundi ápolónő, az éjszakás. – Órák óta keressük. Hogy kerül ide? Ilyen messze... Szörnyű... Riadóztattuk a biztonságiakat, a rendőrséget... tud jönni? – A füléhez tartotta a telefont, forgolódott, hogy legyen térerő. – Megvan. Nem kell. Úgy látom, jól. Tud... – Zsebre tette a készüléket. Elindultak. – Karoljon belém Antal bácsi – mondta. – Szívesen magába karolok, – válaszolta az öreg – de mi lenne, hogy ha maga karolna énbelém, mintha férjfeleség lennék... – huncutkodott. Sokáig tartott az út. Nem is gondolta volna, hogy ilyen messzire keveredett.

– Legalább jól aludt abban a fotelban? – kérdezte a nővér.

– Hajaj... – mondta az öreg.

– És álmodott valami szépet?

Megtorpant. Eszébe jutott az álom. Vagy talán nem is volt álom. Fázni kezdett. A fejét behúzta a nyaka közé. Önkéntelenül közelebb vonta magához a lányt.

– Egy nővel álmodtam – mondta.

– Szép volt?

– Hát... tulajdonképpen igen. Illetve... Nem is tudom. – A hideg rázta akkor is, mikor bebújt az ágyba. Hortyogtak körülötte. Forró teára vágyott, mondogatta is, de nem hozott neki senki.

3.

Mint száz meleg, puha kéz, úgy dédelgette az otthoni ágy az öregembert. A paplan körülvette, simogatta, magára öltötte szegleteit, domborulatait, kipárnázta soványságát,

megölelte kidudorodó csontjait. – Fiam... fiam... – mondta az öregember utazás közben a gépkocsi kényelmes ülésébe süppedve. Később még hozzátette megint más hangsúllyal: – Fiam... fiam... Most felkapta a szóvégeket, az előbb lekanyarította, letompította, sóhajtássá lehelte a hangokat, megpödörintette őket, mintha egy fehér papírlapra firkálgatna iniciálékat aranyhegyű tollal. A szájából kirepült hangok színes szappanbuborékokként szálltostak a levegőben. Leestek, szétpukkantak. Helyüket felszárította a szél. Ismételte, mint az imádság sorait, a ruhája ráncaiba mondta őket. El akarta rejteni a bő redők között.

Amikor hazajött, akkor, még egy hátizsák sem volt a vállán. Vállja sem volt. A vastag katonakabát adott emberi formát. Ránőtt, le se vette éjszakára. Napokon át így aludt, elbújt benne, mint a csiga a házában. Egész nap a fiúkkal tárgyalt, este visszatért a szülői ház üres falaihoz, az ablakokat sem csukta be, hogy csikorogjon a hideg, hogy menjenek onnan, hogy távozzanak az emlékek, hogy a hó, a jég elkergesse őket. Hogy ne teljenek meg a szobák a hangjukkal, kurjantásaikkal, nevetésük se visszhangozzék többé. Ukrajnában álmodott, minden megegyezett, hátborzongatóan stimmel. Furcsa lilás ködben meneteltek, szinte mindenki ott volt, elnyelte őket a marhavagon. Minden nap aknát szedtek, hason csúsztak, testükkel élesztgették a halált, mint a lángot. Barátai szétszagatva heverték. Remegett a keze. Maga előtt látta a túloldalt, a halálvölgy megnyílt. Kíváncsiság fogta el, megtudni az igazságot.

Megtanulta kiüresíteni az agyát, elzárni mint a rádiót. Amikor varrt, úgy mozgott a keze, mintha a felhőket ölténé össze. Szabályos, apró öltések születtek végtelen rendben, mint a sejtek. Az ujjaival látott, diskurált a bőrrel, bocsánatot kért, amiért fájdalmat okoz neki.

A felhők lettek az édesanyja sírkövei. Végtelenre méretezett sétái közben visszatükröződtek világoskék szemében. Szótlansága a természetnek szólt, a természet nyelvén volt szótlán, lépéseinek egyformasága a fűszálak egyformaságához hasonlított. Felszegte a fejét, beleszagolt a levegőbe, szája nem húzódott mosolyra, mégis valamilyen elégedettség tükröződött az arcán. A felhők, mint simára csiszolt sírkövek lebegtek a messzeségben. Amikor még ez a nagy behemót kisfiú volt, és ugrált mellette az utcán, lopva leste az arcát, mert nem értette mitől jó a levegő. – Jó levegő van... – ismételte Antal a beszélgetésekkel telefüstölt cipésműhely után. Nem volt mondanivalójuk egymásnak, illetve ami volt, elmondta cipőik kopogása. A gyerek ugyanarra gondolt, amire ő, illetve gondolt valamire, amire ő is gondolhatott. Nyilván ugyanarra gondoltak, mert amikor összenéztek, úgy érezték, mintha mondat után tennének pontot. Feketeruhás, fekete fejkendős öregasszony egy „L” alakú tornácos ház udvarán. Pedig neki csak egy szeletke jutott a szeretetéből, mert nyolc részre osztotta azt. A bátyjai mellett erős volt és magabiztos. Az is lehet, hogy tizenkét részre osztotta a szeretetét, hogy azoknak is jusson, akik hiába próbálkoztak. A temetőben sorakoztak az aprócska sírok, Jankelé, Frigyesé, Arnoldkáé, meg Lenkéé. Utálta a temetőt, ha kilovagolt, elkerülte azt a füves lapályt, melyen mások oly szívesen futtatták lovaikat, a libalegelőt, melynek kemény, rugalmas háta jól bírta a vágat, amikor Majsa felé fordult a pusztaságban.

Arra gondolt, hogy örökké tartson ez a lágyság, az ágy, az olvasólámpa melege, meg a televízió biztató vibrálása. Úgysem tudna meglenni a felhők nélkül. Úgyis összetörné ezt a hívogatást. Mióta nem érkeztek levelek Matildtől, hidegen hagyta a postaláda, korábban futkosott nézni. Nem tudta elképzelni az életet Matild nélkül, ő volt az utolsó út, mely visszavezette a gyerekkorba. Matild levelei mindig ott heverték az asztalon, arról beszéltek, vagy várták a következőt. Újdonsült érzései nem voltak Matilddal kapcsolatban, csipkegalléros, rakottsoknyás kislány maradt, a legkisebb, a hízelkedő, aki az anyjával susmutolt. Akkor jöttek össze igazán, amikor a bátyjaik teste már szanaszét heverték Európában. Az összes szeretet egymásra szórták, miután

másnak már nem tudták odaadni.

Finom volt az ágy. Most, hogy már mindnyájan odaát voltak, ő sem akart különösebben itt maradni, persze elmenni sem, siettetni sem, bűnbe esni. Hovatovább négy éve már, hogy Matild elment. Nehezen hagyta itt ezt a világot. Küzdött, és vesztett. Ráesett a saját botjára, eltörte az arccsontját, kiszúrta a szemét. Soha sem tudott kiegyezni ezzel. Matild magányossága feldolgozhatatlan maradt a számára. Semmit sem akart úgy, mint talpon maradni egy kicsit. A temetőbe már nem járt az apjához, mert letelt az ötven év. Lassan kétszer olyan idős lesz, mint ő volt. Az évek során fontos lett a libalegelő, mely a temető lábához borult. A temető piciny dombjáról messzire lehetett látni, de elkampózta a tekintetet az egymás mögött lépdelő libák hosszú sora. Számára üres volt a falu. Zavart volt, ha véletlenül betévedt, nem nézett senkire, játszotta a szenvtelent, csak ő tudta, mi játszódik le benne. Minden ház, vagy házhely ismerős volt. Emlékezett, hogy kik lépkedtek régen az úton reggelente, és kik siettek tova a szürkületben. Szótlan akart lenni, konok, hangtalan és érzéketlen.

Elálmosodott. Megszorította a rekamié faragott paneljét, végigcsúsztatta az ujjait a csigákon.

Keze visszatükröződött a mélybarna felület fényességében. A tapéta apró faágacskái szabályosan futottak a falon, nyílegyenesen, fakadó rügyek zöldelltek rajtuk. Ha lehunyta a szemét megjelent az a csövekkel, meg vezetékkel összekaristol, fehérre meszelt szögletes doboz, a szomorú tűzfalakra néző ablakokkal. A szótlantul, kómában fekvők, a csontvázak, a pelenkázottak, az ágyhoz kötözöttek, a vizeletes zacskót lóbálók. Minden gyűlöletesen fehér, Isten oda sem néz, nem is tiltakozik, elzárkózik az érintésüktől is, pedig hozzá készül mind, van aki már ott is van, de a csontjai körül még kergetőzik a vér, búcsúznak a sejtek, az atomok, mielőtt szétszóratnak. Végtelen útjukon parányi epizód volt csupán ez a néhány évtized. Őrzik a kezdetek titkát, emberbe, állatba, virágba vándorolnak soha nem szűnő körforgással. Búcsúznak, nem örökre, mert az öröklét villanásnyi. Ott benn, a fehér doboz mélyén, a repedtfalú, kicsorbult csempéjű, elzárható vízcsapú helységekben kápók vannak, szartakarítók, hullarablók, cinikusok... – Ne játssza meg magát! Már megint beszart... élt már eleget... Leoltotta a lámpát, lehunyta a szemét, monológot mondott Istennek, szabálytalant, amilyen nem szerepel a liturgiában. Biztos odafigyel félszemmel, alszik közben, eszik, ja persze nincsenek életfunkciói, mert nincs teste. Hozzá képest állatok vagyunk, a szórakoztatására tart minket. Ha jól imádkozom – gondolta – felhívom a figyelmét, észrevesz, odanéz, próbára tesz, talán mérges is lesz a zaklatásért. Az sem lehetetlen, hogy jobb elbújni a sorok között, hagyni, hogy csörgedezzenek a napok. Jaj annak, aki méltatlan, aki rosszkor kopog, aki hetvenkedik. Hajbókolni kell, megköszönni a szerencsétlenséget. Dicsértessék, hogy megenyhüljön. Van, de pihen, beszélget, játszik szörnyű játékokat, feltámaszt, eltöröl, megalkuszik, vidd, ha olyan ügyes vagy, mondja. Egy millió? Tíz millió? Tessék! Száll az ének, tornyos, kupolás, meg jeltelen házak falai közül emelkedik, betegágyakból is, koporsók mellől, útszélekről, siralomházakból... Már megint engem dicsőítenek, mondja, velük dúdol, zümmög, lenyúl, megsimogat, elgondolkodik.

– Édes istenem! Te, aki a világmindenség rettenthetetlen ura vagy, irgalmas, szelíd, megbocsátó, akiben bízom kezdetektől fogva, nem hagytál cserben, de megkínóztál, áldott legyél. Magadhoz vetted mindenkimet, szenteket és mártírokat, dicsőség, halleluja! Ne hatódj meg sírásomon, logikátlan, lehet, hogy csak magamat szeretem, szégyellem, lehet... Hadd fogjam meg rojtjaidat, és boruljak eléd. Hadd érintsem lábad előtt a talajt könnyeimmel. Hadd hallgassam a szeráfok karát, amint éneket fabrikálnak dicsőítésedre. A hozzád vivő utakat járom. Ne alázz meg, nehogy atyáim és nagyatyáim, a tiszták és szeplőtlenek, és azok, akik pernyeként szállnak, akiknek a

felhők rejtik a porát, akik lehullanak a tavaszi esővel, felszállnak a viharokkal, akik benned bíztak, akiknek alkotója voltál, akiknek még az írmagjuk is eltakarított, megaláztassanak, amikor én megaláztatok, földbe tiportassanak, amikor én a földbe tiportatok, szemérmük felfedtettsék, amikor a szemérmem felfedtetik, széttiport testtel, nehogy csövekkel teletűzdelve, rongyként fetrengjenek kisebesedve, vizelettől lucskosan! Ne alázz meg!

Elhallgatott, elbóbiskolt, aludt egy kicsit. Beletemetkezett a párnába, a paplan virágaiba, a zsebkendőjébe. Almában lóháton nyargalászott. Szép, kerek, boltozatos álom volt. Mikor felébredt, szeretett volna visszatérni az álomba, meg is próbálta, lehunyta a szemét, eszébe jutott, hogy otthon van, hogy el nem vihetik innen, hogy befalazza magát, hogy örök álmában a kék-piros kockás paplanja simogatja majd. Aztán újra elaludt, újra lovagolt a gémeskutas pusztán, kopaszon, rövid lábaival alig bírta átfogni a lovat, nyeregtelenül, iskola helyett. Egy faággal verte a ló oldalát, inkább csak kapirgálta, csiklandozta, döfkölte.

Fáradtan ébredt. Végiglovagolta az éjszakát, ha álmában is, de ló hátán zötykölődött, forgolódott, sebesebben a vonatnál, loboncos tájakat száguldott körül a széllel. Aludni, aludni, gondolta, talán az az igaz, az a valódi, emez pedig csak az álom.

4.

Vonatra szállt. Nem voltak sokan. Könnyű válltáska volt nála. Betelepedett egy üres kupéba, lehúzta az ablakot, elnézegette a peronon nyüzsgő sokaságot. Hamarosan szomszédai lettek a fülkében, ezért átment egy másikba, majd egy harmadikba, végül egy másik kocsiba, ahol kevesebben voltak. Voltaképpen, valamikor, úgy ötven, hatvan évvel ezelőtt már alaposan megtervezte ezt az utazást. Mindig közbe csúszott valami, hol egy kis diktatúra, vörös, véres szájú, pöffeszkedő, kiengesztelhetetlen, hol egy kiszámíthatatlanul rövid forradalom, békés és harapós, zezugos és kiismerhetetlen, akkor is megpróbálta, de lelökték a peronról, hagyta, nem tiltakozott, sorscsapásnak vélte, megszívlelendőnek. Mesebeli keljfeljancsik ugrottak talpra, bajusznövesztők és pödörintők, meg levágok, simára borotválkozók, arcmegecélózók, fekete kucsmában, viharkabátban, mindenkire szegezett géppisztolyokkal. Pár hét múlva meg sem állt Szombathelyig, ott már valaki várta, akinek a címét még Pesten szerezte meg egy kocsmasztalnál. A kocsmasztalok fontosak voltak akkoriban sorsválasztó ügyek bonyolításánál. Vagy húszán indultak el éjjel. Nem mutatkoztak be, nem is biccentettek, mint akik még az átmenetnél is átmenetibbnek tekintik ezt az összeröffenést. Mikor a mocsáron átkeltek, és felvillantak a reflektorok, már késő volt bemutatkozni.

Csupa régi, halaszthatatlan ügy. Feledésből feltámadok, akiket már nem díjaz senki, de különcöknek és hóbortosoknak azért fontosak lehetnek. Ma minden békés, kifogástalanul festői. Terepszínű köd úszik. Ilyenkor jó beszélgetni egy pohár forraltbor mellett a régi bajtársakkal. Antalnak nem volt sok csomagja, csak egy ócska táskát húzta a vállát. Az emberek cseverésztek, senki nem kérdezett semmit, mintha pontosan ismernék egymás ügyeit, kijelentő mondatokban beszélgettek, felszínesen, odafigyelés nélkül. A vonat elindult. Recsegve lendült egyet, aztán behúzott. A zakatolás is azt közölte vele, hogy ez az az út, melyet körülbelül ötven évvel elhalasztottak, de még további ugyanannyival elhalasztható lett volna. Nem hitt nekik. Legalább hangosabb

lett volna, zötyögősebb, rázósebb, de nem, simán úszott a hézag nélküli síneken, akárcsak egy vitorláshajó. Nem baj, gondolta az öregember, azért befejezem azt, legalábbis mindent megteszek érte. Mindent megteszek, hogy ne legyen kapkodás. Olyan sokáig rendezkedett, hogy közben elaludt. Nem volt rossz a rugalmas, puha ülésnek dőlni, a tudat alatt számolni a villanyoszlopokat, belealudni figyelmetlenül, elkényeztetve. Megszemlélte a házakat, az embereket, a tájat, és akkor jutott az eszébe, hogy nem is tudja hová megy. Aztán azt gondolta, hogy ebből még nem lehet baj. A kalauz rá sem nézett, pedig elvárta volna, hogy legalább belékössön, kifogásoljon valamit. Most már csak az irányt kellene megtudni, de az ilyenfaja érdeklődés a legkockázatosabb. Egy fiatal mama a gyerekeivel játszott. Egy-két év körüli leányka Antal térdéhez ütögette a babáját. Elszaladt és visszajött. Antal azon vette észre magát, hogy ő is gögicsél, gügyög. Nyelvet is öltöttek egymásra, ez már a beérkezés jele volt, a barátságé. Most már ezért sem kérdezhetett ilyet, mert hülyének néznék. Fél napig is eljátszhatnának anélkül, hogy sor kerülne ilyesmire. Egy parányi élet, meg egy öregember. Ha jól megnézzük, se füle, se farka nincs a dolognak. A várás, a sorban állás, a folytonos kitaszítottság helyett, most végre elkezdődik. Diskurzus, indul, csevegés, gügyörészés, bezárul a kör, kinyilatkoztatássá érdekesül.

Az első helységnévtábla elszaladt a szeme előtt, akkor kapott észbe, amikor már csak egy vízszintes vonallá nyúlva tekergett a messzeségben. A kislányok főzőcskéztek, neki kellett megenni a készítményeket, ő pedig szorgalmasan utánozta az evést, csámcsogott, nyelt, a nyelvével csettintgetett. Az anya megenyhült, elelmosolyodott, olykor kivillantak a fogai, ilyenkor ígézően szép volt. A vonat lassított, Antal azt remélte, hogy állomás, figyelt, de csak a másik szerelvényt várta be, aztán rázendített. Antal elfáradt a játéktól, még fogócskázni is kellett, szeretett volna hátradőlni, lazán, lehunyt szemmel, talán egy kicsit álmodni is. A gyerekek mintha megéreztek volna, anyjukhoz bújtak, gömbölyű karjai alá, mint a kiscsibék.

Elaludtak a gyerekek, és az öregember. Az utóbbi minden neszre felfigyelt, minden fény átszűrődött lazán összezárt szemhéjai között. Furcsa, soha sem tapasztalt fáradtságot érzett. A karja megvastagodott, megkeményedett, gyűrött, repedezett felszíne azokhoz a bazaltokhoz hasonlított, melyek magukon viselik a megolvadt, cseppfolyóssá vált anyag legemlékezetesebb pillanatait. Szürke, vörös, fekete színek hullámoztak, ragyogtak, el-eltűntek a felszín alatt. Forró volt, tüzes gömböcskék pattantak ki belőle. Néhány méterrel messzebb még izzottak a tekervények, fent, kilométerek távolában, végtelen sorokban bukott elő a láva. Izzó, kénes gázokat kilövellő hegyek szakadtak be. Fűlsiketítő robbanások hallatszottak, kráterek dőltek, és nyíltak újak. Állatok menekültek a hegyoldalon a feketén gomolygó füstfelhők elől. Felállt, indulni készült. Ahogy felemelkedett, feje átdőfte a vonat tetejét. Bezúdult a szél, erős fényel ragyogtak a csillagok. A távolban gombostűfejnyivé zsugorodott vörös pont jelezte a krátert. Szerelvény robogott a síneken, emberek százai, ezrei csimpaszkodtak rajta. Kattogás fonódott kattogásba, recsegés recsegésbe, kiáltás kiáltásba. Ágyéka körül láva patakozott, de ő erős volt, mint a föld, mint az ég, mint a hegyek. Megpróbált felállni. A testén fensíkok épültek, elkarsztosodott bőrét megrepesztette a szél, az eső, a hó. A repedésekben homokká porladt a kő, megkapaszkodtak benne a magok. Házak épültek a hegyoldalon, kertek fakadtak, szőlőtőkék súlyos fürtjei húzták az indákat. Százezer éve hevert már mozdulatlan. Dús patakok, erecskék csobogtak a tenyerében. A vállára, a fejére, a hátára, a mellkasára nehezedett a hegy, az erdők fái szívták mélyre hatoló gyökereikkel. Szeméből, füléből, orrából zegzugos barlangok kanyarogtak, átfúrták az agyát, a torkát, a nyakát, a mellkasát. Letelt a százezer év, lepergett, elfárasztotta a mozdulatlanság. Meg kellett mozdulnia, átfordulni egy másik valóságba, átgördülni más égtájak felé. A hátát törmelékek és zuzmók fedték. A keze, az ujjai, a szája, a haja megkövesedett, lélegzetvételére földrészek

repedeztek meg. Sajnálta az embereket, akik halálra rémültek és százával pusztultak el, de mozdulnia kellett. Kinyitotta a szemét, megnyalta kicserepedett ajkát. A házak falai kártyavárként omlottak össze. Sajnálta az embereket. Emlékezett rá, hogy egy vonaton utazott, gyerekekkel játszott még pár ezer éve, hogy ő is ember volt. Hogy megértette őket. A térdei éles hasogató fájdalommal fájtak. Egy palota épült az egyiken, alapjai beleépültek a csontba, porcait szétfúrták, hogy a tartópilléreket beléjük helyezték. Kinyújtotta a lábát. Kőlavínak zúdultak, földtáblák csuszamlottak meg, vízvezetékek töredezték szét. A földcsuszamlások árkaiba belezuhantak az emberek. Autóik széttöredezték, vagy papírhajóként himbálódtak a szennyes áradat vizén.

Ha folytatom, gondolta, elpusztulnak, ha igazából megmutatom magam, ha fellélegzem, ha átfordulok a testemen, ha mélyet sóhajtok, hogy a tudóm megteljen, ha kinyújtom elfáradt tagjaimat, ha felkavarom a tengert, ha megrázkódom, elpusztulnak. Ha viszont nem, kővé válók, sziklahasadékká lesz a szám, farkasveremmé, én leszek a hegy, melyet elhordanak a folyók, hogy széjjelterítsék a síkságokon. Összeráncolta a homlokát, felzengett a moraj, a vészkiáltás. Nem tudta mitévő legyen. Mindenesre, nem mozdulok, gondolta.

Az emberek temettek. Áldozatok után kutattak gépeikkel. Talán mégsem mozdulok, gondolta. Egy földgyalu éppen kivéste a szívét. Akkor sem mozdulok, ha beletúrnak a szívembe, gondolta. Kutyák ugattak, a mélyben rekedtek dörömböltek. Az emberek lakótelepei, melyeket építettek, összedőltek. Lélegezni akart, de bebetonozták, híg, földnedves betont öntöttek a mellkasára. Tehetetlenül zihált, kapkodott levegő után, már késő, gondolta, elszalasztottam. Már késő...

Amikor felébredt, verítékben úszott. Oldalirányban kilengtek a kapaszkodók, egy bőrönd a földre zuhant, szétnyílt. A gyerekek felsírtak az asszony rájuk hajolt, a combjához szorította őket. Élnek, gondolta. Élnek, gondolta ujjongva. Felrakta a lábát a puha ülésre, végigfeküdt, elrongyolódott táskáját használta párna gyanánt. Egy helikopter körözött az égen. A vonat befutott az állomásra, a fel- és leszállók tolongva taposták egymást. A táj sima volt, a hegyek és a dombok szelídek, autók zötyögtek, száguldoztak. Álom volt csak, gondolta, és a kezére nézett. Fehér volt a bőre, de nem olyan pergamentszerű, nem olyan ráncos. Az ujjain szorosan tekeredtek az izmok. Lelohadtak a bütykei, az Ízületei sem voltak olyan duzzadtak, göcsörtösek, mint máskor. A kézfején kavartak az erek, mint a térképeken a kanyargós folyók, hosszú, vékony csontocskák törtek fel a mélyből, kibukkantak, ahogy az ujjait mozgatta, mint a zongora billentyűit emelgető karok. Az asszony felállt, gyerekeit maga előtt terelve, szatyrait, csomagjait az ujjaira kampózva a peron felé igyekezett. Nem köszönt, csak visszanézett, kivillantotta a fogait, talán köszönés helyett. Antal úgy érezte, hogy sokkal több, mint egy istenhozád. Belefeledkezett a nézésébe. Most már mindig a szerelmese leszek, epekedni fogok érte, gondolta.

Második tinédzser kor, a leépülés kamaszkora, az elmúlás mutációja, a test visszafejlődése, agysejtek millióinak haláltusája ez, gondolta. A szembenézése, a tévedéseké, nekem ez az asszony az a gyerekeivel, akiket nem látok soha többé, arctalan sziluett marad, dicsérlek Istenem, hogy megteremtetted a feledékenységet, halleluja!

Túlságosan közel volt a helységnévtábla, elsuhant pár darab a vastag, kövér betűkből, álló foghíjas felirat, mint egy kvíz játék. Sokáig lebegtette a szeme előtt, de nem akart megfelelni semminek és senkinek. A vonat robogásából kitüremkedő, szavakká, mondatokká formálódó hangok nem voltak érdekesek. Mondattöredékeket szajkózott, neveket ismételtetett, meg elhamarkodott válaszokat. Például rázendített, hogy aludni kell, aludni kell, aludni kell... Aztán ahogyan forgott a mókuskerék a szavakkal, az jött ki belőle, hogy: tudni kell, tudni kell... unni kell, unni kell... új nikkal, új nikkal...

Kopogtak a fülke ajtaján. Ki sem nyitotta volna, mert meg sem hallotta, annyira elmerült önmagában. Csakhogy az ajtó a rázkódástól kinyílt, egy centis rés tátongott, lazán csapódott ide-oda, a csavarokkal teletűzdelt kilincs zörgött a legjobban. Arra fordította a fejét, egy alak elmosódott, szürke foltokból felépített rajzolata nyújtózott az üvegen. Kinyitotta, szélesre tárta a tolóajtót. Odakint nem állt senki. Visszazárta az ajtót, leült a helyére, néhány perc múlva az eset megismétlődött. Kihajolt a kupéból, elfordította a fejét. Egy nőalakot látott belépni pár fülkével arrább, csapódott az ajtó,

bekattant a zár. Nem tulajdonított neki jelentőséget, eltévedt, gondolta.

Azért az a nő a gyerekeivel nem nyugszik. Meg kellett volna ostromolni, mint egy várat, huszárosán, kard ki kard. A hátralévő éveket epekedéssel fogja eltölteni. Magába szívja a hiányérzetet. Áldott legyen a vákuum, a céltalanság, mormolta. Áldott legyen az a szőke hajzuhatag! Ne hagyjon meghalni! Áldottak legyenek a cipők, melyek beletaposnak az útba. Áldottak legyenek a ruhák, melyek eltakarják, hogy képzeletben kivirágozhasson. Áldottak legyenek a fogak a szájában, a hárttyák a szemében és a fülében.

Az ajtó üvegén szürke, kék, sárga pasztellszínekkel, mint egy elmázolt festmény, mint egy remegő kezű festő alkotása ott terpeszkedett a figura, dülöngélve, mintha egyik lábáról a másikra állna. Felugrott, felrántotta az ajtót. Nem állt ott senki. Néhány fülkével arrább becsapódott egy ajtó. Sorra nyitogatta mindet. Az egyikben meglátta az asszonyt a gyerekeivel. Az egyik a nyakában ült, a hajából szedegette ki a fésűket, meg a csatokat, átrendezte őket, furcsa frizurát alkotva össze-vissza tűzögette a haját. A másik az asszony ölébe támasztotta a fejét, magasra nyújtotta a lábát, kényelmetlenül imbolyogva kapkodott apró kezével. Brávó, lelkendezett az asszony, a tenyerét összeütötte, kerekre csücsörítette a száját. Mégsem volt igaz, amit az epekedésről képzeltem, gondolta Antal. Ha megnyugtatom magam, ha úgy fonom a jövőt, mint a kosárfonó a kosarat, talán még pottyán bele ez, az. Talán még kinyílnak a rózsák, a szegfűk, a krizantémok, és összekennek virágporaikkal. Így azonban tehetetlen vagyok, vissza kell emlékezniem, tanulnom kell. Valaki elvégzi helyettem, boldog lesz, mint amilyennek nekem kellene lennem. A nő felemelte a gyerekeit, gondosan fej-láb fordította őket, ügyelve arra, hogy az arcukon megmaradjon a mosoly. Kimaszatolta őket arcfestékeivel, megcsikizte őket, hogy viháncoljanak. Finoman, két kézzel, combjai közé szorítva a táskát, magabiztosan, mintha alaposan megtervezné, beleeresztette őket, mint egy köteg sárgarépát, mint egy zacskó narancsot. Rutinosan, szenvedélymentesen matatott a táskában, hogy minél nagyobb helyet kotorjon ki a számukra, aztán milliméterről milliméterre haladva, óvatosan behúzza a cipzárt. Pár pillanatig gondolkodott, hogy mitévő legyen, felrakja-e őket a feje fölé a csomagtartóra, végül úgy döntött, hogy az ülés alatt helyezi el őket. A lábával toltta be, valamelyik felsírt, a másik követte, másodpercekig tartott a zenebona.

– Múmiák – mondta.

Odabenn rugdalódzás támadt, a táska elő akart csúszni, ki akart ugrálni, bárhogyan is igyekezett megakadályozni. Ugyanolyan odafigyeléssel, mint az előbb, visszahúzta a cipzárt, végigzongorázta apró fogacskáit, sorra vette őket, mint régi ismerősöket. Kiállhatatlan lassúsággal, féltérde ereszkedve két kézzel tett-vett benne. Küszködött, beszívta az ajkát, kipirult, eltorzult az arca. Ránehezedett a táskára, átvette rajta a lábát, míg minden el nem csendesedett.

– Múmiák – morogta és visszaült. Lihegett. Hátrahajtott feje áttörte a vonat falát. Antalnak mindössze pár centit kellett előre hajolnia, hogy belelásson a táskába. A cipzár fogacskáit meglazultak, úgy tűnt neki, mintha vigyorognának. Az asszony ujjait behajlítva intett az öregembernek. Mindkét kezét a levegőbe emelte, hogy az ujjait megmozgathassa. A szája nyitva maradt, kivillantak igazgyöngy tisztaságú fogai. A melléről, csípőjéről lepattantak a gombok, halk szakadozással foszlott szét a ruha. Türelmetlenül intett, hogy magával sodorhassa az öregembert, hogy vigye, hajóztassa széles víztükren, egy sebes sodrású folyón. Lefeküdt, karjait hívogatóan széttárta, egy villantásnyi ideig a Dunára emlékeztetett, mérgező színe, fuldokló habjai egymásra ágaskodva kavarogtak. Az öregember a hídon állt megint, alatta a csikorgó jégtáblák és a marakodó hullámok. Odaát a parton emberek vetkőztek, dideregve ölelték egymást, hogy majd, abban a következő dimenzióban is együtt maradjanak. Sarkuktól pár

centiméterre kavargott az áradat.

5.

Futott. Nem bánta, hová, nem érdekelte, merre, birkózott a széllel, köpenyként takarta a rárakódott homok. Csak időlegesen lett fiatal. Meg kellett volna tennie azt, mindene készen állt rá, és mégsem tette. Rávetette volna magát, még képes is lett volna tépni, marcangolni. Feltörtek a forrásai szét akarták vetni, amaz pedig felé tárta begombolatlanságát. Elvétette, elszalasztottá, elügyetlenkedte. Egyben biztos volt, hogy ugyanúgy nem lesz többé. Ugyanúgy nem lesz soha többé.

Futott. Nehéz bakancsait odaverdeste az aszfalthoz. Mindig szeretett előre hajolva futni, ráfeküdni a szélre, mint egy papírsárkány. Azt mérlegelte, hogy ha nagyobbat ugrott volna, elérte volna-e azt a valakit, aki ott éviékeit néhány jégtáblával arrább. Sikoltozott. Flasmánt kapaszkodott fel a jégtáblára, amikor egy arra haladó másik kettészelte. Egymásra tornyosultak, mintha lőállás készülne éppen. A barikád a híd lábának ütközve összetöredezett. Egy jégtábla alá bukott, hogy a folytonosan kerepelő fegyverek lövedékei elkerüljék. A jégtáblák, melyek fel is falhatták volna, ők mentették meg.

Valahol Pestlőrinc határában, egy homokbuckán fekvé találtak rá. Aludt. Szája félig nyitva maradt, kicsúszott belőle a fogsor. Az arca szinte behorpadt a soványságtól. Inge alá befűjt a szél. Szuszogott, sajnálták felébreszteni.

Az a baj, hogy mindenért oda kell menni, oda kell nyúlni, oda kell hajolni. Csak a csend tudja rendbe tenni a dolgokat. Minden étkezés után fogat akart mosni. Minden mozdulat után tisztálkodni, fésülni, mert a haját felborzolta a szobán átvonuló szél. Úticél lett a vécé, a székelés kétes kimenetelű program, melybe belebukhat az ember. Próbatétel volt az út a mosdótól az ágyig. A papucs keresése, melyet a takarítónő felmosórongyával hitványul egészen a fal szegletéig lökött, és melyet lábbal kellett kihalászni, vagy ha nem, mezítláb sétálni a folyosón, megkockáztatva, hogy az embert végképpen gyagyának nézzék. Szóval a papucs keresése megalázó volt. Széletterpesztett lábbal álltak az ágyak, mint a tehenek az istállóban, négykézláb kellett csúszkálni, mászkálni, vagy egymáson követelni gyalázkodva.

A szökésen törte a fejét. Felmérte az ablaktól az oszlopig vezető utat, mely egy hajmeresztő külső peremen át vezetett. Miközben azon töprengett, miért is van itt, a jeges Duna képe centiméterről, centiméterre feltárult, látta a víz hideg cseppjeit, amint az ember arcába csapnak, érezte a tűszúrásnyi hidegséget a homlokán, a pofát ott a géppisztoly mögött, amint közelít a cső, és a mellette álló behullik. Tele volt a Duna félig élő fuldoklókkal, a jégtáblák azonnal körülvették, átölelték, felzabálták őket. Gáládul meg kellett várnia, amíg a mellette állóhoz érnek, kihasználni, pedig, mikor ugrott, legszívesebben magával rántotta volna valamennyit. Azok ott tobzódtak a fegyverek mögött. Szemérmetlenül félre mentek pisilni, cigarettára gyújtottak, vagy papírból zabáltak tömött pofával parasztosan.

Észre sem vette, hogy a víz közepére sodródott, ott kevesebb volt a jég, hosszabb volt a vízfelület. Eszébe sem jutott félni, dédelgette a halál. Valahol a Lánchíd előtt ért partot. Még a fülében táncoltak a zajló jég sikoltásai. Délután volt, a kettős villamos csilingelt a téren. Meztelenül feküdt a híd alatt a hóban. Valaki arra ment, levetette a télikabátját, rádobta, sietős léptekkel haladt tovább.

Hívogatóan nyitva volt az ablak. Hullajtották leveleiket a szemközti fák, az arra járók bokáig gázoltak bennük. Önmagáról önmaga jutott eszébe. Volt még egy énje, egy agresszív, útonálló, aki a fejébe vette, hogy az élet szent nevében gyilkolni fog. Az az arc ott a fegyver mögött, beleivódott, belevésődött, külön érzékszervei keletkeztek a felismerésére. Büntudatosan csordogált a folyó, és bár nem vitt oda semmit, nem dobált bele virágokat, ott volt minden áradáskor, minden jégzajláskor. Szívdobogással viszonzta hullámveréseit. Leszállt az alvilágba, ha kettes villamosra szállt. Kísérte egy darabon az óriáskígyót, mely majdnem összeroppantotta. Ott, egy tündöklő mosolyú szőke lány mögött megbújva, mintha még ma is a fegyver célgömbjén át nézné a világot, meglátta azt az arcot. Megszédült, még szorosabban fogta a kapaszkodót. Felismerte és csak bámulta, míg össze nem szedte magát. Megbénult a gondolattól, hogy ölnie kell. Meg kell tennie azt, amire agyonhajszolt óráiban felesküdt. Sokan voltak, üveges tekintete alig szúrta szemet. Ő az, gondolta. Az emberek elfedték egymást, mint az erdő fái. Szúrósan figyelt a réseken át. Még a hangjai sem szálltak el teljesen a tegnapiak, a tegnapelőttiek. Még itt verdestek a partok között. Még hallották azok, akiknek a füle érzékeny volt rájuk. Zajtalan, csillagtalan éjszakákon látta a folyó vizén úszó felpuffadt testeket. Kijöttek a vízből, felöltöztek, átölelték egymást, egymás vállát fogva táncoltak körbe-körbe a rakpart kövén, a híd alatt, a víz fölött. A géppisztolyokba visszamentek a golyók és a mögöttük állók nem gyilkolhattak. A föld visszafelé forgott, és a reggelek után éjszakák következtek.

Félt attól, hogy tényleg megteszi azt, amire gondolt. Nem áll jogában megbocsátani, irgalmaskodni azok helyett, akiknek a csontjait görgeti a folyó. Csak valami istent játszó filozófia osztogathat menleveleket.

Mindenki leszállt. Az az ember most éppen ott ment, majdnem ott... A körúton megállt egy buszmegállóban és várt. A ragyák a járomcsontja körül sötétbe borították a tekintetét, mintha a fegyver árnyéka ülne rajta. Az autóbusz zsúfolt volt, lökdösték, taszigálták. Felmérte a lehetőségeket, és úgy döntött, hogy nem szabhat határt neki semmi.

Elsikkadtak a felszállás kényelmetlenségei. Valami külvárosban kötöttek ki. Rövidke utcák keresztezték egymást. Akácok vetették árnyékukat a házak kopott falaira. Az utasok leszálltak, emberét majdnem szem elől tévesztette. Eltűnt egy mellékutcában. Kihalt fényű, pislogó lámpák fényei próbáltak áttörni a gesztenyefák sűrű lombján. Hallotta lépteit kopogását a túloldalon. Át akart menni, de az ajtó csapódásáról tudta, hogy elkésett. Látta a kertkaput, melyen belépett, meg az alacsony, földbe döngölt házat, a kicsiny ablakokkal. Ott állt az üres utcán. Pár lépéssel arrább már csak a csillagok ragyogtak az őszi est sötétjébe csomagolt égen. Innen jött ez a szörnyeteg? – kérdezte önmagától. – A gesztenyék alól, ebből a békességből? Talán nem is ő az. – Belekapaszkodott a gondolatba. Megkönnyebbült volna, ha így lett volna. Becsöngetett. Egy fa mögé húzódott és várt. O jött ki. Magas és szikár volt, a fentről érkező fénysugarak éles szegleteket rajzoltak az arcára. Kinyitotta a kaput. – Ki az? – kérdezte hangosan. Antal egy vastag törzsű fa mögé húzódott, nem válaszolt. Megismételte a kérdést, aztán visszament.

– Hé! – kiáltott Antal.

Visszajött.

– Ki az?

– Én – mondta Antal.

Az ember jobbra-balra forgolódott, kutatva fúrta bele a sötétségbe.

– Ki az az én? – kérdezte.

– Valaki a Dunából – mondta Antal. Olyan volt az egész, mint egy árnyjáték, nagy, sötét foltok ugráltak a járdán. eltűntek a részletek, az arc, a ruha. Az ember egyenes tartású teste megroggyant. Visszahátrált. Érezhetően megnyugodott, amikor belülről került.

– Ki szórakozik? – kérdezte bizonytalanul.

– Egy halott... – mondta Antal patetikusan. Az ember motyogva, kapaszkodót keresve lépkedett hátra felé. Megbotlott, megsörrent valami vödörféle.

– Mi történt? – rikácsolt ki egy asszony. Az ember felállt, hátra szaladt, vasvillával tért vissza.

– Gyere! – kiabálta. – Gyere a kurva anyád!

Antal kilépett a fa törzs mögül.

– Keresztül döflek te rohadék – hadonászott az ember. Döfésre készen tartotta a vasvillát, elérhette volna.

– Meg foglak ölni – mondta Antal.

Az ember beugrott a kertkapun, magára zárta. Elrohant, valahová hátra, a dzsumbujba, a kert végébe. Zörgött, matatott, csend lett, végtelen, csak a szél riogatta a faágakat. Elbújt, elsáncolta magát, elrejtőzött, lehet, hogy egy egérlyukba – gondolta Antal. A ház falán kigyulladt egy lámpa. Egy asszony a tyúkoknak kotkodácsolt, gyerek szaladt a nyomában.

Amikor bátorságra volt szüksége, a bátyjaira gondolt, Lajosra, Jenőre, Ferire, Emánuelre, Ernőre, Izidorra. Ha kivonultak lovagolni a Tusnád felé vezető úton, olyanok voltak, mint egy különítmény. Néha, amíg ők körülötte voltak, azon gondolkodott, mit is neveznek félelemnek, talán azt, amikor a betöretlen kanca hányja a farát, ő pedig átöleli a lábával a kerek hasát, belecsimpaszkodik a sörényébe, ráfekszik a nyakára, és csitítgató szavakat suttog a hegyes fülébe. Vagy amikor a Tiszában úsznak a tornyosuló habok között, mint egy ék, körülfogva őt, a legkisebbiket, a gézen-gúzt, a kölyköt, akinek egy centinél soha sem nő hosszabbra a haja. Az izgalom-e az, amikor elkapja az embert az örvény, és a mélyben kirúgja magát, vagy a fáradtság-e, mely a folyó közepén azt mondatná, segítsetek, de inkább nem szól. Vagy az-e a félelem, amikor apjuk kocsmájában megfélekezik a késelő parasztokat, ő pedig reszketve figyel az ajtó hasadékában?

Az ablak függőlegesen álló oszlopa sima volt, kézbesimuló, megmarkolta, szépen fellépett a párkányra, nem törődött a mélységgel, kuglifejű kisfiú volt megint, kicsit elálló fülekkel. Kilépett a peremre, mely alig volt két vagy három centi széles. Biztos volt benne, hogy csak fel kell nyúlnia a segítő kézéért, a Lajoséért, vagy a Jenőéért, vagy a Ernőéért. Végigtipegett, mint egy kötéláncos. A kiugró stukkókba kapaszkodott. Nem nézett le, mert a Jenő, vagy a Lajos felülről azt ismételte, hogy ne nézz le, ezért hát nem nézett le, csak a repedezett, koszos falat bámulta maga előtt. Lentről kiabáltak, lehet, hogy ők voltak, lehet, hogy célba vették, de leszarta. Felnézett, a Lajost, meg a Ferit látta odafent, meg az Emánuel lefittyedt ajkát. Csak elkapja erős kezüket, belecsimpaszkodik vastag ujjukba, mint egy faágba, ha kell. Gyültek a méterek a talpa alatt, szerencsére a perem kiszélesedett. Beugrók következtek szobrokkal, az egyikbe belépett megpihenni. Odalent sikítottak, nem nézett le, tudta, hogy magasan van, a bátyjaira gondolt.

Akkor ocsúdott fel, mikor egy létra jelent meg szemközt, a tetejében állók integettek, hogy ne tegyen semmit, ne moccanjon, érte jöttek. Vitték is, lágyan, de erősen, vasszigorral, a létra ment lefelé, akár egy lift. Legközelebb sikerülni fog, gondolta, az a fő, hogy ők itt vannak. Majd jó lesz minden, kilovagolunk, én a Pettyest kapom, mint általában. A Pettyest, aki hátra fordítja a fülét, aki a lélegzetemre figyel.

Lefektették.

Ha csillognak az álmok, az még az élet jele. Visszajöttek a bátyáim, gondolta. Hatvan éve nem láttam őket. A házunk is visszaépült, anyám kakast porzsol, én a bátyáimmal beszélgetek. Hol voltatok? Egyik sem a valóságot mondja. Együtt vagyunk, most már mindig így lesz. Terméskövekből épült a házunk, az örökkévalóságnak épült, mint Jeruzsálem falai.

– Kilovagolunk? – kérdem. Egyik sem válaszol. – Kilovagolunk?

– A fejüket rázzák. Az egyik a lábára mutat. Nincs lába. A másiknak lyuk van a szíve helyén. A harmadik pernyévé foszladozva lebeg.

– Kilovagolunk?

Elaludt. Az infúzió közbeszólt megint. Eletet cseppentett. Az orra kiemelkedett, csontos volt, kicsit kampós, pedig olyan szabályos volt mindig. Vermontban, ahová megérkezett, a ballonkabátját magára terítette, a kalapját a fejére tette, sétálni indult.

Csak ennyi? – gondolta. – Hol a csoda? Következétesen kísétált a folyópartra. Három folyó futott össze. A vizük sima volt és rezzenéstelen, fényes. A víztükör farkasszemet nézett a nappal. A part alá benyúlt a messzi égbolt. Minden tükörképe volt annak, ami látszott. A fehérsapkás Mount Marcy fejen állt a tavon. A széles szoknyájú fenyők zöldbe borították a György tó vizét. A felhők messze jártak az ég végtelen kupoláján.

Mikor kinyitotta a szemét a fia állt előtte.

– Jónapot – mondta a fiának és aludt tovább.

6.

Üldözőbe vette. Elhatározta, hogy megöli. Ítélni fog felette azok helyett, akik már nem tehetik. Megvárta, amíg hazafelé bandukolt a néptelen utcán. Egyszerűen torkon ragadta. Nem adott neki esélyt, annyit sem, mint egy patkánynak. Nem akart veszteni. Amaz kiguvadt szemekkel nézte, csapkodott, aztán azt is abbahagyta. A karjai lehullottak. Elengedte. Lerogyott. A feje előre bukott. Véres, nyálas lepedékkal borított nyelve kibújt összeszorított ajkai közül, mint egy lyukából kikandikáló kiséger. A feje a válla közé csúszott, az egész teste remegett, rázkódott. Lecsúszott az összeropedezett járdára, félkör alakban terült el. Antal most már elégedett lehetett, megtette, ehelyett megrémült a saját cselekedetétől, kegyetlenségétől, haszontalanságától. Az ujjai között lüktetett a nyak, a torok, a kemény göröngyös gége. Kísértette a szuszogása, szemének utolsó, kétségbeesett villanása, a hang, mely szitkozódni akart, talán káromkodni, üvölni is. Az arc, mely pár éve még a fegyver csöve mögül osztogatta a halált, most belenyomódott a koszos, nyálas földbe. Futott. Alig pislákolnak a villanyok az utcában. Megbotlott valamiben, nem esett el, egyensúlyát veszítette, előre dőlt, de állva maradt. Valami főút feléhez érkezett, világosabb volt, dudáltak az autók. Sokáig caplatott az ócska, szemetes buszban. Eltartotta magától a kezét, alig várta, hogy lesikálhassa. Aznap már nem evett, másnap sem, undorodott ételhez nyúlni, undorodott a kezétől. Esetleg nem halt meg, gondolta. Esetleg még tovább kellett volna szorítani, keményebben, még keményebben, összetörni, összerugdosni, levágni mind a hét fejét, mint a tüzet okádó sárkányoknak szokták. Agyában lüktettek a sorozatok, emberek potyogtak a vízbe hasmánt, háttal, oldalt, egymásba karolva, kéz a kézben, összeölelkezve. Ölni kellett volna a bizonyosságig. Ha kitér előle undorító, sötét

teherként cipeli önmagát, ha nem jár a végére. Ott, annak már kilógott a nyelve, az arcizmai összekavarodtak a haláltusától, a szeme kiguvadt a félelemtől, ajkai meggyűrődtek, megvastagodtak. Semmivé lett a feszesség, összetörtek a szegletek, megolvadt a fegyver mögül leskelődő pribékar, undorítóvá lágyult, szétfolyt.

Most már, hogy megalázta, elvette tőle azt amit csak az Isten adhat, megsajnálta. Ez a sajnálkozás azért inkább még csak a tudat alatt zajlott. Az esze azt sulykolta belé, hogy jól tette, hogy meg kellett tenni, hogy őt szemelte ki erre a feladatra a sors, kár, hogy őt, és nem mást. Felmerült benne, hogy bárki megtette volna, ha szembesül vele, de aztán mást gondolt. Nem, ezek nem teszik meg. Ezek nem. A holtak nem teszik meg, a rokkant lelkűek sem. Akik a nagy számok törvénye alapján megtennék, azok ott voltak közöttük, azok elpusztultak. Ott lebegtek a folyón, kettévágta őket a borotvaéles jég, lemetszette a fejüket, elképzeltetlen formációkká szabdalta őket, hogy aztán hányaveti közömbösséggel sodródjanak a tenger felé. Ők már nem tehetik meg.

A mélyben, a sötét, a hideg, a láthatatlan és mégis alig áthágható határokkal elválasztott alsóbb rétegekben, nem a vízében, mely historikusán locsog történelemről, görgeti kifürkészhetetlen hordalékát, hanem a lélekében, mely nem kevésbé mély és megmagyarázhatatlan, ott, ahová már nem hatol le a fény, ahol csak azok ismerik ki magukat, akik kiigazodnak a láthatón túli tartományokban, megjelent valami. Egy íz, egy nyomás, egy szín. Dobogni kezdett, lüktetni, követelőzni. Tekergődött, mintha a gyomrában tekergődne, gubancolódna, sziszegne. Kiszorítani igyekezett minden mást, mielőtt még észrevette volna. Sajnálta. Idegen volt a számára ez a dolog. Mintha nem is ő tette volna. Olyan volt ez a dolog, mint egy betegség. Megérdemelte, ez járt neki, és most sajnálja. Lehet, hogy beteg. Küzdött ellene, el voltak rontva a napjai. Az eszével tudta, hogy jótétemény volt megszabadítani a világot ettől az embertől, parancs, kötelesség. De miért éppen őt ragadta üstökön az Úr, az Isten, ha egyáltalán foglalkozik ilyen dolgokkal? Azért hagyta életben, hogy effajta feladatokat végeztessen vele? Ha így van nem biztos, hogy jó üzlet volt, ha gyilkolni kell érte. Ha így gondolod gyáva szar vagy, hálátlan kutya, mondta magának. Nem nyújtotta senkinek a kezét többé, inkább mániákusan szaladgált kezét mosni. Bámulta vastag ujjait, hosszú, erős körmeit, izmokkal kipárnázott tenyerét. Ezzel a tudattal fog élni? Az is felmerült benne, hogy kinyomozzák, és egy szép napon eljönnek érte. Megkönnyebbülne. Teltek a napok, a hetek, mintha a parttól távolodna, úgy távolodott önmagától. Egy kegyes állat nézett vissza rá, mikor az arcát borotválta, felmerült a lehetőség, egyetlen metszéssel véget vetni az egésznek. Többé nem az volt, aki. Imádkozott, hogy megbeszélje a dolgokat az Istennel. Hol összekuporodott, hol felfelé nézett, hol önmagában, hol az égben kereste Őt. Magányos imádkozásai közben tisztulás nem érkezett. Az éjszakák még világosak voltak, álmaiban a két éne egyesült ismét. Megszólalt a fegyver a Duna parton, behullott a vízbe, tisztán és makulátlanul, mint azok mind. Hitt az ég megbocsátó kékségében úgy, mint amikor először evett szalonnát, egy tavaszi délutánon. Megkóstolta azt az undorító, gusztustalan, bűdös zsírdarabot. Nem volt jó, de nem is volt rossz. Csak később érzett émelygést a gyomrában, kihányta. Szólabikarbónát kavart ecettel egy pohár vízben, azt itta rá. Egy hét múlva apró kockát vágott éles késsel a húsosabból, nem mondott rá áldást. Kenyérdarabkára helyezte, lassú mozdulattal tolta a szájába. Szétáradt benne a póre büntudattal vegyes íze. Megtanult büntudattal élni. A levágott oldaltincsekért, a tefilinért, mely reggelenként egyre ritkábban került ki a hímzett bársonzacskóból, az aprópénzért, mely a zsebében csörgött szombaton. De az más volt. A mostani az egy volt a tízből. A világ egytizede volt. A hatodik. Az O testének egytizede. Isten testének egytizede.

Hónapok múlva rászánta magát a vesszőfutásra. Békés fodrocskák táncoltak a hidak mentén. Gyerekek játszottak, kutyák kergetőztek. Bent egy sétahajó falta a habokat. Felszállt a kettesre. Lépésről lépésre araszolgatott egyre beljebb. Megmarkolta

a kapaszkodót, hogy el ne essen. Szórakozottan bámészkodott, ahogy közeledett, oda, ahhoz a helyhez, mint a hegyről lepörgő hógolyó, növekedett gyomrában a gombóc. Az egymást takaró emberi testek résein át, a sorok közé ékelődve, mint az egymás mellé rakott felaprított fát, meglátta azt az arcot. Puhányabb volt, bizonytalanabb, összeaszalt volt, mint a fonnyadt gyümölcs. Szakadozott aktatáskát szorongatott. Felismerte a nyirkos, hideg bőrét, mely ma is ott bizsergett az ujjai között. Tetőtől talpig végigszaladt rajta egy ujjongó érzés. Ott táncolt még a hajszálaiban is. Inkább legyen áldozat, gondolta. Tenyerével végigsimította az arcát, a szemét. Ott volt a szörny néhány méternyire tőle, nem dögölt bele, nem szorította elég erősen és elég sokáig, nem törte össze a gégejét, nem járt a végére, nem rugdosta össze, hogy a bordái szilánkokra törjenek, hogy a gerincében megszakadjon az ideg. Nem vagyok gyilkos, ujjongott benne valami. Táncolni szeretett volna. Bár lehet, hogy nem is ő az, hanem valaki hozzá hasonló, lehet, hogy csak képzelődik, hogy az érzékei összezavarodtak, olyan bizonytalan ez az egész rohadt környék itt. Bizonyosság kell, gondolta, bizonyosság, csak akkor lesz hihető ez az egész képtelenség.

7.

Jónapot – mondta a fiának. – Nem megyek sehová, semmiféle vizsgálatra, a fiamat várom. – Rozsdás rugók rezegnek így, mindent összekuszáló, sehová sem tartó szenvedéllyel. A szeme mélyen besüppedt, a szemgolyói összehúzódtak, mintha kiszáradni készülnének. Szikkadt ajkától pikkelyszerű képződmények tartottak a bőrén az orráig.

– Apa – mondta a középkorú férfi. Tekintetével megpróbálta megérinteni az öregember tekintetét. Finoman körözött fölötte, mint egy mentőhelikopter, lebegett, pásztázta. – Apa – mondta, megérintette a kezét. Az öregember mintha valahonnan a messzeségből visszahozta volna a tekintetét. Ujjainak szorításával jelezte, hogy tud valamit, amit senki más. Hogy a megpróbáltatások nem értelemszerűek, hogy az egész még innen van, hogy a lehelet biztató, hogy minden mozdulattól serkenhet új. Ülő helyzetbe erőlködte magát, arca eltorzult az erőfeszítéstől. Lábát átvette az ágyon, lelógatta, papucsait keresve meresztgette a lábujjait.

– Fiam – mondta. Szája szélén meghúzódott a szikkadt bőr, mosoly áradt szét az arcán. A szeme körül a horpadások is nevettek, az orrára, homlokára, arccsontjára feszülő, apró repedések hálójával teleszőtt bőr is nevetett. – Valamit álmódtam – mondta. – Illetve most álmodom valamit... Illetve... lehet... Láttam felemelkedni a hidat. Na tudod... Azt a hidat... Az örökkévaló legyen vele... Szép volt. Ment föl, föl, egyre följebb. Darabokra esett, minden csavar külön, külön, a vasak elengedték egymást. A szerkezet behullott a vízbe. Ugye érted? Ugye igazam van? Láttad?

– Én még akkor a Dunában úszkáltam... – mondta a fia.

– Nem fiam – nevetett az öregember. – Én úszkáltam a Dunában. – Felkelt, botorkált előre az ágyak között. Kapaszkodót keresve pásztázta a levegőt a karjaival. –

Éhes vagyok. Ennék egy jó lecsót kolbásszal, meg tojással – mondta. – Emlékszel?

– Emlékszem – mondta a fia.

Izgalmas percek voltak, amikor az apja főzött. Ilyenkor nem remélt élvezetek illatfelhői úsztak a levegőben. Merész társítások jellemezték ezeket a férfi-főzéseket. Együtt lehetett éhezni a fortyogással, az alkotóelemek sistergő átalakulásával, egyé forrásával. Az elkészülés pillanatai egybeestek az éhség hullámaink magasra csapásával. Nem kellett várni, nem kellett pizsmogni, nem kellett kutatni olyan dolgok után, melyeknek alig van funkciójuk, inkább csak az anyáktól, nagyanyáktól tanult női alaposság, a tradíciók tisztelete indokolta jelenlétüket. Voltak olyan segédanyagok, melyeknek hatását, ízét, szerepét titkok övezték. Rejtett módon belefőnek, elvegyülnek, keverednek, úszkálnak tehetetlenül, félretoljuk őket. Annál több volt viszont a hús, a tojás, az apró kockákra vágott szalonna, a hagyma, a paprika, a krumpli, meg a vastagon szeletet kenyér.

– Mit főzzünk? – kérdezte az öregember huncut nevetéssel. Tipegő léptekkel indult el a folyosón maga elé nyújtva szétterpesztett ujjait, mint valami szárnyakat, hogy belekapaszkodjon velük a levegőbe.

– Hozzak egy botot? – kérdezte a fia.

– Esetleg azért, hogy téged jól elnászpángoljalak, hogy ilyenek mondsz... – mondta szigorúan az apja.

– Helyes – mondta a fia, és észrevétlenül belekulcsolta az ujjait a karjába, úgy, mintha éppenséggel neki lenne szüksége támaszra. Kicsit átkarolta a vékony csontokat, a kitüremkedő bordákat, a csomós hátgerincet, mely olyan volt, mint egy gyöngysor.

– Hát meg tudnálak én téged ütni? – kérdezte az öregember.

– Szeretném, ha még párszor megtennéd – mondta a fiú.

– Egyszer kaptál egy pofont.

– Egyszer...

– Emlékszel?

Az eset nevezetes volt, csak a pofont nem találta benne, hiába kereste, hiába tudta, hogy ott van. Az a pofon átalakult simogatássá. Éppen ezért szerette az apját olyan nagyon. Egy csomó pofont kaphatott volna tőle, de csak ezt az egyet kapta. Nyolckilenc éves volt. A műhelyben játszott, magára rántott valamit. Egy doboz vagy gép volt, ki tudja már. Hegyes ollók potyogtak, éles kések húztak el a feje mellett, beleálltak a műhely deszkapadlójába. A robaj, mely kísérte eldöntött mindent, az ő rémületét, meg a pofon csattanását, nem volt túl nagy, ettől vált emlékezetessé, a szeretettől, mely körül lengi az idők végezetéig. Jogosnak tartotta, hogy az apja pálcát ragadjon, és jól elfenekelje, de nem tette meg. Ahogy öregedett egyre kínozza a lelkiismeret, hogy az apja tartozik neki...

– Most megteheded – viccelődött az apjával.

– Ugye igazam volt? – bizonygatta az apja.

– Én jobban elraktam volna magamat – mondta a fiú.

Nagyvonalú volt vele, azt is úgy csinálta észrevétlenül, szigorúságát becsomagolva, elrejtve, felöltöztetve ötvenöt nagykabátba. Kölcsönös volt, a gyerek is palástolta erőszakosságát, makacosságát, szemtelenségét. Az élet önző, enélkül meg sem születhetne. Ebben az esetben még ez sem igaz maradéktalanul. Megesett, hogy beszabadultak valami játékboltba. Zsúfolt, egyenetlenül telezsúfolt, szemképráztató csalafintaságokkal kipárnázott helyek voltak, színorgiákkal, közhelyekké híresült mozdulatokkal, bonyolultságot színlelő banalitásokkal, és akkor, a már-már extázisba

csapó lelkesültség közepette az apa elővette a pénztárcáját. Nyoma sem volt benne a morózus kényszeredettségeknek, a naiv odaadásnak sem. Egyszerűen, mint akinek ez a dolga, kicsit visszafogottan persze, fizetni készült. És akkor a gyerek, aki pár pillanattal korábban még színlelhetetlen lelkesedést mutatott, azt mondta, hogy nem kell. Hányszor ismétlődtek ezek a kereskedők bosszantására, minden tudatosság nélkül megkomponált jelenetek! Az eladó már csomagolta volna az autót, a görkorcsolyát, a rollert. Az apja győzködte őt, bizonygatta szívességét, meg hogy nem esik nehezeére, megoldja, nem fog hiányozni, megkeresi. Abban a kényszeredett világban, amióta egyszer, kora hajnalban birgellicsizmában, fáradt derékkal, látta őt a buszhoz bandukolni, úgy gondolta, nem fogad el ekkora áldozatot. Ledobták egymásról a tartozás terhét, az összetartozását, mely bizonygatásra szorul. Ettől lettek elválaszthatatlanok.

A folyosó hosszú volt, két végén nagy ablakkal, meg lifttel, melynek ajtaja olyan széles lendülettel záródott, hogy féltő volt, hogy elsodorja az embert. Az apa tipegett, a fiú hozzá igazította a lépteit. Az öregember felmérte azt, hogy kényszerhelyzetben van, rendeződtek a dolgok odabent, a fejében, most ő a gyerek, rozoga, hajlott hátú, hasznavehetetlen kisfiú, aki el fog menni. A valódi gyerekek azok jövevények, küldöttek, a tisztaság fénylik rajtuk, a lehetőségek, a kezdet. Ő is jött valahonnan, egy boldogabb világból, valamikor. Most indulni készül, el innen, eltűnni, tovább. Nem tudja, honnan jött, nem tudja hová megy. Persze a képzelet... Lehet, hogy az többet tud... Lehetséges, hogy voltaképpen az tud, az ész csak játszik. Hülyeség. El kell imádkozni bizonyos dolgokat, el kell hitetni. Hol marad ő, az ember, a csontjaival? Találtak már sok millió éves csontokat. Ha a csont az örökkévalóság, akkor nem volt érdemes. A test az élet, az izom, a hús, a vér, az ínlagok, a nyirokcsomók, a vizelet... A víz lenne az élet, mely hártáival körülvéve sejté, szövetté, szervvé rendeződik? Ezek között az esendő, a romlandó, a meghibásodó, az alkalmi, a pár évtizedre szóló összeröffenések között hol vagyok én? Mi vagyok? A program, mely azt parancsolja, anyag légy Antallá, formáld meg, egyet a milliárdból? Csináljunk embert, játszadozzunk, aztán szedjük szét újra, darabjaira, alkotóelemeire, atomjaira, csináljunk belőle mást. Az atomok átköltöznek másba, ez lenne a lélekvandorlás? Az egész rohadt mikrokozmosz, melynek még a feneke is gyönyörű egy áldott asszony alakjában, a belek, melyek termelik a salakot, hogy aztán ölésre ösztökélve táplálják a gyárat, a kohót, mely eléget, szétbont és újratermel, azért van csupán, hogy áldja azt az ismeretlen, aki megteremtette, aki érzővé alkotta, szenvedésre? Túl bonyolultak vagyunk, gondolta az öregember. Útban van minden, elromlik, problémákat okoz, a fogaktól a szarásig minden. Ami a test, az sokkal inkább kötelék, kötél, lánc, heveder, börtön. A test kényszerzubbony, az sem lehetetlen, hogy hamisság. Valaki játszik, aki még nem is az Isten. Valaki ül az égi gyerekszobában összerak, szétszed, épít, megalkot, aztán összerombol.

Az ablakhoz értek. Felnézett, de a szemben lévő falak nem engedték látni az eget.

Kék szeme szürke lett a szürkeségtől. Nagyon magasan, ahová már képtelen volt felnézni, mert nem tudta behajlítani a nyakát, felbukkant az átlátszó, hűvös őszi délután. Annyit szeretett volna mondani, oly sokat, hogy inkább hallgatott. Belekarolt a fiába, mintha ő vezetné, az véletlenül oldalra pillantott, nem kapkodta a tekintetét, az apja nyugalmat árasztó arcát pillantotta meg. Csak úgy előbukkant, csak úgy közömbösen, mint séta közben az utcán, nem fogta a kezét, és mégis.

Áldassál te örökkévaló Istenünk, a világ királya, aki megszenteltél minket parancsaiddal... – mormolta az öregember. – Akkor az anyám...? – hallgatta önmagát, ahogy a falhoz simul a lehetetlenségek kérdezése közben. A fákon már megjelentek a varjak. Mi nem kárognak, gondolta, mi még a rúgást is megköszönjük. A

hullahegyekre azt mondjuk: Dicsértessék és dicsőítessék, magasztaltassék és felemeltessék, dalba foglaltassák, áldassék és szenteltessék meg a szentséges Istennek neve...

Megállt, mert a lábai elnehezedtek. Le kellett ülnie. Ugye, ugye, bólogatott a fiú, ugye, ugye... Persze lehet ez még másként is, gondolta az öregember, persze fogok én még fekvőtámaszokat csinálni. Persze nem kell hülyének lenni az utolsó pillanatban. Persze kussolhatok is, de nem félek Tőle. Félelmetes, amikor ilyen közel van. Az én halálom nem fog megrendíteni semmit és senkit, gondolta, csak ez a gyenge, elkényeztetett kölyök ne sírjon. Már az elején belehalt volna, ha mindazokon kellett volna keresztülmennie, amiken nekem. Ki tudja? Ne is tudja meg soha! Szálljon fölénk békesség az égből... – mormolta.

Úgy feküdt az ágyban, mint amikor leejtenek valamit, és az nem mozdul többé. A szeme nyitva volt, nagyritkán pislogott egyet-egyed. A sivárnál sivárabb éjszakák átdöfik vékony bőrét, kitüremkednek, mint a csontok. Csak még egy kicsit, gondolta. Nem olyan fontos, de azért jó lenne. Sétálni is jó lenne a verebektől zengő Andrassy úti fák alatt, hátra tett kézzel, halszálkás felöltőben. Ilyenkor már gyülekeznek, fecsegnek, locsognak, smúzolnak és pötyyintenek. Néha lehull egy-egy, úgy marad lábbal felfelé.

Csak arra nem szabad menni, a locsi-fecsi víz gusztustalan történeteit hallgatni, szellemtelen árulkodását, az ott egy temető, nedves, folyékony, folytonosan a tenger felé tartó, áttekinthetetlen temető. Egyesek virágokat szórnak bele, megvillan egy-egy hab, fodor, felcsillan egy hullám. Ott tisztátalan az emlékezet, hiába mossa a víz.

Végtelen az éjszaka. Menekülni kell a pusztaságból, az örökké virrasztók tehetetlen emlékei elől. A tegnap még kifog az emlékezetben, de a távolabbi múlt háborítatlanul pereg. Torlódnak az évek, mint a jégtáblák a hídlábaknál.

8.

Követte. A kettős villamos zsúfolt volt. Az emberi testek szinte összeragadtak, mint a gyurma. A végállomáson nagy darabok váltak le, kihullottak az ajtón, széjjelszakadoztak, elindultak más-más irányokba. Az agya, az egész teste, egyetlen célt követett, utána menni, kideríteni, a szeme közé nézni, torkon ragadni, kinyomni belőle a szuszt, most már véglegesen. Vállalni, hogy megmértelyeződik, vállalni, hogy megszegi a hatodikát, a legszentebbet a szentségesek között, amitől emberré lehet az ember. Még ott kavargott benne a boldogság hurrikánja, hogy mégsem az, hogy ő mégsem gyilkos, hogy tiszta. Forgószerűen söpört végig rajta az érzés, hogy nem ölt meg senkit, hogy mégsem gyilkos, hogy nem kell undorodnia a kezeitől. Követte. Kirajzolódott előtte az az arc, mely most már véglegesen megölt valamit benne. Követte, mintha a guruja lenne, undorodott tőle, és áldotta, hogy újra választhat, hogy újra telepítheti a hétköznapiakat, hogy a léggömböt, mely megtelt gyűlölettel önmaga iránt, mindenki iránt, kiszűrhatja, szélnek eresztheti. Egyszer csak olyan közel került hozzá, hogy a mitesszereit látta, az ereket, melyek táplálják a szemét, a fülét, az agyát. Nem tudta, mit kezd majd vele. Inkább legyen százszor is áldozat, és százegyszer is, mint gyilkos, gondolta. És ahogy öregen, csontsoványán, irtózva az elszenderüléstől ott feküdt a kórházi ágyon, egyet értett akkori önmagával. Napok, hetek, órák, évek peregtek másodpercek tört része alatt, és villanásnyi töredékek órák, napok meditációjává sokasodtak. Akkor, ott még élt, még ölni is tudott, akkor még egyetlen volt a százezrek, milliók közül, egyedi és megismételhetetlen. Ma már jól tudta, hogy

többet nem lesz így. Hogy a kötelességét kellett tennie, végeznie a dolgát, tovább adni életben maradásának üzenetét. A busz megállt, átszálltak egy másik buszra. A kocsi kiért a fénytelen országútra, majdnem elaludt, utolsó pillanatban lépett le utána.

Ugyanaz a falu, kövezetlen utcáival, dülöngélő villanyoszlopaival, kietlen, sötét határával, mely úgy olvadt bele a fekete messzeségbe, mintha nem is létezett volna. Biciklik surrantak el az összetöredezett járdákon, felvonított egy-egy kutya. Megcsörrentek a vödörök az esti itatáshoz, láncok sírtak, paták dobogtak lustán, mint a dobok. A főútvonal fényei és hangjai elmaradoztak. A távolság egyre csökkent közöttük, a csend kirekesztette a falut. Ketten voltak. Alig pár méter volt csak köztük. Antal kezdte magát kényelmetlenül érezni.

Megölhetné. A távolság egyre csökkent. Ha most ráugrana, azt sem tudná mit tegyen vele. Soha sem ölt, illetve egyszer már megpróbálta. Az olyan, mintha meg is tette volna, illetve nem, mégsem, az ítélet végrehajthatatlan maradt. Aki öl, annak minden idegszálával akarnia kell, a lábujjával is, a gondolatival, a szándékaival, a reményeivel, a küszködéseivel. Aki öl, az elkötelezetté válik, többé már nem ugyanaz. Aki embert öl, az megtagad mindent ami emberi. De a törvény! – gondolta. Nincs törvény, mert mindent félreértének, megváltoztatnak, gondolta. Én nem adom oda azoknak, én vagyok a törvény, azokért az ezrekért, akik már nem tiltakozhatnak. Igen, bepiszkítom a kezeimet, bemocskolom a tisztaságomat, igen, lealjasodok, igen, megölöm, gondolta. Csak azt nem tudta, hogyan. Most egy kicsit elbizonytalanodott. Az ölést nem kell tanulni, ölni egy vakond is tud, együtt születik velünk, ránk íródik mint egy mágneslemezre, a sírással, a nevetéssel, a szarással együtt. Ezért még nem lett volna érdemes megszületni. Azért az sem igaz, vannak fortélyai, valamit azért ismerni kell ezekből az őzbaknak, a báránynak, meg a Dunába hullottaknak... Most már csak azt nem tudta, hogyan csinálja. Nem tudta, hogyan tekerje ki a nyakát. Nem viselt kést, botot, láncot, csak azokat látta behullani a vízbe, összeölelkezve, magányosan, az öregasszonyt, meg az öregembert, az anyjába kapaszkodó gyereket, hallotta a kiáltást, mely felrepült, kinyílt, mit a tűzijáték, azt rajzolta fel az égre, hogy ez nem lehet, ez lehetetlen, nincs ilyen, ez az én Dunám, az én szerelmem, az én Pestem, az én kettes villamosom. Ez volt minden fegyvere. Meg kell tenni, mert a tisztesség bizonyos ponton már gyengeséggé válik, amaz pedig butasággá, tehetetlenséggé. Meg kell tenni, mert a gyávaság felbőszíti a gonoszokat.

Azon csodálkozott, hogy hiába gyorsítja fel a lépteit, nem csökken a távolság köztük. Most már lihegett, amaz ugyanolyan sebességgel szedte a lábait. Hiszen értesült róla, hogy valakik szövetkeznek ellene, hogy megtalálták, hogy az élete megmérettetett. Antal vállalta a harcot, kétségei sem voltak afelől, hogy amaz elszánt, kegyetlen, végsőkéig küzdő. Jól van ez így, gondolta, ketten lesznek, elvéthetetlenül ketten. Nem párbajozni akart, hanem ölni. Aki a golyószóró mögött térdepelve képes lelövöldözni százakat, civileket, a honfitársait, akik nem gyűlölik őt, akik utolsó pillanatig hiszik, hogy ez csak tévedés, félreértés, akik... Aki nem is parancsra öl, csak úgy, ahogy teniszezni szoktak, azzal nem párbajozni kell, megölni bárhogyan, aljasul is, ha úgy adódik, eltaposni, a betonba döngölni a cipő talpával, szétkenni, mint a szart, amibe véletlenül belelép az ember.

Ott már fény sem volt, a távoli lámpák sugarai nem hatoltak el oda. Csak az ég csillagai kandikáltak ki a faágak között. Most már nem töprengett, nem gondolkodott, a karja, a tenyere, az ujjai, a lába, a csípője felmelegedett, megfeszült, mint a felhúzott rugó. Erős volt, harapni is fog, ha kell. Az ott elveszett a fasor fái között, amikor feltűnt ismét, szembe fordult, sötétbe borult nagy széles arca tele volt árnyékokkal. Az egyetlen vékony fénysugár, mely egy távol ablak fényeiből idevetült, egy pisztoly csövén villant meg. Antal megkönnyebbült. Úgy érezte, valami könnyebbség szállta meg. Ettől kezdve nem voltak aggályai. Egyetlen pillanatra sem tévesztette szem elől,

hogy ő az erősebb, lüdtá, hogy győzni fog, még ha ez itt be is fejezi az évekkal azelőtt félbehagyott munkáját. Az arca megint ott volt a fegyver csöve mögött, a célkereszt Antal arcára vetült, a sötétben minden világosabbnak látszott. A sötétben minden olyannak tűnt, mint amilyennek elképzelte Hosszú csövű, német pisztoly volt. Antal hallotta, ahogy feljajdulnak a zajló jégtáblák a Dunán. A fülébe rögzült a puffanás, ahogyan valaki lehúzott cipőit a rakpart kövére dobja.

Lehet, hogy hangosan beszélt, lehet, hogy kiabált, bejött a nővér, Antal oda sem figyelt, de az ajtó világos négyszögében latin a hadonászó alakokat, de csak mint egy képet, nem érdekelte, a la kiolt a gondolatain, észrevétlenül, mint egy hal. Még mindig hallotta azt a tompa, puffanó hangot, ahogyan egy kamaszfiú kitúzi nagy behemót bakancsát, oda dobja, mintha edzéshez készülődne egy sportegyesület öltözőjében, mintha azt mondaná a mozdulataival, ne marhászkodjatok, elég a tréfából, szeretnék haza menni.

Nem volt tréfa, semmi nem volt tréfa, a viccek sem. Móricka ott áll a Duna-parton, és miközben a nyilasok töltenek azt kérdezi az apukájától... Szédülést érzett, hányingert. A viccek világa a legutálatosabb. Nem volt viccmesélő, de szeretett nevetni. Feketében forgott vele az ágy, mert rájött arra, hogy a viccek a leghazugabbak, hogy az igazság nem abban van, amibe beletuszkolják, illetve ha abban van, akkor nem az. Az is elképzelhető, hogy a viccek a legigazabbak, csak a szereplőket kell csereberélni. A nevetés igazol, elkábít. A nevetés telitalálat, valójában tévedés, csak egy pillanatig van úgy, a következő másodpercben minden átrendeződik. A nevetés egy szemvillanás, az enyém, bárkié, tehát megbízhatatlan. A halál is kinevethető, a sajátom is, gondolta, persze az már hülye, aki a saját halálán nevet, a nevetés élet, ahhoz, hogy helyre tegyünk a dolgokat, színlelni kell, fikciókat felállítani. Lehet, hogy a halál is elkergethető, mint a szúnyogok, csak be kell kennünk magunkat valami szerrel? Nevetéssel? Valami elmosolyodott benne. Aki a saját halálán nevet, az már tud valamit, gondolta.

Az a tompa puffanás, ahogyan az a kölyök a levetett bakancsait odadobta a rakpart kövére, az volt a fegyvere. Amaz ott meghúzódott a fák árnyékában. Mint egy sűrű fekete fészekbe, bevetette magát a lombok közé. A pisztoly csövén ott ugrált az a kis fénydarab. Minden mást feketére festett a sötétség.

– Mit akar? – Olyan volt a hangja, mint amikor életlen, rozsdás kést életlen, rozsdás késsel fennek. Még hátrább lépett a bokrok közé, az általa jól ismert zezzugokba. Elsáncolta magát. Antal elképzelte, hogy kissé előre hajol, és görcsösen szorítja a fegyvert. Elképzelte, hogy fél, hogy gyöngyözik a homloka, hogy be van szarva, hogy nem szívesen ölné, persze akkor kéjjel ölt, lehet, hogy elévezett mellé, persze ez az egy már semmit sem nyom a latban. Sajnálta, hogy még egy közönséges bicska sincs nála, hogy az a másik győzhet, hogy legyőzheti, hogy buta volt, óvatlan és kezdő. Hogy amannak ezután majd minden szavában benne lesz a győzelem íze. Nem gyűlölt, nem készülődött bosszúra, csak most. Úgy látszik nem gyűlölt igazán, nem tudott, nem volt képes rá, a maga fajta nem képes. A gyűlölet fegyver, mérgezett nyíl, erő, gonoszul összehúzott szem. Elsőnek üt, nem keres igazságot. Ő is félt. Féltette az igazságát. Ha kudarcot vall, hiába volt minden, a tanúság, a küszködés a jeges áradatban, minden. Amaz biztatásnak veszi majd, azt képzelet majd, hogy vele van a sors, az Isten, hogy védik pogány totemei, hogy mindennek úgy kellett történnie, ahogyan történt.

– Meg fogom ölni – mondta Antal. Ügyetlenül mondta ki ezt a szót. Nem forgott rá a nyelve. A szájában felgyülemlt a nyál, egy pillanatra úgy érezte, mintha egy kést húzna végig valakinek a hasán. Mintha fojtogatnák, vagy ő fojtogatna mást. Mintha a nyelve előre bukna, öklendezne. Nem volt elég kemény. A kemények nem ízlelgetik a szót. Hallotta, ahogy felhúzza a fegyvert.

Nevetséges, még ő beszélt ölésről, üres kézzel, szemben a töltött fegyverrel, de még soha, semmiben nem volt ennyire biztos. Leginkább azon lepődött meg, hogy úgy cselekszik, mintha állnának mögötte, mintha biztatnák, mintha vezetnék.

– Ha most elmész, lekopsz, elfelejtesz, élhatsz még. Megadom, hogy élhatsz, ha eltűnsz a kurva anyádba – mondta amaz nem túl hangosan, csak annyira, hogy megértse, hogy a hangját felfogják a lombok a csendes éjszakában.

Antalnak egy pillanatra megfordult a fejében a dolog. Láncreakció sebességével futottak a gondolatai. Most már mocskos lenne az élet, ennek az embernek a kegyeitől lenne szennyes. Kihasználta a sötétséget, lassan, észrevétlenül, talpát csúsztatva az avaron közelebb húzódott hozzá. Hirtelen a földre vetette magát, a lábának ugrott, mint egy kutya, átnyalábolta, lerántotta. A pisztolyt azonnal elsült, de csak annyi volt, mint amikor lehull egy dió a fáról. A földön verekedtek, mint a kutyák. Harapták, téptél marták egymást. Antal igyekezett távol tartani a fegyvert markoló kezét. Az ágak, a bokrok törtek körülöttük, szúrták, döfték őket. Forgolódtak, kitépve maguk körül mindent. Aztán újra elsült a fegyver. Antal érezte, hogy ellenfele szorítása enyhül, hogy már nem szaggatja, tépi, a nehéz test leborul, nem akar semmit. Antal felkelt, leporolta a ruháját. A szeme már megszokta a sötétet. Látta, hogy amannak leszakadt az arca. A feje szétnyílt, a bokrokra vigyorgott, szélesen ívelő állkapocs csontját belepte a vér, egészen a homlokáig, tiltott a széles, borzongató vigyor.

9.

Egészen megnyugodott. Ahogy végig gondolta mindezt, az izmai felmelegedtek, vékony, elnyútt izmai összehúzódtak, szinte felizzottak. Heves izgalom lett úrrá rajta, talán még fel is sikoltott égető, belső sikoltással, melyet senki sem hall meg, csak az Isten. Az is lehet, hogy belealudt a kavargó képekbe, a legbelsőbb, a legintimebb, a legsajátabb televíziójának adásába, a filmbe, melyet rossz és jó rendezők kavartak össze benne. Csontig hatoló hitelességgel rajzolódott ki a képek, megfoghatta, megrángathatta, megtépdeshette őket. A győzelem kínokkal vegyes íze lecsorgott a nyelvén, a nyelöcsövén, a gyógyszerek embertől idegen misztériuma helyett. A ma a messzi jövőbe szakadt, elfelejtődött. Nem biztos, hogy győzött, de megmenekült, amaz pedig elpusztult. A kiszámíthatatlanság húzta meg a ravaszt. Olyanfajta győzelmet nem is akart volna. Nehezen hunytak ki a kétségek, végig gondolta százszor. Rögeszme szerűen futottak az ujjai ugyanazon az úton újra és újra. Nem érzett fegyvert. Nem táncolt az ujjá ott, nem birizgálta a vasat, nem simogatta, nem az ő ujjától csapódott a csapszeg. Ugyan! Egy mozdulat elég volt, egy félreeső kiszögellés. Ott, ahol a halált osszák, ott mindegy. Hány éve volt? Ötven, negyven, száz? Tegnappá varázsolta az agy különös szenvedélye. Az a csoda, mely az utolsó pillanatig közvetít, mely még akkor is ossza a feladatokat, mely még akkor is igazít, tervez, kivár, mikor már a közvetítés rég fejeződött, a csapatok lementek a pályáról, szétszéledt a stáb, csend honol. Megnyugodott. Az átélt küzdelmekről piros lett a bőre, izmai kikerekedtek, a félelmeket elriasztotta a fiatalság. Aggályai, örömei, félreérthetetlen bizonyossággal tekeregtek körülötte, mint egymásba fonódó kígyók. Tudta, hogy nem ő húzta meg a ravaszt, de nem tudta egészen. Nem győződött meg arról, ami a kezéhez tapadt. Talán semmi. Talán nem vétkes benne. Talán új dimenziókat adhat az egésznek egy jelentéktelen szegletben elrejtett tárgy. De már nem volt képes újra nézni. Annyiszor lejátszotta már ezt a kazettát, hogy unta. Bizonyosságot keresett, a tisztaságát, a

becsületességét, a feddhetetlenségét, az állhatatosságát, a fehér terítővel leborított asztalokét, az ezüst gyertyatartókban pislákoló gyertyákét, melyek nem égnek le soha.

Antal felkelt. Nagy ívben emelte át a lábát az ágyon, könnyűnek érezte magát, felállt, kihúzta magát, magas volt ismét, legalább tíz centivel magasabb. Most kéne felöltözni, és haza menni, gondolta. A bőrén érezte a kemény földharc marásait. Az ifjúságtól az öregségig az idő olyan kevés, gondolta, különösen azoknak, akiknek nem volt ifjúságuk. Elindult a folyosóra, és közben azt latolgatta, hogy mi történne, ha kinyitná a szekrényt, kiemelné gondosan összehajtogatott öltönyét, és kísétálna. Kísétálna a borjúbőr cipőjében, összehajtogatott ballonkabáttal a karján, keskeny karimájú kalapjában, halkán fütyörészve.

Annyit felejtett csak el, hogy milyen év, milyen hónap, milyen nap van. Erős kétségei támadtak afelől, hogy átléptünk volna a harmadik évezredbe, még a kilencszázas évek végében sem volt egészen biztos. Elodázta a napokat, az éveket, azt kereste, hogy mikor volt jó, de a távolban fel-felugató fegyvermoraj összekuszált mindent. Szelektálni próbált, de jó is, rossz is a kútba esett. Azon morfondírozott, elindulhat-e úgy, hogy nem tudja, hogy hányadika van, hogy nem tudja véget ért-e már, hogy mit is akar az Isten? A portán úgy sem engedik át, a magas kerítésen átmászni nem egy nagy „etvasz”, gondolta, különösen neki nem, mert jó erőben van. De hát... Attöprengte, hogy nem is biztos, hogy haza talál, hogy nappal kell megcsinálni, hogy várni kell, várni, és várni...

Visszafeküdt. Erőt kell gyűjteni, mert most minden kicsi részlet maga az egész. Ami most veszendőbe megy, az már pótolhatatlan. Még ha pótolják is egyszer, akkor se lesz olyan. Magára húzta a takarót. Az történt, hogy a pihenéstől az ereje is elment. Amikor elengedte magát, lazán a matrachoz simult, valami felszállt belőle, kipárolgott, valamit elkergetett a szél. Újra kellett kezdeni. Nekilátott, számolt, összetűzdelte széteső gondolatait. Még az egyszer, gondolta, még most, amíg itt vagyok. A „most” az biztos, a többi bizonytalan. Most már az sem lesz sokáig. Felöltözni és menni. Ebben a néptelenségben kiszárnának, inkább majd reggel, ha nyüzsögnek, akkor. Úgy pihent, mintha kiszállt volna belőle az élet.

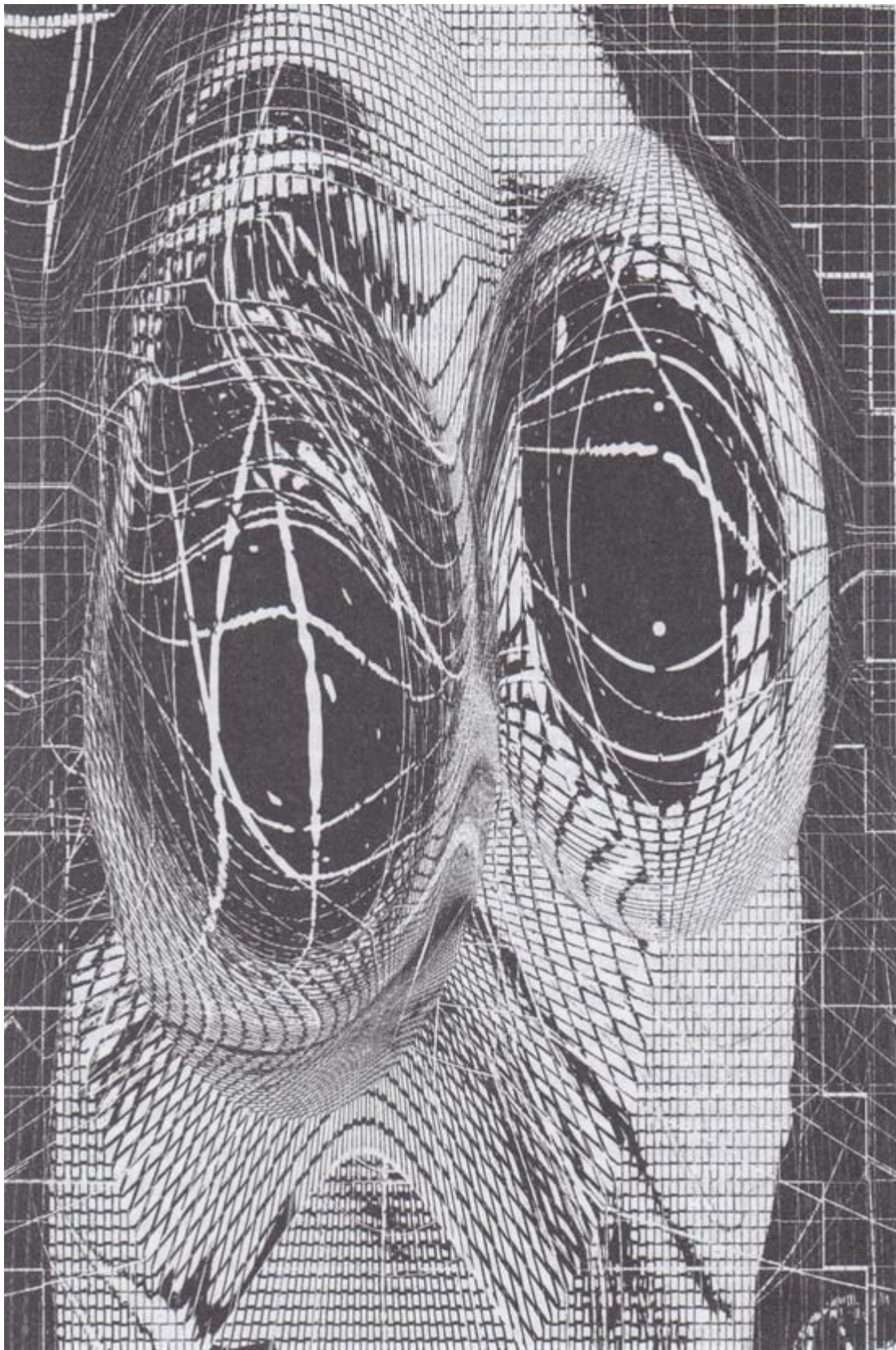
Ha eljön a reggel, gondolta, úgy fogok kísétálni, mint ahogyan a lepke szálldos. Csak úgy, könnyedén. Az aprókockás öltönyben, meg a nemrégén csináltatott ortopéd cipőben. Csak ne billegnék, gondolta. Szét kellett tárnia a karjait, egyensúlyozni, vitorlázni a levegőben, mint egy vitorlázógépnek. Nem tudta ki az, aki megragadja, mi az, egy kéz-e, vagy valami más, hirtelen jön, kiszámíthatatlanul. Isten keze nem lehet, az Istené, aki szeret. Megragad, bevág és összetör. Már elég régen nem volt ilyen, legutoljára tavaly jóm kippurkor, éppen dihenolni készült, isten elé állni, éppen kezdte eltakarni az arcát. A feje, a válla beszorult a frigyszekrény ajtaja közé, a tekercsek finom kárpitjára borult, egy pillanat volt az egész, egy másodperc. A feje, mintha kibicsaklott volna, a nyaka, oldalra dőlt, majdnem derékszögben bukott át a vállán. A nyakcsigolyái kidudorodtak, egymás fölé türemkedtek, kiszakították az inget. A zakó felcsúszott a füléig, hátralibbent, a keze oltalmat keresve botladozott a falon. Orra, szeme, szája az Áron Hakódes aranyozott falára tapadt. Semmit sem kívánt jobban, mint dihenolni. Az a pár másodperc újra kezdődött, újra, meg újra. Ezek szerint fent volt nála, állt vagy ült, vagy feküdt, vagy lebegett egy kicsit. Ezek szerint ő vágta oda, ő nyekkentette, hogy szóljon. Dihenolni kívánt minden áron, élve a jogaival. Amikor felöltötte az imakendőt, eltakarta vele az arcát, bezárkózott a békességbe.

Már régen nem nyúlt érte az a kéz. Várta, hogy eljöjjön Mennél inkább eltakarja a feledés, annál vadabbul fog lecsapni. Lehet, hogy az Isten nyúl utána, ő alázza meg. Bárcsak így lenne, meri az Úr haragja mindennél örvendetesebb, azt jelenti, hogy létezik. Hiába remélte mindig a bizonyosságot. Az infúzió fóliatasakjából csöpögött az

élete. Lábra állt tőle. Más lett a világ. Talán ebben a vacak folyadékban lakik az Isten? Tulajdonképpen nagyon buta kérdés, gondolta. Látszik, hogy még nem tud, nem ért, hogy figyelni kell, csak az a baj, hogy az idő rövid, lehet, hogy kihúzza a lába alól az időt a sok totojázással. Lehet, hogy tudatlan marad, félrevezetett. A legfontosabb ezután történik majd, de vajon megtudja-e? Vajon a tudás ott csepeg abban a fóliatásakban?

Holnap kimegy, lelassítja az időt, nekilát. Egy kicsit fáradt volt. Egy kicsit eltévedt.

Belül tévedt el, idebent, legbelül. Holnap kimegy, ha (öld, ha szakad, csak jöjjön el a reggel.

10.

Belesüppedt a matrac gödrébe, abba a mély, homorú vájatba, melyet azoknak az embereknek a teste nyomott, csiszolt, tágított, akik korábban feküdtek rajta. Egy

teknőhöz hasonlított, rugalmatlan volt, és udvariatlan, mintha lenne alatta valami, csak le kéne ásni. Kockára vágott föld volt, az üresség, a semerre sem vezető út. Felvetődött benne, hogy facsemetéket fog ültetni belé, virágokat meg füveket, de először megtisztítja a kövektől, ahogyan a próféták idejében tették.

Az infúziós állvány, a csövek, a kiürült tasakok ott kókadoztak az ágy mellett. A vatták, a gézek, az orvosságos fiolák összebújtak, sugdolódtak. Úgy képzelte el, hogy ha eljön az ideje, egyszerűen kisétál majd.

Belealudt az éjszakába. Észrevétlenül, finom átmenettel, kendőzetlen nosztalgiával az iránt a világ iránt, mely már elsüllyedni látszott emlékezetében, mint az áradatban elmerülő falu Meg egy kicsit későn is ébredt. Már túl voltak a takarításon is, mely viszolygással töltötte el mindig. Csak a fényesen csillogó, nedves padló látszott. Az ablakokat is kinyitották, és a keletkező huzalban tompa fényű, megszáradt felületek emelkedtek ki a víztükörből. Izgalmas borzongást érzett, mely a gyomrából indult felfelé a testében. Ő már nem akart feleslegesen bátornak látszani. Tudta, hogy van némi kockázat, legfőképpen a megaláztatás lehet az, a rajlakapásé, a kinevetésé, a megfegyelmzésé. A legtöbb bonyodalom abból származik, hogy az emberek bátornak akarnak látszani, gondolta. Kikászálódott az ágyból, jó erősen megmarkolta vaságy csövét. Olyan erősen szorította, hogy a karjába szinte visszatért az erő, erei megújult erővel lökték előre a vért. Izmai felfúvódtak, legalábbis úgy képzelte, mintha kikerekednének, mintha a halát, a vállát, a mellét szép, kifejlett izmok öveznék ismét.

Elővette a nagy sporttáskáját, belegyűrte az öltönyéi, melyre vigyázott. Most a cél érdekében összehengerelte, helyei szorított neki. Megtörtént az, amit nem tudott elképzelni, felemelte, es elindult vele. Képes volt megtartani, nem sodorta el, nem döntötte fel, csak a vállával dőlt egy kicsit a másik irányba. A vécé fele lépdelt, bár ennyire megrakottan nem szoktak oda menni, a székeléshez, meg a vizeléshez elég volt egy kis csoszogás, botra támaszkodás. Előre eltervezte a választ a kényelmetlen kérdésekre, hogy tiszta fehérneműt akar öltetni, meg pizsamát, de rá se hederítettek. Nem ment be abba a vécébe, hanem tovább haladt egy másik felé, mely egy távolabbi folyosó végén volt.

Úgy volt minden, ahogyan álmaiban szokott lenni. Voltaképpen egyet értett önmagával. Most végre erős volt és kritikátlan. Épp itt volt az ideje, hogy végre kipróbálja önmagát, hogy kíméletlenül leszámoljon önmagával. Visszatért, egyedül maradt, képtelen volt felmérni annak a hasznosságát, ami történni fog, amit elveszíthet. Meglepve tapasztalta, hogy most... ez olyan, mint egy visszalépés, hogy ettől a pillanattól Isten vezérli, hogy gyűlöletesen szenved, hogy minden megnyílt, és bezáródott.

Lassú alapossággal öltözködött. Abban a kis kuckóban, ahová bezárkózott, mert magától értetődő természetességgel félt, bosszantóan, körülményesen kötözgette a nyakkendőjét. Nem dőlt a falnak, kihúzta magát, és nem fáradt el. Az inget begyűrte a nadrágjába, mely még a felesleges gyűrődések dacára is nyílegyenesen futott a cipőjéig. A széles gurtniöv körülzárta, kész volt a szerepjátszásra, természetesen, lendületesen, kitervelten.

A cipőkopogás, ahogyan a sarok a kőhöz ért, a talp surrogása, mint egy különleges zenei élmény, megijesztette, elriasztotta, felélénkítette. Semmiség volt kitartani a liftig, csatlakozni, körül járni, leereszkedni. Már nem egészen ő volt, már aprókockás öltönyében sandított önmagára, nem akart a tükörbe nézni, mert az maga volt a képtelenség. Most már csak a porta volt hátra, a csend, ahogyan a váróban konganak a lábak, a szemlélődés, mely áthatol a csenden. A karjára hajtotta a ballonkabátját, emelt fővel, csak annyira, amennyire elvárható, nem is lépdelve, úszva inkább, kilépett a kórházból.

Túl sok volt ez neki. Elérkezett az idő, amikor már beszélni sem volt érdemes. Felszállt egy buszra, és azon gondolkodott, meddig tart még a nejlontasakokból beléje csepegtetett élet? Meddig vigyáz rá az álom, mely ide képzelte őt, valójában itt van-e, ő-e az, vagy valaki más? Beült egy ablak mellé egy sarokba, hogy jól lássa a zötykölődő utcákat, tereket, fákat. Belesüppedt az ülésbe, tartotta magát, nem gondolt másra, az állványra sem, melyen valami összevegyített folyadék csepeg. Nem elképzelhetetlen, hogy ezentúl ez a szerkentyű szabja meg a rendet. Ez még az élet. Ragaszkodott hozzá.

A busz átvágott a városon, élvezte a látványt, a hangokat, nem szállt le a végállomáson, csak átült, alig várta, hogy elinduljon, hogy újra lássa. Aztán leszállt, rövid léptekkel bandukolt, kissé hajlottan, kisimította az öltönyt, mely tartást adott neki, erőt. Hűvös október volt, fel kellett vennie a ballont. Nem tudta igazán, hogy mit is keres, mit is forgat. Időről időre mintha önállóan gondolkodna, faképnél hagyta az agya. Előre szaladt, nem törődött vele. Nem volt teljesen bizonyos benne, de úgy érezte, hogy fenyegeti.

Haza kéne menni az öregasszonyhoz, gondolta. Ahogy szétnézett az utca forgatagában, látta magát egyedül, megijedt, keresőn nyújtotta a kezét kapaszkodó után. Hirtelen, gyorsan, türelmetlenül vágyott megérinteni az öregasszonyt. Telefonálni kellene, gondolta, megkérdezni, hogy hol van, hogy hol van ő, ismeretlen ez az egész. Bosszantotta a dolog, legfőképpen, hogy öregasszonynak hívja, sosem volt az, karcsú volt, szép mellű hosszú combú. Valami falnak támaszkodott, és elképzelte, hogy a tenyerébe hajtja az arcát. Hűvös és meleg volt egyszerre, kicsit sültkrumpli illatú.

– Mama – mondta. Meghallották, egy-két arc felé fordult. Megrettent a tekintetek fókuszában, idegennek érezte magát, olyanok voltak, mint a kiszáradt fák. Százak és ezrek jöttek és továtúntek ebben a forgalomban, létük pillanatnyi megnyilvánulásaként elősegíteni az áramlást, nem akadályozni, kijutni belőle ott és akkor, amikor szükséges. Igyekezett kihúzni magát, méltósággal viselkedni, de egy pillanatra felrémlt benne árkont, beomlott arca, a tükörképe, melyet ismert, a jól szabott aprókockás öltöny felett. Igyekeztek megkerülni, de félő volt, hogy elsodorják. Érdekes, gondolta, egyenként milyen ismerősek, mintha már láttam volna valamennyit. Itt mentek tíz éve is, húsz éve, negyven éve. Érdekes, gondolta, ott vagyok köztük. Tolakszom én is, verekszem, átgázolok, nehogy rajtam gázoljanak át. Néhányan finoman belé ütköztek, érintette a szelük, picit megszedült, de tartotta magát. Most már azon gondolkodott, hogyan kerülhetne ki innen. Feltette a szemüvegét, hogy jobban lássa az arcokat, szemben vele áramlottak, mint a jégtáblák a zajló Dunán. Az öregasszonyra gondolt, a szerelmes éjszakákra. Cicámnak, bogárkámnak, angyalkámnak szólította. A hevület hűvös, langyos vizében a szája előtt érezte a kerek fülét, a hajzhatagot, az asszony nyakából, tarkójából áradó forróságot. Elfáradt. Le kellene feküdni. Fázott, hogy került reá ez a gönc? Pizsama kellene, jó meleg, fűtött szoba, kövér, fehér párnák. Soha nem mondja többé öregasszonynak. Akkor kezdte el anyuzni, meg mamázni, meg fiamozni, amikor kezdtek megkopni a dolgok. Még fel-felcsapott a láng, ha végig futtatta a kezét, ha nem nézett oda, még érezte a feszes combot, a kerek feneket, a duzzadt, rózsaszírom ajkat. Ha el tudott felejtkezni a mankóiról, a hashajtóiról, a pohárban éjszakázó fogairól. Cica maradt, meg bogárkám, meg angyalkám, ha nem nézett oda, ha emlékezett a járására, túsarkú cipőire, a harisnyáira. Haza kellene menni, gondolta. Hol vannak a nővérek? Csengőt keresve tapogatta a falakat. Miért olyan huzatos ez a hely? Miért nem csukják be az ablakokat? Ezek mind meg fognak fájni, legyöngülnek, megbetegszenek. Hol vannak az orvosok? Az ápolók? Nővérke – kiáltozta – nővérke... Hé valaki! Haza akarok menni a feleségemhez. Haza akarok menni... haza...

11.

Nem érdem, nem jutalom, nem büntetés. Olyan, mint a simogató szellő, mely a résre nyitott ablakon beosonva körbe lengi a szobát. A semmi olykor több. Eltünedeztek a hangok, a monoton, fel-felcsapó zsongás, a szünni nem akaró, mint a tengermoraj, a tépelődő, a fel-felhorkanó. A fül örökké nyitott kapuján át, mint a megtisztult, a sejtekbe bűvő oxigén, szerteáradt a csend. Jótékonyan szaladt szét az idegekben, le a kezekig, a lábakig, szétterült az agyban, kézről kézre adták a sejtek. Megenyhültek, el-lazultak. A fejét, mely hátrahanyatlott, puhán ölelte a hullámzó, hófehér párna. Az öregasszony fürgébben mozgott a szokásosnál, a sarokba támasztotta a botot. Puhán lépdelt, a konyhából behallatszott a gázláng sziszegése.

– Úgy lesz – gondolta. – Pontosan úgy, még megvalósulhat valami, még nyitva állnak az ajtók, – gondolta – csak ott a háttérben, valami sötét, valami folt, valami árnyék már rátette a kezét a kilincsre. – Nyitva volt a szeme, az arca kicsi volt, besüppedt. Elfárasztotta ez a póz, amikor az arc hátra hull, még szólni sem lehet, az erőtlenség tartja birtokában. Az állát mozdította meg előbb, még nem nyílt ki a szája, ráncokba ugrott a sápadt bőr. A nyelve vergődött, elindult a szokásos körútján az ínyek mellett, meg a szájpaddás szédítő kupolájában. Körülszaglászta a birodalmát, szólni akart, de a hangszálak még csak révedeztek. Nem préselődött ki hang, csak valami zümmögés, valami zaj féle, melynek rezgései alig hallatszottak. A legfontosabb teendője volt igazítani, felgyúrte a párnát, melynek eredményeként szerteomlott a hab, ráncokba gyűrődött. A mennyezeten, melyet oly sokszor nézett már, felismerte azt a különös rajzolatot. Kékes, szürkés árnyalatú derengés volt, egy lesepert pókháló maradványai, melyek egymáshoz hajló alakokká rendeződtek.

Gondolatban követte a fonalat visszafelé, azon tépelődött, melyik lehetett az az utca. Zavarta, hogy nem ugrik a nyelvére a neve. Ostobának tűnt önmaga előtt. Még a szomszédos utcák sem jutnak az eszébe. Szenvedett, szégyenkezett, az a vonat már elfütyült, gondolta. Azután hirtelen, mint amikor kivágódik egy ablak, megjelent egy utcatábla, látta elolvasta. Megértette, nem nyugodott bele, még magasabbra tuszkolta feje alatt a párnát.

– Annuska – suttogta. Az öregasszony megremegett, még nem hallotta a nevét ilyen bocsánatkérően. Nem akart belegondolni, hogy mit kell még végigcsinálnia.

Másnap reggel Antal valamilyen kulcsért kotorászott. Kinyitotta a szekrényt, ahol a nadrágok sorakoztak, végig kereste őket, aztán a zakók kerültek sorra. Valami kulcs hiányzott, egy bőrönddé, már az sem volt fontos, miért. Makacsul jártak az ujjai, fáradhatatlanul, mint a menekülő bogár lábai. A délelőtt elment ezzel. Vissza-visszatért a már átkutatott helyekre, remegve, morogva. Fel-felrepült egy-egy felkiáltás. Antal nem akarta az egészet, de valami kényszerítette, talán az eszelte ki a zsarnoki tervet. A szekrény romokban hevert, minden a padlón volt. Antal fenyegetőzött. Nem talált szavakat, azt tette, amit nem akart, tudta, hogy fogoly. Komolyan vette magát, este felöltözött, köszönés nélkül kiment a sötétbe, a lámpafénybe. Konokul rőtta a járdákat, egyszer billent csak meg, az ég a talpa alá került, tótágast fordult, de megkapaszkodott. Erős, zakatoló, verdeső szívdobogása támadt. Még mozgott a világ, de az ujjait erősen ráfűzte valamire, sokáig állt egyhelyben, összpontosítani akart, megtalálni önmagát az árkok, mélységek, szakadékok között. Kissé odadőlt valamihez, nehezen indult, félt, lassan tért vissza a bátorsága. A következő saroknál már el is felejtette, csak a kulcs járt az eszében. A bőröndkulcs lapos volt, rövid spárgán lógott, melyet az újra lehetett csavarni, esetleg beakasztani a gomblyukba, vagy a derékszíjra kötni. A szekrényben,

az ajtó belső oldalán egy szögre akasztotta, magától nem tűnik el az ilyesmi, valaki bűnös, valaki elvette, tönkre akarják tenni, kijátszani. Az egész éne tiltakozott, de legbelül, egy makacs, konok hang duruzsolt. Próbált elszaladni előle, menekülni, szaporán lépkedett gyenge lábaival az utcán, hátha ott hagyja, kirekeszti magából. Gyenge volt. Ha a régi lett volna, legyőzte volna, belegyűrte volna a repedésekbe, elfelejtette volna, de így csak csapkodott képzeletben a karjával, a valóságban azonban nem tett semmit.

Úgy ment vissza, hogy becsapta az ajtót. Káromkodott. Soha sem tette, de most kiszolgáltatottan ráfanyalodott. Olyan változatossággal repkedtek a szájából a szavak, mintha egész életében ezt csinálta volna.

Elloptad, hogy tönkretegyél, hogy kifosszál. – Maga elé beszélt, soványan ejtette a mássalhangzókat. Elkékült ajakkal lovalta magát bele mindenféle hamis eszme-futtatásba. Egyre élesebben csapódtak a mondatai, mint a fejsze, beleálltak a bútorba, a falakba, felkarcolták a lelket. Annuska elképedt, dermesztő volt a felismerés. Ki kell bírni ezt is, gondolta Annuska, Antal is ezt gondolta, hüledezve hallgatta önmagát. Valaki kisajátította engem, gondolta Antal, Istent szidta hangosan, recsegve, ahogyan a fatörzsek elrepednek. Kimerült volt, feldúlt, mint a táj, melyet egymásra türemkedő, egymásra gyűrődő földtáblák szabdalnak. Egy szalmabábúnak képzelte önmagát, ott cikáztak körülötte a lángok, hogy belekapjanak. Szeretett volna elsüllyedni, szerette volna, ha megnyílik alatta a föld. Érintetlen belső énje egyre beljebb szorult. Isten, mondta, te küldted reám ezeket? Te aki mindenható vagy? Szégyenkezett. Aki Őt káromolja, halállal lakói. Halállal lakói így is. Megpróbált felkiáltani. Halljad Izráel, örökkévaló a mi Istenünk, örökkévaló egyetlenegy. A rajtuk keresztüláramló levegő megrezegtette a hangszálait, a szájában szavakká artikulálódtak a hangok: kurvaisten!

Aztán elaludt. Annuska nem gyűlölte. Fáradtan aludt, kimerültén, a szája kinyílt, az orra megnyúlt, arcát, melyet oly gondosan borotvált mindig, fehér borosták lepték el, mint megannyi tűhegy. A hétköznapiak még ott derengtek elméjében, megcsillantak, előbújtak rejtekhelyeikről. Még voltak világos órái, napjai, végignézett önmagán, már nem bánt semmit, nem sajnált semmit, egyedül csak Annuskát. Százszor összetört a lelke, százszor is felemelkedett volna, százszor is elrepült volna tollát borzolva, mint a madár, de visszahullott.

Valami gyógyszert kapott, valami orvosnő jött ki, lemondó arccal mérte végig. Antal agya kitisztult a felismeréstől. Most döbrent rá, hogy az átmenet nem lesz egyszerű. Hogy úgy néz ki a dolog, mintha senki sem akarná igazán. Mintha az sem értene vele egyet, aki elrendelte. Meg kell tenni, mint ahogyan meg kellett tenni sok-sok milliárd esetben már. Az övé gyötrelmes lesz, már most is az ez a kietlen út, ahol lépked. Agyában tisztaság és rend volt, mintha valaki kitakarított volna benne. Olvasott az arcból, mely szemben ült vele, és kérdezett. Egy ismeretlen, sötét szoba lezárt ajtaja volt minden kérdés.

A megaláztatások akkor kezdődtek, mikor a takarítónő az ágy alá söpörte a papucsokat. Nem biztos, hogy szándékosan tette, tudatosan, tapintatlansága azonban megbocsáthatatlan volt. Mások, orvosok, nővérek szégyentelenül kimondták olyan megállapításokat, melyeket csak a végérvényesen leírtak előtt merészelnek. Olyanok előtt, akiknek már nincs kritikai érzékük, befuccsoltak, összetörték, kiégtek, mint egy zárlatos villanykörte. Világos óráiban felkészült a rombolásra, a hurrikánra, mely bizonyos időközönként végigsöpör, romba dönt, szétlökdösi agyában a jól ismert folyamatokat, ott benn, a sejtek titokzatos közösségében, a rendet.

Tenni kellene valamit, gondolta, hamarosan, azonnal, amíg a valóság szét nem foszlik szét. Ismert bizonyos tornákat, bizonyos teákat, bizonyos gyakorlatokat.

Folyton tanult, megfigyelt, ellopott, összerakott, újakká kombinált, de ez most már nem ment. Most is tanul, ez a kietlen út maga a tanulás. Most már csak az a kérdés, hogy hová viheti a tudást, hogy elviheti-e, hogy lesz-e ezután hely, idő, hallható szó. Hinni kell, hinni. Lehet, hogy az Örökkévaló végtelenül hosszú asztalánál majd szorítanak neki is...

Várni kellett. Várt, mint gyerekkorában, unalmas ajtók mögött, unalmas szobákban. Emlékezett rá, milyen lassan teltek a hetek unalmas emberek között. Emlékezett az óra ketyegésére, mely megtanította rá, hogy valami folyton távolodik. Mintha még ott evezne a partközeiben. Övé volt a pillanat, a szemvillanás, a fény. Egy hétköznapi délelőtt, sütött a nap, kisfiú volt még, állt a tornácon. Egy vén, szakadozott, remegő hangú koldus kéregetett. Arra gondolt, hogy egyszer ilyen lesz ő is. Akkor értette meg, hogy otthagytott valamit, valami fontosat, nélkülözhetetlent, és egyszer vissza kell menni érte. Hamar elmúlik az a pár évtized, és az övé lesz újra.

Várt. Egyebet nem is tehetett. Nem akart gyerekként távozni, de bármit is próbált tenni, másképpen nem tudta lerázni a kötelékeit. Mintha egy magas, sokemeletes, kanyargós csúszdán csúszna. Kisgyerekként fog leérni, játszadozó, homokvárát féltő kisgyerekként.

Azt kéne tenni, gondolta, amit ilyenkor szoktak. Bölcsen és nyugodtan, körültekintően, amennyire csak lehet, de ő nem képes rá. Az ő homokvárai nem itt vannak. Most már valóban úgy tűnt, hogy az ő pozíciói valahol, távol, nem is olyan közel, de nem is olyan messzi... Egyre bizonyosabb, hogy nem fizikai utak vezetnek oda. Gyerekként fog távozni, de csak szellemiekben, talán még úgy sem. Valami hasonló fog történni, szabályos, körülírható jelek utalnak erre. Beleegyezően kellene viselkedni, együttműködni, de ez itt mégiscsak nyolcvanöt év. Kötelékek szövik át meg át, melyeket nem lehet elszakítani. De hiszen, ha így van, akkor azok is, akkor mindenki, akkor nincs baj, az alagúton túl várják, akkor Isten is ott lebeg jóságosán. Ha így van, akkor örülni kell. Nem biztos, hogy így van...

Összeroskadt. Félt a közelgő összeomlástól, reszketett, aggódott. Attól tartott, hogy most már kevésbé lesz ereje az újraépítkezéshez. Azt remélte, hogy Isten tudja ezt, hiszen, ha mindenható, akkor tudja, ha pedig nem az, akkor nem is Isten. Szegény Isten! Kíváncsi volt a tudásra, mely elé tárul. Drágán megfizet érte, gondolta, drágán...

Elhatározta, hogy cselekedni fog. Annuska éppen lement a közértbe. Oly módon illene elmenni, hogy ne hagyjon fájdalmat maga után. Sebtében felöltözött. Nem igazgatta a nyakkendőjét, lehet, hogy fel sem kötötte, csak az ing nyakát gombolta össze, hogy ne fázzon. Kötött kabátot vett fel a zakó alá, szürkét, a zakó is szürke volt. Puha, kitaposott otthoni zakó volt. Kicsit rongyos volt, lyukas zsebeiből apró tárgyak csúsztak a bélés alá. Azon kapta magát, hogy imát mormol. Aldassál te örökkévaló Istenünk, a világ királya. Szép lenne tudni, miért? Ha őt áldjuk, magunkat is áldjuk, gondolta. Gyenge volt és fáradt. Bizonytalanul, imbolyogva járt, mint ahogy magas tetőn szoktak. Megborotválkozott nehézkesen, talán nem is magáért a borotválkozásért, talán, csak mert nézhette az arcát, fintoroghatott. A borotva sercegve szedte le a szőrt. A bőre rugalmatlan volt, rátapadt a csontra, mintha a csontot borotválná.

Szerette magát. Nem nagyon, éppen csak annyira, amennyire kell, hogy másokat is szerethessen. Szerette azt a formációt, ami ő volt, véletlenül ő, és nem más. Tulajdonképpen nem is önmagát szerette benne, elődeit, apja konok, büszke arcát, anyja szabályos, egyenes orrát, meg világoskék szemét, mely képes volt beleolvadni az ég kékjébe, melyből apja mosolygott vissza rá. Hosszan nézett farkasszemet önmagával. Valami hiányzott a tekintetéből, valami fontos, nem bírt rájönni, hogy mi, csak nehezen, ahogy fürkészte: a mosoly volt az. Most magával viszi mindkettőjüket. Kicsit sajnálta a dolgot. Ok még maradhatnak valameddig. Talán a fia szemében,

igen ott. Talán a fia szemében, az orrában is, talán a homlokában, és a fejformájában is maradt még valami belőlük. Lehet, hogy az anyja eltűnik vele, az élesen kimetszett szép orr, a szabályos száj. Talán marad valami belőle az unokákban itt-ott, tényleg, az unokákban talán megmarad. Levetette a zakót, meg a kötött kabátot, alá vett még egy ujjatlan mellényt, az is szürke volt, molyrágta. A nadrágszíjat erősen összehúzta, az utolsó lyukba fűzte, hogy megtartsa a derekán, akkor vette észre, hogy szinte semmi nem maradt belőle. Hogy körül csavarodik a nadrág, a csípőcsontra feszül a szíj. Nehézkes és hitvány rongyok ölelik, szívják a vérét. Meg kellene szabadulni tőlük, gondolta, a bőrétől is, a kiszáradt inaktól is, melyek spárgaként kötözik át, meg át. Ki kellene cserélni az ereket, melyek falára lerakodott a kosz, a zsír, a mész, mint a vízvezeték csövére a vízkő. A sejteji fuldokolnak, millió szám pusztulnak, mintha dögvész pusztítana odabenn. A kód, az egyedi és megismételhetetlen kód, rejtőzik titokzatosan, hogy ő legyen és senki más, hogy kéz, láb, arc, fül szem, vese, szív, alakuljon ki a sejtekből, hogy a fiatal sejtek atyáik helyébe álljanak, és híven szolgálják azt a mikrokozmoszt, amit Antalnak hívnak. Az élet még élni akar, akár csak húsz éve, vagy ötven éve. Az élet élni akar... Kinézett az ablakon. A szél jajongva rohant a házak között.

Ahhoz, hogy az ember másokat szeretni tudjon, elsősorban önmagát kell szeretnie, gondolta végig a jól hangzó szentenciát, az elorozhatatlant, a bőséggel kecsegtetőt. Igen, de hát, csakhog... az önzők, a cinikusak, a félrekezeltek, az önbutítók is mind ott sorakoznak. Ez az élmény lesz az utolsó, egy töredelmes vallomás, a szenvedése. Istennek nem kell gyónni, gondolta. Ha azt hisszük, hogy Ő mindent tud, ismer, lát és szeret, hogy ott áll mindenek felett, hogy igazít és enged, hogy mérlegel, hogy épít és rombol, hogy előttünk és mögöttünk jár, hogy szeret, szeret és szeret... Ha azt hisszük, hogy megbocsát, fülünkbe súg, terel, ha azt hisszük, hogy van, ha azt hisszük, hogy magunkhoz engedtek...

Begombolta a zakót, a sálát, mint máskor sem, most sem tekerte a nyaka köré, nem sajnálta magát, de valamit azért sajnált. Valami befejezetlen maradt, valami indokolatlanul rövid volt, valamit nem fog megérteni. Valami elúszott karnyújtásnyira. Hirtelen úgy képzelte, hogy színes cseppek cseppennek szivárványos fóliatasakban. Hófehér, vattaszerű, pufók felhők úszkálnak, mint egy akváriumban. A kristályos csillogású fóliatasakban az ég kékje csepeg, mint az infúzió, hullámszik, mint a tenger. A felcsapó tarajshullámokon szörfösök siklanak széttartott karral. Odafent Isten járkál hús fehér fényben, szétterpesztett ujjaira imaszíj feszül.

Kicsit megszédült. Hirtelen meg kellett kapaszkodnia, elkapott egy széket, megcsúszott, rádőlt a szék. A padlón feküdt, a szőnyegen, az asztalhoz közel, majdnem alatta. Itt, a puha szőnyegen, az asztal alatt, az ajtótól erre, az ablak meleget sugárzó fényében jó volt. Így szeretett volna, ez lenne az igazi, az öröklét, az ámen. Nem volt képes eldönteni, meddig feküdt, a gerincfeszítő gyengeség minden figyelmét lekötötte. Sietni kell, gondolta. A melegség, mely végigcsorgott az arcán oldalt, melynek lágyságát, simogatását nem kívánta, megértette vele, hogy megint történt valami. Le kellett ülnie, mert az asztal fölötti magasságban eluralkodott rajta egy tériszonyhoz fogható érzés, mint amikor gyerekkorában lenézett a hatodikról. Marhaság, gondolta, végigmustrálta önmagát, a lába szinte elveszett a mélyben. Két kézzel kapaszkodott, rádőlt a szék támlájára. Rájött, hogy ha maga előtt tologatja a széket, elvergődhet valameddig. Az a meleg, mely a homlokától húzódott lefelé, most a látóterébe került, felkavarta, vér volt. Ettől kezdve a bútorért is aggódott, melyet Annuska olyan gonddal tisztogatott, a szőnyegért is, meg a térítőért is. Állva maradt, remélve, hogy így hamarabb eláll, tiszta zsebkendőt szorított reá. Lehet, hogy befuccsol az egész, gondolta. Lehet, hogy mégis csak az marad neki, a hosszú, lassú kínlódás, a másodpercről másodpercre, milliméterről milliméterre, sejtről sejtre történő. Elállt a vérzés,

megnézte, apró sebecske volt, megduzzadt, mindenféle színű foltok jelentek meg körülötte. Letisztította a zakó hajtókéjét, már csak a homlokán ragyogott a megdermedt friss vér.

12.

Talán jó is, hogy így történt, gondolta, a tiszta ágyban. Az ablak választotta el a sűrű hóeséstől. Az ablakon túl, odakint, lassan, egyenletesen hullott a hó. A szél időnként belekavart, forgott vele, mintha derékon ragadná egy táncra.

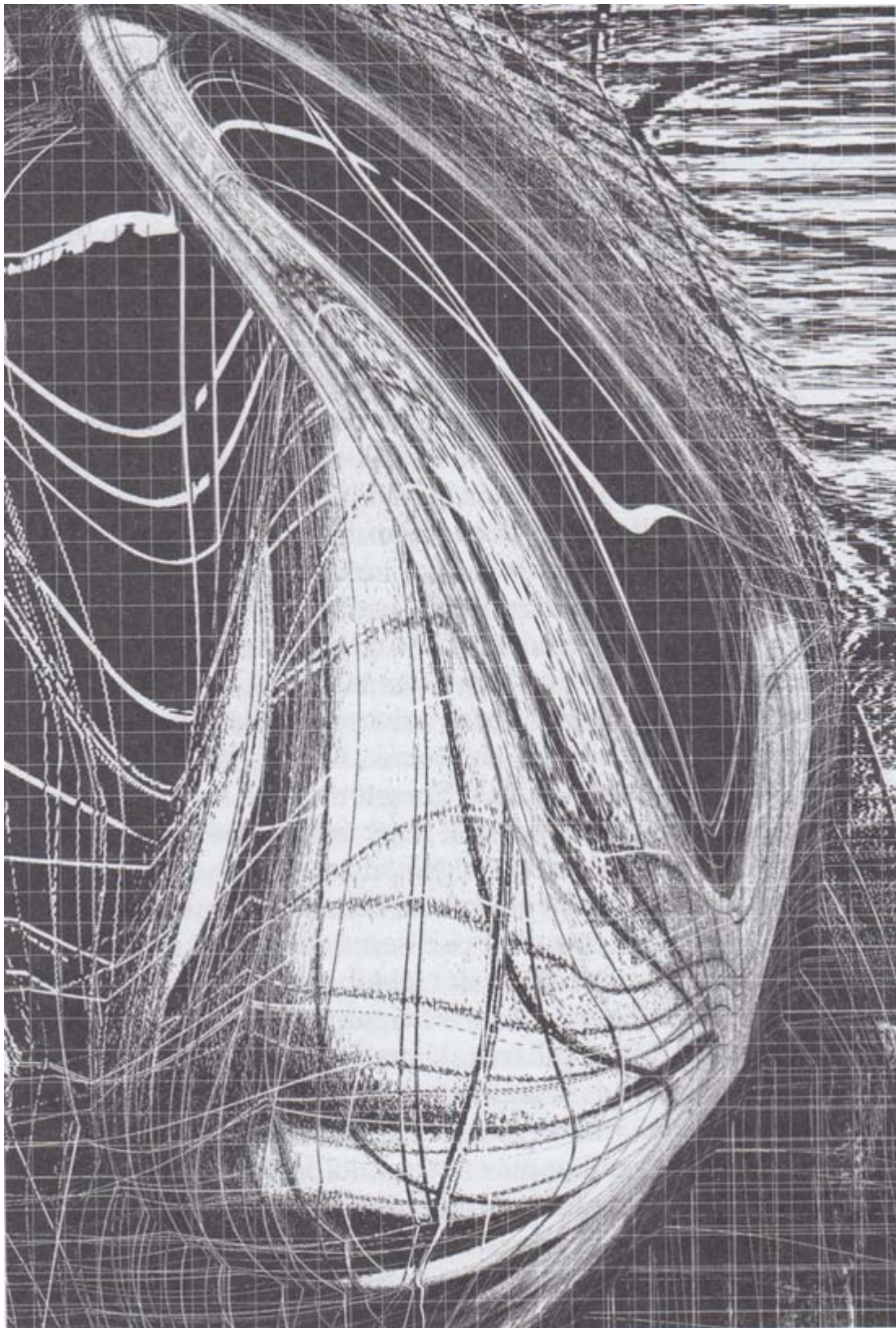
Még soha, sehol, semmi nem volt ennyire rendben. Már nem aggódott. Hirtelenjében csak a jelen érdekelte, számonkérés nélkül. Belépett, megtalálta, nem kellett körülnézni sem, ismerős volt. Karcsú tárgyak emelkedtek az asztalon, a polcokon, a könyöklőkön, tapintásoktól kopottak. Nemcsak látta, tudta is őket, kísérői voltak, a hírnökei. Misztériumjátékok szereplői voltak, mozdulatlanok, gyermekkorából itt rekedt kézszorítások, meg nem fogadott intelmek, szerepek, melyeket nem játszott el soha. Tárgyak, melyeknek keresésére indult, melyek nem tájékoztatták hollétükről, melyek igazából úgy lettek az övéi, hogy a másokéi voltak. Kidobottak, haszontalanok, melyek soha meg nem történt találkozásokra vártak. Ő maga volt számukra a rend, a kényelem, tőle függtek láthatatlan zsinórokon, a szemétől, mely nézegette, a kezétől, mely rakosgatta őket, a lelkétől, mely gyönyörködött bennük. Együtt lakott velük a dobozokban, a függönyök mögött, a zsebekben, a fiókokban, a rekeszekben. Beléjük képzelte azt az egyetlen szót, mely egy egész életen át követhető. Egy gomb, egy kulcs, egy ceruza, egy cérnaspulni, egy nyugállományba helyezett szakadozott brifutasni, melyet megőrzött kegyeletből, egy elemlámpa, mely már nem világított, egy bicska, mely még vágott, egy olló, egy magnószalag, egy bélyegző, kellékek, melyeket már nem használt, melyeket már nem használtak.

A cél, mely gyökeret eresztett, szerteszaladt, terjeszkedett, résekbe furakodott a mélyben, apró mozaikdarabokká repedezett, átláthatatlan, kibogozhatatlan renddé keveredett. Tollak és ceruzák sorakoztak dobozokban, messzi évtizedek trófeái, ifjúságának apokalipsziseket átélte tanúi, szelídek és megbocsátók, azok kezének hímporát viselők, akiket már elragadott az idő. Gyöngyháztestűek is voltak, meg voltak közöttük tintások is, melyeket papírba csomagolt, melyek iskolás korának egy-egy részletét emlegették. Voltak barátságosak, és voltak barátságtalanok, voltak csillogók, és voltak fénytelenek, távolságok ismerői, ablakokon kirepülők, meg sötét szobákban világítók, melyek bejártak emeleteket, túléltek padlásokat, átvészelték zörgő, visszhangzó udvarokat. Átléphetetlenek voltak és összetéveszthetetlenek. Volt valami közös bennük, rájuk sem kellett néznie, elég volt a szeme sarkából látni szertefoszló körvonalait, egymásba ölelkező árnyékaikat, magától értetődő volt, hogy ők azok, csak úgy egyszerűen, mintha a testrészei lettek volna. Hozta, vitte őket, némelyek kiestek a szerepükből, elszórt belőlük, elhányódtak, nem hiányoztak többé. Szépek voltak, az emlékezés jelétől, szánandóak voltak a magányuk miatt. Soha el nem döntött viták, soha meg nem válaszolt kérdések kulcsszavai voltak. Jelzőtáblák voltak, nyilak, világító felfestések az úton. Kulcsok heverték vaskazettában tízesével, százasával, egytollúak, kéttollúak, száztollúak, jelekkel telekaroltak, elegánsan picurkák, finomkodók, bumfordiak és neveletlenek. Száz év gombjai zörögtek, a történelem ismerői, harcba indulók, magamutogatók, táncolók, pörgettyűként pörgethetők, olyanok, melyekben bujócskázik a fény, és olyanok is, melyekbe belekapaszkodik a

sötét. Szerszámok, melyek ujjai végződéseivé váltak, jelesek és jeltelenek, apákról, nagyapákról mesélők. Nyelek, simára koptatottak, horgászbotok és orsók, kétes diadalok, kalandorai, vizekben elmerülök, melyeknek tükrén tovaúszik az álom.

Az értéktelenek értékessé lettek, a kiüresedetttek tartalommal telítődtek meg, a csúnyák, az ostobák, a kifosztottak vonásai megnemesedtek. Alattvalói voltak, meghajoltak előtte, megéltenezték, ha fáradtan közjük toppant. Szeretetre vágyók voltak ezek az apró tárgyak. Attól rettegett, hogy egyszer kilép az életükből, meg attól, hogy egyszer elveszthetik őt, vele halhatnak, halomba söpörve várhatják egyszer a véget, megszámlálhatlanokká válhatnak nélküle.

Ha most felkelne, gondolta, kimenne a hóesésbe, mehetne csukott szemmel, míg el nem kerülne arccal előre. A tárgyai nem árulják el soha. A tárgyai igazak. A tárgyai igazabbak a meséknél, mert ők maguk a mesék.

A párnába simulva feküdt az ablakkal szemben. A piszkos színű házfalak fehérre tisztultak a hóesésben. Testét átjárta a meleg. A falon túlról, vékonyan, mint a cigarettapapír, zene szűrődött át. Erősen kellett figyelnie, nehogy eltűnjön, felszívódjon az ismeretlenbe, eggyé olvadjon a mocorgásokkal, a koppanásokkal, a zizzenésekkel. Teljes bizonyossággal nem is mert volna megesküdni rá, de úgy vélte, mintha lehunyt szempillái alatt angyalok mozognának. Hangszereikre hajoltak, hajlongtak, táncoltak.

Felkelt. Először csak a lábát lógatta ki. Azt képzelte, hogy a felhőkön ül a meleg ágyban, lelógatja a lábát az égből. Nem merészelt tovább lépni, nehogy lezuhanjon, de hamarosan rájött, hogy, mint a többinek, neki is szárnya van. Vad ujjongás fogta el,

mindig erre vágyott. Még nem érezte igazán, még azt sem tudta, hogyan kell. Láta a tollakat a válla felett, de a széles, lapos, izomcsomóktól göcsörtös lapockákat érezte még a hátán, pedig már a bokájáig értek a tollak. Gyenge volt, bizonytalanul lépkedett, megszédült, billegett, ahogyan szokott, lábát felemelve egyensúlyozott, és akkor, hirtelen, ahogyan kifeszül az ejtőernyő, kicsapódtak a szárnyai. Feszülést érzett a vállán, a hátán, a derekában. Vérerek szállították a vért, idegpályák futottak célirányosan. Ráfeküdt a szélre, apró libbenésekkel maga alá gyűrte a szelet. Megszabadult végre. Mások is repkedtek, kanyarokat írtak le, szelíd csavarokat, forogtak, fejen álltak, lesiklottak a szél oldalán. A zene olyan volt, mintha szorgalmas méhek zümmögnének. Égboltozatok épültek egymásra, tornyosultak, sorakoztak, áradtak szét és tűntek el.

Arra ébredt, hogy fázik. Annuska behozta a teát. Még az álomban élt, boldog volt, kereste, visszafordult volna, hogy repüljön. Nem hallotta Annuska hangját, mert a fülében ott zengtek az ereszkedő, kicicomázott toccáták, a fürgelábú fűgák, az égbe szökkenő szopránok. Felszabdalták a tereket, utakat vágtak a végtelenbe. Lehunyta a szemét, mert amit látott, nem volt halandónak való. Most már bizonyos volt benne, hogy amit akkor álmodott, húsz évesen, meg harminc évesen, hogy az a fekete füst, mely az égbe vitte az övéit, álom volt, kitalálás, koholmány, félreértés. Hogy várják, hogy Isten aggódik, igyekszik, bízik és küzd... Ha valóban mindenható lenne, belenyúlna a fejekbe, a szívekbe, a vesékbe, kitisztítaná az ereket, átrendezné a sejteket, elsimítaná a fájdalmakat.

Menni kiüzetve, kitarottnan, az igazság kegyelem kenyere, gondolta. Mozdulatokkal is lehet imádkozni, szédüléssel, billegéssel, feledékenységgel, fájdalommal, összekuporgatott évekkel, melyek nem elegek semmire. Emez volt a halál, hetven év bizonyosan az volt belőle, ha a gyerekkor nem is, a bátyjai nem is, az anyja sem, meg az apja sem, de a többi az bizonyosan az volt.

Kettesben maradt önmagával. Legbelül, a szentek szentjében, ahová már nem hatol be a fény, és ahol örökké ég az égőáldozat lángja, ahol az oltár vértől mocskos, ahol a hívatlanra lecsap a halál, a földre kuporodva, kétrét görnyedve zokogott az Isten.

Készülődött. Legelőször is a széles övét csatolta fel a nadrágja fölé, mely szilárdan tartotta a testét. Ha a ruhái mint a vértek ölelik majd, gondolta, ki tud lépni, még tud valamit rendezni a világban abból a kis darabból, ami még rá tartozik, amihez még köze van. A pulóvert, a jéger alsót, meg a hótaposót is előkészítette. Módszeresen öltözködött. Nyomasztották a ruhadarabok. Előkereste a télikabátját is, húzta a vállát, csapkodta a térdét, ahogy mozdult.

Annuska a testével torlaszolta el az ajtót, meg a mankójával.

– Nem mész sehova! – hangsúlyozta minden erejét beleadva. Szavaiból itt-ott hisztérikus felhangok hallatszottak. Antal csak állt, nem mozdult egy tapodtat sem. Annuska ismerte már, látta már így, birkózva önmagával.

– Templomba megyek – sziszegte Antal halkán, régi önmagának fel-feltörő erejével.

Súlyosan állt, nem az erőtől, sokkal inkább a szövetektől, bőröktől, rongyoktól. Rémséges indulat öntötte el az agyát, maga sem tudta, mit kezdjen. Nem volt ura önmagának. Csak annyit tudott, hogy az orra körül kegyetlenre feszülnek az izmok. Meg tudná ölni az öregasszonyt. Megint azt érezte, hogy valaki beleférkőzik, moco rog benne, helyette szól. Szikrákat vetett, fellobbant a tüze, testrészeit összefogta valami gonosz erő, melyhez egyébként nem sok köze volt, de most, hogy társául szegődött, kénytelen volt lepaktálni vele.

– Vigyázz onnan – morogta. Az lepte meg, hogy meg tudná ölni, széttörni, nem is állt olyan távol tőle. Mint amikor szél fúj, mint amikor álunkban futunk valaki után

és nem érijük utol, úgy futott el a jobbik éne. Vékony csontujjaival átnyalábolta a széket, felemelte, hogy lesújtsa vele. Annuska felsikoltott.

– Nincs is ilyenkor templom – kiáltozta. A feje fölé emelte a mankót. Antal a magasban tartotta a súlyos széket, mint egy erőművész.

– Megyek – mondta egyszerűen, kijelentő módban. Apró lihegések érződtek a szavai mögött, mintha valami zihálna a szív tájékán, a tüdőben, a mellkasban. Az öregasszony, aki maga is a sírással küszködött, felismerni vélte a lelkiismeretet. Az ő olvasatában Antal szavai mögött, mint a jó tündér az erdő fái mögött, ott bujkált a lelkiismeret. Ez erőt adott neki. Még mindig a feje fölé tartotta a mankót, még mindig úgy álltak egymással szemben, mint a bajvívók. Annuska tudta, hogy ez már nem az az Antal, ez már nem az, aki évtizedeken át a gondolatait leste, de még mindig az, űrá emlékeztetnek lárvaszerűvé ráncosodott vonásai, övé a kéz, övé a láb, a kissé elálló fülek is az övéi. Elmosolyodott. Kitört belőle a nevetés. Antal arcán is átsuhant. Mint amikor kikapcsolják a villanyt, kifutott belőle az erő. Leeresztette a széket. Rettenetes fáradtságot érzett. Leült valamire. Összeomlott.

13.

Nem adta fel. Élete során az idegeibe rögzült, hogy nem szabad feladni. Már nem is tudta igazán, hogy miért küzd. Küzdelem volt, az is, hogy élt, hogy szólt, hogy kért, hogy tett. A fejébe vette, hogy egyszer csak kimegy, szebben, simábban, kevésbé viharosan, egyszerűen, mint ahogyan a közértbe szokott menni, a zöldségeshez, vagy a patikába. Várt, nyolcvanegynéhány év alatt várt eleget, ezt a kicsit már kibírja, hozzá szokott. Idegfeszítő kalandnak tekintette máskor is a várakozást, próbatételnek, mely nélkül nem valósulhat meg semmi.

A felesége szemében felfedezte az elszántságot. Nem akart harcolni ellene, egyáltalán nem akart harcolni az öregasszonnyal. Rettegett tőle, hogy beszennyezze az évtizedeket. Úgyis túlon túl elhatalmasodott rajta az érzés, hogy az elmúlt hetekben, hónapokban mindenre rácafolt, mindent meghazudtolt, összepiszkolt. Nem ő, az a valaki... Azzal szembeszállt volna, azzal megküzdött volna életre-halálra. Azzal a rohadékkal, aki a fejébe mászik, rágja az agyát, csipkedi, rúgja, tépi. Végig vonul felette egy sötét árny, mint amikor hajó úszik el a korallpad fölött, mint amikor sötét felhő takarja el a napot. Ki az, mi az, nem tud róla semmit. Ilyen lenne a sátán, az ördög, Lucifer, vagy Belzebub a legyek ura, a szemétdombok ura, az árnyékszékek ura? A szélhámos, az aljas, a mindent elrontó, a mindent beszennyező, akinek ürülékkel borított pofáján halált köpő legyek ezrei dongnak. Megküzdene vele. Lekaszabolná, legyőzné undorát, hányingerét, büzlő képébe nézne. Legyőzné, gondolta, mert Isten gyenge, segíteni kell neki, szegény, elhagyatott, lesóványodott, megzavarodott Istennek...

És mégis. Templomba vágyott, bármilyenbe, csak templom legyen, persze neki kizárólag az a kis imaház volt a templom, tíz emberrel, a gyülekezet háza, a csendes, emlékeinek kupolája, az imaház, mely összekeveredett más imaházakkal emlékezetében, melyben ott állott a bátyai mellett, és amelyben ott állt mellette a fia, amelyben fel-felnézhetett a karzatra Annuskához. Tiszta levegőjű, bársonyos tapintású, bordó, meg kék kárpitokkal borított, melyekbe belefúrná az arcát az ember. Emberek állanak a fejükre borított imakendőben, egyformák, arctalanok, önmagukba nézők. Szemlét tart felettük az Isten.

Az az érzés nem múlt el, lüktetett benne, olykor elviselhetetlenné erősödött, kell neki az a hely, az övé, rajta van a neve, ott szép lassan átímádkozza magát az Istenhez, a Mennyei Atyához, az Örökkévalóhoz, aki látta a kezdeteket, aki átsegíti őt fájdalom nélkül, szenvedés és megaláztatás nélkül.

Egy délután, akkor éppen nem esett a hó, cudar hideg volt odakint, kiosont. Ravasz volt, fondorlatos, cselszövő, hogy elkerülje a csatát Annuskával. Úgy tett, mintha minden úgy lenne, pontosan úgy, szépen, csendesen, beleegyezően, ahogyan kell. Felöltötte a télikabátját, aztán amikor Annuska elszundikált, kiosont. Bezárta az ajtót, zsebre tette a kulcsot, vékony tenyerére húzta a vastag bőrkesztyűt. Még jól is esett a mozgás. Mélyeknek tűntek a lépcsőfokok, minden lépésnél lezuhant egy kicsit. A bokáját fogta a hótaposó, derekát a széles, kemény bőrvö, tüdeje megtelt levegővel, megcsapta a kapualjból beáramló szél. Csak akkor érezte milyen hideg van, amikor a kapun kitette a lábát. A sarka alatt jólesően csikorgott a hó. Szerencsés, gondolta, hogy messzire elláthat a tiszta, hideg levegőben. Emberek jöttek-mentek, a járdán feketélt az eltakarított, sárrá olvadt latyak. Még nem érzett fáradtságot, esetleg időnként, a hullámokban rátörő gyengeségtől. A tiszta levegő még inkább felfrissítette. Magasra emelte a fejét, mint valamikor séta közben, orcáit, mint a vitorlákat, nekiszégezte a szélnek. Negyedóra is eltelt, mire eszébe jutott, a kérdés, jó felé megy-e? A felismerhetetlenségig fehér volt a város. Jóleső bizsergést érzett a bőrén. Túl mentem volna? – kérdezte önmagától. Elképzelte az útvonalat, gondolatban igyekezett felidézni. Csukott szemmel gondolkodott, de csak a fehérség olvadt szét a gondolataiban. Ettől megszedült egy pillanatra, csak egy villanásnyira attól, hogy elfelejtett valamit, amit olyan jól ismert. Lehetséges, hogy csak szembesült önmaga kiszámíthatatlanságával, de az is lehet, hogy felismerte, hogy számára nincs már bizonyosság. Ki lehet az, gondolta, aki még a tájékozódás képességét is elorozza tőlem? Most is azt tette, amit ilyenkor szokott, minden erejét összeszedve megpróbált felülkerekedni. Elolvasta az utcatáblát. Ez valamicskét segített, ez volt az a hely, pontosan az, egészen biztos az. Befordult a mellékutcába. Félt. Félt máskor is, de talán életében először érezte, hogy nem tud felülkerekedni rajta. Lassan, alig észrevehetően, ringatózva, eleredt a hó.

Először nem tulajdonított jelentőséget neki. Nem is nagyon érzékelte a magányosan el-elszálló hópelyheket. A mellékutca, melybe befordult, csalódást keltett. Hosszú keresgélés után mindössze egyetlen ismerős pontot fedezett fel. Sokkal jobban kellett figyelnie, mint azt hasonló helyzetben máskor tette volna. Felfedezett még valamit, kissé távolabb, egy épületet. A hószállingózás nyomasztó hóeséssé sűrűsödött. Most már csak azért haladt, mert a lábai vitték. Elnehezült a melle, mintha abroncs szorította volna. Megkapaszkodott valami kerítésben, még az arcát is nekinyomta. Közvetlenül a szeme előtt vette észre az ismerős motívumokat, az egymásba fonódó, könnyeden ívelőket. De hiszen akkor... Izgatottan, tapogatva, lépésről lépésre tovább küzdötte magát. Pár méter után Istenre gondolt, aki nem felejtette el, rá gondolt, lenyomta a kilincset, neki feszült, a melegre gondolt, mely odabent fogadja majd, meg az ülésre, a rákötözött párnára, a magas támlára, a szomszédokra. A templom zárva volt.

Próbálgatta. Mintha a keze is bosszankodott volna. Nézte, hogyan nyomogatja, rázza, fessegeti. Ott az udvarban, a kerítés mögött, a keskeny betonjárdán, mely oda vezetett, szóval ott bent ugyanúgy esett a hó. Lágyan domborodott a fehérség, ahogyan rásimult a kertre. Antal lerogyott a kapunál, hátát nekivetette, maga elé meredt. Felfeltörő, könnytelen zokogással sírt. Isten nem akar találkozni vele, gondolta. Ez a hely a legszentebb számára, a legméltóbb, a legalkalmasabb, a szentnél is szentebb. A falak tisztaságára vágyott, a gyertya tartókra, a serlegekre, a csendre, amiből kivirágzik a hang, a hívekre, az ünnepélyes arckifejezésekre, legfőképpen pedig az imádságra, az igazságra, a maradandóságra. Vágyott a smúzolásra is, a duruzsolásra, a kézfogásokra,

a felkiáltásokra. Ahogy végignézett a hótól fehérre festett önmagán, úgy tűnt, mintha a halotti ruháját öltötte volna fel. A földön ült a hóban, a kavargó hóesés egyre jobban betakarta. Odaszegezte valami, próbálkozott, a lábai megmerevedtek, kihültek, felfelé húzódott a hideg a térdén, a combján keresztül a csípőjébe. Didergett. A fogai vacogtak, kicsi volt, összetöpörödött a kuporgástól. A hó, mint valami öntőforma vette körül, mintha kalodába zárták volna a kezét, a lábát, a nyakát. Minden erejét összeszedve megpróbált felkelni, de belesüppedt, mint egy dobozba, melyet lezárnak hamarosan. A térde felnyomta az állát, a gyomra fájdalmasan összeszűkül, fáj, fuldoklóit. A hótaposó megtelt hóval, mely időközben apró, kemény szűrős kristályokká keményedve a nyakába is behullott, zizegve szaladgált a testén, mint megannyi hangya. Ha nem tesz valamit megfagy, kihül, átszendereg a másvilágra. A tél hideg karjai elringatják. Istenem, mondta, ne engedd el könyörgő fiadat, hadd dicsőítse fenségedet, had ámuldozzon dicsőséged felett, had szemlélje végtelenségedet. Állítsd fel szolgálodat, állítsd talpra, még ha érdemtelen is, reménytelen is, benned bíz, kíméled meg őt, vezesd ki az összevisszaságból. Isten, irgalommal teljes, mozgasd meg a vért a karomban és a lábamban, hogy menni tudjak, vezess ki a behavazott Egyiptomból, ahol a fagy végigvonul a házakon, hogy lemészárolja az elsőszülötteket.

Feltápászkodott, kiegyenesedett. A lábujjától tört fel a meleg, átfutott a lábszárán, a hasán, a mellkasán, melegítette, kitágultak az erei, kitisztultak. Fellángolt benne, csörgedezett, villogott az élet. Füstölögve csapkodtak lobogó lángjai, és mégis, olybá tűnt, mintha az egész utoljára rendezték volna meg számára. Azon kapta magát, hogy felegyenesedik, arcába vág a hó, orrában, fülében, szemében kavarodik, szítál. Arcáról, kalapjáról visszapattantak a hókristályok. Ahogy a templomkaputól ellépkedett, mint valami biztos ponttól, már csak a kavargó fehérség örvénylett körülötte. Össze kellett húznia a szemét, a száját, a homloka ráncait. Beszélni akart az Istennel. Ment, sietett, már csak centiméterek voltak hátra, már csak milliméterek. Isten az övé, gondolta, hordozza a testében, a fejében, a szájában, magához öleli, nem engedi, az övé. Hitt és kételkedett, hitt és kételkedett évtizedeken át, és most itt van a bizonyosság, a kezét nyújtja felé. Világosan látta a nagy, erős, fehér kezét, a bő gyolcsba öltöztetett kart, meg az imakendő rojtjait, amint ide-oda himbálódznak. Az egyiket elérte, magához húzta, megcsókolta. A világ négy sarkának egyike volt, lehet, hogy észak, talán dél, vagy éppen kelet? A kezét is el akarta érni, az erős, hosszú ujjakat, melyek a bátyjaiéhoz voltak hasonlóak. Nyújtózkodott, de a kéz centiméterekkel maradt távol. Ugrált is, csak centiméterek választották el tőle, talán csak milliméterek, talán csak egy hajszál, talán mikron, de áthághatatlan. Annyi volt az egész, mint az égbolt.

El kellett volna érnie, gondolta, belefáradt a nyújtózkodásba, az ugrálásba. Magát okolta, hogy nem tett semmit, hogy elszalasztotta Isten feléje nyújtott jobbát. Bizonyosan megbántotta, mert ellökte a szeretetét. A melle elnehezült, megint olyannak tűnt, mintha vaslemezeket pakoltak volna rá. Eljátszotta. Most már úgy szorított a melle, hogy kapaszkodót kellett keresnie, de nem talált mást, mint a kavargó hóoszlopot.

Kicsit megszédült megint. Forgott vele a világ. Isten dolgai nem kiszámíthatók, nem tervezhetők, nem megjósolhatók. Elvágódott. Mintha megfogták volna a grabancát, mintha felemelték volna, hogy még jobban odavághassák. Nem teljesen a hasán feküdt, kissé oldalt, egyik lábát felhúzva, puha volt, jó volt megpihenni. Lihegett, tudta, hogy kötelessége feltápászkodni, kötelessége élni. Nem lehet másként, Ő megharagudott rá... Négykézlábra állt, de visszaesett. Újra négykézlábra állt, maga alá húzta a lábát, felült. Nem hitt már... Ha az Isten elhagyta, akkor... Ha az isten elhagyta, akkor minden mindegy. Jó lenne megkérdezni, de nem nyújtja a kezét. Viszonylag sokáig térdelt a friss hóban. Kihült lába egész testére mintha hideget fújt volna. A kalapja lehullott, keresgélte, meg a szemüvege is kiesett, azt is. Tar fejére

hullott a hó, aztán a szemüvegét is megtalálta, meg a kalapot is. Azért járt, mert a mozgás az élet, tehát járt. Lépkedett, mozgott, mélyeket lélegzett, lóbálta a karját. Kikecmeregni ebből a helyzetből, fenn maradni, levegőt venni. Elbúsult, mert cserbenhagyta az Isten. Elhagyta, nem lakott benne, pillanatnyilag dermesztő üresség töltötte el a lelkét. Azt gondolta, hogy bűnös, azt gondolta, hogy embert ölt, mindegy, hogy milyent, akkor is. Isten büntet, gondolta, Isten folyton dolgozatot irat, feleltet, számon kér. Istennek folyton nem tetszik valami, gondolta. Nem tudom, hogyan sült el az a pisztoly akkor. Magammal cipeltem egész életemben. Az az arc, azok a szemek, az a száj nem lehetett Isten képmása. Mindnyájan Isten képmásai vagyunk? A tömeggyilkos is? Mindegy ki húzta meg a ravaszt, ha ő tette is, helyettem tette, gondolta. Hirtelen emberek között termett. Észre sem vette az utat, a tárgyakat, melyek oda vezették, vagy a véletlent, mely a kezét fogta. Már semmi sem juttatta eszébe Istent. Nyüzsögtek körülötte az emberek, a hóesés is mintha megemberelte volna magát. Nem mérlegelte az eseményeket, Istenről sem töprengett már. Ment, járt, mozgott, hogy éljen. Egyszer csak a villamoson találta magát. Inगतag volt, hol jobbra dőlt, hol balra. Már rég meg kellett volna botolnia valamiben, elesnie, felborulnia, mint egy ügyetlenül megrakott targoncának. Nem morfondírozott azon, hogy ez kinek köszönhető, nem hálálkodott. Ismerősnek tűnt a villamos kattogása, többet nem tudott róla, de a folyó, mely mellett elhaladt az is ismerősnek tűnt. Az emberek is ismerősnek tündek, és amikor leszállt, a járda, az aszfalt, a repedések is. Ment előre, az emberek elmaradtak mellette, megint csak a végtelenség, a színtelen, ködbe burkolódzó hó. Hangokat hallott, megint azokat a hatvan évvel azelőttieket. Pontosan értette a szófoszlányokat is. Időnként, mintha kalapáccsal ütötték volna belülről a fejét, felugattak a fegyverek. Kezdte megérteni, hogy Isten mindenütt ott van, a fegyvergolyóban is. Egyre inkább világossá vált a számára, hogy az élet a túlparton van, akik megszületnek, azok valami olyasmibe fognak bele, ami nem élet, nem is halál, de majdnem az. Nem volt képes következetesen végiggondolni, nem is érezte szükségesnek, nem is ő gondolkodott, élt még valaki a testében. Az élet, vagy amit annak neveznek, gondolta az a valaki, az nem ez, ez a nyolcvanegynéhány év. Haragudott érte, lehet, hogy hazudik, gondolta, bírókra kelt volna vele, mint Jákob az angyallal, de alig vánszorgott már. Nem látta, észre sem vette, hogy a rakpart peremén áll, a mélység felett. Nem akart tudni önmagáról. Vetkőzött. Először a télikabátot vette le. Összehajtogatta, lefektette, aztán a cipőit, meg is törölgette, egymás mellé is helyezte őket. Úgy látta, hogy a mellette állók mind vetkőznek. Nem nézett oda, de a szeme sarkából érzékelte a mozdulataikat, hallotta, a mocorgásukat. Távolsabb azokat is látta, azokat ott, látta, ahogyan a fegyvereiket igazítják, ahogy mögéjük bújnak összehúzott szemmel.

Élére rendezve, kettéhajtva helyezte el a nadrágját. A széles övét is alá hajtogatta. A zsebében aprópénz csörgött. Ott szemben feltűnt az üres szemgödrével rámeredő fegyver. Mintha lapáttal, vasvillával faragták volna ki, mintha valami szemétdombból bukkanna elő, élesen, könnyörtelenül, mint amikor esőtől hajtott sártömeg lepi el a várost, kirajzolódott az az arc. Nem, mondta Antal hangosan, abban nem lakik Isten, a fegyvergolyóban talán még igen... de abban ott, vele szemben, abban a lényben abban soha. Az én istenem nem lakik benne, mondta hangosan, az én istenem nem... Emlékezett, arra a napra a külvárosban, arra az éjszakára, a bokrok közé bevilágító holdfényre. Hosszan, hisztérikusan felüvöltött a fegyver. Az öregember lehunyta a szemét, mert lehunyt szemmel többet látott. Egyszerre látta azt is ami közel volt, meg azt is ami távol. Látta a láthatatlant, a ravaszra hajló piszkos, repedezett körmű ujját, a borostás állat, a keskeny ajkak között kilógó cigarettacsikket. A rakparton megszűnt a zsongás, már csak ő állt ott egyedül. Odafent a téren kivilágítva csörömpölt a kettes. Emberek álltak benne, kapaszkodtak. Még rajta volt az inge. Fénycsíkot húzva csapódtak a golyók az öregember testébe. Kétségei sem voltak, hogy pontosan úgy

esnek-e meg a dolgok, ahogy látja. Nem lesz könnyű átjutni a viharos folyón, gondolta még. Térdei megroggyantak, megszédült, beleesett a vízbe. Még fázott pár percig, aztán elsimult az is. Szép csendesen úszott lefelé, jégtáblák sem csikorogtak, mint akkor, nem akadt fenn a híd lábánál, kisebb örvények el-elragadták, a hullámok a karjaikba vették, nem süllyedt el, a karjait széttárva, úszott a túlsó part felé.

A bajnok

Az út, melyen futott, melyen futnia kellett, behorpadt a talpa alatt. Cammogott, egyik lábát a másik után emelgette, mintha széles, darabos szárnycsapásokkal repülne. Felülről, vagy alulról szemlélve a mozgását, az alkatát, a szándékait, olybá tűnt, mintha egy mackó, egy teknősbéka, és egy réti sas keveréke lenne. Bármilyen volt is a látványa ennek a figurának, az eddig feltárt részletekből tovább következtethetően keskeny, hirtelen összeszűkülő dereka volt, szóval a látvány az első pillanatban mégsem volt olyan... Inkább meghökkentő volt.

Az arca ovális volt. Nem is. Inkább kerek, sőt inkább mind a kettő, felül kerek, lefelé finoman megnyúlt, simogatóan körteszerű, bársonyos és befogadó. A füle fodros volt, hajtogatott, a fülcimpái éretlen gyümölcsökhöz hasonlóan feszesek, és vértelenek voltak. Mint valami űzött vad, bújtak a hajszálak fedezékébe, dugták a fejüket a barlangszerű járatok keskeny nyílásaiba, mígnem feketére festette őket a fénytelenység.

A menekülési szándék abban a pillanatban még leolvashatatlan volt az arcáról. Oldalazva futott, de a teste a futás tengelyére merőlegesen hajlott, a lábaival cölöpöket vert le a földbe, illetve úgy tett, mintha, mintha valamiféle hídfőállásokat alakított volna ki. Karcsú lábszárjai egy melodráma felvonásai voltak, epizódok, melyek, mint a hídpillérek, átvezetnek, lehetővé teszik az átkelést örvények felett, megmagyarázzák, megacélozzák az elhatározást, melynek egyszer s mint részesei, szenvedő alanyai, és kezdeményezői. Arról persze egyáltalán nem tehetett, hogy a combcsontjához tapadó feszítőizom az ülőgumókba kapaszkodva felrántotta az egész alsó lábszárát, behajlította a térdízületet, hátrarúgott, mintegy kicsomagolta a rüszttöket, megfeszítette a talpat, kihegyezte a lábujjakat, és a sarkat olyanná kanyarította, mint valami patát. Az a futó alak acélforgácsokhoz hasonló szőke hajfonataival, himbálódzó csípőjével, feszes, rugalmas melleivel, tányérszerű, laposan kerek hasával olyan volt, mint egy kisportolt tündér.

Nem lényegtelen megjegyezni, hogy az erdei tisztáson futó alak, kinek minden lépésénél kudarcot vallott az a próbálkozása, hogy sportcipős, domború vádliját belegyökereztesse a talajba, hogy vékony, fürkésző, örökösen keresgélő, kutatgató, kapirgáló hajszálgököket eressen a vastag, zsíros, reményt keltően feketére érlelt humuszba, egy nő volt. Ennek az elvitathatatlan ténynek a tudatában folytatva szemlélődésünket, kimondhatjuk a szentenciát, hogy...

Mindenesetre először tegyünk egy sétát, és egy vakmerő, mindent és mindenkit elbizonytalanító nyilatkozatot, miszerint jól vagyunk, elégedetten, és megbékélten szemlélődünk, és gondolunk a jövőnkre, legfőképpen pedig egyszer majd, a távoli időkben, és csak mintegy hipotézisként feltételezhető, „istenmencs”, halálunkra.

Szóval menekült. Eldönthetetlen, naiv szándék volna ebben a pillanatban megpróbálni meghatározni azt, hogy csak önmaga elől-e, vagy mások elől is, hogy ez a menekülés egyáltalán életbevágó volt-e, hihetően fontos volt-e, hogy hallotta-e üldözői lihegését, azt a nonkonformista zajt, melytől megzörren az avar. A liget, a szellő álmos és hideg volt, már-már nem is szellő volt, inkább egy hátborzongató, félelmet keltő fergeteg.

Az út elkeskenyedett, bevágott a fák közé. Ahogy a nyúlánk bükkök, és a terebélyes gesztenyék árnyékába ért, mintha valamiféle minőségi változáson ment volna keresztül. Elsősorban megnyúlt, talán egy fejjel látszott magasabbnak, ami a körülötte hajladozó faóriások szemszögéből nézve egyáltalán nem volt sok. A dereka, mely finom átmenetet képezett a csípő és a felsőtest között, hosszabb lett, a háta, mely formásán épült a hátgerincére, egy szépen megfejtelt trapézban teljesedett ki, melynek felső, elkeskenyedő széle volt a váll, csont nem is látszott, csak a lila tréningruha rángatózása a hátgerinc körül, melynek árkat apró redők szegélyezték, piciny ráncok, melyek hol kisimulnak, hol meg felgyűrődnek. Az volt a legfőbb probléma, hogy menekülnie kellett. Akármennyire is próbáljuk szépíteni, enyhíteni, átformálni, menekülés volt a javából. Az már egy másik dolog, hogy ez a nő, aki olyan gusztusos attitűddel szelte át az erdőt, illetve a mindenséget, szenvedélyesen, mint egy bacchánsnő, ugyanakkor józan toleranciával is, mely már-már megközelítette a képtelenséget, bajnok volt. Szóval ez a nő magával hurcolta a nevét, mely fénylett, mely talán egy kissé pórias volt ugyan, de ő felemelte magához, a lakosztályába vitte, vele hált és étkezett, mosakodott és játszott, szerelmeskedett és gyermeket szült, szóval, legalábbis ő úgy gondolta, hogy ez a név sokat köszönhet neki...

Egyik lábáról a másikra ugrálva haladt, tisztességes, szabályos, hosszú futólépésekkel. A lábujjai bölcsen viselték a terhet, irányítottak, rugóztak, elosztották a súlyt, ahogyan kell. Azok a tömör, rugalmas párnácskák, melyek a lábfej aprólékosan bonyolult csontrendszerét körülvették, alátámasztották, beszabályozták, szinte virultak az erőtől, a dactól, a felsőbbrendűségi érzéstől, hogy ők uralják az egész testet, ezt a magas, bonyolult állványzatot, mely évmilliók alatt ilyenné tökéletesedett, ezt a gondolkodó, és éppen ezért ravaszkodó szerkezetet, mely csak úgy van, létezik, önjáró, független és irracionális.

Ez a kicsiny, alig két-három négyzetdeciméternyi felületű testrészt úgy gondolta, hogy uralkodni fog. A beképzeltséghez hasonló érzései voltak, kielégíthetetlen ambíciókat táplált, gúnyolódott, harapni szeretett volna, csak a fogai hiányoztak hozzá. Lenézte a vádlikat, szidta őket, mint a bokrot, évődött velük, csak azért, mert fölötte helyezkedtek el, mert kidudorodtak, pöffeszkedtek, legalábbis ő úgy gondolta. De ugyanez volt a helyzet a karokkal is, melyeknek fel-felkiabált valami ostobaságot, kritizálta őket esetlenségükért, legfőképpen azért a rögeszméért, melyet ő, a lábfej, a talp, a saját szemszögéből nézve olyan logikusan képviselt. Ilyenkor iszonyú perpatvar keletkezett az emberi fül által már felfoghatatlan tartományokban.

Tényleg üldözték. Ez a dolog akkor lett észrevehető, amikor már világosan hallotta maga mögött az ágak széthajlását és összecsapódását, az aljnövényzet letaposását, a lihegés sorozatokat, melyeket mohón felszippantott a szél.

Ebben a változatban mintha már oka is lett volna bizonyos félelemre. Nem sokra egyelőre. Arra ösztökelte, hogy egy kicsit megnyújtsa a lépteit, hogy azok konszolidálódnak, legalábbis abba az irányba próbáljanak elmozdulni, mely felé a

legveszélytelenebb... Vagy „mittudomén”... Lehet, hogy csak ráérezett, lehet, hogy az a zsigeri félelem, mely olykor-olykor rátört, tönkretette az ítélőképességét, lehet, hogy csak a lapockáival volt baj, mert mintha fájtak volna egy kicsit, különösen a jobb, és ez, ezt ő is tudta, rossz jel, kisugárzás, vagy efféle. A bozót suttogott. Majdhogynem acsarkodóit. Ilyen körülmények között még ha akarta volna is, még ha teljes hittel és szeretettel, agyafúrtsággal és bizalommal... Szóval még ilyen körülmények között sem lehetett volna letéteményese annak a gyávaságnak és beszariságnak, nemtörődöm-ségnek, mely az átlagemberek körében hasonló esetekben, nem mindig, de bizonyos feltételek mellett általában, megnyilvánul.

Mondhatom másképpen is. Azzal tisztában volt, hogy követik. Már bánta, hogy bemerészkedett, hogy nem maradt inkább kint az úton, ott, ahol az emberek

sétálgatnak, beszélgetnek, fagyaltot nyalogatnak. Mert ha ott marad azon a sétányon, ott tetszeleg abban a feszes mezben, a futómozdulatokban, a mogyorószínű kötött nadrágban, és közben átható tekintettel kémleli a távot, a sziget túlsó oldalát, a Dunát, mely locsogva úszik a medrében, akkor már csak a báméskodók, az odamondogatók, a próbálkozók maradtak volna, mindazok, akik különféle jelekkel teszik próbára az ember idegrendszerét.

Egy szó, mint száz, odabent a sűrűben, a fák között, az árnyékok, és a pajkosan felbukkanó fénysugarak szövevényében biztonságosabb volt, illetve lett volna, ha nem lett volna folyton az az érzése, hogy követik. Azt is gondolhatta, hogy leskelődnek rá, oldalról, felülről, alulról, villogó szemek kémlelik, és gazdáiknak átadva az információkat arra ösztökélik őket, hogy rávessék magukat. Ha nem is így, ilyen vadul, ilyen ostobán, de azért megtévezve szemtelenséggel az útját állják, eltorlaszolják előtte az ösvényt, az utat, melyet nemzedékek oly biztonsággal kitapostak.

Egyre jobban félt. Az egyik fánál, amikor éppen balra kanyarodott, vagy jobbra, már nem is tudom, mintha egy kart látott volna kinyúlni, nagy, sötét, lapátszerű tenyérrel a végén, melyből vastag, eres göcsörtös ujjak meredeztek. Megijedt. Arra gondolt, hogy ennek a karnak gazdája van, egy test lábakkal, fejjel, törzzsel és még egy karral, mely bizonyosan szívesen csatlakozna emehhez, feltételezhetően jó barátok, cimborák, tudják, hogy mit tesz az egyik, és mit nem tesz a másik. Szeretett volna kiáltani. De már olyan messze volt a civilizációtól, hogy értelmét sem látta.

Amikor a váltóban futott, a végső pillanatokban eszeveszetten, kontrolálatlanul, arcizmait eltorzítva, könnyezve, nyálazva, vicsorítva, úgy, ahogyan semmiképpen sem tette volna máskor, szégyellte volna, jobban bízott a saját lábaiban melyek égtek, mint a tűz, recsegték és ropogtak, mint a faágak, szúrtak, mint a tuskék, szóval azokban a végső pillanatokban, amikor már minden mozzanat intim, erotikus és szerelmes, amikor bizonyos képlékeny anyagok és cseppek már képtelenek bennmaradni, amikor halálfény villog és sípol, amikor már-már a túloldaltól történik a visszajelzés, azokban az inkontinencia zavaros másodperc töredékekben, melyeket gondosan és szőrszálhasogatón feljegyeznek és mérnek, amikor elfehéredik és elfeketedik a kép, szóval azokban a pillanatokban, amelyeket már csak a felejtés töszomszédságában lehet átvészelni, amikor újra és újra felvillan a kérdés, vajon eltűnünk-e végleg, örökre és nyomtalanul... Csak a kamerák látták azokat a fintorokat, ráncokat, melyek megteltek izzadsággal, és hömpölyögtek lefelé. Ennek a képességének különösen sprinterként vette hasznát. Egyetlen önkívület, egyetlen klinikai halál volt az egész az indulástól az érkezésig. Ilyenkor összeszorította magát, különösképpen, mert néhány tízezer tekintet cirógatta a haját, a szabálytalan arcvonásait, a mezt, melyen ott díszlett, hogy „Hungária” és mely meggyűrődött, vágta a vállát, belecsípett a melleibe, és a hónaljába.

Már bánta, hogy elővigyázatlan volt az öltözködésnél, hogy soha sem gondolt át semmit, legalábbis néha nem, illetve legalábbis bizonyos dolgokat nem. Ez az út a platánok között, a tölgyek alkotta sűrű bozótban, az akácok által összekuszált rengetegben, a liánok és cserjék büzlő, rothadó, szövevényében hiábavaló volt, illetve nem volt hiábavaló, mert semmi sem az, egy fűszál sem, egy elszáradt levél zizegése sem, csak abban az értelemben volt az, hogy nem azt, nem akkor, nem úgy és nem olyan módon kellett volna megtennie, mint ahogyan tette.

Abban a pillanatban, ha nem is pontosan így, mert a gondolatok gondolatok maradtak, kielemezhetetlenek, irányíthatatlanok, pedig már többszázézer éve gyakorolja őket az ember, de egyre meglepőbbek, agyafúrtabbak, kényelmetlenebbek, mert olyankor szólnak meg leginkább, amikor nem kellene...

Az ágak recsegéséből, melyek hol jobb felől, hol meg bal felől érkeztek, de a füle

bizonyos esetekben középről, sőt olykor felülről hallotta őket, arra következtetett, hogy itt vannak már, hogy rövidesen, megtámadják, esetleg a fákról fognak ráugrani, hogy bekeretezik hideg ölelésükkel. Felkészült, de ez a felkészülés nem volt egyéb pusztá homlokráncolásnál, álkapocs megfeszítésnél, és fenék összehúzásnál. Nem szeretett volna úgy járni... Egyszer már megtörtént vele... Röhögve útját állták, le akarták teperni, le is teperték. Ott hempergett a köves, pocsolyás lejtőn, látta, amint az egyik kigombolja a nadrágját, a másik meg a lábaival birkózik, mintha súlyos gerendákat rakosgatna, megpróbálja szétfeszíteni őket.

Az agya, mely autonómként működött, nem ismert el maga fölött sem embert, sem istent, a saját útját járta, melyet még a torzképei sem, még a hibás következtetései sem, melyeket csak úgy kivetett, szóval még azok sem voltak képesek féken tartani...

Elborította a tanácstalanság. Elszántan és kétségbeesetten vette tudomásul, hogy küzdeni fog, mint akkor, legalábbis a kiszámíthatatlanságnak és a fékezhetetlenségnek ugyanazzal a véletleneket és halálfélelmeket sejtető mozdulataival. Amikor kirántotta a lábát a szorításból, és szeges futócipőjével fejbe rúgta az illetőt, beletalpalt a homlokába, aztán a szemébe, aztán meg az arccsontja, és az állkapocscsontja közé. Az a férfi üvöltött. A szeméből folyt a vér. Akkor, abban az elszabadult pillanatban úgy tűnt, mintha a szeme kifolyt volna, látta, vagy inkább csak elképzelte a kilyukadt szemgolyót, a vékony, elszakadt hártyát, mely átengedi az üvegtestet, és nyálas, taknyos, könnyes váladékot öklendezik. De később, a rendőrségen, azért megkönnyebbülten vette tudomásul, hogy mégsem. Esendőbb lett, hálálkodott az Úristennek, mert, legalábbis úgy képzelte, O mindig tudja, mit akar és miért, még abban a kritikus pillanatban is tudta, amikor csak egy hajszálon múlt, hogy meggyalázzák.

Elborította a cipők dobogása, a lihegés, az ágroppanás, és valamiféle csörgés is, mely a zsebekből, vagy a táskákból, a hátizsákokból, az övekre akasztott tárgyakkól hallatszott. Ebben a pillanatban az volt a legfőbb problémája, hogy az út felfelé kanyarodott, meredeken emelkedett, megszokta az ilyesmit, bár most azt sem tudta, hogy a felfelé ívelő kaptató kinek válik hasznára inkább, neki-e, vagy amazoknak? Nekiveselkedett, erős, kidolgozott, megformált mozdulatai falták az emelkedőt. Most már a hangjukat is hallotta, a beszédjüket, érdekes, hogy az első szó trágár kifejezés volt, mely közönséges, piszkos, az utca porától ezerszer megfertőzött voltára való tekintettel meg sem érdemli, hogy megemlítsük. Érzések, félelmek, viszolygások láncreakcióját indította el benne, kétségbeesésbe sodorta, és egyben energiákat is mozgósított, melyeknek eddig, a délelőtti edzések álmosan hunyorgó pillanataiban, még a hírét sem vette.

Megszűnt az égő érzés a combjában, a lábikrájában a feszülés, mely azt a képzetet keltette benne, mintha azok megkeményednének, kővé válnának, mintha vastag földréteg nyomná őket. Most, ezekben a pillanatokban, amikor felidéződött benne az a korábbi eset, melynek megismétlődésétől tartott, azok az izomkötegek váltak ilyenné, melyek az első képzeletre megnyúlnak, összehúzódnak és megtekerednek. Szökdécselt. Egyáltalán, gondolta önérzetesen, szép is lenne, ha ezek a jöttmentek, ezek az edzetlen bitangok leköröznék, leszorítanak, aztán körülállva mindenféle ostobaságot művelnének vele, vagy akarnának művelni, csupa olyant, melynek véghezvitele bizonyos emberekkel ocsmányság, mocsok és bűn, másokkal viszont odaadás, fel-emelkedés és szerelem.

Mikor felért a dombtetőre megkönnyebbült, csak azon csodálkozott, hogy lehet az, hogy szinte ugyanabban a pillanatban felértek ők is, neki legalábbis így tűnt, és belepirult a gondolatba, hogy ő, a bajnok, a kisportolt futógép képtelen lehagyni őket. Ez a gondolat megrémisztette, mert hiábavalóvá tette eddigi törekvéseit, edzéseit,

eredményeit. Belehúzott. A száz méterre gondolt, de ott mások a feltételek, az esélyek is, az utak simák és egyenletesek, és úgy terül el a finom salak, mintha a szél hintette volna.

Szeretet nélkül gondolt rájuk. Kétségei sem voltak afelől, hogy mit tennének, ha... Kiszámította, hogy a fákról ugranak majd, hogy vetődnek, hogy nyúlós testük, bűzös ruhájuk, szedett-vedett szőrzetük, panaszai, emberileg utánozhatatlan szavaik, kifejezéseik, burkolt célzásaik, alattomos röhögésük, a foguk közül szétspriccelő káromkodásaik, szarkasztikus felhorkanásaik megfertőzhetik-e, beszennyezhetik-e őt is, és a hozzá hasonlókat, vagy elszállnak-e mellette? És még valamire gondolt. A hülyeségükre... Ettől megnyugodott, bár most már határozottan csiklandozta a tekintetük, már bánta, hogy úgy öltözködött, ahogy, hogy folytonosan és szemtelenül önmagát mutogatja...

És tényleg, felülről érkeztek! Legalábbis neki az volt az érzése, hogy tömött, jól kialakított egységekbe tömörülve rohamoznak, kiabálnak, hogy ejtőernyőkön ereszkednek alá. Hadonászott. Lekaszabolt párat a karjával. Egy nagyobb emelkedőre érve megkönnyebbült. Rájuk taposott. Határozottan hallotta reccsenést, ahogyan a sarkával szétnyomta őket. De ez nem volt elég, szinte semmi volt ahhoz képest, hogy újak és újak érkeztek folytonosan. A lábán másztak. Nem is tudta, miként képesek mászókulccsal átfogni a combját. Ahogy végigsöpört az ujjáival, érezte a fegyverzetüket a tenyerében, lándzsáik szúrását, acélsisakjaik durva és fenyegető élet.

Az a tény, hogy egyesek bemásztak a ruhája alá, harapdálták, elfoglaltak bizonyos helyeket, mint a hasát, a szemérmét, a köldökét, és másokat, elkeseredéssel töltötte el. Nem lelkesedett értük. És amikor maga előtt látta őket, letört egy hosszabb faágat, csapkodott, makogott, brekegett, csakhogy elriassa őket. Kellemetlen érzés lett úrrá rajta, eszébe juttatta egykori olvasmányait csatákról, rombolásokról, önmegtagadó áruhájakról, rejtett üzelmekről. És mert csak táncolva, ingadozva, zongorázó léptekkel haladhatott, szomorúan állapította meg, hogy azok az ösvények, melyeket már bejárt, berajzolt az agyába telepített játékok közé, és hol lassan, hol pedig gyorsan követte őket, felpörgetik az eseményeket. Azok az ösvények már rég elenyésztek. Elmosta őket az idő.

Elesett. Abban a pillanatban rajta volt mind. Mikor később megkérdezték, miként történhetett meg, már egyetlen mozdulatra sem emlékezett. Megkötözték. Kötelekbe tekerve húzták-vonták. Kíméletlenek voltak, de kíméletlen volt ő is. Elsősorban önmagával. Oda tartotta magát, és az út kiszögellései, mint valami esztergagép, tépték, vágják. Aztán, mikor egy faóriás alá értek, sor került a megbecstelenítésre is. Némán, akadálytalanul csinálták, és ő csak forgolódott és kényeskedett, a szája szélét nyalogatta, mint a szajhák. Minden oka megvolt rá, hogy körmönfont legyen. Az elmúlás kerülgette, és már csak egyetlen cél lebegett előtte, hogy taktikusan játsszon, hogy ne engedjen, legalábbis fenntartsa a látszatát annak, hogy önállóan dönt, szabadon és háborítatlanul. Közben megjárta a szégyen poklát, az egyetlen helyet, melyben csalódnai nem lehet, mert csak rosszat, folyamatosan és könyörtelenül mindig csak rosszat hall róla az ember.

És elkövetkezett a halála is. Csak úgy virtuálisan, igaz, de azért nagyon is valóságos elemekkel. Azok már régen elfelejtették, messze jártak, és akkor, abban a pillanatban, a bokor alól, vagy valamelyik homokbucka mögül, mintha egy piramis sírkamrájából jönne, felzúgott a taps. Először gyér volt. Meg akartak győződni róla, hogy ott van, hogy megcsinálta, de amikor meglátták, amikor átszakította a célszalagot, amikor előretolt kebleivel ráhasalt a napfényben villogó csíkra, és az elszakadt, és elszakadásával jelezte az eredményt, mely kiíródott a hatalmas, mindenhol látható táblán, kitört a vastaps. Egyre hevesebben zúgott. Először azt hitte, nem ér véget. A dobogó

csúcsán aprónak és szánalmasnak érezte magát. Sírt is, illetve nem sírt, csak nyelte a könnyeit halk, eufemisztikus, belső zokogással.

A zseni

Abban az üres csendben, abban a kopogós, szaggatott jelekkel és ábrákkal teleaggatott pillanatban, a zakatolásnak is beillő rikácsolásban, mely egy kis fantáziával olyan volt, mint egy fűcsomókkal telenőtt tengerparti félsivatag, melyben rókák, kígyók, teknősbékák kergetőznek, gekkók emelik fel magasra a fejüket, hogy kilássanak a körjük tornyosuló, az ő világukban felhőkarcolónak számító bokrok, kövek és földhányások közül, szóval amely olyan volt, mint egy mély, üres és dermesztően sivár gödör, Falus, aki valamilyen okból állva maradt, és a magas ablakok felső keretlécei felé fordította a tekintetét, vagy inkább a függönykamisok irányába, melyek vészes könnyelműséggel lógtak két-három, láthatatlanul elhelyezett szögrelakasztva, azt a látszatot keltve, mintha a levegőben lebegnének, azt mondta:

– Vén hülyéssel soha sem szerettem együtt dolgozni... – Olyan ártatlan babaarccal nézte a szemközti álmos tűzfalat, melynek már réges-régen el kellett volna tűnnie valami tündöklő homlokzat mögött, hogy nem csak a mondat jogosságát, de igazságos voltát sem vonta kétségbe senki.

Egyedül ő lepődött meg. Nem is helyes kifejezés az, hogy meglepődött, inkább úgy mondanám, hogy megriadt, hosszúkás arcára kiült a páni félelem, de csak egy másodpercre, annyira csupán, amennyi elég volt ahhoz, hogy kétségbe vonja, megvádolja, ki nem mondott becstelenséggel illesse mindazokat, kik nem értenek vele egyet. Az öregek, akiknek ez szólt, úgy tettek, mintha nem hallottak volna semmit. Péter sem értette, hogy hogyan sodródhatott ennyire mélyre. Kedvelte a két bácsikát, bizonyos mértékig felnézett rájuk múltjuk miatt, történetesen azok miatt az esztendők miatt, amikor annyi badarságot írtak össze. Aztán ahogyan ugrottak a másodpercek, sántikálva, de széleseben, mint egy nikkelbolha, vagy egy kitépelt lábú légy, arra gondolt, hogy az amit most tesz, nem is olyan gonosz dolog, az emberek megvetik, széttúzzák, letaszítják az efféléket. Most az egyszer, talán először életükben végre ők is megérezhetik... Hogy nagy valószínűséggel még nem éltek eleget, nem tapasztaltak eleget...

Mellesleg meg sem rezdült az arcuk. Nem biztos, hogy azért nem, mert már annyira hozzászoktak az udvariaskodáshoz, a kompromisszumokhoz, a bábáskodáshoz mindenütt és minden körül, a szemforgatáshoz, mely éppen csak illett az arcukra, igaz, megszürcítette azt, elhalványította a pillantásukat. Egymás mellett ültek. Még hasonlítottak is. Mit hasonlítottak! A felületes szemlélő szemében olyanok voltak, mint két, tyúkszartól éppen megtisztított, friss tojás. Szürke öltönyt viseltek, nem voltak kopaszok, pedig már jól a hetvenes éveiknek a derekán jártak, előre nézve egyenes

tartással üldögéltek, a fejük nagyon kicsi szögben csak néha fordult jobbra, vagy balra, akkor is csak azért, hogy a szemük sarkából egymásra sandíthassanak.

Ami elhangzott, elhangzott, gondolta Falus Péter, egyet igazított a mosolyán, ettől még szemtelenebb lett az arckifejezése. Nem tudni mi tette azzá, de mindig szemtelen volt. Még akkor is, ha udvariaskodott. Ha evett, akkor is. Ha nyájaskodott, ha az érdekei úgy kívánták, ha olyanokkal beszélgetett, akiktől támogatást remélt, akiket fel lehetett írni a „listára”, persze csak ha már minden kötél szakadt, ha jóformán már nem maradt más, nos, akkor az a bizonyos szemtelen arcvonás, melyet egy ügyes lendülettel az arcára kanyarított az isten, nos, akkor ez az arcvonás fenyegetővé vált. Ha ehhez még hozzávesszük kicsiségének, soványségának, bizarr voltát, mely kiismerhetetlenné, kiszámíthatatlanná tette, hiszen világos volt, hogy fizikailag tehetetlen, illetve ha nem az, akkor rendkívüli képességekkel rendelkezik, boszorkányos ismeretekkel, melyek megacélozzák gyorsaságát, lazaságát, pontosságát, keménységét és kitartását. Ráadásul halk mozdulatai voltak, mint a macskának, kecsesek és cél nélküliek, mint a szélben bólogató faág. De természetesen és mindent félretéve ugyanezek csak harmadolták, vagy negyedelték azt az érzést, melyet csak ritkán érzett, mely nyavalygás volt, szimpátiáról, elvekről, becsületességről, gonosz erőkről és ártásról, praktikákról és varázslásokról.

Lehet, hogy arra a két regényére, meg arra a nyeszlett novelláskötetére volt olyan vagány. A regények nem voltak vastagok, ráadásul rossz minőségű papírra nyomtatták őket, gyatrán ragasztották a gerincüket, és így könnyen kiestek a lapok, összegyűrődtek, ami olyan küzdelmesé tette az olvasást, mintha az olvasónak egy papírhalmon kellett volna átrágnia magát. Eszes zagyvalékok voltak azok a jelenetek, sőt, ahogyan ő maga nyilatkozott könyvéről egy újságnak, bűdösek és légyiszartól piszkosak is. Ha egy kicsit szörszálhasogatók akarnánk lenni, nyugodtan kimondhatnánk, hogy Falus kipróbálta...

Most az jut az eszembe, mert én is ott voltam ezen a megbeszélésen, hogy ennek a fiatalembernek, figyelembe véve a pofátlanságát és a nagyképűségét, igen tehetségesnek kellett lennie, ha igazolni, ha valaha, valamikor és valahol igazolni akarta mindezt.

Ki a zseni köztünk? – kérdezte egy fellegzős pillanatában, lehetett volna színt vallani, de senki sem tette. Meglepett. Nyilván magát hitte annak. Hetekig nem mentem a megbeszélésekre, elfelejtettem, persze hallottam róla, és csak amikor össze-csaptak a feje felett a hullámok, akkor siettem oda, hogy gyönyörködjek a szenvedésében.

Nem volt miben gyönyörködni. Egy feketehajú, darázderekű csinibabával jelent meg, és ez a tény azonnal kétségbe vonta a sajnálkozás lehetőségét, sőt legkisebb esélyt sem adott annak, és azt is elfelejtette mindenkivel, hogy elhagyta a felesége. Halványan még emlékeztem arra az estére, amikor valahol a belvárosban, egy sötét bérkasztálya harmadik emeletén éjfélig tartó vitába bocsátkoztunk valami jelentéktelen dologról, és egyszer, a nyitott ajtón át kitarulkozó hosszú előszobában megláttam Zoát, így hívták a feleségét, egy szakadt tréningruhában, a szája sarkában lelógó cigarettacsikkal, éppen valami felmosóval, meg vödörrel ügyetlenkedett. Szerettük Zoát. Láttam, hogy másnak is odaszegeződik a tekintete, hogy talán ugyanarra gondolunk mindannyian, arra, hogy még ebben a szakadt, koszos, szálaira foszlott ancugban is vonzó, ha nem sexis. Most kellene lencsevégre kapni, gondoltam, hiszen végtére is jó nevű újságíró, riporter, tévés személyiség, akinek ezt az oldalát még nem ismerik, nyilván jót tenne az imázsának a lumpenes szájtartás, a kiábrándult tekintet, a hanyagul fel tűzött, rugózó hajtincsek, és persze a gyönyörű alakjára feszülő viseltes tréningruha.

Senki előtt sem volt kétséges, hogy ha egyáltalán van közöttünk zseni, az csak Falus Péter lehet. Amikor a várva várt könyve megjelent, illetve megjelent az a vékony, keményfedelű valami, ami rendes körülmények között alig tért volna el egy iskolai füzetből, ez a róla kialakított kép átadta a helyét a vitának és a veszekedésnek, nyugodtan kimondhatom, hogy civódásnak. Az apró betűkkel szedett könyvecske olyan volt, mint egy kiáltvány, mint egy invokáció, elolvastam, lenyűgözött, pedig ha valaki megkérdezte volna, hogy miről szól, csak hebegtem volna.

Az volt a legkülönösebb, amikor megverték. Mint már említettem, Péter nem volt egy izomkolosszus, de rövid ideig tartó őrzései félelmet keltettek, tiszteletre, megalkuvásra kényszerítették ellenfeleit, vitapartnereit, akik jobban féltek éles esztől, megszegyenítő következetességétől, mint apró, csontos ökleitől, melyek összeropedezett kövecskékre emlékeztettek. De akkor, egészen egyszerűen, és erre aligha találnék jobb kifejezést, Falus Péternek szétverték a pofáját... Falus Pétert beleverték a betonba. A nőügyei... – gondoltuk. Annyira eltorzult az arca, hogy hetekig nem mutatkozhatott a nyilvánosság előtt, az utcán, a szórakozóhelyeken, de még a könyvnapon sem, ahol valóban tátongó úrt hagyott maga után. Akik látták, és minden irodalmi jártasságukat latba vetve megpróbálták ecsetelni, valóban szörnyű képet festettek róla. Azt mondta valaki, hogy a száját mintha áthelyezték volna az arcában, mintha új lyukat fúrtak volna valahol a füle mellett. Az orra valósággal szétkenődött, mesélte valaki, mint amikor nyers tésztát széttrancsíroznak, vagy agyagot laposra klopfolnak, vagy mit tudom én... Sem én, sem mások nem merték megnézni, inkább csak egymás között tárgyaltuk az ügy részleteit, fontoskodtunk, tudálékoskodtunk, lármáztunk. Egy napon elindultam hozzá, mert a sajnálat és a kíváncsiság furcsa elegyet alkotva lötyögött a bensőmben, mint valami demizsonban felejtett megsavanyodott bor. Már a lépcsőházban jártam, amikor különös, furcsa, dermesztő érzésektől vezérelve, melyek olyanok voltak, mintha vadállatok verekednének bennem, ádázul tépve, harapva, szaggatva egymást, összecsavarodva, mint valami kötél, egyé kovácsolódva a haragban, a gyűlöletben, körben lépdeltem a körfolyosón, elhaladtam az ormótlan, batár ajtó előtt, melyre az volt kiírva, hogy Falus Péter, alatta pedig Odri Zsóka, semmiféle „né”, egy asszony szabad, független feminiummal, szóval elhaladtam az ajtajuk előtt, és anélkül, hogy becsöngettem volna, tovább lépdelve ismét elérkeztem a lépcsőházhoz, és folytattam az utamat lefelé a lépcsőn.

Csak akkor lélegeztem fel, amikor ismét kint voltam az utcán. A füttyögő, borús, vad szelek, amelyek aznap át- meg átszelték a várost, egy kocsmába kergettek, meginni valami ártatlan frissítőt. Egy távoli sarokban lévő asztalkánál ülve megpillantottam Pétert, a tenyerébe támasztott arccal, tekintete a gomolygó, füstös semmibe mélyedt. Mozdulatlan volt. Igyekeztem eltűnni a tömegben, mely folytonosan ki-bejárt ennek a kocsmából, cukrászdából és éjszakai mulatóból kevert lipótvárosi elegynek az ajtaján. Alaposan megfigyeltem az arcát, anélkül, hogy ő észrevette volna, a pózt, mely olyan volt, mint egy rossz szobor, pózoló, drámaian érzelmes, és kaotikus, a feje kissé oldalra billent, az arcán lévő dudorok, az orra, melyet beletemetett a tenyerébe, a homloka, mely merőlegesen omlott lefelé, mint valami sziklafal, a fülei, melyek szárnyakként szétálltak és az ember azt várta tőlük, hogy megmozdulnak és gazdájukat felrepítik a levegőbe, a szeme, mely hurkák és repedések közé szorulva elveszett, illetve valami aprócska fénypont verődött vissza a gödréből, mint a kút vizében virító csillag, elnagyoltta tette, félkészé, mintha még dolgozna rajta az Isten. Ebben a pillanatban nem kételkedtem a zsenialitásában, ugyanakkor gyűlöltem is, mert irigykedtem rá, illetve nem irigykedtem, csak bosszantott, furcsállottam a felismeréseknek azt a láncolatát, mely eddig elvezetett, nem is annyira furcsának éreztem, mint inkább hamisnak, és...

Hónapokig nem láttam. Már talán el is felejtettem. Nem lett volna nehéz, mert

elképzelttem, mint a sziklaugrót, aki elrugaszkodik, és zuhan lefelé, zuhan, és zuhan... És akkor, szinte egyik napról a másikra, a nézhető, olvasható és hallgatható médiákban kezdett pattogni a neve. Valami regény kapcsán megint. Valamit írt. Valami rögeszmés ügybuzgalomtól vezérelve beleszólt a mások dolgába, melybe nem lett volna szabad. Amikor megláttam az arcát a televízióban észrevettem, hogy felnőtt, sőt megöregedett. Hol volt már az örök, szemtelen kamaszfiú! Az a kifejezés dölyfös elszántsággá érett. A gúny, mely korábban sütött a tekintetéből, ekkorra már valamiféle lemondássá zsugorodott, illetve megfigyeltem, hogy mennél inkább próbálom elemezni kusza vonásait, annál dermesztőbb az arckifejezése. De lehet, hogy csak én láttam annak. A korábbi dolgok ismeretében, csak az én szememben, az én agyamban játszódtak le azok az apró elmozdulások, azok a kényszerű illeszkedések, azok a lebegések és suttogások, melyek ezt, vagy azt elhitették róla.

Ünnepelték. Bulvárlapok címlapjain pózolt. Nagymellű bombázókkal fényképeztette magát. Az a könyv, mely arról a bizonyos kényes ügyről szólt, melyhez semmi köze sem volt, illetve nem több, mint bármelyik állampolgárnak, és amiért ajnározták és fenyegették is, mind egy szálig elfogyott. Versengtek érte a tévériporterek, de csak én vettem észre, hogy mennél többet szerepel annál jobban kopik szeméből a fény... Bizonyosan csak én vettem észre azt is, hogy a tartása olyan lett, mintha zsákokat cipelt volna a vállán. Meg hogy a térde megroggyant egy kissé, és hogy a hangja el-elcsuklott, néha el-ellobbant, mint a kihunyni készülő tűz.

Azt, hogy fenyegetik az öregektől tudtam meg, akik aggódó szeretetükkel üldözték. Egyszer egy napfényes délelőttön az Erzsébet téren bandukoltam. Ott ültek a szobor alatt néhányad magukkal hevesen gesztikulálva, összehajolva, meg kiegyenesedve, mosolyogva, meg elkomorulva.

Megrendültem. Amit elmondtak, annak a fele sem volt tréfa. Hónapok óta fenyegették, halálra ítélték. Annak a bizonyos szervezetnek a tagjai, vagy az a csoport, vagy mit tudom én kik, ítélték felette, és az ítélet: golyó. Csak akkor kegyelmeznek meg neki, ha visszavonul a nyilvánosságtól, kijelenti, hogy ártatlanul vádolt meg embereket, hogy ha nem ír többet, nem szól, és nem nyilatkozik. Félttem és láttam, hogy azok is félnek, mert a félelem és a féltés rokon. A régiek közül már senki sem kereste, hozzáférni sem lehetett egykönnyen, csak a két öreg kerülgette atyai alázattal.

Egyedül volt, jobban mondva ezrek vették körül, de ebben a tolongásban elfelejtkezett saját magáról, arról a partnerségi viszonyról, mely egy egész életre önmagához köti az embert. Még jobban körülvették a nők, most egy rövid hajú szőkével hajtott, aki olyan volt, mint egy kétlábra emelkedett, csillogó izomzatú párduc. Már régen nem lakott együtt Zoával, úgy hallottam, hogy a riporter nő leszokott a dohányzásról, és aerobicra járt.

Eltelt pár hónap. Péter lekerült a címlapokról, mentek a dolgok a maguk útján.

Egyik reggel, egy hűvös októberi hajnalon, tehát nem is reggel, inkább nem sokkal éjfél után, éppen haza felé tartott. Az Lajosmező utcánál, ott, ahol kikanyarodik a busz, a lámpánál, ahol olyan sokszor haladtam át én is, meg mások is, a ciprusokkal, meg tujákkal teleültetett játszótér árnyékokkal borított meghitt sarkából, ahol délelőttönként fiatal anyukák szoktak játszani gyermekeikkel, felugatott egy géppisztoly. Én már csak a kicsi, összeesett, felismerhetetlenné sebzett holttestét láttam a reggeli híradóban.

Aha

Aha... – mondta és közelebb húzódott a kőhöz, a domborulathoz, mely a feje felett nyújtózott, és rávetette sötét árnyékát, betakarta rücskös, nagy testével, sőt, szinte ráfeküdt, elnyúlt felette a levegőben. Most már többen is látták, hogy fél. Illetve nem félt, csak aprócska ráncok gyűltek a homlokán, meg a szája sarkában, kiállhatatlan, ide-oda ugráló ráncocskák, melyek inkább nagyobb hangyákhoz hasonlítottak, vagy helyzetükkel elégedetlen, tehetetlenül ficáncoló gilisztákhoz. Borotvátlan, sápadt arcát előntötte a pír, és a szája mögötti apró, iniciálészerű mélyedésekben az izzadság vizei gyűltek.

Szia... – mondta egy szőke hajú lány; fejét hátravetve, alsó ajkát feszesre húzva, megfeszített nyakkal, mely, mint valami hömpölygő folyó torkollott bele a hátgerincbe, felajzva azt, mint egy íjat, egyetlen nagyszerű, bánatos és érzéki lendületté komponálva az egész testet, a hason át, a tomporon át, egészen a combokig, sőt a lábfejekig, melyek előre nyúltak, álmosan, lomposan, és csillapíthatatlan vággyal mesélték történeteiket. Meggémberedett ajkai csillagszerű alakzatot öltve kéklettek, gyöngyöztek a hideg felületeken lecsapódó párától.

Szia... – mondta ő, és végigsimította az állán a kemény rostokat, a ráncok sűrű, szálkás bokrait, a grimaszok által odafestett bolondságokat, melyek még mosolytalanul is ott villogtak az arcán. Kapaszkodott. Az ujjait belenyomta a vastag gyökerekbe, melyek kiállottak a földből, illetve a megrepedezett, elporladt sziklák közül, melyeket hatalmukba kerítettek a borostyánok és a lapulevelek. Lassan csúszott a kürtőbe, hiába csavarta a csuklója köré az indákat, meg a koszorúvá gabalyodott fűcsomókat. A láb, mely az arcát érintette, olyan súllyal nehezedett rá, hogy, beleértve a saját súlyát is, hiába tapogatta kézzel-lábbal, térddel a sziklafal bütykeit, kiálló csipkézetét kétségbeesetten nyújtózkodva valami megfogható után, a lezuhanás elkerülhetetlennek látszott. Becsúszott a sziklák közé. Tenyerét erősen oda tapasztotta valamire, mialatt vétkesen és felelőtlenül a szőke lány gyomrába tenyereit, aki kétrét görnyedt, és közben a fején nyugtatta poros combját. A fülében mocorgott a lány szünni nem akaró nyögéseinek folytonosan cincogó hangja. Mivel sötétedett, még az arcát sem látta tisztán, mosolygós szemére, szájára emlékezett még a katasztrófa előtti pillanatokból. Egyre kevesebbet látott, csúszás közben önkéntelenül megragadta a ruháját, felfeslett pulóverét, kilógó selyemblúzáat, meg kibomlott nadrágját, éppen annál a keskeny elválasztó résznél, mely átölelte a hasát, a vállát, beleértve a melleket is.

Hello... – kiáltott a szőke lány, akit Bijunak hívtak, de még nem mutatkozott be, nem csinált semmit, mosolyát nem mutogatta, domború ajkait sem, melyek megnyúltak és felfelé kunkorodtak, megvillantva hibátlanságuk tudatában még jobban kifehéredett fogait. Biju érezte a fiú görcsös szorítását a ruháján, a csípő hajlatában, a ruha reccsenését is hallotta, a szakadás durva, ugatásszerű hangját. Tehetetlenül vergődött a lezúduló törmelék poros, szűrös szemcséi alatt, szenvedett a nyakába szóródott földtől, melynek apró darabkáit férgeknek képzelte. Lassan, óvatosan megpróbált átfordulni, lehetetlen volt megállapítani, hogy nagy igyekezete kivitelezhető-e, megfordulhat-e, beleegyezhet-e abba a riszálásba, tolakodásba, furakodásba, mely a kürtő felé koncentrálnak szívére követtekben a barlangrendszer alsó rétegeiből kiindulva, mint valami

daráló, hol csavart egyet, hol pedig lazított a kibírhatatlan szorításon. Valószínűleg fejjel lefelé csúszott bele ebbe az ismeretlen helyzetbe, melytől ötven évenként, kétszáz évenként, ezer évenként ki tudja hányszor, illetve hányszor nem, felbolydulnak a sziklák, felgyűrődnek az utak, elfekszenek a fák, a hegyoldal leszakad, nedves földrétegek csúsznak egymásba klinkertéglás villákat rántva magukkal, süppedős fotelekkel a nappalijukban, vázákkal és kerámiákkal, tükrökkel és pohárszekrényekkel. A patak szanaszét, okádva, habzsolva, fröcskölte tele a tájat, összerondítva, zúgva és acsarkodva, mint egy felriasztott ragadozó. Tóvá duzzadt, örvénylett, mintha szörnyetegek birkóznának odalent.

Tüzes szikrákat hánytak az égbeszökő bércek, a kilátó békéje lapos darává töredezett, és a cseppkőbarlang hidegvízű tavacskái elpárologtak a túlhevült sötétségben. Darabokká váltak a falak, a termek, az emberi fantázia által megszemélyesített képződmények, a törpék, a krokodilok, a madarak, a csigák, a favágók és a Mikulások... Szegletek pattantak le, mell vérték repedeztek, útjelzések, információk, tájékoztató táblák veszttek el. Boltozatos folyosók, kürtők, termek és udvarok, légkamrák és vízmedencék adták meg a módját létezésük bizonyos fajta részvételi befejezésének. A hegy korábban békés hátán platánokat és orchideákat, juharokat és tamariszkuszokat nyelt el a föld, a bükkök és gumifák legurultak, karsztvíz tört fel, üledékes kutak fortyogtak, meg gőzölgő vízoszlopok.

Ebben a helyzetben, ebben a romlásban, a föld kezdte elveszíteni józan ítélőképességét, eredményeinek viszonylagosságát, melynek következtében a felbolydult anyagból dombocskák kerekedtek, tavak nyíltak, kőomlások rajzolták fel torz formavilágukat, csak azért, hogy Biju valakinek a fejére támaszkodhasson, lezárhassa a szemét, betömködhessen az orrát, kitépkedhesse a szemöldökét. Bijunak egyéb teendője nem akadt, mint várni, széndioxidot kibocsátani, enzimeket termelni, meg vizeletet, székletet, nyálat, meg izzadságot. Protonokat és neutronokat mozgósítani egy új létforma eljöveteleért. Minden igyekezetével megpróbált

kievickélni ebből a kellemetlenségből, de minél jobban kapkodott, annál jobban belegabalyodott a láthatatlan háló láthatatlan fonalaiba.

Jaj... – mondta Gab, mert így hívták fiatalembert, aki történetesen hányingerrel küzdött, remegett, és valami meleget is érzet a szájában, de mindennek most, ebben a helyzetben semmiféle jelentősége nem volt, hacsak annyi nem, hogy miközben a lány izmos lábikráját szorongatta, meg volt győződve arról, hogy valamiféle állat férközött közéjük, egy lapos, természetes, széles pofájú, kígyó, vagy patkány, mely őt, Gabot, akinek neve elé odabiggyeszthető lenne, hogy Dr, mert két szemesztert járt az orvosin, szétmarcangolni készül. És ahogy fojtogatón és undorral belemarkolt abba a rugalmas, domború, elkeskenyedő testrészbe, mely oly szemrevalóan tudott viselkedni a végítélet előtt, feszülni és pöffeszkedni, és ami most már csak tombolni tudott, szőrös pofát vágni, gusztustalan mancsokat meresztgetni piszkos körmökkel, elszuvasodott, rothadó fogakkal, és büzlő nyelvvvel.

A helyzet egy cseppet sem volt nevetséges. Komor volt, érthetetlen, a magyarázat felesleges volt, mivel az ilyen dolgokkal való törődés nem vezet sehová. De mint minden büntetést, betegséget, börtönt, vagy akasztófát túrni kellett, békíteni és elkerülni, vagy nem, de legalább elviselhetőbbé tenni. Biju, ez a jó humorú teremtés, aki nemcsak kacagni szeretett, de kacagtatni is tudott, most összeszorított foggal kínlódott Gab nyakcsigolyáján, és bár elképzelte, hogy fájdalmat okoz, azzal is tisztában volt, hogy minden fölösleges mozdulattal egyre lejjebb csúszik, függetlenül a sportcipőtől, melynek tapadós sarka, érzése szerint már túl mélyen hatolt bele a fiatalember mellkasába, a nyakszirtjébe, nem kímélve az állat, a nyelvet, meg a fogakat, sőt még a szápadlást sem.

Mikor látta, hogy ezekkel a szokványos dolgokkal mit sem ér, szervezkedni kezdett. Úgy gondolta, hogy leharapja a fiatalember hüvelykujját, mely, mint valami ék furakodott a fal, és az ő kissé széles csípője közé, pedig ez a csípő normál körülmények között szemrevaló és nőies volt, domború és szépívű, Rittyentettek utána, meg biccentettek, meg kurjongattak, de most mindennek aligha volt jelentősége. Ha azt a hüvelykujjat leharapná, gondolta, akkor kimozdulnának a dolgok, ennek eredményeként a fiatalember körül is megszűnne a nyomás, átfordulhatna a másik oldalára, könnyíthetne magán, fellelegezhetne, talán még beszélgethetnének is, kicserélhetnék a tapasztalataikat erről-arról, például, hogy nem fáj-e a nyaka az edzőcipőtől, hogy kap e levegőt, meg ilyesmi.

Hozzákezdett. Nem akart ráijeszteni, rátelepedni sem akart, lassan, módszeresen, lépésről lépésre építette fel új elgondolását a hüvelykujjal kapcsolatban, közben kénytelen volt észrevenni, hogy fölötte is lóg valaki, akinek nagy, kemény hasa van, hosszúkás, mint egy zsák, göcsörtös, mint egy farakás, és puha, mint egy kiszúrt lufi. Egy széles, érdesre kapart bakancs orra az ajkai közé furakodott, durván szaladgálva az álla, meg az ajka között. Idomtalan és szemtelen volt, és ez arra ingerelte Bijut, hogy belecsípjen a vékonyába, először csak egy kicsit, aztán egyre erősebben, ravaszul és kéjesen kimunkálva a csípést, megcsavarva, beletúrva a lágy részekbe, hogy testtartását illetően korrekcióra bírja, de hangot sem hallott, káromkodást sem, felmordulást sem, pedig az utolsó csípés valóságos fegyvertény volt, egy amputáció előkészületének is beillett volna, vagy mintha szövetmintát csippentett volna ki a testből. Megmarkolta a bokán felül érő bakancsot, két tenyere közé fogta, megrángatta, megcsavargatta, helyet próbált készíteni neki. Tiltakozás nélkül engedett. Betuszkolta a lábat valami lyukba, résbe, repedésbe, melyet felfedezett, kiforgatta úgy, hogy annak az embernek ott fent, a nagyhasúnak, a pimasznak, aki csak úgy beletapos a másikba, már üvöltenie kellett volna. Mikor már a lábfejet belekalapálta, a boka is reccsent, talán el is tört, bele is nyílt, hogy ez az ember, akit a katasztrófa küldött fölébe, mint valami képződményt,

mint valami dugót, ebben az élet közeli, halál közeli, könnyedén semmiképpen sem definiálható állapotban, talán már nem is él.

Felkiáltott. Felsikített. Ez a sikoly személytelen volt, egyszerűen csak arról szólt, hogy már régen sikítani kellett volna, hányni, és fosni és üvölteni és pánikot kelteni, csak az volt a baj, hogy a természet süket, vak, legalábbis ilyennek tette magát, érzéketlen, nonkomformista sártömeg, lepedék, vagy agyag, vagy tőzeg, és közben úgy viselkedik, mintha valami megértő Úr örködné felette. Az anyjára gondolt, meg az apjára, meg a testvéreire, illetve nem is gondolt rájuk, mert tudta, hogy itt a vég, hogy üres, hitetlen szobák következnek, jéghideg termek, meg atrocitások, meg átváltozások, melyek kényelmetlenek és felfoghatatlanok, és melyeknek egyetlen koordinátája a magány, a csend, az üresség, a feldolgozhatatlan szenvedés, és a könny.

Üggyel-bajjal odahajolt, ujjai közé csippentette azt a hüvelykujjat, miközben igyekezett lecsúsztatni magáról a bakancs rovátkáit talpát. Hosszú, párnás ujjait a Gab hüvelykujjára fektette, meg is lepődött, hogy milyen vastag, dudoros és kemény. Talán nem is hüvelykujj, gondolta, a tenyerébe vette, mintha simogatni akarná, kényeztetni, az ujj megmozdult, a legfelső ujjperec behajlott kissé, viszonzta a simogatást, ráfonódott.

– Ki vagy? – kérdezte Gab, és Biju nem tudta, hogy felülről szólnak-e, vagy alulról, felnézett, és mielőtt azt az ujjat a szájához emelte volna, lecsúsztatta az arcáról azt a pocsolyszagú nadrágot, félrelökte azt az áporodott térdet. Eltévedt, megszedült, hirtelenjében remegni kezdett, azt sem tudta, hogy hol van az alul, és hol van a felül. Most jutott csak az eszébe, hogy az az ember már nem él, nem élhet, ha pedig él, elájult, szenved, vagy kómában van. Ő legalább annyira kegyetlen vele, mint az ővele, a kegyetlenség nem mérhető, az undor sem, a viszolygás sem. Az is lehet, gondolta, hogy fájdalmat fog okozni, hogy leteríti a srácot ezzel az ujj leharapással, hogy kegyetlen és könyörtelen lesz. A miatyánkot mormolta, amikor már a duzzadt, feszes ujjat kettéharapni készült.

– Biju vagyok – szólt elcsukló hangon. Beletaposott, élvezte, ahogy egy száját, meg egy szemet szétmorzsol a cipőjével.

A hegy megmozdult. Cuppogva olvadt a kő. A folyékony anyag mindent felégető patakocskái tapogatva keresték egymást. Jámboran egyszerű volt az, hogy az álom képét, mely régen ott vibrált a recehártyáján, többé nem hozza vissza semmi. A változatlanság ilyen, mérhetetlen, felfoghatatlan és viszonylagos, gondolta, miközben átvonult rajta egy poros, füstös lökéshullám.

Aranymetszés

Szorongott, lételeme lett az egy helyben topogás, pedig lépnie kellett volna, de nem

mozdult, várt, hátha mozdul helyette az idő. A kényszerhelyzet megnövelte az esélyeit, ugyanakkor a kockázatokat is. Éjszaka mindig megnőtt a gyomrában a gombóc, forgólódott, felkelt, belekezdett ebbe, abba, amibe éjnek évadján bele lehet kezdeni, szokásos elfoglaltságaiba, melyeknek olyan nagy jelentőségük volt máskor. Összeesküdtek ellene a dolgok, a könyvei, az újságjai, a kedvenc tárgyai, melyekkel elbabrálgatott, melyeket becézgetett az ujjjaival, a könyvek lapjai között alvó történetek, az ablaka alatt futó táj, a fák, melyeknek rövidebb ágai úgy aránylottak a hosszabbakhoz, mint hosszabbak az egészhez. Kereste a középutat, és most, hogy a tölgyekben, nyárfákban, akácokban meglátta az aranymetszést, megörvendezettette a felfedezés.

Másnap, már jókor telefonált. Nem tárcsázott folyamatosan, csak bele-belekapott az ujjjaival, melyeket kampósra görbített, mintha nyílvevesszőt készülné kilőni, vagy hárfa húrjaiba belecsapni. Hideg, ropogósra fagyott késő őszi reggel volt, zúzvara keretezte az ajtókat és az ablakokat, az autók szélvédőüvegeire ráfagyott a pára.

Megveszem – mondta végül, miután beütötte a kódszámokat. Felhevült, köd szállt rá, Mozgolódott, csapkodott képzeletbeli szárnyaival, aztán meg lejtőn csúszott, nem feltétlenül lefelé, de nem is felfelé, csak úgy, idegesen. A kocka el volt vetve. Attól kezdve jelentéktelen volt körülötte a mindenség, a legnagyobb meglepetésére filozofikusabb lett, befelé fordulóbb, megérintette a bölcsesség, valamiféle halál közeli állapotban botorkált egy olyan közegben, melyhez foghatót hiába keresett ismereteiben.

Ezek már nem az ő tartozékai voltak. Elégedetlenkedhetett, sírhatott, gondolatai válasz nélkül siklottak tova. Tulajdonképpen folytonosan ismétlődő eltávolodásai és visszatérései következtében a hűtlenség vádját is a saját fejére olvashatta volna, a suttoagást is, a nyakatekert kifejezéseket, a bajkeverő nyekkenéseket, a köhintéseket, az ácsorgásokat a hűvös téglákon, az önmagukba visszatérő cikázásokat, a mérgeledéseket, hogy ezek a falak, melyek valaha még olyanok voltak a számára, mint valami szerszámosláda, ma már eredménytelenek, tiszteletlenek, hogy ezek a bútorok hamisan lebbentik fel ruhácskáikat, szemérmetlenül mutogatják példásan megfaragott lábacskáikat, melyekkel nehézkesen, cammogva, kapirgálva haladnak, mint a páncélját cipelő bogár.

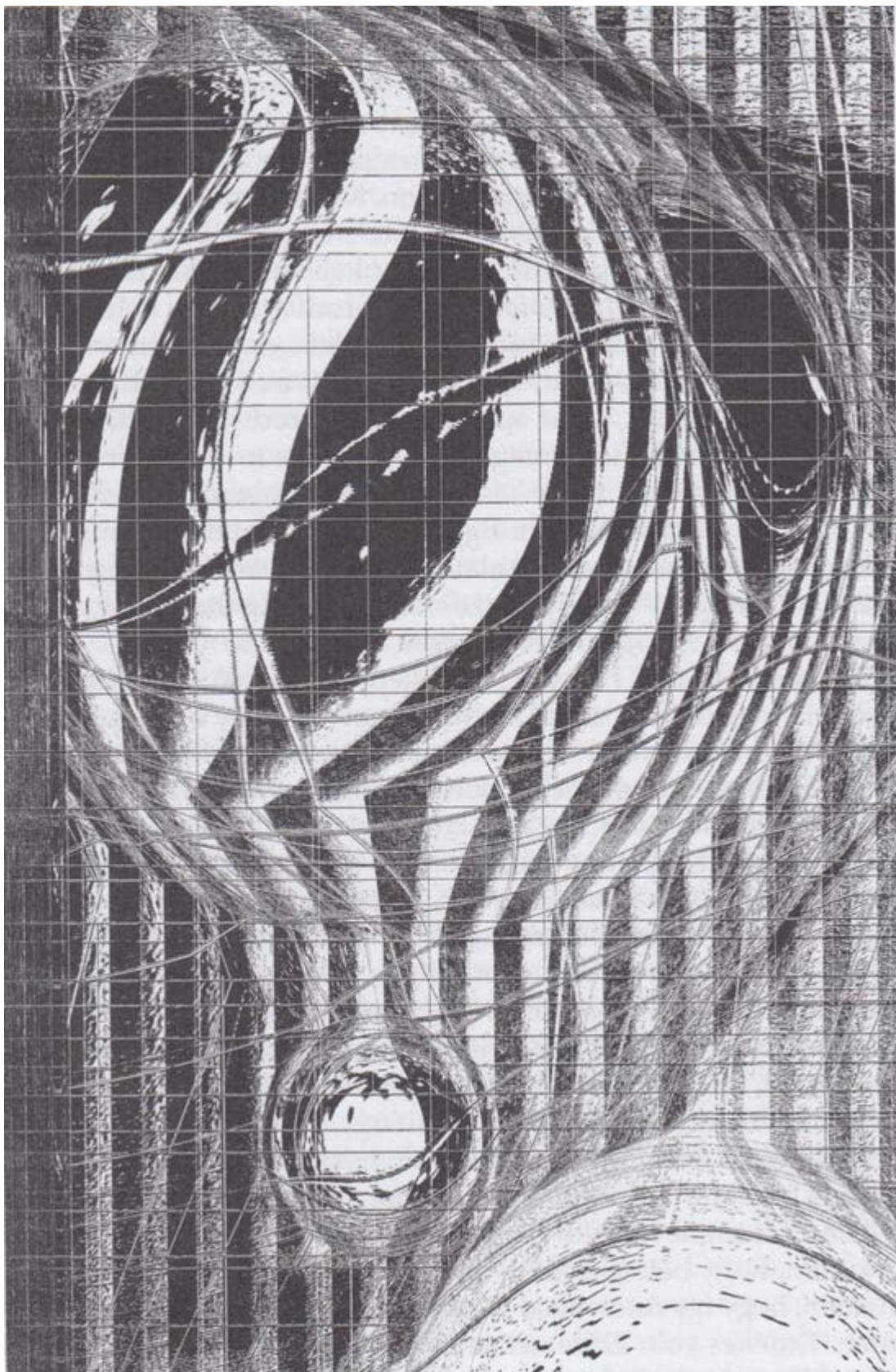
Mikor ötlött a fejébe az egész? Hogy az ötlet hülye volt-e, vagy sem, hogy eladja a lakását, hogy pénzé dermeszti az életet maga körül, hogy most kell kihasználni, amikor lent van, hogy venni kell és várni, míg meggazdagszik?

Megvettem nyolcezer kettőért – mondta a bróker. Sűrű csend kerekedett, és mint valami csillagrendszer forgott évmilliárdos lassúsággal, érzékelhetetlenül, betájolhatatlanul. Attól kezdve, mint valami nagy, ragadozó hüllő, csavargóit azoknak a dolgoknak a peremén, az időben és térben osztályozhatatlan „kezdet”-ben, amikor már leszállt a csend, és „megpihent”.

Elképzelte például, hogy fogyatkozik, hogy valami komolytalannal küzd, hogy megfutamítják, máskor pedig ő futamít meg másokat. Az a lehetőség, hogy elveszítheti a pénzét, hogy elszórhatja, hogy esetleg végül összeragasztgathatja, mint a szétmorzsolt követ, távlatokkal töltötte meg. Félt elszéledni, kámforrá válni a tömegben, ahogyan azok szerették volna. A legrosszabb esetben is csak meghalhat, gondolta, aztán meg azt gondolta, hogy annál is van rosszabb, csak oda kell figyelni, a fülében zúg, mint a harang, csenget, mint a vészcsengő. Csakhogy ez az érzés, melyet sikeresen kiűzött a homlokából, a tekintetéből, most, mintha valami géppuskafélszket alakított volna ki, a gyomrában tüzelt, a beleiben, a hasfalában, a hólyagjában, melyben, mint az apály és a dagály, süllyedt és emelkedett a vizelet.

Abban reménykedett, hogy az a dolog folytatja a felfelé menetelését, hogy az arcába csókol a szerencse. Egyelőre azonban nem így történt. Illetve másnap, amikor

folytatódtak a dolgok, ő pedig szentül meg volt győződve róla, hogy másnap van, és amikor már bebizonyosodott, hogy félreérthetetlenül reá szegeződnek a tekintetek, bizonyítani kellett. Pedig elhíhette volna, hogy csak ő és senki más... Megnyíltak az ég csatornái, a föld repedései, a barlangok kitérték a szájukat. Egymást támogatva, ösztökélve, kart karba öltve sétált szemben vele a merészség és a félelem, összebújva, nyalták, falták egymást. Olyan sebességgel tört rá a vizezés, gyötrőn, kízóan, állhatatosan, hogy rohannia kellett.

Szóval egy kicsit elgyönyörködött, ahogyan a pusztulásban szoktak gyönyörködni. Remegtető volt, meg természetellenes is. Az érzéseit nem adhatta össze. Az volt a legnagyobb baj, hogy homlokegyenest mást mondott a szíve, mint az esze. Az eltéphetlen szálak, melyek a saját egyéniségéhez fűzték, nem csupán képletesen, lazulni kezdtek. Feldőlt egy pohár, és a tartalma a padlóra csörgött. Az esés harmad és negyednap is folytatódott. Abba kapaszkodott, hogy megvehette volna olcsóbban is.

Elszürkült filmkockák karcos, sistergő animációjaként önmagát szemlélte szétszaggatva egy lapos, vejdling formájú rohamsisakban. Az orra, meg a szája megtelt földdel. Békésen, mozdulatlanul, szinte hortyogva pihent, fesztelenül, ahogyan az övéi között pihen az ember.

Egyébként is, gondolta, azok a folyamatok véget értek, másrészt viszont bizonyos bejelentések válságról, nyereségekről, árakról és veszteségekről, kamatokról, melyek csökkennek, vagy emelkednek néhány pontot, vagy tizedet, inflációról, mely, mint a letöredezett kőfelület, sebeket karcol.

Egy hét múlva ezer pontot esett. Visszapörgette az eseményeket, szeretett volna méltó lenni a történetekhez. Megindokolta, megmagyarázta magának, görcsös igyekezettel próbálgatta, de a folyamat, mely már megindult, örvénylett, forgott szédítő sebességgel. Bankok csúsztak meg, mint a havas hegy oldalában leszakadó fal. A következetlenség logikája szerint nem talált rá magyarázatot, azon kívül, hogy titokzatosan, szenvedélyesen vicсорító erőket okolt érte. Persze végül bele nyílt a felelősség... Kelletlenül, mert nem volt ínyére egyáltalán, ilyenkor rátört a forróság, elöntötte, lángokat látott felcsapni maga körül, mókás plazmatestek táncoltak, vihogtak, viháncoltak azzal a céllal, hogy őt elemésszék. Rossz helyre rakta ki a dolgait, el kellett volna rejteni egy koporsóban, vagy valami olyasfélében, dobozban, ládában, szarkofágban, valahol, ahol évezredekre válthatók a másodpercek. Imákat fabrikált, a kezével, a szájával, a hasával, a lábával, a nyakával, az ínyével is, mely feszült, dagadt, kinyomta az ajkát, mely megvastagodott, lefittyedt. Fohászzkodott a szanaszét csapkodó hajfürtjeivel. Elbeszéltek mellette, mint ahogyan ő is elbeszélte mások mellett. Ebben a dimenzióban már csak önmagát vette észre, saját lélegzetének orgonahangszerű sípólását, a betegség alig észrevehető toccáit hallgatta.

Csak úgy mellékesen... Amikor érzékelte, már üresség volt a helyén. Kitépett szőröcsomóként a markában szorongatta. Ezer pontot emelkedett egy nap alatt. Sírt. Mintha röpcédulákat szórnanak szét repülőgépről, melyek pörögve, villanva szárnyalnak a levegőben. Féken tartotta magát, pedig a legszívesebben rúgkapált volna a boldogságtól. Azon gondolkodott, hogy eladja a nyaralóját is, megrészegetett, a száguldástól. Hogy csak vesz, vesz és vesz, és nem veszít... Már talált is rá vevőt, de még gondolkodott, nem akarta elkótyavetyélni. A meggazdagodás utáni vágy víz alá nyomta az óvatosságát, fuldokolva kapkodott levegő után.

A szerencse mindig elcsattant, mint egy üvegpohár, ha utána nyúlt. Felszabadultan csatangolt az összegek között, szétnézett abban a birodalomban, ebben a pillanatban az övé volt megint. Megmámorosodott. Éppen a kávéját itta, amikor egy hír, egy elfeketedett mondatocska... Besenyő rablók tarolnak így. Most kell megcsípni, ezekben a napokban, órákban, venni és venni, amíg még olcsó, gondolta. Ebben a relációban már nem volt hatalma a számológépek felett. Bárcsak többet számolt volna, bekukucskált volna a számok összegubancolódott világába, megjátszotta volna, mint valami lottószámot!

Aztán tízpercenként. Abban a fejetlenségben, abban a menekülésben, abban az összeomlásban... Pompeire szakadt így a mindent felégető piromassza. Először ő is úgy gondolta, hogy menekül, de már nem volt mit megmentenie. Csak hallgatott, és

összeszorult a gyomra. Este volt már, amikor karon ragadta a kétségbeesés. Az volt az első gondolata, hogy nem kedveli az Isten. Valami olyan módszert kell kiötlenie, mitől keveset szenved. Semmitől nem félt annyira, de valójában attól sem félt, csak a fakó, kifehéredett úr volt furcsa. Lassan készülődött, szégyenteljesen matatott a fiókokban, az orvosságos dobozokban. Már egy hét lelt el, hogy eladta a feje fölül a lakást, és most ki kellett költöznie dicstelenül, borostásan. Újra átgondolta, és úgy vélte, hogy ha ölni fog, ha így tesz, önmaga lesz az áldozat. Belecsimpaszkodott, mint valami kis majom, a saját kabátjába. Azt latolgatta, hogy milyen előkészületeket tegyen. Nem kötötte ide semmi, ami több lett volna annál, ami másokat ide köt. Majd túléli ezt is, gondolta, persze csak akkor, ha a halál túlélhető, amire kíváncsi volt, de nem annyira... Minden pillanat szánalmasabb és szánalmasabb volt. Persze csak az ő olvasatában. Ezernyi szállal kötődött, és ezek a szálak mélyen belevágódtak a bőrébe, a húzába. De most, ezekben a pillanatokban, a veszítés szakadatlan folyamatában erről is megfeledkezett.

Tragikus volt, megpróbálta félvállról venni, hetykén, készületlenül, szélhámosán. Kikészítette a gyógyszereket, az altatókat, vagy negyvenet, meg a papírt, amire a búcsúlevelet írja majd, a fényképeket, melyeket még utoljára megnéz. Úgy döntött, nem azért, mert félt, hogy csak holnapután. Magabiztos volt, mint aki már nem tartozik felelősséggel.

A veszteség iszonyatos volt. Kezdek összekavarodni benne a dolgok. Ha eladja, realizálja, véglegesíti, veszít, nem volt képes következetesen, akkurátusan, erős ember módjára végiggondolni, csak úgy homályosan, mint amikor a homok kifolyik az ujjak közül. Összekuszált képek ugráltak, keringtek, csattogtak a fejében. Ki kell költöznie, gondolta. Rakosgatta a pirulákat. Lehet, hogy örökre így marad, gondolta. Persze ez lehetetlen, soha sem volt még így. Elborult. Behunyta a szemét, összekeverte az asztalon a kapszulákat. Valamiféle alakzatot próbált kirakni belőlük, üzenetet. Az a világ ott, gondolta, már csak egy karnyújtásnyira van, csak át kell menni egy alagúton. Félt. Egyre bizonytalanabbá vált, szenvedett, a fejében, mint a vízbe dobott kenyér, szétázva úsztak a gondolatok. Elkezdte beszédni a szemeket. Íztelenek voltak. Még az elején tartott, amikor már öklendezett. Abbahagyta. Kinyitotta az ablakot. Beszívta a hideg szmogot, köhögött. Elhatározta, hogy a rádiót kihajítja. A keze ügyébe helyezte. Bevett még egyet-kettőt, álmosodott. Ez lenne a halál? – álmétkodott. A vízcsap alá hajolt, bevizezte az arcát. Ivott. Az égbolton éppen egy felhő úszott, megállt a háztető felett. Kövér volt és fényes, táncolt az égen, nevetett, legalábbis így látta. Újabb adagot nyomott le a torkán. Felfordult a gyomra. Most, így félúton, gondolta, élet és halál között, gondolta, most valami olyan jutott az eszébe, mint ami máskor sosem.

Eszébe jutott a szíve. Vert. Sajnálta a szívét. Most majd megáll, megalszik benne vér, és lassan, komótosan bomlani kezd, gondolta. Még néhány perc, gondolta, negyed óra, és megtud valamit, ami jobb, ha rejtve marad.

Megfogta a rádiót. Akkora volt, mint egy tégl. Belefeküdt a tenyerébe. Hátravetette a fejét. Behajlított karjával lendületet vett. Az ív nem volt kicsi, elegendő volt arra, hogy elvágódjon. Végül nem dobta el mégsem. Bekapcsolta. Éles hang szólt, megrezegtette a membránt. Ez a hang nem szokott összekuszálódni. Ez a recsegő, kopott hang, melyre az összes alkatrész rezonál, a panelek, a csavarok, a lemezkék mind, most nem viccelt. Kilencezer ötszáz ponton áll a DRIMAG. Az ő DRIMAG-ja. Az ő részvényei. Szárnyainak. Feltápászkodott. Ráesett az ágyra. Nem lehet igaz, gondolta. De ha igaz, gondolta, akkor már késő. Lesöpörte a pirulákat az asztalról. Most majd megmutatom nekik, gondolta.

Arra gondolt még, hogy az aranymetszet szabályai szerint tervezi meg a házát, a lépcsőket is, a tornác égbenyúló tartópilléreit is, az oszlopokat is, az ablakokat is, a

háztetőt is, a kéményeket is. Ott állt, horpadtan, szomorúan, árnyékosán és fényesen. Nem a földön állt, hanem azon a fehér felhőn.

Még nem tudta, mit is fog csinálni, hova is fog menni. Szép, hosszú gömbvasakból az aranymetszet szabályai szerint megtervezett rácsokat látott mindenfelé.

Bálám és a számara

Az a bizonyos nyílás az volt maga az idő, szalmasárga és közvetlen, mint egy elrepedt üveg pohár. Csillagok, vonalak, fodrok, repedések, kontrolálhatatlan izzószálak tekeredtek benne, és mint a tollpihe lebegtek gúnyosan és fondorlatosán, mintha azt sem tudnák, hol is van a helyük. Janna arra a következtetésre jutott, hogy nincs is idő, de azért érezte a csuklójában az ütőér percegését.

A pici lyuk egy hüvelyknyi sem volt, kellemetlenül tágult és szűkült, és ott tátongott előtte az átfoghatatlan gomolygás, mely mindeddig elképzelhetetlen volt a számára. Beléphetett volna rajta, de türelmetlen volt, mint egy villogó kés, szomjas, mint a kiszáradt íny, és gyanús, mint minden célszalag, melynek átszakításakor kifordulhat a kéz, a térd, a lábfej vagy a csukló.

Volt egy ötlete, és hogy elkerülje ezeket a méhkashoz hasonló, ragadós indulatokat, a járat felső beszögellésénél megállt. Nem azért, mintha sajnálta volna azt a túl korán befejezett, az érintkezés semmitmondó pillanatában felvillanó jelenséget. Nem. Egyáltalán nem törődött vele, fel sem fogta, pedig kifejthette volna részletesen, meghallgatták volna azokkal a dolgokkal kapcsolatban. Azonban a másodpercek megérintették. Azokban az utcácskákban, a szabadokéban, meg a rabszolgákéban, a megtörtekében, az álmélkodókéban, vakaródzókéban, meg a harcosokéban már nem érezte magát annyira otthon.

Az idő arcán a fekély arra szolgált, hogy átbújjon rajta.

+

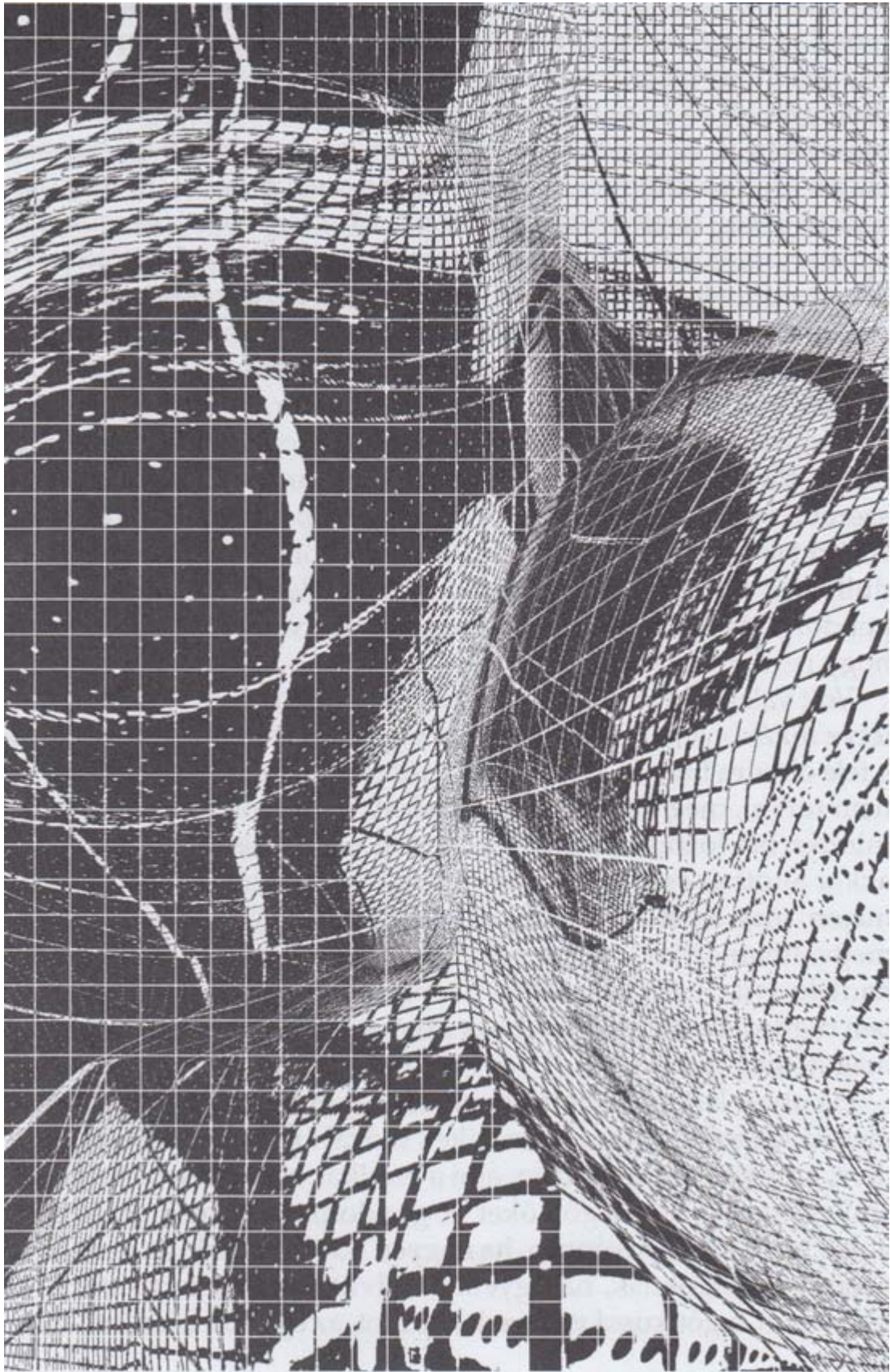
Szamarháton kellett lovagolnia. A szamar két lábra állt, nyerített, rúgott – ecsetelte később Janna – aztán meg megbotlott, szándékosan elvágódott, aztán meg felkelt és nyargalt, mintha ez így lenne természetes. Az a csacsi, nos nem akarok drasztikus lenni, az a csacsi végzetesen naiv volt, tudálékos is, látszott rajta, hogy csak bulvársajtót olvas, meg magazinokat, sportújságokat, szexlapokat, meg Turfot.

Előítéletei voltak. Illetve lettek volna. Nem annyira a számarral szemben, mint inkább a gazdájával szemben. Undorították az elképzelései. Megvadították. Volt egy elmélete, miszerint... Persze mindenkinek van, ha van, neki is volt. És az a magas,

sötét tekintetű, gonosz, akinek alulról felfelé vert a szíve, aki fütyült, mókázott és szent énekeket énekelt szolmizálva, akinek a léptei, a kellemetlenkedései, a szavai és a hőlégbalonjai, melyeket az ég felé küldött, a felhőkbe, a ganajtúróbogár szerű, kétülésses, farmotoros végtelenbe, és aki általában csak ugrált, vagy táncolt fedetlen fejjel, nekivetközve, mint egy szalmabábú...

Először is nem volt völgy. Illetve volt völgy, sőt bizonyos mértékig már ott voltak a megtervezett épületek is, a megszerkesztett halastavakkal. Családiházakat építettek, hidakat vertek a folyómedrekbe, meg kerítéseket fontak, meg sakkoztak kifulladásig, szóval azok ott, mások voltak. Persze ez nem pontosan így volt. Meg kellett volna átkoznia őket, de egész sor érv szólt ellene. Erősek is voltak, meg aranyosak, meg szemtelenek, meg szépek, meg minden. Ahogy a véletlenek, a legendák feljegyzői, a történetírók, a próféták, meg a tóramásolók mondják...

Arra járt. Hogy miért járt arra? Hosszú, bő köpeny volt rajta, befedte, elbóbiskolt, szeretett volna már felébredni. Minden igyekezetével azon volt, hogy még a köpenyét összehúzza magán. Számolt, egyezkedett bizonyos áramlatokkal, elméletekkel, sátorponyvákkal, mit tudom én mivel. Aggódott, meg ilyesmi. És az, vagyis ő, egy elhíresült senki, illetve egy világhírű varázsló, egy vagyonos csaló, egy sámán, egy doktor, aki csak dül-fül, felemelte a kezét, magasabbra, még magasabbra, már egészen fent volt, valahol ott, valahol sehol... Nevethetnékje támadt. Átkot kellett mondania. Felemelte a kezét és sírt. Amikor felemelte még nyugvóponton volt, de már illeszkedett, még kártékony volt, ártalmas és eredménytelen, és azok az éhenkórászok már ott álldogáltak, veszekedtek, meg drukkoltak neki, meg sopánkodtak.

Kihívta a mentőket. Egészen biztosan a mentőket hívta, bár nem emlékezett pontosan, én sem emlékszem, mindenesetre tárcsázott, mellékállomásokat hívogatott, rendelkezett. Eredménytelenül. Az az ember, az a lény, az a farkas, akitől rettegték, aki kiállt, káromkodott, fészkelődött, felborzolta az idegeket, szóval aki... Ó, Janna lehet, hogy ott sem volt, de ha ott volt, bocsássa meg az Úr, ő bizony már kezdett gyanakodni. Sikamlós ügy volt. Felemelte a kezeit, melyek sötét villámokat szórtak, és kifelé fordultak, és karmosak voltak, és türelmetlenek, mint egy ügyetlenül

megfaragott, haragos házibálvány. És gyalázkodtak. Nem bírt hallgatni. És azok, a gibeoniták, meg az ammoniták, meg a moabiták, meg szeleukidák röhögtek. Szamárháton szaladgáltak. A halmokon, a szirteken, a hegycsúcsokon emberáldozatok lángja égett. Fanyar füst borult a völgyre. Az a fekete krampusz, a halántékán szétálló vörös, meg szőke hajával, zöld copfjával és hupilila sörényével meg csak mondta és mondta. Ami akkoriban még zöld volt, az most szürke lett, és megfordítva. Tumultus támadt. A hegytetőre tartó emberek egymásba gabalyodtak. Sokan visszagurultak, mások meg összetörték magukat a sziklás hegyoldalon. Kificamodott bokájú lovak, meg tevék haldokoltak a kövek között. Dél volt, meredeken sütött a nap. Néhányan megfordították a sapkájukat, mások meg tisztátalan ételeket ettek. Janna fel volt háborodva. Persze már túl volt ezen, nem először találkozott jelbeszéddel a nap folyamán, mind ugyanazt mondta. Alig tudta visszatartani az érzelmeit. Az a feketébe öltözött alak, az az epikajrész. Átkozódni készült.

– Elhatároztam, hogy megölöm. – mesélte tovább Janna. – Vékony, gumiborítású rugóskés volt nálam. Vajaskifliket szoktam kenni vele. Kipattintottam. Egyetlen gombnyomásra kiugrott a penge, másodperc töredéke alatt, mint egy giliszta. Rugózott. Kicsaptam, ahogy a vagányok szokták. Azt vizsgáltam, hogy megbüntethetnek-e, hogy milyen hosszú a penge a tenyerem szélességéhez viszonyítva? Hogy tulajdonképpen vagyok-e annyira fineszés, meg bátor, meg szép? Az volt a tervem, hogy odaugrom, egy villámgyors mozdulattal elterelem a figyelmét, megtántorodom, hogy azt higgye, hogy megbotlottam, hogy én... Szóval odaugrom, és a veséjébe bököm. Csak úgy. Hogy megtanulja. Hogy legyen fogalma róla. Lenéztem a völgybe. Azok éppen szedelődzködtek. Fákat ültettek, libáikat úsztatták, meg kenyereket sütöttek a kemencékben. Valószínűtlenül sok fát ültettek. Elborították magukat fákkal és minden fának nevet adtak. Megpróbáltam higgadtan mérlegelni. Kiszámítottam a lépéseimet. Jobbra-balra inogtam, mint aki becsípett, de tudtam, egészen pontosan tudtam mit is kellene tenni, hogyan is kellene, mert persze most sem gondoltam át, csak úgy felszínesen, kicsit így, kicsit úgy, kicsit amúgy módra. Elszomorított a dolog, nem volt kedvem hozzá, még nem öltem soha, nem is haragudtam, nem is gyűlöltem, azt sem tudtam, hogy kell. Valami azt súgta, csináld! Megmarkoltam a kést. Olyan erősen szorítottam, hogy belefájdult az ujjam. Kétrét görnyedtem. Azt gondoltam, hogy így futok majd fejjel előre, higgadtan, mint egy orangután. Érdekes volt. Előre néztem, és döfésre készen szorítottam a kést. Végem volt. Befuccsoltam. Arra a következtetésre jutottam, hogy nem teszek keresztbe neki. Illetve teszek, de másként. Beszélék vele. Számolni kezdtem. Lassan mormoltam a számokat magamban, kettesével, meg hármasával, aztán meg kezdtem újra. Földbegyökerezett a lábam. Ő, meg a szamár beszélgettek. Egymás füléhez hajoltak, még a kezüket is odatették, susmorogtak, egyezkedtek. Legalábbis én azt hittem. Én a kis naiv. Én, aki 1238. kislév hó 13-án születtem a világ teremtése után, aki már elhatároztam, hogy teszek valamit, hogy lépek, hogy drasztikus leszek, hogy képen törlöm, hogy elagyabugyálom, hogy móresre tanítom. És most... A szamárral beszélt. Vitakoztak. A szamár minduntalan felemelte mellső patás lábát. Pofákat vágott. Nyújtogatta a nyelvét. Vicsorított. Volt egy pillanat, amikor mellé állt, vállat vállhoz szorítva néztek le a völgybe. Kellemetlenül összefogódtak, már-már azt hittem, hogy megölelik egymást, de láttam, hogy csak egymás ingét markolásszák és rángatják. Még bírókra is keltek. A szamár kifejezetten fölényben volt. Aztán az a fekete pofa, akinek a neve Bálám lehetett, mert a közönség egy része az ő nevét harsogta, felülkerekedett, fojtogatta a csacsit, aki ekkor rúgott egyet a hátsó lábával. Lehet, hogy talált. Bálámnak eltorzult az arca, elszürkült, mint egy rög, száraz és recés lett, és tépte a szamár fülét. Ez lett a veszte. Egy normális varázslónak tudnia kellett volna, hogy egy csacsi... Létezik olyan csacsi, akinek a füle mindegy? Aki csak úgy hagyja, hogy tépjék, marják, zúzzák? A fülét? Az egyetlen

ékességét? Kitátotta a száját, és széles, lapos fogaival beleharapott a varázsló arcába. Még szerencse, hogy az elrántotta a fejét, hátrabökte az orrát, és a nyakát, mintha kicsavarták volna, elfordította, mint egy biciklikormányt. A közönség tombolt. Megteltek a környező hegyek és dombok, a fákra is felmászta, a gazdagabbak helikoptereken jöttek, színes feliratokat lobogtattak a levegőben. Késő délutánig dulakodtak. Odalent a völgyben takaros sátrak sorakoztak mértani pontossággal elrendezve, pálmafák, meg datolyafák, meg fügefák nőttek ki a földből, tevék kérődztek, és ha a távcsövembe pillantottam, láttam, hogy apró csecsemők mászkálnak a füves síkságokon, és kismacskák hempergőznek, láttam, hogy könyveket tépkednek, a nagyobbacskák a szájukba tömködték a lapokat és felfalták őket, vagy kiköpték, és galacsinokat gyúrtak. Szép, magas, kerek csípőjű anyukák jöttek és újabb, meg újabb könyveket hoztak, megcukrozták egy kicsit, mézet öntöttek a lapjaik közé. Voltak akik felszabdalták őket, hogy fogyaszthatóbb legyen. Délután két óra lehetett, a nap elviselhetetlenül tűzött, amikor a szamár pofonvágtá Bálámot. Bálámnak eleredt az orra vére. A közönség őrjöngött. Mutogattak. Egymást sértegették. Olyan dolgokat mondogattak egymásnak, amilyent még nem hallottam, és a tartalmát sem értettem világosan. Undorított, egész egyszerűen elképzelni sem tudtam, mi rejtőzhet azok mögött a szavak mögött. A szamár, meg a varázsló fáradtan, lihegve feküdtek egymás mellett. Mozdulni sem bírtak, de a csacsi azért lendített egyet a lábán, és a másikat oldalba rúgta. Nem volt erős. Az meg valami fahasábot próbált odavágni, fáradtan emelgette, aztán csak feküdt ernyedten, tehetetlenül. Mikor valamennyire kipihenték magukat, erőt gyűjtöttek, feltápáskodtak és csak ültek egymás mellett. Beszélgettek. Hosszan tárgyaltak, nem túl hevesen, bólogattak is, időnként el-elmosolyodtak, megveregették egymás vállát. A varázsló a kezével beszélt. Hadonászott. Széttárta a karját, mutogatott, mintha magához akarná ölelni a völgyet, ahol éppen valami ünnepre készülődtek, tisztára söpörték az utcákat, rakosgattak, emelgettek, fehér térítőkét terítették az asztalokra, melyeken ezüst gyertyatartóban gyertya lángját táncoltatta a szél.

A szamár útját állta Bálámnak, illetve ki akart térni valami elől, rúgott, köpött, hátrált, előre lépett, végül elkapta a varázsló grabancát, megcsavarta, kicsit túlságosan is durván tartotta patás lábai között. Bálám meg elállt a tervétől. Felemelte a karjait, melyek olyan magasak voltak, mint a hegy, lengette, himbálta, lógatta őket. Az első szó, amikor szólásra nyitotta a száját, kiáltás volt, amitől felreppentek a madarak, felszisszentek a kígyók.

Mily szépek a te sátraid Jákob, hajlékaid Izrael! – kiáltotta. A környező tisztásokon üldögélő emberek füttykoncertben törtek ki. Voltak akik zászlókat is lengettek, áradoztak, tojások kerültek elő, egy részét rizzsel, meg krumplival keverték, meg birkahúst szeleteltek hozzá, zsírosat, hogy Totyogjon a serpenyőben. Egy részét meg szétdobálták, főképpen Bálámhoz. A nyúlós tojás lefolyt az arcán, de egy cseppet sem zavarta. Kisütött a nap és mindenfelé madarak tolláskodtak. Megszólalt egy hárfa. Ott lent a völgyben, a távolban, ahol csak elképzelni lehetett, hogy mi is történik talán, házak épültek, tornyos, kétemeletes villák, szaunával, meg úszómedencével. A mélyzöld, sűrű pázsiton aranyhalak fickándoztak, és a gyerekek élvezettel dobálták őket vissza a medencébe. A pálmák, a cédrusok, meg a fügefák belógtak a kémények, meg a tévéantennák elszánt seregébe. Nyílegyenes utcák keletkeztek, sugárutak száguldottak a nap felé, meg kerek formájú terek, mint valami lepréselt virág, meg busz pályaudvarok, meg zajos piacok, meg bevásárló központok parkolókkal, meg imaházakkal.

Az a sötétképű meg csak mondta és mondta, de érdekes, már nem volt olyan sötét a képe, éppen világos volt, szinte fehér, és a szájából, a fogai közül dicsfény áradt. Lent a folyóvölgyben feltűnt egy szakasz katona. Gyorsan elterjedt a híre, hogy azért

jönnek, hogy megöljék Bálámot, mert nem teljesítette a feladatát. Még a völgyben voltak, amikor felhallatszott a víz csobogása, ahogyan átbukott a zúgókon, meg a katonák fegyverinek csörömpölése is. Bálámot körülfogták a barátai. Voltak közöttük szamarak is. Még lovak is voltak, tevék is, kecskék is, zebrák, meg oroszlánkölykök is. És emberek, meg meghatározhatatlan külsejű lények is. Szellemeik is voltak, akik testetlenül tengetek-lengtek, könnyedén, mint a szellő.

A katonák káromkodtak. Mindenféle ganaj röpködött ki a szájukon, mintha csak erre specializálódtak volna. A szemközti hegycsúcsokon kövér csecsemőkkel táplálták az emberáldozatok el-elhaló tüzeit. Bálám újra kezdte Izrael dicséretét. A sivatag szélén kiserkent a fű, zöld, kék, sárga, piros fűszálak tolakodtak elő a száraz porból.

Elegem volt – folytatta Janna. – Visszaindultam, kerestem az idő résnyire dagadt száját, a fekélyt az idő arcán, mely galacsinná morzsolódott, elfehéredett. A barlangokban oroszlánok unatkoztak. Szerettem volna visszajutni. Lázasan kotorásztam az átláthatatlan fehérségben, az örvényben, és arra gondoltam, hogy talán nincs is idő, csak a szív méri ilyen fukaron a másodperceket.

Cipők

Lépést kellett tartani az összevisszaságban. Lazán és sokatmondóan andalogni, szinte bóbiskolva, esetleg vánszorogva. De már régen elfelejtett járni. Úgy alakult az elmúlt hónapokban, hogy szárnycsapásokká változtak a lépései, illetve kattogássá, illetve a bakancsai, mint a ló patája, csattogtak a kövezeten. És amikor megkapaszkodott és meg-megállt, hogy ökölbe szorítsa az arcvonásait, a hegyről lezúdult a néma tömeg, a kiaszott, sápadt arcok és a reszketeg nyakak, és a megértésért könyörgő tekintetek... Szóval, amikor megálltak, és a szobor brutális teste följük hajolt, és a csontos kőarcok mind rájuk vetették megvető tekintetüket, a gyíkként suhanó árnyékok között, valahol, a szemek sarkában felrepült egy zászló, egy rongy, egy undorító jellel megbélyegzett szövődmény. Ott, hátul, a tér sarkában, ahonnan a villamosok jönnek, ahol békés kattogás veri fel az olajfák csendjét, ahol középkori utcácskák imbolyognak, felreppent. Amikor odanéztek, már magasan verdesett a szárnyaival.

Sajnos – gondolta, mert ő mindig szomorú volt és megbocsátó, mintha azt mondta volna, hogy a krematóriumoknak is működniük kell, máskülönben isten, nem a miénk, az övéké, egy pogány isten, egy bálvány, egy agyagdarab, egy kő, amit a verebek lepötytyintenek, nem találta volna fel őket.

De ő, fejébe húzta a kalapját, begombolkozott, befelé fordította a tekintetét, mintha az egész világ ott bent élne a fejében, a fülében a szemében, az egész virtuális világ, az egész letagadható, megmásítható aligha túlélhető világ. El hagadol, hagibor, vöhanorá – mormolta, mert tudta, hogy az az Isten, az övé az ő fejében él, az agysejtek

megfejthetetlen számmisztikájában, a lélegzet minden számkivetettnek életet adó kopolyájában.

A tér megtelt, a lépcső is, a fordulók is, a teraszok is, a fenti utcák is, melyek úgy ölelték ennek az országnak a történelmét, mint egy kitárt karú édesanya. A fenti utcácskák tizenöt, húsz méter magasságából leskelődtek, és elbújtak a nyárfák lombjai között.

Tízen, tizenöten felálltak egy köre. Egymáshoz tapadtak háttal, hassal, széllel, foggal. Vastag karjaik a magasba lendültek, egymásba kapaszkodtak, mint a gyökér. Ezek ők, gondolta, írástudatlan pogány testvéreink, gondolta. Nem hasonlítanak, de szeretjük hiánytalan térbeliségüket, szenvedélyességüket. Szeretjük lobogó hajukat és éneküket, gondolta.

A mi hangunk olyan, mint a bűvópatak hangja. Féljük önmagunkat és egymást. A mi reménységünk a futás, gondolta, miközben ők káromkodnak és káromkodnak...

Hogy merészeltél ide jönni – kérdezte András, a professzor, az az András, akit csecsemőkorában kidobtak a vonatból, melynek kerekei egy lengyel kisváros nevét kattogták, mely később a genocídium szinonimája lett. Az az ív, mely a vagon szögcsatornákkal lezárt ablakától a sínek mellett álló paraszt karjaiig vezetett, az volt a szövetség jele.

A gázkamrákban a szövetség újra kötött.

Andris, ez a gögicsélő csöppség, árkon-bokron keresztül, de megmenekült. Emberré lett az élet szabálytalan nyálazása, szörcsögése, böfögése, pöfögése, hogy aztán majd később ismét elinduljon egy új, virtuális Auschwitz felé.

Az ártatlan jelből, mely egyébként az életet jelképezte, a halál jelét firkálták. A párocska, mely az önkívület proporcióiban gyömöszöli egymást, mely különféle élvezetek formájában adagolja a szaporodás kötelességét, e türelmes és szemérmes jel elrablása folytán undorral megpecsételődött. És a jel felkerült a zászlóra, és csatagos, alantas kloaká-eszméket hirdetett. És az élet fennmaradásáért küzdő párocska elvetélt, elfonnyadt a reménytelen, gyermektelen szerelemben.

És te? – kérdezte vissza. Ezen a viccesnek egyáltalán nem mondható mondókán nevettek. Nemet intett. Tavasz volt, a május legigazibb duruzsolása hallatszott az égből. András számolta a másodperceket, talán éppen annak az ívnek a megtétele óta, mert attól kezdve a másodpercek már nem az övéi voltak, azokkal már más sáfárkodott, talán éppen az a zsongás, talán. Az Örökkévaló a falombokon zenél – gondolta.

András elindult. A tér felmérhetetlen síkján, ott, ahol megüresednek az utat borító márványlapok, ahol elmarad a tábor, Saul katonái, a tavasz, a zsongás, Budapest.

Ilyen volt azt út Szokó és Azéká között, Efesz-Dámmimnál az Élá völgyében. Olajfák, datolyapálmák sorakoztak a patak dűsfüvű partján. A hegyekből legurult szikladarabok befészkelődtek a bozótba, és simára döngölt utak alakultak a juhnyájuk kitaposta csapásokon.

Ő nem ment, csak András. Ott maradt a táborban. András sovány volt, mint a fiatal Dávid.

Valaki beszélni kezdett. Egy madár hagyta, hogy a híd felől fújdogáló szél felrepítse, illetve, hogy szent dolgokat sugdosson. Színes fáklyákat, meg lampionokat lengetve megindult, majd visszahőkölt, majd meg újra megindult, csak akkor tűnt fel neki, csak a pillanat mámorában vette észre remegve, hogy az ezüst medáliont lengető lánc, melyet viselt; rablánc. Mint ama Dávid, fohászkozott magában, felsikoltott magában, majd újra fohászkozott.

Ennél békésebb tájat alig látott még. Odaát is mozgolódtak. Kopaszok voltak, és

nem egy Góliát volt közöttük, de tíz is. A vastag nyakukon alig volt látható a fejük. Súrlódtak a talpak. Cszozogást mímelték, meg szipogást, meg duruzsolást, meg posztó-, meg bársonynadrágok, meg szoknyák sercegését, amiket sokan előszeretettel hordtak a friss, tavaszi délutánon. Most már csak azt kellett eldönteni, hogy a földet, az anyaföldet, mely álmosan hever, lustálkodik, és közben tele szájjal pöfékel, mintha cigarettázna, pedig csak ásít, hörög és köp, miként lehet kuruzslással, ráolvasással, érvágással és hipnózissal, szóval csupa olyannal, amit az elmúlt évezredek orvostudománya önmagára aggatott, csecsebecsékkal, talizmánokkal, faragványokkal, díszként, önmutogatásból, meg miegyéből feléleszteni. Összebújtak, kisebb csoportokat alkottak, szinte már-már kisodrótak arra a kanyargó ösvényre, melynek sem kezdete nincs, sem pedig vége. Ez a túlélési technika, vagy micsoda, annyi áldozatot követelt már tőlük, tízezérel ragadta el őket, ártalmas, fogyatékos önbizalmat gerjesztett bennük, annak ígéretét, hogy elpusztíthatatlanok. Valami ismeretlen gyógyszer szedésével is tisztában voltak. Rátartiak voltak, és rendíthetetlenek. Ugyanakkor ez a dolog, ez az összeesküvést, egyénieskedést, számonkérést mímelő dolog, mely mint a finom hó hullott, és makulátlan fehérségével belepte őket, és melytől térdre borultak, és láthatatlan istenükhöz imádkoztak, ugyanakkor...

Azt a teret a magyar történelem egyik nagy alakjáról nevezték el. Szittyá volt, hódító, paraszt és fékezhetetlen. Ők ezt adták nekünk, gondolta, miközben Andrást figyelte, ahogyan a nagy térség kietlen járataiban feltárulkozik az örökkévalóságnak. És mi nem fogadtuk el az ajándékot, gondolta. Egy pillanatra a torkát elszorította a sírás, amikor az efráti Dávid magányosságára gondolt. András is olyan volt, mint ama Dávid, csak már öreg volt, ráncos arcú, igaz szálfegyenes, rövid kabátja elfedte keskeny vállát. Voltak akik a sereg végére sodródtak, mint amikor a folyó kigörgeti a hordalékát, meg akik le-lemaradoztak, vagy esetleg túlsiettek, vagy már-már átszakították a tábornak körülvevő rendőrkordont.

Az volt az első benyomása, hogy ezen a téren senkinek nincs semmilyen benyomása. Vannak, gondolta, akiknek még az érzékei sem működnek. Elhomályosultak, és csak a hetedik szól, az a misztikus érzék, a kiismerhetetlen... Ha volt is valami ellenérzés, valami ráolvasás, az csak úgy volt, mellékesen volt, és persze a tömeggel kapcsolatban... A tér olyan volt, mint máskor, az emberek üldögéltek a padokon, vagy csendesen, töprengve beszélgettek. Abban a beszögellésben, amely az emelvénytől mintegy ötven méterre volt, ahová már nem értek fel a gesztenyefák ágai, és a Budai Vár tornyának elnyúlt árnyékai rávetültek az ott lakók házainak falára, a redőnyökre, az ablakokra, és az összetorlódott árnyékok és fények egymáshoz értek, mint valami gondosan felépített kompozíció, ott...

Mozgolódás támadt a bőrfejűek soraiban. Röhögés. András vékony, szakadozott teste valóban nevetségesnek látszott. Káromkodtak. Ócsárolták Andrást, aki a magyar történelmet jobban ismerte, mint ők, az Árpád-házi királyok mind a barátai voltak, a hercegek is, a trónkövetelők is, törvényeik, bulláik a fejében sorakoztak. Aki mindenkinél pontosabban tudta, mi helyes és mi nem. Mozgás látszott, felhullámosodott, kisimult, elnémuló, felhangzó és szállingózó.

Álltak egymáshoz gyömöszölve. Elöl kucsmások, süvegesek, komorak, tányérsapkások, csákósok, mindenféle tollazattal, meg szőrökkel. Kékvérűek voltak, és ingerlékenyek. Most már, ha szabad ilyet mondani, tudta, mit kellett volna tenni akkor. Csak azt nem tudta, mit is kell tenni most. Ez a mostani béke félbe szakította azokat a hiányos állapotokat... Azokat... Ez sem volt meglepő. A fejek egy irányba fordultak, mintha hallgatódznának. Mintha azt várnák, hogy lekasabolják őket.

Arra lett figyelmes, hogy valaki úgy tesz, mintha nem venné észre. Érdekes, gondolta, ezek között az emberek között az a megismerés jele, ha nem veszik észre.

Őneki is így kellett tennie. Azok közül, akikkel összetalálkozott, és akik egymás feje felett... és akik üveges tekintettel egymás szemébe... mint a vakok, és akiknek megpillantásakor valamilyen parttalan sértés, rakoncátlan nyugtalanság vett rajta erőt. Mindenkit ismert, és mindegyükkel volt valami dolga, ügye, rendezett, vagy rendezetlen, senkivel meg nem beszélhető, éppen ezért magányos és fárasztó. Az a valaki, aki nem vette észre, másokat sem vett észre. Nem az volt a baj, hogy keresztülnéztek rajta, hanem az, hogy ő is keresztülnézett rajtuk. Hogy eltanulta... így van rendjén azért, gondolta, mert szerette őket. Illetve nem is szerette, csak féltette. Azok, akiket még náluk is jobban féltett, már rég leúsztak az áramlattal, a hömpölygő, tavaszi növényekkel, melyek ilyentájt behullnak a folyóba, szétterülnek, kinyújtják kezeiket, halottfehér arccal köszöngetnek egymásnak, mintha kezet akarnának rázni. A nehezebbek, az illetlenebbek, a fajsúlyosabbak, akik normális körülmények között telehorkolják az éjszakát, már elmerültek az örvényekben.

Miben különbözik? Ez a mai este sokban különbözik. Azoktól a rituálisan megrendezett estétől, melyeknek tarka rendjébe finoman illeszkednek dicshimnuszok, könyörgések, fohászok, indulók és elbeszélések, és amelyek néha oly hígan, máskor oly töményen édesek, abban különbözik... Hagyjuk... Valaki nem akarta, hogy hozzájuk csatlakozzon, és például aki a lábát lógatva szerényen üldögélt egy félreeső pádon arany- és ezüstszalakkal átszőtt sapkában, imakendőben, imarojtokat lengetve, imaszíjjakkal átkötözve, imafüllel és imaorral, imamozdulatokkal, imalelkesezéssel, imakabátban, mely a föld négy sarkára volt kihegyezve... Egy másik meg a saját maga által terjesztett könyvek példányaival házalt, melyek lepedőbe csomagolva vacogtak a hátán. És persze jártkelt a sorok között kialakult alkalmi ösvényeken, melyeken most, függetlenül a történelemtől, vagy a történelemtanároktól, vagy a haragvó, bosszúálló, fenyegető... Aki eszmecseréket folytatott önmagával. Elsősorban. Ijesztő volt a tömeg. Mint valami massa, húzódott elnyútan a Deák tértől a Duna partig. Egyetlen tömbbé, egyetlen kiszélesedett áradattá, egyetlen mozdulatlan, sehová nem tartó folyammá duzzadva, tiltakozás nélkül, haragvás és fenyegetőzés nélkül. Éppen ott, ahol a tér a nyüzsgő körút irányában kiszélesedik. Valami folyó deltája van ott, számos keskenyebb, meg szélesebb, meg öblösebb, járhatatlan, iszapos ággal. Sikátorokra szakadozva csörgedeztek az utcák.

Elindultak. Sőt, lehet, hogy már elindultak előbb, sőt az is lehet, hogy soha sem indultak el, de az eleje mégis ott volt, holott egyesek már vissza is tértek álmosan, köddel takart arccal. Azon az eklektikusán összeboronált, csábítóan archaikus, ugyanakkor a virágágyásai és a szobrai ellenére is mérsékelten rideg, motorzúgásokkal és tülkölésekkel összekuszált terecskén megtorpantak, felbomlott a rend, a kialakult önszerveződések szétszakadtak, átrétegződtek, aztán pedig...

Békésebb csoportosulás nem létezett ebben a pillanatban. Még a békéért is menetelni kell, gondolta. Most már tépelődött, odaszorította a fülét a járdák megsüllyedt peremére, és a nagyszüleire gondolt, meg a dédszüleire, meg az ükszüleire, meg az ük-ükszüleire... Akik mind ugyanitt. Számosán és megszámlálhatatlanul ugyanitt és ugyanígy.

Valaki a célgömbre oda sem figyelve megnyomta a ravaszt. Minden golyó átütött egy testet. Csak a cipők maradtak utánuk figyelmeztetésként.

Egyenlet

Megrészegülve az örömtől kimondta, amit akart. Mintha egy idegen rikácsolt volna. Megkönnyebbült, ahogy kibukott a száján, megszédült a kábulattól, meg kellett kapaszkodnia. Úgy képzelte, mintha a keze egy jégdarabon matatna. Egyébként egyszerű volt minden, alapos, magától értetődő és természetes, mint egy zajló folyó. Úszott benne. Egyre kevesebb levegő csúszott le a torkán, rossz érzés volt, mintha belegabalyodott volna a jégtáblákba. Hiába kapkodott, forgolódott a szabadulásért. Mennél kétségbeesettebben rúgkapált, annál inkább húzta lefelé az ár.

Amikor végre, annyi jelentkezés után szót kapott, azok csak ordítottak tovább, és ő, aki még csak fel sem emelte a hangját, aki nem akart senkinek sem a szavába vágni, csak várt és várt és várt a csendre... Ügyetlenkedett is, erkölcsi gátlásai megmerevítették az arcát, mely egy panoptikumfigura viaszarcához hasonlóan fénylett, a szemei mosolygásba révültek. Szóval, amikor végre szót adtak neki... Mert önmagától képtelen volt elhalászni a pillanatot. Szóval, amikor megadták neki a szót, és belekezdhetett végre remegő hangon, körbe-körbe pislogva bocsánatkérően, töredelmesen és szánalomra méltón...

Bezzeg ők! Már az első mondatánál az órájukra pillantottak. Gyanút fogtak, elkorcsosultan szaglászta, puhatolództak, aztán meg felkerekedtek gyilkoló szerszámaikkal. Az ásók, melyeket megragadtak, mélyre hatoltak, az álkapcsaikkal kiálló fogak csontig vájtak. Szóval amikor végre valahára szót kapott, és belekezdhetett, és meglátta őket, látta a problémáikat, hallgatta fülsiketítő orgiáikat, szagolta a bűdös sörüket, izzadt, félrecsúszott nyakkendőiket, zsíros kalapjaikat és aktatáskáikat...

Szóval öt perccel azután, hogy a szemükbe vágta, már illetlenkedtek vele. Utánozták is. Mulatságos volt, illetve lett volna, ha nem órála lett volna szó. Akkor azonban, ott és úgy, azokkal az emberekkel, abban a ruhában és abban a légtérben, azoktól a szagoktól terhesen, abban a száraz, tikkasztó és fojtogató levegőben, abban az átizzadt, túlkapásokkal teleszemetelt eszmecsereben nem volt mulatságos.

Elindultak a hátsó sorokból. Átlépkedtek a széktámlákon, leverték a csillárokat, felforgatták az asztalokat. Kezeikben fegyverként suhogtak a székek. Menekült volna, de nem volt hová. Még mondott valamit, de túl tömörre, súlyosra és élesre sikeredett. Körülnézett. Egy bizonyos irányba még menekülhetett. Kikecmergett, ütésre emelt ököllel, de tudta, hogy az ütestől megfájdulhatnak majd az ujjai, akár el is repedhetnek. Azt sulykolták belé, hogy az ember arca szent, olyan mint Istené, aki megüti Istent üti meg. Ráadásul ő még tisztelte az epebántalmaikat is, nehéz légzésüket is, a hipertóniájukat, meg a szívritmus zavarait is. Legfőképpen meg szerette is őket. Ez volt a legborzasztóbb. Bárcsak ne szeretne volna! És amikor egy szempillantás alatt rárontottak, rúgták, harapták, hurkot vetettek a nyakára, gyászbeszédet mondtak,

miközben a nyelve kilógott, a füléből folyt a vér...

Megbántáson, és megfélemlítésen kívül csak fizikai fájdalmat érzett. Illetve csak azt szerette volna, hogy megbocsássonak neki, szerette volna tanítani őket, például sírni, például hajlotton járni, lesütött szemmel, szemérmesen. Szerette volna, hogy a szemük kidülledjen a félelemtől, mint neki, mert a félelem megszentel, úgy gondolta. Azt akarta, hogy egymás szavába vágva fogadkozzanak, hogy nem, nem, soha...

Volt valami abban, ahogy a földön feküdt. El alakban feküdt, illetve inkább iksz alakban, a lábai ugyanis szétnyíltak, a karjai is, a feje oldalra bukott, mintha már eltört volna a nyaka, pedig még nem tört el, még élt, sőt gondolkodott. Azon gondolkodott, hogy minden baj forrása az, hogy képtelen a gyűlöletre. Ez a butaság akkor jutott az eszébe, amikor vesén rúgták. Nem is vesén, inkább májon, meg lépen. Öklendezett, de közben az járt a fejében, hogy megválthatná őket, ezt az egész rohadt társaságot, ezt az egész rohadt, kurva, bűzlő társaságot. Csupa marhaságot gondolt, miközben rugdosták. Például azt, hogy szenvedne értük, hogy feláldozná magát, meg minden.

Ha orvos lenne, átültetné a szívüket, gondolta, meg az agyukat, meg az idegeiket, meg a reflexeiket, szóval kicserélné bennük mindent, ami zárlatos, ami rossz, ami a bajaikat, a tévedéseiket okozza, ami egyszer majd megöli őket is, gondolta. Meg még azt is gondolta, hogy tulajdonképpen, ha nagyon odafigyelünk, ha a mélyére nézünk a dolgoknak, ha figyelmen kívül hagyjuk a kakofonikus jeleneteket, a gótikussá görnyedt alázatot, az egyezkedés aljasságait, akkor...

Megmozdult. Felült. Abban bízott, hogy most már megengedik, hogy végigmondja. Hogy az utolsó szó jogán... Úgy képzelte, hogy egyszer majd valahol a végtelenben, mint a párhuzamosok, mint az oroszlán és a bárány, mint a tűz, meg a víz... Azt is gondolta, hogy a szemlencséjüket is kicserélné, mert az is hibás, törött, karcolt, meg... A sejtmagjaikat is kicserélné, de leginkább a génjeiket, az atomjaikat, meg az energiaforrásaikat. Ismeretlenekkel telelyuggatott egyenleteket látott mindenfelé, és a fákon ropogósra száradt levelek remegtek, és emberek futottak a látóhatár szélén, és a nyomukban is emberek futottak, és azok nyomában is. Ugyanakkor az alig látható semmiből felhangzott egy öblös, szép remegő hang.

Látta a túloldalt. Nem volt olyan borzasztó. Összetörtek a lépcsők, a kupolák behorpadtak, a függőkertek leszakadtak, a kapuk kifordultak. A katakombák kijárataiban pedig...

Fehér hegyek

*„mintha Istene pitvarában,
a mindenség tollcsomójában,
két ütem közt örök időben”*

Rémesen hosszú volt a tenger. Nem is, inkább kövér, hasas, sebhelyes és maszatos. Élvezte, ahogyan a hullámok széliében, hosszában szaladgálnak, átloccsannak a bőrén, mint a hideglelés. A tenger nem hosszú, gondolta, hanem széles, illetve széles is meg hosszú. Körbe öleli a látóhatár. Hosszú, széles és mély. Feneketlen és parttalan. Hegyek vonulnak alatta, fennsíkok húzódnak a sötétlő vízben. Árkok, szorosok kanyarognak a mélységekben, tektonikus táblák tolják, nyüvik, csiszolják egymást. Különös lények élnek a tonnányi súlyú vízoszlopok alatt. Korálok építik mészváraikat, települnek, kapcsolódnak és szerveződnek. Tengeri csillagok söprik tengernyi lábaikkal, és halak kavarják uszonyaikkal a láthatatlan ösvények vizét.

Még a parton felszerelkezett néhány sörrel. Ha már így egyedül, gondolta, ha már így kell meghalnia, gondolta... Kedve lett volna még ismerkedni odakint. A Lui de Faul-ban, meg a Cafe de la Rudge-ban, válogatni a magas székeken ülő kerekcombú lányokból. A karjára öltetni valamelyiket, elcipelni, hogy vele érkezzen a mennyországba. Most meg dülöngélt, mindig vissza, előre, oldalra, meg hátra, aztán ellenkezőleg, táncolva és odapréselődve a hánykolódó hullámokhoz. Számolta a tengeri csomókat, csak amikor a hullámok morgósabbak lettek, állt fel, mintha szólásra emelkedne. Azon a szón gondolkodott. Annyit ismételtette már, hogy közben kiüresedett, értelmetlen, idegen tartalmat képeztek a hangok. Félreállítani, gondolta, áthúzni, kiigazítani, mintha soha meg nem történt volna. Lenyelhetetlen, ízetlen falatként lökdöste ide-oda a szájában. Kiradírozni arról az orvosi leletről, ollóval kivágni, kioperálni éles szikével, aztán meg átírni, átfogalmazni, átragasztani, hogy ott éktelenkedjen a javítás, mint egy maszat. Összeomlott. Remegett, a kezei a semmiben matattak, az ujjai mintha valami örült zongoraversenyt klimpíroztak volna. Igen, gondolta, magával kellett volna cipelnie egy-két kurvát... Sértette az orvos bambasága, szájának hullámos, gunyoros, semmiképpen sem részvételi rajzolata. Odabiggyesztett arckifejezése. Elgyengült. Hajszájai csapzottan lógtak, begöndörödtek az izzadtságtól. A feje erőtlenül lógott a nyakán, úgy nézett ki, mint egy elmetszett nyakú csirke. Szőrösnek, duzzadtnak érezte magát. Szempillái fennakadtak, a látása elhomályosult, a szeme előtt fénypamacsok mozogtak, meg fényrózsák, vörösek, kékek, fehérek, mintha egy rózsabokor tüskéi bólogattak volna. Ujjai a párás levegőbe kapaszkodtak, mint a gyökér. Ütni, gondolta, muszáj lett volna ütni, gondolta, csapkodni, rombolni hisztérikusan...

Beállította a kormánykereket, meg a radart, meg az egész jelzőrendszert, a számokat megvilágító hideg fényeket. A horgászbotjai megszokásból most is a vizet kémlelték, a damilok feszesen a mélybe ereszkedtek. Kedvelte a rugalmas, hosszú tengeri horgászbotokat, a zizegve pergő orsókat, meg a fanyar-büdös haldarabokkal felcsalizott horgokat. Az adó-vevő készüléke zümmögött, mint egy darázs, recsegett, szélesen és formátlanul morgott. Az újonnan beszerelt kormánylapát nyögött, ahogy belekapaszkodott a hullámokba. Mégis inkább ismerkedni kellett volna a parton, gondolta, zabálni, inni, verekedni. Múlatni kell az időt, gondolta, terelni, megülni, mint a lovat, kényszeríteni, hogy szolgáljon, mint a vitorlába fogott szél.

Egymásba kapaszkodva birkóztak a hullámok, kart karba öltve, guggolva, térdelve, hason fekve. Szétszaladtak, mint az egerek, tekergődztek, mint a kígyók. Lics-locs mondták, és nekihasaltak a hajó oldalának, öklelő homlokukat neki-neki szorították. Máskor meg a vízre feküdtek, tempóztak lassan, aztán meg üvöltve, száguldva végighasították az óceán testét. Mogorva, gyilkos hullámok kergetőztek a tenger színén. Egyik éjszaka azt álmodta, hogy egy nagy széles szobában mászkál. Megbotlik, siklik a talpa ügyetlenül. Nem tudta, mit kezdjen súlyos potrohával, meg a fényre

szomjúhozó árnyékokkal, melyek berácsolták. A fedélzethez csavarozott padokon átsapott a víz. Még repülőhalak is szálldostak felette. Delfinek is víztől fényesen, megperdültek a levegőben, uszonyaikkal tapsikoltak, mint a gyermek.

A fenyegetés kijózanító, soha be nem váltott ígéretétől megszegyenülve... – Pofont kapsz! – mondaná az anyja viccesen, és nevetne. – Megpofozom a nagy ló fiamat – mondogatná. Ezért szültél? – kérdezné vissza szemrehányón, fojtott hangon, hogy ne kelljen senki mással megvitatni ezt a dolgot, mert ez csak kettőjükre tartozik. Nem életszerű már, mert ott, ahol ők találkozni fognak, nincsenek nappalok, és éjszakák. Mint ahogy bizonyos életkoron túl, már semmi sem olyan igaz, mert az igazság kifordítható, mint egy rongyos kabát, és mert bizonyos helyeken nem kérdezősködnek többé.

Jövő híján ezentúl, most már, csak visszafelé kellett számolnia. Amikor tizenhat, vagy tizenhét évesen, de az is lehet, hogy... Azzal a lánnyal... Beszélgettek, és egyre szűkebb lett a tér. Az ujjai szétnyíltak, mint a madártojás. Volt valami perverz abban, ahogyan a konyhaasztalon a húsok, meg a zöldségek között... Valami ingerküszöb feletti. Büszkébb, és magabiztosabb lett, makacsabb is, hórihorgasabb is. Vétkezett. Abban a pillanatban rátekeredett, mint az inda, mint amikor a kitépelt gyökerek tótágast állnak. A sarokban illatos, bűzös, sárga, meg kék anyagok párologtak. Becsomagolta a vállát a tenyerébe, az arcát az ujjába, a nyakát, a fülét, a szemét, az ajkai közé.

Ott a hullámzó tengeren már nem volt egészen tisztában mindazzal, ami akkor arra készítette. Csak azt tudta, hogy megint megtenné, tökéletesebben, körmönfontabban, és kifinomultabban. Készülődött a halálra. A tudást gyakorolni kell, bölcselkedett, kirakosgatni, kiválogatni, szemlét tartani felette. Ismételtetni újra és újra. A meglepetés ízével élni és szerelmeskedni. Gyűjtögetni is, elraktározni is, tékozolni is. Az élet olyan, mint egy puzzle-játék, gondolta. Mindenki megkapja a maga dobozát, gondolta, aztán meg csak rakosgatja, keresgéli az odavalókat, eltéved, összezavarodik, vagy... A bizonyosság csak a végén... Boldogság is csak akkor, mikor már felesleges. Keveretlen színekkel megfestett égbolt, barna, kék, zöld hegyek, szürkén kavargó száraz eső, gondolta. Lebegett.

Háznyi hullám csapott át a fedélzeten. Leomlott, mint a fal. Játszadozott. Kitépte a kemény fából készült padokat, összemorzsolta, szálkává hasogatta őket. Számítsatok rám, akarta mondani. – Legyünk játszótársak – bízatta őket, hamarosan azt is mondta: de hisz' már azok vagyunk. Hozzájuk igazította a szempontjait. Ha úgy vesszük, önmaga felfedezését. Már régen nem látta a partot. Eltűntek azok a vonalak, a tengelyek, a függőlegesek, a vízszintesek. Holott csak az iránytűre kellett néznie és máris elképzelte őket. Elképzelte, hogy azokból a koordinátákból nem kerül ki többé. A műszer arca bepárásodott, egyetlen pillanatra önmagába roskadt, ahogyan ő gondolta, vergődő, vacak, rozoga önmagába. Inkább ő, mint más, gondolta. A prizmák fénytörései a hullámokon túlra irányították a tekintetet. Saját univerzumára, mely még a tudomány eszközeivel sem volt felderíthető, sem kiszámítható, sem pedig kiemelhető abból a bizonyos matematikai táblázatból, melyet a megértéséhez használni kellett. Ő maga, mint minden ember... Minden fogantatás szeplőtelen, gondolta, minden anya szűz, minden fiú Isten fia.

Nem adta meg magát, pedig megadhatta volna felelősséggel. Saját filozófiai rendszeréből következtethetően, melyet gonddal megalkotott, illesztgetett, számígtatott, hogy átlátszóvá tegye, mint egy üvegházat, mely a tisztaságot elhomályosítva válik láthatóvá. Ez még nem a vég, mert az élet és a halál nem azt jelenti, amit elvárnak tőle. Még mindig azon a szón gondolkodott, illetve most igazán, egyre rögeszmébben. Azt firtatta, hogy annak a szónak a jelentése tényleg ugyanaz-e, megmásítható-e, hogy azok

a betűk, melyek egymás mellé sorakoznak hordoznak-e más tartalmat is? Barátkozott a hullámok durvaságával. Tévesen ítélte meg őket. Tudta, hogy elvégzik a piszkos munkát, hogy végrehajtják... Ha az bekövetkezik, és ő megszűnik létezni, és nélküle halad tovább a Föld....

Egy hatalmas tarajos megpördítette a hajót. Számtalan kiskakasra szakadozva száguldozott a fedélzeten. Ahogy a tat faszerkezetét csapkodta, mintha azt ismételtette volna: Guszti, Guszti, Guszti... Pontosán tudta, hogy csak fantáziái, de most már a sörtől, a rázkódástól, a fejjúgástól, meg a becsapódásoktól, melyek a talpán, a derekán, vagy a hátgerincén érték, el is hitte.

Szerette a nevét. Nem szerette, ez túlzás, illetve csak annyira mint önmagát, illetve magát sem szerette, csak jól megvolt önmagával. Olybá lesz, mintha meg sem született volna, gondolta, porból vagyunk és porrá leszünk, gondolta, az anyjára gondolt, és kétségei támadtak, hogy valamikor, valahol egyáltalán... Hogy az anyja most ezekben a pillanatokban várja-e, hogy közel van-e, hogy az odavezető úton még a fény iszonyatos sebessége is csak idegtépő várakozás.

Az ég nem tisztult, de már nem volt olyan rettenetesen fekete sem, inkább csak szürke volt, világos, kékes. Várta, hogy összetörik a hajó, hogy a hullámok szétroncsolják, ráharapnak fűrészkes fogaikkal, de nem tették. Sőt, inkább lágyan kézzel kézzre adták. Mondjuk az, hogy lágyan, az egy kicsit túlzás. Csikorogtak az eresztékek, a falak, a tolóajtók, az ablakok kerek szeméi sötétté váltak. Még mindig azon a szón töprengett. Ha sikerülne más értelmet találnia... Bárcsak sikerülne, gondolta. Akkora lesz, mint az apja, illetve még akkora sem, láthatatlan lesz, szétmorzsolts. Az apja összezsugorodott alakjára gondolt. Cserépdarabokkal a szemén feküdt, kapeliban, mely meglapult a tálesz alatt, melyet ünnepeken magára öltött, melynek rojtjait csókolgatta, melyre áldást mondott, gonddal és szeretettel simogatta, és hajtogatta. Csengő tenor hangján elmondott kaddisokra gondolt, melyek úgy szálltak apja szájából, mint egy dialógus Istennel, vezeklés, és számonkérés, szemrehányás és emlékezet. Akkor az apja még fiatal volt, súlyos és zömök, mint egy zsák búza, és az ujját oda-odabökte, ahol éppen tartottak a végtelen és kontrolálhatatlan imakönyvben, megjelölt neki egy imát, amit majd mondania kell utána, ha meghal. Csupa zengzetes és félelmetes kifejezés volt, csupa halotti maszk. Csak sokkal később tudta meg, hogy öröm, dicséret, rácsodálkozás és szerelem.

Ugyanez volt a helyzet az anyjával is, lefényképezte ismeretlenné torzult arcát, tudta, hogy bűnt követ el, leszedegette a ruháiról ősz hajszárait, összegyűjtötte a fésűjét és a fogkefét, a műfogsorát, a fejkendőjét, a szemüvegét, a zsebkendőjét, a gombjait, a gyűszűjét. Az maradt meg belőle, ahogy integet, egyre csak integet és távolodik, siklik a múltba. Ha az a szó elveszteni az értelmét, gondolta. Ha elgurulna, mint a rosszpénz, gondolta, ha szétporladna, vagy felolvadna. Mennie kellett. Felkészült. A felhők olyanok voltak, mint egy behavazott hegy lába. Ráhajoltak a hegyekre, azok meg fehér hólábaikkal átkulcsolták a derekukat. A látóhatár csúcsán, mint egy szegre akasztott kép, lógott a nap. Keskeny ösvény indult, folytonosan változó, kerülgette a hótömböket. Egy kacskaringós utca hevert a hóban. A sarkán valami jégből összetákolts templom volt. A csövekből, vasakból, huzalokból hegesztett imaház kapuszárnáit lóbálta a szél. Hol becsukta, hol meg kinyitotta, és ő egyre jobban elmerült az imák olvasásában, az érthetetlen szövegek tanulmányozásában, a szövegmagyarázatokból adódó félreértésekben, a tisztázatlan dicshimnuszokban, a bűnök körülírhatatlan, megfejtethetlen, obligát színeiben.

Ha így van, alázatos leszek, gondolta, csúszómászó, méregevő, ganajtúró, pedig az egész olyan egyszerűnek tűnt, túl egyszerűnek, csak az a szó ne hangzott volna el, csak az a szó, mely levezekelhetetlen, kiválthatatlan és felülírhatatlan.

A kaddist mormolta, de attól sem változott meg semmi. Idézeteket citált hibásan, és vegyített össze, földig hajolt, aztán pedig csak a derekát ingatta komoran, tapsolt hozzá, hümmögött. A szövegértelmezésnek egészen különös módját választotta. Mintha sercegő gyertyákat gyújtott volna meg. Mintha a rövidre vágott kanóc nem fogna tüzet, nem táncolna, nem lobogna tisztán.

Olyan mellékesnek tűnt. A szöveg túlharsogta a dallamot. Arra gondolt, hogy meg fog halni, nem azért mert akar, azért mert így helyes. Az ő dolgai jelentéktelenek... Belefáradt az önmagával való folytonos viaskodásba. A civilizáció: kínzás, gondolta. A gyógyítás kín. Csak a kompromisszum nem az. Fárasztó mindig a középúton járni, gondolta. Az artériára szerelt csapra gondolt, a csillagtalán, átizzadt elfeküdt éjszakákra, a lélegeztető gépre, a monitor képernyőjén ugráló halál grafikonra, a felfekvésekre, az orrán, száján leeröltetett csövekre, az engedményekbe bújtatott szigorúságra, a katéterre, a fuldokló, nyeldeklő étkezésekre. Tulajdonképpen az lenne a legjobb, ha a tenger egyetlen hullámcsapással pozdorjává törné, gondolta. Sokat segítene. És sokat segítene az is, ha erősfogú cápák jelennének meg, gondolta.

Megvendégeli a halált, gondolta. Leül pókerezni vele, meggyőzi erről, arról, enged neki, és engedményekre bírja. Látja, hogy nem gyűlöli, hogy cimborák. Hogy vigye.

Sajnálta őket. Legjobban őket sajnálta, mert szerették. Fájdalmat okoz nekik. Illetve megkönnyíti a helyzetüket, nem buták, megértik majd, talán találnak majd valamiféle apró kis motívumot, mentséget, melyet, mint valami elgurult csavart, érdemes felvenni, lepucolni, eltenni, kifényesíteni, beolajozni, megőrizni majd, hogy ott lengedezzen az emlékeik között. Hogy helyette szeressék.

A torkában dobogott a szíve. Most érezte először, hogy fél. Összeszorult a gyomra. A belei égtek, zakatoltak, visítottak. Szűrő, fojtogató érzés indult valahonnan a végbeléből, mintha a belső szerveit emésztené, mintha saját sejtjeit szívná fel tápanyagként. Az üveg sörök kezdtek elkopni a fejében, csupa víz volt már, a hullámok becsaptak a kajütbe. És mintha a hasában is tengervíz kavargóit volna. És mintha tengeraltjárók cirkálnának. A kormánykereket szorongatva nem látott semmit, mert a szélvédő üvegét elhomályosította a víz. El kell múlnia a félelemnek, gondolta. A félelem és a halál rokonok, gondolta, át kell ölelni a vállukat, megtapogatni a hátukat, megfricskázni az orrukat. Sajnálta a gyerekeit. Főképpen a fiát, aki annyira érzékeny, magába gyűri a szenvedéseit, aki az ő arcát viseli, talán a sorsát is, aki utoljára még valami butaságot fog tanulni tőle. Akivel soha sem találkoztak össze igazán, mert olyanok voltak mindig, mint két párhuzamos. De a végtelenben találkoztak, és találkozni is fognak majd, és minden lélekharangra találkozni fognak, a kaddis mormolásakor is találkozni fognak. A fia már rég nem az övé, gondolta, a lánya sem, önmaga sem, minden Istené, szétszórható, eltékozolható. Isten világában nem tűnhet el semmi.

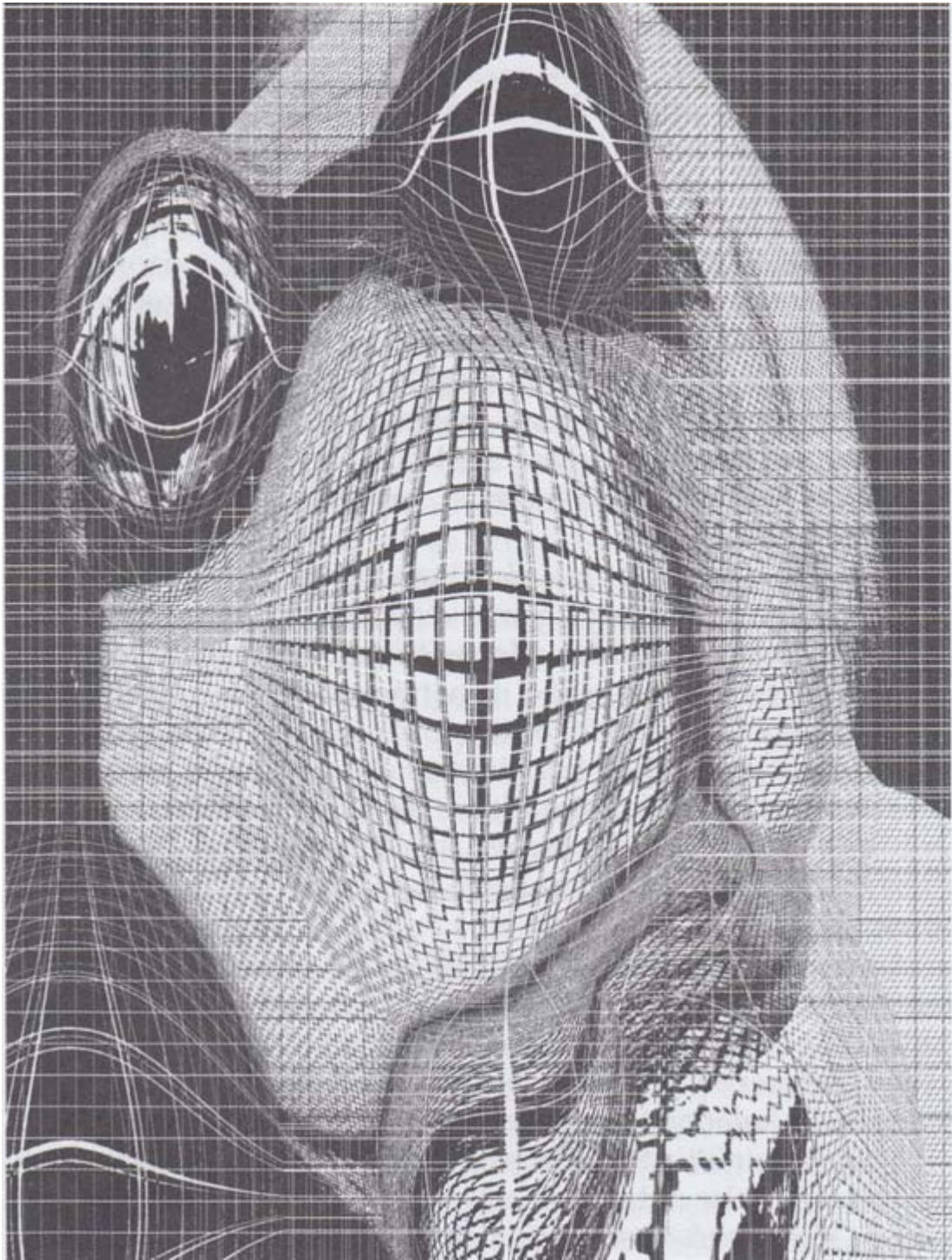
Utánuk kellene menni, megfogni a kezüket, mint amikor még kicsik voltak. Jobb oldalt a lánya, bal oldalt a fia. A lányának masnik lobognak a copfjában, kecsesen tartja a kezét, csacsog, kényeskedik, kívánságai vannak. Lehet, hogy ő az érzékenyebb, lehet, hogy sebet üt a lelkében. A legrosszabb esetben is csak ennyi. Egy seb, egy következtetés, egy mozdulatsor, melyet úgy örökítenek egymásba nemzedékről nemzedékre, mintha maguk alkották volna, anélkül, hogy felfedeznék benne az apát, a nagyapát, hogy tudnák, hogy ők szólalnak meg, s hogy őket sértik, ha ellene tesznek.

Még ki tudná kormányozni a hajót. Igyekezett elfordítani a kormányt. Ráhasalt, egész testtel szorította, a lábával megtámasztotta. A hullámok magasra emelték, aztán meg lezúdították a mélybe. Káromkodott. Jesszusom, kiáltotta, Jesszusom! Az jutott az eszébe, hogy szerette Jézust, hogy érte is mondott kaddist. Ha fennhangon kiabálta: Jiszgádál, vöjizskádás somé rábbó... Jézusért, a Jézusokért ezen a földön.

Most a hullámok csúcsán lenézett a kavargó, szívó, örvénylő mélységbe. Iszonyatos erő lökte. A behavazott hegyek lábánál, a fehér felhők alatt, a vastag, fehér hótömbök bejáratánál... Remegett és szédült. A hajó lefelé csúszott, mint a szán. Kormányozta, de csak a levegőt kavarta a kormánylapát.

Egészségtelen szövetség volt ez a hullámokkal, ha már szövetkezett velük, gondolta. Tévedett. Most meredeken zuhant a pokoli völgybe a másodpercekre keletkezett hullámóriás tetejéről. A hajó orra hasította a vizet. A tárgyai előre zuhantak. Morzsolj össze, kiáltotta, de a kis hajó, mintha sínen kanyarogna, felfelé vette az irányt, konokul és még mindig egyben. A hullám, melynek a teteje visszakanyarodott, dobott rajta, felhajtotta, aztán visszaölelte csigavonalú karjai közé. Aztán meg egy hosszú, lankán csúszott sikamlósán, lebegett ég és föld között.

Elfogta a gyengeség. Küzdelemnek vége, gondolta. Vacogott. Szeretett volna mielőbb átvergődni. Megismerés előtt állt, utazás előtt, állomások előtt, melyek még ezután következnek. A tapasztalat, gondolta, mert a semmi is valami, illetve, mert a semmi kimondhatatlan, megnevezhetetlen, kigondolhatatlan. Talán majd egyszer... A lerántott asztalterítők, fellibbentek, mint a szoknya, aranykeretes tányérok, levesestálak, metszett üveg poharak, serlegek borultak, estek, csörömpöltek. Félbeszakított nevetések foszlányai úsztak a levegőben.

Eszébe jutottak az öregemberek, ahogyan elmennek sorban. Mintha egy futószalagon állna, melynek a végén, mint valami késztermék, időnként valaki egy ládába pottyan. Ezért jó templomba járni, mert ott megismered a sort, a sorodat, az előtted levőt, és a mögötted állót, a múltadat és a jövőt. Meg ezért is nem jó. Túlságosan látszik minden a bölcső, és a koporsó között, minden cselekedet, minden grimasz és fintor. Túlságosan tiszta az egész, csupa lemondás és szolgálat, csupa hódolat, csupa megegyezés, csupa szombat.

Nem volt már kiút. Borotvaéles hullámok közeledtek, a hullámok újabb könyörtelen nemzedéke, szadisták és bajvívók. Nem is akarta, hogy más legyen. Bizonyos volt. Semmiben sem volt annyira bizonyos. Már nem reménykedett abban, hogy átjut könnyen, hogy nem lesz nehéz. Nem érezte az időt. Megpróbálta szokványos keretek közé szorítani a gondolatait. Izzadt. A vízködös ablakon kitekintve a hófödte hegyet látta, meg az illatos hótömböket, meg a hegyek behavazott lábát, meg a fényhasábok

tüskéitől csillogó prizmát. Megpróbált átjutni gondolatok nélkül, és amikor a hajó az oldalára fordult, amikor már a víz kimetszette az ajtókat a keretükből, amikor már a személyes felszerelését dagasztotta, a ruháit, a fényképezőgépét, az iratait, melyek lapokká foszladozva fuldokoltak, az igazolványait, melyek le-felbukdácsoltak, összehúzódtak és szétterültek...

Még élt. Megroppant a fedélzet. Nekipréselődött a kajüt falának, és arra gondolt, hogy legyőzte, hogy megcsúfolta. Kiabálni szeretett volna az örömtől, de gyenge volt és zihált. Megfigyelni, gondolta, végigcsinálni. Mert ott, hülyén, hibásan és sebzetten, és ürülékszagúan sem lenne jobb, mert megalázná magában az elmúlt nemzedékeket, a fenséges atyákat, a törvények méltóságát. Önmagát kellett legyőznie. Meg akart bizonyosodni, üzenetet akart hagyni, szétszéledni a levegőben, a tűzben, a vízben, a felhőkben, melyek olyanok, mint a behavazott hegyek lába. A kabint elöntötte a víz. A hajó már elfeküdt, deszkái szerteszét szóródtak, és akkor rájött, hogy bármit is tesz, nem ő irányít. Vesztett. De az a sejtthalmaz is vesztett. A mebolondult kód...

Elég sokat ivott. A sós, keserű víz marta a torkát. Meglátta az éles hullámokat, úgy közeledtek, mint egy lovascsapat. Aztán az egyik, talán huncut, játékos kedvében, talpra állította a hajót. Felemelkedett. Zubogva csörgött a víz. Kitisztult. Mégsem tűntek el a behavazott, fehér lábú hegyek. Sirályok vijjogtak és a felhők, a hegyek, a városok, rengetegében pislogott egy világítótorony.

Nem volt kedve megmenekülni. Úgy gondolta, hogy helyet készít a számára az Isten. Talán nem engedi. Talán megtehetné, de mégse. Talán valaki az ősei közül már levezekelte. Talán csak lassú és pizmog, mert ő az Örökkévaló.

Vaksin himbálódzott, mint valami gyufásdoboz. Arra gondolt, hogy kiúszik, keresztül vergődik, mert helytelen amit tesz, tilos. Aztán, amikor nekikészülődött, szédülő fejjel, az állandóan cirkuláló víztől körülveve feltápászkodott, észrevette, hogy lassan folyik be a tenger. Kétrét görnyedt. Öklendezett. Teljesíti a kérését az Úr, gondolta, áldott legyen, legyen a neve áldott, áldassék, és dicsértessék, magasztalt és megszentelt, hamarosan és a közel jövőben...

A hajó süllyedt. Látta, ahogyan milliméterről milliméterre száll egyre lejjebb. Olyan egyedül volt. Patakozó könnyeit felszívták a habok. Már csak a feje látszott, alábukott, még a fedélzet deszkáiba kapaszkodott egy kicsit, aztán csak süllyedt, arcára kiült az egykedvőség. Utoljára színes halakat látott, fenyegető, hegyes fogakat, meg áthatolhatatlan sötétséget.

Sanna

Nem hagyhatta el a szolgálati helyét, melynek kialakítását ő kezdeményezte, és már termővé is tett, állomássá a magas fűben, tanyává, melynek lépcsőzetes

kifejlesztésében elsődleges szerepet játszott a biztonság, és az elkötelezettség. Voltak vágyálmái, melyek, mint valami hegygerinc, mint valami északi fény magasodtak, és csinosodtak, és mardosták, mint az éhség. Arról volt szó, hogy a szolgálati helyét, a színpadot, melyen bálványok uralkodtak ugyan, mely kicsisége és zártsága, meg izoláltsága folytán szemléletesebb, kialakíthatóbb és fejleszhetőbb volt, mint egyéb szolgálati helyek, vagy színpadok, melyben az ég, a nap, a hegyek, a folyó, a növények, a gyarak, a szavannák és az őserdők felhúzhatóbbak, megkerülhetőbbek, és látványosabbak voltak, melynek zsinórpádlásáról angyalok, fejedelmek, griffmadarak, denevérek és lepkék ereszkedtek alá, meg kapaszkodtak vissza, még bizonyos körülmények között ejtóernyősök is, zabolátlan rendszertelenséggel, provinciális elhidegültséggel, ami nem az ő hibája volt, és ha az is volt, nem úgy volt, és nem akkor, ahogyan mások szeretnék volna, valamint macskák is, kutyák, meg tengerimalacok is, és minden, ami ennek az elviselhetetlenül nagy és puritán intézménynek része, melynek a neve világ. Alfréd, aki maga is katona volt, sorkatona, vagyis baka, vagyis gyalogkakukk, kicsi, szürke, folytonosan menetelő, most arra várt, arra, és persze...

Alfrédről az volt az általános vélemény, hogy okos, hogy szorgalmas, leleményes, családszerető, kicsit hamiskártyás ugyan, meg provokátor néha, meg ügyeskedő, ha az alkalom megengedi, szélsőséges körülmények között lopni is képes, de hát az vesse rá az első követ... Ha ezt az egész zavaros, rendetlen, és elvetemült bolyongást, menetelést, sátorozást, földön fekvést, mosdatlanságot és tetvészkedést, vagyis a háborút, vagyis hogy soha, még egy másodpercre sem, még egy mákszemnyit sem... Nos, ha ezt a bolyongást ő találta volna ki, ő teremtette volna meg, ő rajzolta volna meg a koerográfiáját, mint indítékot, mint életformáló, emberformáló, halálformáló módszert, ugyanakkor viszont a rendszeres időközönként felmerülő szükségletek szerint ő is újíthatta volna meg, korszerűsíthette volna, dolgozhatott volna rajta, zörögve, kalapálva, fűrészelve, de szabályszerűen, mint egy gép, mint egy fagyaltoskanál, mint egy biciklicsengő, akkor most egészen más lenne a helyzet.

A szolgálati hely nem volt más, mint egy láda. Nagy, tetemes láda volt, illemhellyel és mosókonyhával, gabonaföldekkel, szélessávú internettel, zongorabillentyűkkel, létrafokokkal, szóval mindennel, ami a győzelemhez szükséges. Illetve nem a győzelemhez, mert ő, Szikár-Bolonyai Alfréd csendes volt, unalmas, részrehajló, szóval egy csomó olyan tulajdonsága volt, mely arra predesztinálta... Szóval arra...

Legyünk igazságosak. Szikár-Bolonyai Alfréd nem győzhetett. Nem győzhetett, mert indulatos volt, szavahihető, spórolós, na és persze egy széplélek. Az ilyenek nem szoktak győzni. Még a szerelemben is csak ritkán, pedig ott szabadabb a terep. Ott virágok nőnek, és a tetőket, meg a szoknyákat felemeli a szél, és a polcok, a falcsíkok, a kerevetek baldahinosak, aranytól, meg ezüsttől, meg gyémánttól hímeseek.

Azt azért nem állíthatom, hogy soha, soha, mert hülyeséget mondanék. Voltak győzelmei. Megtévesztő győzelmei voltak. Ilyen volt például a házassága, de erről most ne beszéljünk, ne pletykálkodjunk, ne acsarkodjunk, és legfőképpen ne gördítsünk akadályokat Szikár-Bolonyai Alfréd sikerei elé. Azt sem állítom, hogy becsvágy nem csilingelt benne, hogy adottságai ellehetetlenítették volna, hogy az a rozoga szék, melyen üldögélni szokott már nem dőlt volna össze régen, nem szakadozott volna szilánkokká, hogy ha lett volna benne némi kitartás és lelkesedés.

Persze nem is lett volna célszerű kimozdulni abból a burokból. Az az erőtlen szél, az a rigolyás kikelet, az a szellemtelen sürgésforgás, mely tetteit rendszerint megelőzte, mely homokot szórt, mely telepített, mely kedélyesen és szétszórtan indította a teherautókat a szavannán túlra, az esőerdőbe, a kellemetlen szagú mocsarakba, a leleményesen szép és borostás hegyoldalakra, most is ott fújdogált a hegyhátakon, a

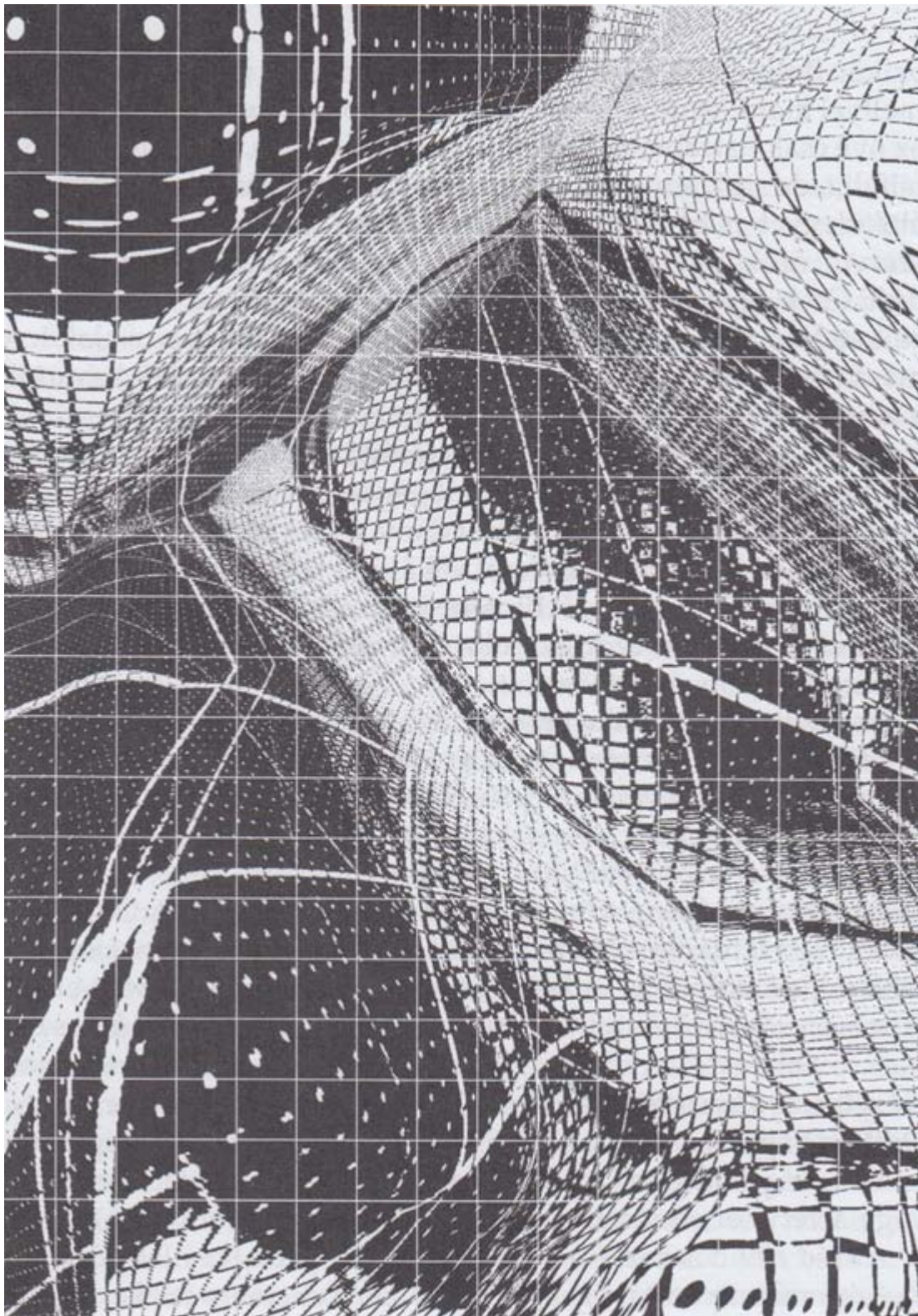
gerinceken, a szorosokban, még a völgykatlanokban is, melyekben úgy lapultak meg a falvak, és az oázisok, mint egy tenyérben.

Egyébként a gomolygóan sűrű, atavisztikusan következetes és elhanyagolt esőerdők négyzetkilométerek ezreit kanyarították ki a tájból. Itt is, ott is feltűnt egy-egy kupola, faháncs, kilúgozott kéreg, szarv, vagy copf, nyílvevő, melynek agyonkompromittált tulajdonságai között a legszembetűnőbb volt a halál, melyet hordozott, vitt és küldött, de melynek létéről láthatólag fogalma sem volt, tudomása sem, mintha nem is létezett volna.

A hadba lépés pillanatától pörögtek a számonkérés percei, órái napjai, mint egy szeletelőgép, melynek éles kései között megoldódik minden, kéj, viszály és boldogtalanság. Megzörgették az ajtókat, az ablakokat, felgyújtották a lombstrakat, felperzselték az ültetvényeket. A szeméttartókban a hulladék új létre kelt. A csodálatos elmúlás végiggördült a hegyoldalakon, a fennsíkokon, a lezúduló mocsok magával vonszolta a tetemeiket, a virágokat, a füveket és a megszületés fortélyairól, meg az elmúlás üzelmeiről szóló legendákat is. És a mellébeszéléseket is, a szálnalmas köhintéseket és az ormóttan egyezkedéseket is, melyek felbolygatják a napokat és az éjszakákat, a holdakat és a csillagokat, és felkavarja a források vizét, és tündökölnék valahol egy távoli égen, öregén és sejtelmesen, mint a tenger.

A muníciónak ő viselte a gondját. Ő, aki maga is háromlábú volt, kék szemű, az ereiben enzimek keringtek, és akinek valamikori létezését falánk angyalok takarták el szárnyaikkal, aki körül éhes kísértetek ögyelegtek, és akinek rongyokba öltözött prostituáltak táncoltak. A zene, a cincogás, a pörgés, a hajladozás, a kezek, lábak, hasak, fenekek céltalan manifesztációja olyan volt, mint egy féreg, mint egy pondró, mint egy kellemetlen és kivitelezhetetlen utazás, parancs, mint egy esetlen kőszobor, mely szétterpesztett lábbal kémleli az örökkévalóságot. Röhögtek rajta, de mert féltek is tőle, esetleg megtették azt, hogy a foga alá készítettek dolgokat. A harc gyerekek harca volt, mozdulatlan, állhatatlan, tehetetlen. Hiába virrasztottak és mondtak hússzínű imákat, varrták és stoppolták meg nagykabátjaikat, meg pelerinjeiket a maradék fonalakból. És tették fel sapkáikat fordítva, mint egy köcsögöt, szabadon hagyva fényes homlokukat.

És ő hadba lépett, illetve jelentkezett ebbe a háborúba, mely már évezredek óta tartott, melynek csak szünetei voltak, pihenő idők, kirándulások a történelem dimenzióiba, aktualitások, melyektől semmiképpen sem lehetett eltekinteni, vagy úgy tenni, mintha... Mintha valamikor a paleontológiai korokban kezdődött volna. Tehát... Persze ez túlzás. És túlzás az is, hogy a pleisztocénban, annak ellenére, hogy ennek már lehetnének bizonyos alapjai, vagyis, hogy az ember... Azt kevésbé tartom lehetségesnek, hogy a hüllők, a halak, a mamutok, a kardfogú tigrisek és a dinotheriumok küzdelmei átöröklődtek volna. Az egymással való folytonos leszámolás, a véres marcangolás, mely a halállal való szembenézés és dac illúzióját keltette, a viadalok gyakorisága, melyeknek egyetlen feladata a kietlenség, az egyedülvalóság és a létbizonytalanság érzetének, csökkentése, hosszabb-rövidebb időre történő feledtetése volt, ily módon rögzült az átörökítő anyagban, a kollektív emlékezetben, a lármában, mely felverte a megszilárdult piromassa csendjét, a tavakét és óceánokét, melyek helyén egykor kontinensek, szárazföldek, lakható tájak, országok, hazák és kultúrák lesznek.

Alfréd nem tudta ezt. Egyszerű közkatona volt. Bizonyos dolgokkal tisztában kellett lennie, például azzal, hogy nagyapái, ükapái, dédapái, és azoknak a dédapái már harcoltak ebben a háborúban. Negyven nemzedéket számolt, dolgosakat és lustákat, szorgalmasakat és élhetetleneket, diadalmaskodókat, győzőket, meg megfutamodókat, lelkeseket és fenekedőket, bőkezűeket és tékozlókat, szűkmarkúakat és gyűjtögetőket. Csak az énekes madarak voltak ugyanazok, a gébicsek, a rigók, az ökörszemek, a cinegék, a poszáták, meg a lantfarkúak, melyek felszálltak, elrepültek, elrejtöztek, vagy kiültek az oszlopokra, a jegenyékre, a mamutfenyőkre, a hegyormokra és énekeltek hálásan és önfeledten, mintha valakit köszöntenének...

Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem irigykedtem rájuk és nem próbáltam

alávetni magam a kényszerintézkedéseiknek, még a holtta nyilvánításainak is. Megpróbáltam elébe menni, elfogadni ravaszkodásaikat előnyeikkel és hátrányaikkal, meg szomorúságaikkal, vagy kihátrálni fokozatosan, és persze ellenállni mindennek, nagytakarításnak, kőfaragásnak, fadarabok megcsiszolásának, levelek, szirmok, szárok kiszárításának, mocsarak lecsapolásának, erdőirtásnak és erdőtelepítésnek, szóval mindennek, amiről úgy éreztem, hogy nem az én dolgom, nem az én felelősségem, nem az enyém.

Azok voltak a leginvenciózusabb időtöltéseik, amikor tisztították a fegyvert. Mágikus erővel csattogtatták az üres závarokat, a jéghideg csapszegeket, helyükre ütötték a táraikat, kibiztosítottak, zörögtek, belenéztek a fegyvercsövekbe, melyeknek eleven csillogása jelezte a makulátlan tisztaságot, a megemészthetetlen fehérséget, simaságot. Színültig telt kulacsaik derékszíjukhoz lapulva vártak, a harci kés is elszenderült unalmában, a kézigránátok összekoccantak, mint a dió. Hason csúsztak. Belebújtak a rögökbe, a kavicsokba, a királytüskékbe, melyek mint a szögek meredeztek, melyekből Jézus tövisszorosóját fonták valamikor, melyek szárazak voltak ma is és hegyesek. Csontig hatolok. A sziklák maszatos repedéseiből skorpiók bújtak elő, barázdabillegetők üdvözölték a tájat farkcsóválásukkal, meg hőscincérek szigorú bajszuk dárda merevségével, meg teknősbékák ütögették össze páncélzatukat, kocogtatva és pöcögtetve egymást, páncélt páncélhoz szorítva a nemzés kábulatában. A csigák csenddel és lassúsággal, mérték az időt. A jelenlét kizárásával is, mert nem múlik semmi, mert nem tornyosulnak az évek, senki sem várja a változást, mert nincs is idő. A hátukon a zöld lombok, a pikkelyek, a közúzálékok, a hallgatás és az észrevehetetlenség, meg a férgek, a bogarak, meg a csúszómászók. Beilleszkedtek a cédrusfák rendjébe. Felvették a mahagónik és az akácok színét, meg a platánokét, meg a villanyoszlopokét, meg a hidakét, melyek még felrobbantatlanul nyújtózkodtak a partok között, meg a jegenyefenyőket, melyek büszkén és álomtalanul vigyázták az eget, a kibelezett világítótornyok összevisszaságát, aztán feljebb, odább, az ég alján, az elmázolt láthatáron, lebukni készült a nap. Mélyen a kertek alatt, a változatos anyagsűrűségű események kitalálása közben, városok lepusztult maradékai nyiladoztak, a szabálytalanul összeomlott épületek romjai alatt, a betört ablaküvegek gyilkos pengéi alatt pedig gyerekek és asszonyok sírtak és kiabáltak, nyögtek és imádkoztak, kopogtak és visítóztak. A lerakódások és a megkövesedett képződmények semmirekellő, egyről a kettőre soha nem jutó kezdeményezések között futkároztak. Küzdöttek a szabadságukért, ok-okozati összefüggésben a végtelennel, a láncolattal, mely életre kelt, kirügyezett, csírától duzzadt, vagy útjára indult óvatlanul, hiszékenyen és, kalandvágyon, mint egy hajszálgyökér.

Alfréd akkor lépett egyet előre a spirituális létrán, amikor eltalálták. Lerogyott, arcából kifutott a pír, összeomlott, beleveszett a részletekbe. A golyó a hóna alatt ment be, megkerülte a tüdőt, a szívet, a nyaki ereket, a lépet, a hasnyálmirigyét. A gyomrában landolt. Buta, tehetségtelen lövés volt, teli kisebbségi érzésekkel, tévedésekkel, melyek fájnak, aztán meg animációkkal is melyekbe bármi belemagyarázható. Féltenyényi diók potyogtak a fákról, az asszonyok behúzták a hasi szerveiket, combjukat, varázspálcájukat, melyeket égbemeredő faóriásoknak mondtak. Feneküket a nyakukban viselték, mint valami ékességet. Alfréd arcvonásai eltorzultak a fájdalomtól. Érezte a csontjába furakodott vasat. A repedéseket, a szilánkokat, a feszülést, a rombolást, szervezetének az idegen anyaggal való ádáz harcát. Hónapokig feküdt. Kisebesedett, megkopott. Hallgatagságba bújt, mint valami zsákba. Lábujjai, bokája, térde megmerevedtek. Ha a nyakát mozdította, villámcsapásként futott szét testében a fájdalom. Csak nagy üggyel-bajjal volt képes járni, bizonytalanul, esésre készen. Tornáztatott, masszírozott, kenőcsökkel kenetetett, de a hideg merevség, mely a legkisebb erőszakra fájdalomra váltott, nem akart szünni.

A mankó fémből volt, zöld műanyag támasztéka jótékonyan ölelte a karját, szinte belefeküdt, biztonságos volt, nagy tappancsai rátapadtak a földre. Olykor felemelte hibás lábát, ha elfáradt, máskor meg csak segített neki. A „harmadik láb” problematikája legalább annyira komikus volt a számára, mint amennyire tragikus, és mert hitt a gyógyulásban, nevetni is tudott rajta.

A vallatásokon kenőcsöket osztogatott, meg kétszersültet, sózott halakat, heringeket, pirított sprotnikat, megsózva, megpaprikázva, ellátva gyomorizgató, éles rágófelülettel. A szomszúságtól kirepedezett a bőr, és a nyelv maga is olyan lett, mint egy rothadó, kiszáradt hal. Széles sávokban elszarusodott. Az izom megégett, felhólyagosodott. A szélei kijegecesedtek, az éles, reszelős szél vicsorított, mint a fog, vöröslött a rászáradt vértől, mely az elszenvedett ütések és rúgások következtében a felszínre tört. Ezek a kihallgatások morfológiailag jól elkülöníthető szakaszokra bonthatók voltak. Bizonyos vonulatok azonnal jelentkeztek a testfelületen, a sejtek megbolondultak, bosszúsan és részegen ide-oda kapcsolódtak, táncoltak, énekeltek, biztatgatták egymást, bujtogattak az engedetlenségre. Bizonyos rothadások, kelések, sipolyok folyamodványai bekerültek a véráramba, mely széthordta őket, kiszállította, fel az agyba, a tüdőbe, a szívbe, a májba, mint a postás a levelet, vagy csomagot, sürgőnyt vagy táviratot, melynek átvételét igazolni kell, tanúsítani, aláírni és visszaigazolni, és melynek egyetlen tartalma létezik csupán.

+

Dr. Mosztolányi főhadnagy, ezredorvos, körútja befejeztével egységéhez tartott. Lábjegyzetként még felírt néhány dolgot, leveket, szirupokat, kanalas gyógyszereket, melyek felhőrpinthesők, aztán meg pirulákat is, színeseket, gurulósakat, meg kapszulákat, melyek bekaphatók, meg porokat melyek elhínthesők, borogatásokat, melyek bemárthatók, adagolhatók, megszárihatók, tapaszokat, melyek odatapaszthatók a bőr felszínéhez, a bőr alá sugároznak, a nyakba, a térdbe, a hasba, és melyek a sejtek közé belopódzva, beférközve, fejtik ki hatásukat. Előzőleg meghányta-vetette a dolgot a szanitécnnövel, a kéz- és láblevágásokat, a füllevegéseket, a nyak amputációkat, a szemeltávolításokat, a kasztrálásokat, a bélkihúzásokat, melyeket a rögtönzött sátorban, a rögtönzött műtőasztalon, rögtönzött ollókkal, késekkel és fűrészekkel kellett végrehajtania.

A körülzárt egységek még tüzeltek, a messzehordó ágyúkból lövedékek potyogtak, kócos, zsugorított emberfejek. Dr. Mosztolányi ott állt a tüzerek mögött az implantátumokkal, szaladgált a lövészárkokban, a rohamok alatt, a támadások kereszttüzeiben. Különösen bombázáskor vették hasznát szemfülességének, gyorsaságának, és ellentmondást nem tűrő magabiztosságának.

A szétzilált egységek magukra találtak, erőre kaptak, és páncéltörő galacsinokkal, meg gránátalmákkal, meg szárított ürülékkel támadtak. A hegyi vadászok csilingelő szánokon száguldoztak, melyeket szarvasok húztak, illetve olyan lények, melyek szarvas anyától és ló apától származtak. Gyorsak voltak, és mert néha sasmadár is volt a felmenők között, kiterjesztett szárnyaikkal is segítették az előrejutást. Az utászok megfeneklettek a vízmosásokban, a csúszós, latyakos, kimozdíthatatlan rétegekben. Lebuldózerezték a lejtőket, a dombokat, a síkságokat, kifutópályákat és viaduktokat építettek, az útkanyarokat kiegyenesítették, a meredek hegyoldalakat lelapították. A hegyek gyomrából kikapart megemészthetetlen csontocskákat, állatbőröket, kendőket, ürülékcsomókat és kukoricaszemeket, vásznakat, selymeket, brokátokat, melyek évezredek, sőt évmilliókat átaludva közvetítették egy távoli civilizáció üzenetét, kefékkel, kaparókkal, ecsetekkel megtisztították, kibogozták, kikapirgálták,

kifényesítették, és amikor elkészültek iktatták, megszámozták és nyilvántartásba vették. Az említett leletek között rémes gorgófejek, medúzanyakúak, kígyóhajúk is voltak. Arcukról darabokban szakadt le a bőr... Az elhalt sejtek szétváltak, és fent, valahol az égen, dög színű felhővé keveredtek.

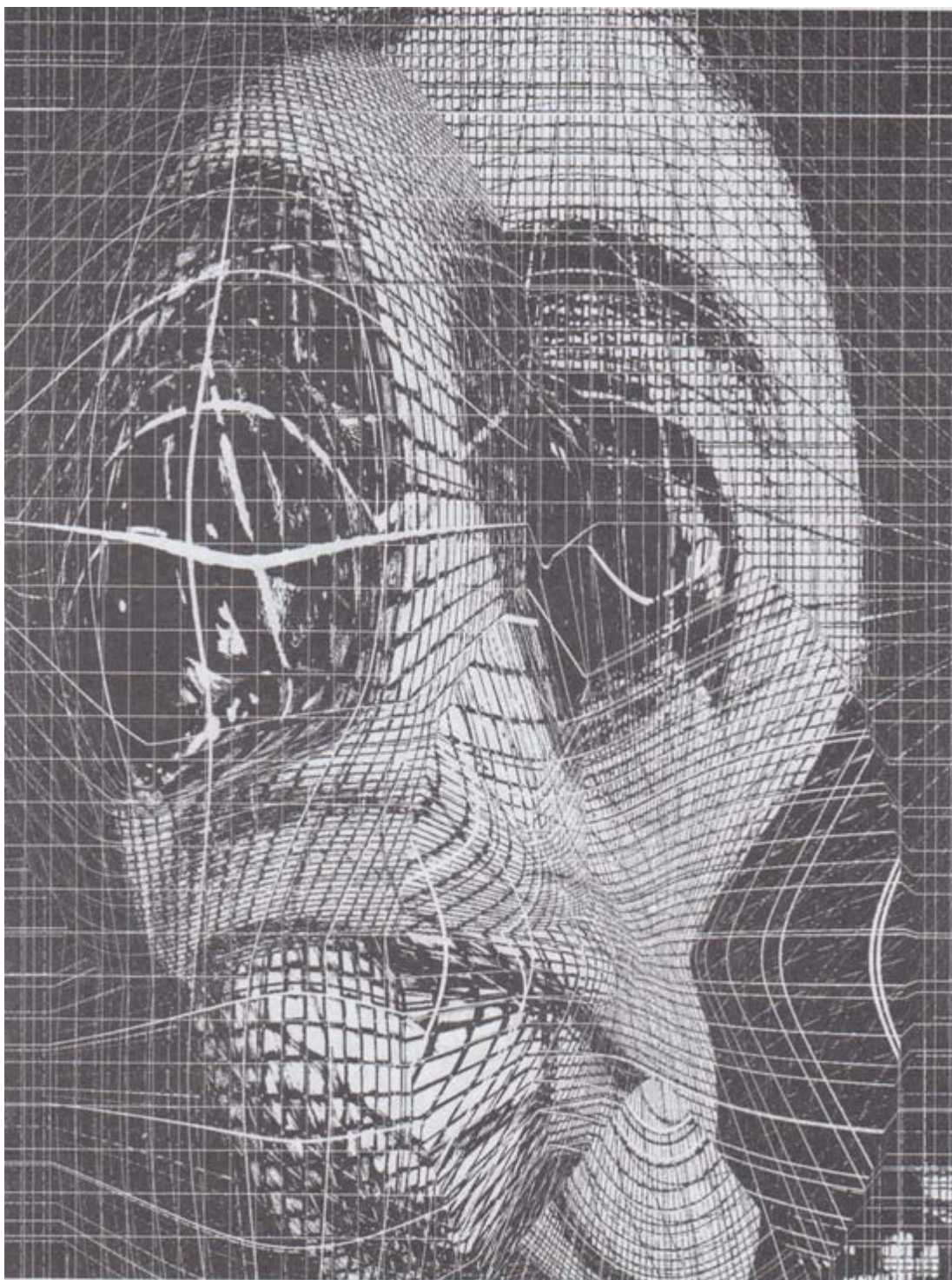
A légideszántosok tűzbe borították a betonbunkereket. A törmelék szürke pora ragacsos masszává olvadt. A bunkerek mintegy száz méterre közelítették meg a fennsík szélét, és a repülők, melyek lecsaptak rájuk, vijjogtak. A fennsík állatai hordákba verődve menekültek, felkavarva a port, ürüléket szórva szét, megvadulva, hörögve, vonítva és fenyegetve.

Meglátta a katonákat a felfelé vezető úton. Nyilvánvaló, hogy nem érnek fel, gondolta. A meredekhez lapulva, csatakosan, hol oldalazva, hol megbújva igazodtak. Hangtalanok voltak, a sisakjuk gumiszalagjába, meg a vállszíjaikba tűzött lombkoronától láthatatlanok is. Egy-egy bokor megmozdult néha, futott egy kicsit, tüzelt, majd elhallgatott. Fedezték egymást, de tévedésből egymásra is lőttek. A futások, vetődések, gurulások véget nem érő láncolata elfárasztotta őket. Azok ott fenn a magasság biztonságából lövöldöztek, de a repülők megjelenése zavart, fejetlenséget keltett. A légvédelmi ütegeik által eltalált mirageok pörögve, forogva robbanták. Néha egy-egy piciny pont vált ki az égen, majd kicsapódott egy ejtőernyő. Látszottak az ejtőernyős lóballó lábai, meg a hóna alatt ficánkoló uzzí, és a jelzőrakéta színes, cikázó íve.

A kövekhez lapulva figyelt. Legszívesebben magára húzta volna a sziklákat, mint egy paplant. Meglátta a miraget, amint széles hasadékot vág a felhőkben. Tudta, hogy ő az. Megismerte a mozgását, szárnyainak billegését, az ívet, ahogyan furakodott. Égette a felforrósodott sisak. Másikat kellett volna választania, körültekintően kellett volna eljárnia a kiválasztásnál. Valami összegubancolódhatott benne. A gumiszalagba tűzött lombokba belekapott a szél.

A mirage mint egy nyakban függő medál himbálódzott az égen. Lebukott a fehér vállak között, forgott, táncolt, a bombákat potyogtatta, mint egy madár a pizskát. Abban a pillanatban, amikor felfelé emelte az orrát elkanyarodott, megbicsaklott. Látta a füstcsíkot és az összehajtó szárnyakat, meg a pilótát, ahogyan katapultált. Az ejtőernyő fehér rózsája lebegett felette a ragyogó kék égen. Tudta, hogy mélyen a frontvonalak mögött, ellenséges területen ér majd földet valami városban, vagy faluban, vagy dzsungelben, és hogy halálra kínozzák majd, hogy meglincselik, feldarabolják, élve sütik, égetik, ahogyan szokták.

Nem lehetett pontosan megállapítani, hogy abból a pár tucatnyi emberből, akik elsőnek értek fel a fennsík néhány száz méteres peremére, ki volt az első, ki a második, ki a harmadik és így tovább. Hősök voltak, de ezzel akkor nem foglalkozott senki. Megszállottan bajlódtak a felszereléssel, lihegtek és könnyeztek a naptól, tárat cseréltek. Csak akkor döbrentek rá vakmerőségükre, amikor már körülvették őket, rúgták, harapták, dögönyözték a puskatussal, szabdalták a rohamkésekkel. Dr Mosztolányi például a bakancsával volt elfoglalva, mely nyomta, dörzsölte, tépte a lábát, mely minduntalan megcsúszott a sziklákön, meg azzal, hogy miként döfjön a rohamkéssel, mert a tárjait már kilötte, az emtizenhatos meg mint valami bot, lógott a vállán.

Előrelátó volt, a fegyvert husággá alakította. Egy-két kellemetlen ütés is érte. A szamarak iázva szaladgáltak. A legkellemetlenebb a közelharc volt. Abban a pillanatban, mikor a fennsík szélére lépett, mely egy élesre faragott kőlap volt hosszú repedésekkel, a repedésekből kinövő orchideákkal, meg páfrányokkal, melyek természetesen elnyomorodtak, megfakultak, elszíntelenedtek, csak a lehetük, az illatuk, a spóráik lebegtek a levegőben, megtámadták. Hirtelenségükkel nagy meglepetést okoztak neki. Dr. Mosztolányinak még annyi ideje sem maradt, hogy a kötszereit mentse, hogy az inyekecióstűit, meg a fertőtlenítőszerait begyömöszölje a táskájába. Egyszerűen a hátára ugrottak, meg a szeme közé vágta.

Szikár-Bolonyai Alfréd erős volt, különösen a jobb keze volt az, mellyel mankózott. Másnak leszakadt volna a feje ekkora ütéstől, az övé csak hátrabicsaklott, elhajolt rugalmasan, elnyelte az ütést, felfalta, de csak annyira, hogy a másik beledőljön, elvágódjon, kiáltson egyet, mint aki alatt megnyílt a föld. Széplélek volt, sóvárgó, szerető, örökösen lábadozó, úgyhogy nem ütött, csak forgott, perdült. Csak egyszer-egyszer lőtt a mankójával, melyet közben sikerült átalakítania. Fergeteges lövések voltak. A fegyverre alakított mankó még őt is mellbe vágta. A golyók tüzes lángokat kavartak a levegőben. Támadói a réműlettől fejvesztve menekültek, egyesek a szakadékba csúsztak, mások terepjáróikba ugorva elszárguldottak.

Tudta, hogy Sanna volt a repülőgépen, távcsövén keresztül jól látta szőke fürtjeit, Sanna a pilótalány, a barnaszemű, szőkehajú baltikumi szépség, aki a fiúknál is különb volt a repülőiskolán, és aki bármilyen különös is, őt tüntette ki bizalmával, őt, a háromlábút, a puhányt, az álmodozót, aki soha nem talál el senkit, aki esélytelen, aki titokban lop, és aki, nos...

Számolt. Azt Próbálta kideríteni, hogy milyen távol ugorhatott ki a fennsík fölött, érhetett földet az idegen ország belsejében Sanna. Számításai szerint valahol El Zureim és Béra környékén, ott, ahol éles homokkőhegyek állnak ki a földből, a nap éget, ahová már nem érnek el az esőerdők.

Alfréd megtépte a ruháját, és a fejére hamut hintett. Öve elnehezült a beletűzdelt tölténytáráktól. A mankójára támaszkodott, mellyel időnként lőtt is, baljában az emtizenhatos meredt előre, felizzott csővel. El Zureim felé indult. Hosszú lépteivel, súlyos bakancsaival letaposta a földet. Társai közül egyre többen érték utol. Közelharcba bocsátkoztak, test a testtel, arc az arccal, kéz a kézzel. Döftek, vagy kaszaboltak, üvöltöttek vagy birkóztak, megtántorodtak, vagy megtántorítottak, szúrtak és vágtak, vért ontottak, vagy a vérüket ontották.

Alfréd rövid sorozatokat lőtt ki. Megbékélt a halállal, várta. El Zureim messze volt még. A felszálló füst rettenetes jeleket rajzolt az égre.

Igazság

A következő réteget is megbolygatták, aztán egy újabbat, majd még egyet. Ezek a földrétegek olyanok voltak, mint egy félrebillent torta. Az alsók lazán tartották vállukon a felettük lévőket. A táblácskák lélegzetvisszafojtva, rezzenéstelenül heverték egymáson. A dolog korántsem volt annyira drámai, mint amilyennek látszott, sokkal drámaibb volt, illetve nemcsak drámai volt, reménytelen is. Ott lent a mélyben, ahol már térdig gázoltak az emberi szövetekből keletkezett megkövesedett foszciliákban, egy picit hősies is. Csak ásni kellett, kapirgálni, fuldokolni meg rémüldözni, botorkálni, öklendezni, meg imádkozni. Legfőképpen azt.

Az utca megmaradt kövezetét, melynek képe elhomályosult a halottak emlékezetében, feltépték a bombák. A megsemmisült házak szerteszét szóródott maradványai követték az egykori utcácska kanyarjait. Az utca nem volt sehol. Már azoknak az emlékezetében sem, akiket rétegesen, ügyesen, szakszerűen, mint a hasábfákat szokták, egymásra borogatva meggyújtottak. Akik fénné váltak, és most fotonrajokban, másodpercenkénti háromszázezer kilométeres sebességgel száguldanak, meg azoknak, akik rádióhullámok lettek, meg azoknak sem, akik hővé váltak.

Csakhogy. Az az igazság, hogy akkor már nem voltak utcák. Terek sem, de azok mindig kialakulnak, úgymond újratermelődnek. A terek. Vegyük sorba, számoljuk át, rendezzük össze, mintha egy ruhásszekrény polcára rakodnánk. Amikor már rég nem volt utca, de az emberek tudatában még mindig volt, és amikor már régen nem voltak emberek, a házak ablakaiban még mindig kigyulladt a fény, a függönyökre árnyékok vetültek, és a kémények összemaszatolták az eget füstös ujjaikkal. És az emberek visszajöttek fényévnyi útjaikról. Kiözönlöttek az utcára, le s felsétáltak karonfogva, meg kurjongattak, meg veszekedtek. Mert akkorra már csak az utca maradt, az az utca, melyet bizonyos ünnepeken láncsal zártak le, és recsegő cipőjük talpával simára koptattak. Volt utca megint, ház is, kerítés is, istállók is voltak elnyújtott hangon bőgő tehennel. Szénaboglyák is voltak, meg kutyák is, melyeknek hangját nem nyelte el a fegyverropogás. Csak a falu nem volt sehol, a város sem, a környező mezők, meg a folyók, meg a nádasok sem. Illetve volt minden, meg lesz is, de csak azoknak az emlékezetében, akiket tiszta, pedáns, jól öltözött emberek egymásra raktak, mint a fahasábokat. Tessék jól megkapaszkodni, mert amit mondani fogok, illetve ő fog, az az illető, illetve azok... Ő, aki ezt a történetet elmeséli, kiszínezi, átalakítja, és elvesz belőle és hozzáragaszt, és tépkedi mint egy rongyos plakátot, hogyne tépkedné, amikor mostanra már mindenből, az egész utcából, az egész városból, az egész országból csak az az egyetlen darab plakát maradt!

Nem szeretném felidegesíteni önöket. Ő sem szeretné, az az illető, aki mindezt elmeséli, elhazudja, mert az igazságot csak hazugságokkal lehet kifejezni, illetve a hazugság csak annyi, mint az összecsomózott fonál a szőnyeg hátoldalán. A dolgok mögött, ott ahol dicstelenségek, rondaságok, lelkiismeretlenségek vannak, ahol a borsónyi göbökre rászárad a vér, és az elmázolt bogarak teste, igen, a szőnyeg hátoldalán bújnak el bizonyos tézisek, dogmák, gyógyszerek, antidepresszánsok. És koholmányok is. Banalitás a javából, megveszekedett elme terméke, művészet.

Nézze X úr, mondta nekem az az illető, akitől ezt a történetet hallottam, aki kikészített néhány dolgot az ablakpárkányra, mintha a Mikulást várná, szögeket, fogókat, kalapácsokat, fúrókat, préseket, kis csengettyűket, meg harangokat, meg szarvasagancsot, meg cipőkanalat. Az ablakpárkányon túl molylepkék, meg fafúró bogarak voltak, meg lusta katicák... Valamiféle kis jólétet kieszközölni, kikunyerálni a Jóistentől. Legalább a szavát venni, hogy így lesz, meg úgy lesz, kikunyerálni valamiféle kis sajnálatot. Arra számítottam, hogy megsajnálja őket, illetve minket, ha már közéjük keveredtem. Az én sorsom az ami, gondoltam, a jövőm is. Sőt, valójában már a múltammal is kiegyeznék, pedig az is téves, ha lehet egyáltalán tévedni a mítoszok világában. Az ő asszonyaikat szeretem, mit is akarhatok még?

Idáig jutott az az illető, sok-sok hallgatás közben a beszédben. Hosszúkat hallgatott, hallgattunk. Ezek a hallgatások voltak beszélgetéseink legizgalmasabb részletei. Éhes voltam, szomjas és álmos, és szerettem volna udvarolni egy széles csípőjű nőnek, egynek azok közül, akik vastag pamutból kötött vállkendőbe burkolódnak, akiknek alá látok a szoknyájuk alá, pedig a földig ér és úgy suhan, mintha madár szállna. De ő nem engedte. Feltartott. Zavaros történeteivel traktált. Ültünk a pádon. Megpróbáltam őt utánozni, az ujjaimat összekulcsoltam a szám előtt, beletúrtam a szájpadrásomba,

olykor-olykor az orromba is, a fejemen, a hajam alatt, mely ugyanolyan sűrű volt, mint az övé, egy pontot dörzsöltem állhatatosan, mint ő, csak azt az egyet. A nyakamat fájósán hátragörbítettem, a lábamat meg, pusztán kalandvágyból, bedugtam egy kő alá, ugyanúgy ahogyan ő tette volna, de nem tette valamiért. Sőt! Vért is köptem. Azt akartam kifejezni, hogy egyek vagyunk, szálni valók, de egyek. Meg azt, hogy elhiszem amit mond, pedig nem hittem el. Meg azt, hogy higgye el, hogy elhiszem, illetve inkább, hogy ne higgye el, akkor megmenekül a csalódástól. Szóval, hogy higgye el azt, amit én sem hiszek el, mert lehetetlenség. Gondolkodom azon, amit mond. Bolondul ki vagyok akadva, pedig az az igazság, hogy nem is figyelek oda. Amit itt most leírok, meglehet, hogy nem is mondta el. Lehet, hogy más dolgokat mondott, olyanokat, melyeket még elképzelni sem... Amikről még halvány segéd-fogalmam sincsen. Talán mert az én fülem egészen más, mint az ő hangszálai. De ha mégis igaz, ha mégis pontosan jegyeztem le az elszólásait, melyek számomra tulajdonképpen közömbösek..? Garanciát vállalom érte.

Mert egyszerre csak azt mondta: futottunk, hajtottak minket, menekültünk, bujkáltunk... – Minek? Hová? Miért, az isten szerelmére? És ki elől?

– Kedves barátom. – mondtam neki és megsimogattam a fején a kalapot, mert kalap volt a fején, öblös, széles karimájú, himbálódzó, integető kalap, mely minden lépésnél ugrik egyet, és rúgkapál.

Idegessé leszek ettől.

És akkor, egyszer csak, úgy kora reggel, amikor még az egész város a gatyáját húzza – kezdte, de közbevágtam, mert képtelen voltam tovább hallgatni ezt az obszcén, majdnem pornográf történetet, szóval közbevágtam. Nem is tudom, hogy miért lettem olyan ideges. Forrófejűen, mint aki meg akarja váltani a világot, rákiáltottam.

Elég! – Megpróbáltam erélyes lenni, összehúzni az arcizmait, felrántani a szemöldökömet.

Még az öklömet is összeszorítottam. Most már szégyellem, de akkor... Talán nem is én ültem vele szemben, nem is én beszélgettem, nem is én gyűrögettem a kabátom szélét szégyenemben. Talán nem is én vigyorogtam elfojtott indulataim hatására, mint egy fakutya?

Minden lehetséges. A zsebemben talált vajás zsömle majszolásával voltam elfoglalva.

+

Elővette a zsebéből a szívét. Nem túlzók, akkora volt, mint egy zsemle. Melegnek éreztem és nyirkosnak. Vergődött, ugrált. Olyan volt, mint egy átlagosan felszerelt szalámis zsömle. A nem túl vastagon megkent zsömlepofák közé két szelet téliszalámi volt bedugva egy-két karika uborkával, meg salátalevéllal. Tegyük vissza, mondtam, szédültem, és az ájulás környékezett, üres mellkasa láttán. Segítettem neki, egyszerűnek egyáltalán nem volt mondható a dolog. Az ereket kellett összedugni, melyek jelenleg üresen meredeztek. Láttam azt a helyet, ahol a légsző és a nyelősző elágazik, és amikor arra gondoltam, hogy valószínűleg bennem is hasonlóképpen vannak a dolgok elrendezve, elájultam. A karjaimat szétdobva elterültem, és az az illető, akivel kapcsolatban egyre inkább az volt a sanda gyanúm, hogy...

Szóval az az illető felsegített, magyarázatot is fűzött hozzá, idézgetett valami évezredekkel azelőtt megírt könyvből, kuncogott, meg viccelt, és úgy forgatta a szájában a szavakat, mintha vattacukrot rágná a Városligetben. Én meg feltettem az

erősebbik szemüvegemet, óvatosan behelyeztem a szalámis zsömlét a mellkasába, illetve a szívét, amely szalámis zsömlére hasonlított, és elkezdtem összedugdosni az ereket, összecsomózni az idegeket, összevarrni a szövetvégeket. Közben csupa vér lettem, de nem törődtem vele, mert láttam a szemén, hogy kialszik benne az élet.

És...

Ne tudja meg a tisztelt olvasó. A szívem hevesen vert. Az ájulás még nem múlt el teljesen, térdeim rogyadoztak a fáradtságtól, ujjaim remegtek. Amikor a szíve ismét dobogni kezdett, az örömkönnyeektől elhomályosult a tekintetem.

Nem csigázom senki kíváncsiságát. Szikár-Bolonyai Alfréd ült előttem egy kitört karfájú karosszékekben, melynek egyik lábát téglával támasztották alá.

A főtérrre hajtottak minket – kezdte Alfréd. Egyéb bajaim közepette oda se figyeltem rá.

Magammal voltam elfoglalva, összecsuksultam, kimerültén terültem el a véres földön. Ziháltam, pár szava eljutott hozzám, kellemetlen, égető, szűrő szavak voltak. – Hatalmas máglya égett – mondta Szikár-Bolonyai. Elhatároztam, hogy egyetlen szavát sem hiszem el. Sercegve égő emberzsírról beszélt. Hülye, gondoltam, ha ezt tudom, nem operálok vissza a szívét, gondoltam.

Utoljára a fennsíkon találkoztam vele. A nyakában lógó Uzzival tüzelve rohant az ország belseje felé. Arra felé, amerre Sanna gépe eltűnt a felhők között. Akkor láttam futni a falábal. Atavisztikus elszántsággal szedte a mankóját, szinte repült. Nem voltak kétségeim. Fel sem merült bennem a gondolat, hogy esetleg képtelen lesz megmenteni Sarunát, a szőke pilótalányt, akinek egyesek szerint a legszebb feneke volt az egész hadseregben.

Egy gödör szélére vezettek minket – hallottam Alfréd elhaló szavát. – Az apám a kezemet fogta. Elfutok, gondoltam. Elég normálisan éreztem magam ahhoz. Szétnéztem, keresgélve az irányt, hogy merre fussak. Úgy döntöttem, hogy a parton maradok, észak felé menekülök a lágú fővényen Szefforisz felé. Azt latolgattam, hogy ha nem tartóztat fel az ellenség, oda is érek. – Halkan füttyült a szél a tenger felett. Elengedtem Szikár-Bolonyai kabátjának vastag szövetét. Megpróbáltam elillanni.

Az arcomat égették a lángok – hallottam. – Apám a feje fölé emelt, hogy behajítson a tűzbe.

Máig sem tudom, miért tette? Talán, hogy ne szenvedjek? – Földbegyökerezett a lábam. – Emlékszem rá, hogy a levegőben úsztam. Lángok söpörték az eget. Mintha nem is velem történt volna.

Ki vagy te? – kérdeztem eszelősen. Nevetett. Akkor láttam, hogy a hosszú kabát alól nem lóg ki semmi. A szék olyan bizonytalanul állt, mintha el akarna dőlni. Félre lökte a nagykabát szárnyát. Már nem nevetett, csak szemében bujkált a mosoly.

Szikár-Bolonyaival együtt futottunk. Ő a bal oldalamon. Hosszú, elnyúlt léptei voltak. Futás közben magasra emelte a sarkát, mintha saját magát akarná fenékbe rúgni. Jobb kezében tartotta az Uzzit, szinte egyé vált vele. Bicegett. Nem is bicegett, szinte ugrált, mint egy béka, a csípője hol fent volt, hol meg lent. Örültem, hogy futunk, mert lihegett, és alig tudott szólni, legalább szüneteltette a mesélést.

Tisztában voltam vele, hogy a történeteik közül nem tudnák még egyet elviselni. Hazudott. Még a mozdulatai sem voltak őszinték, mert úgy tett, mintha falába lenne, persze tényleg az volt, de nem akartam elhinni neki. Illetve elhittem, láttam, hallottam a kopogását, a nyikorgását, orromban éreztem az erdei luc édeskés szagát, láttam a fa erezetét, amint hullámszik, dobog és él.

Futás közben kilötte a tárákat. Az üreseket eldobálta, és a nadrágszárának

oldalzebeiből újabbakat húzott elő. Boszorkányos ügyességgel tolt a helyükre őket, bekattintva a fegyver egy bizonyos részébe.

– Elfáradtam – nyögtem. Félig felém fordította az arcát, és a profilján láttam gúnyos nevetését.

A szoros két oldalán felsorakozott tankokból lőttek ránk. Az ellenséges gyalogság visítva, fohászkodva, káromkodva tüzelt.

Kezdtém kételkedni Szikár-Bolonyai igazságában. Minden golyó, melyet kilőtt talált. Ugyanúgy, mint korábban, most sem hittem neki, biztos voltam abban, hogy ráolvas, varázsol, vagy viccelődik, és ahogy hosszú, vékony ujjait néztem, láttam, hogy úgy játszik a fegyveren, mintha zongorázna. Ahogy jobban megfigyeltem az arcát, különösen akkor, amikor kezdte leszedni a repülőgépeket, melyek a szoros északi bejárata felől közeledtek, még a tankokat is, melyek esetlenül bukdácsoltak a köveken, megborzadtam. Az ellenség menekülésre fogta, és amikor a tankok, meg a repülőgépek fogyni kezdtek, Alfréd torkából feltört egy hallelúja, magasra emelte a karját, mintha meg akarná ölelni a lőporfüstös tájat, és ismét mesélni kezdett.

– Apám... – kezdte. Megijedtem. Ugyanazt folytatta megint. – Az egész falu ott volt a lángok között – mesélte Szikár-Bolonyai. – Apám magasra emelt – mondta. – Imádkozott. Jiszgádál, vöjiszkádas, mondta. – Vadászgép tűnt fel az égen. Délről jött, a főváros felől. Sanna szőke fürtjeit láttam meg benne. Integtettem. Visszaintegtettem neki. Akkor láttam, hogy észre sem vett. Talán meg sem látott, talán ott sem voltam. Alfrédnek szólt minden mozdulata.

A fül

A szoba nem volt nagy, sem kicsiny, nem volt éppen barátságtalan, de barátságos sem volt. Eluralkodtak a lokálszínek, a mélybarnák, a narancsba forduló rozsdások, a vörösbe hajlók, a kékesek, a feketék közül kikandikáló sötétlilák. Egy székre ültették, nem udvariasan és nem udvariatlanul, csak annyira durván, hogy megértse, engedelmessé kell. Kellemetlen volt ülni az arcába szűrő, tűző, vakító lámpa alatt, míg amazok rugózó térdel álltak. Ezt a fényt, gondolta, jó vastagon kellene felrakni, sárgával és sok fehérrel, meg-megcsillanó, hideg kékekkel.

Délben a melegen tűző napban, a tengerparti szavannán keresztül kifutott a tengerhez. Leereszkedett a vaádiba, melynek falában madarak fészkeltek. Az emberről homokkő sziklák oldalát kicsipkázta a szél és a nap, a hideg és a meleg, a nappal és az éj. Az ellentétes erők összemorzolták őket, eltűnt az ösvény, porrá foszlott, másutt újak keletkeztek a semmiből. A romokra emlékeztető különös formák mélyén viperák sziszegtek, gekkók emelgették kíváncsi fejüket, madarak köröztek a közeli tenger lágy leheletében. A kutya kitaróan követte, csaholva, földig lógó nyelvvel, míg csak egy

forráshoz nem értek. Vékony vízér tört a felszínre egy sziklából. A közelében a föld ontotta a süppedő, dús füvet. Vadmuskátlik szöktek a magasba, királytövisesek álltak őrt, vadon nőtt kukoricaszárak nyújtózkodtak. Ittak, aztán zihálva futottak tovább, ő is, meg a kutya is, minden lélegzetvételük az utolsó volt, életüknek egyetlen célja maradt, hogy elérjék a tengert.

Most már örökké így lesz, gondolta megkezdődött a visszaszámlálás. A Holdról érkező képek eltakarják őket, a falakat is, az ajtókat is, meg az ablakokat is. Holdbéli képek rajzolják át a várost. Rávetülnek a vastag falú házakra, bonyolult belső folyosórendszerében bolyonganak, belebámulnak az ablaküvegekben, visszaneznek a tükrökből, a víztócsákból. Amikor átlépett a határon, meglepte a szürkeség, a kietlen mezők, a kiégett gyümölcsösök, a sápadt fű, a könyörgő, összetört gerincű fák. Mégis az otthoni érzés boldogsága szaladt végig rajta, mintha nyakon öntötték volna édes, ragadós mézzel. Lassan folyt lefelé, különös bizsergetéssel nyaldosta a száját, a bőrét, a pólusait. Tájékeket látott a messzire futó tiszta ég alatt, földhányásokat, templomtornyokat, sínpárokat, vezetékeket, ki-bedőlő, beomló kerítéseket.

– Mit tud a new yorki zsidóság szociális rétegződéséről? – A sötétség mélyén egy kellemetlen zengésű hang beszélt. Szemüveg villant, a száj feszesre zárult az íjként megfeszülő ráncok között. Az ablakot eltakaró vastag brokátfüggöny alól poros fény sugar cikázott elő.

– Soha sem érdekelték a rétegződések, a hovatarozások, a szociálisak a leginkább nem – válaszolta. – Festő vagyok. – Eszébe jutott a téli esőzések idején keletkezett kis tó. Belehajoltak a fák, sűrű, vastag levézetüket áztatták meg benne, mintha a hajukat mosnák. Vastag szálú medvehagyma serkent, aranyvessző sárgállott, derékig érő majoránna bokrok bontották ki virágaikat.

– Miért jött vissza?

– Nem is tudom... – mondta. – Talán a honvágy... talán az anyám, talán Pest...

– Különben maradt volna, igaz? – kérdezte a hang gúnyosan.

Emlékezett rá, hogy az Allenbin a Nagykörút házait illesztgette a kapukra. Az újságos, a pék, a zöldséges, a képkeretező, a postás nyelvét, szabálytalan hangsúlyait, gesztikulálásaikat úgy viselte, mint egy elszabott ruhát. Forró kupola volt az ég, a Slomo Hamelech házaiban, a Ben Jehudán régi fényképek, legendás történetek sétáltak, lökdösődtek, fogadásokat adtak. Minden ember egy bizonyíték, egy felismerés, egy ünnep. Az anyja integetett, mintha iskolába menne. A Király utca ringott a Sós Tenger súlyos víztükre felett. Chamszin fojtogatta a Nagydiófa utcát, a Kazinczi utca házait felborogatta a sivatagi szél. Narancsszeletekre bomlott a nap az budai Vár mögött. Lebukó darabjai szerteszt repültek a Földközítenger folytonosan zúgó hullámaiban.

Nyugtalanította, hogy nem annak született, nem oda, és nem akkor. Hogy elszalasztotta a dolgait itt is, ott is. Hogy nem úgy választott, hogy elgyengült a legfontosabb pillanatokban. Emlékezett arra az estére Rámát Avívban. A fülébe csengtek az orosz szavai, menj át, öld meg! Köré kuporodtak a diákjai, az autóbuszból már csak a csillagokkal telelyuggatott égbolt látszott. Ha nem hagynak festeni, üsd le őket, mondta az orosz. Nevetséges volt, ahogy törte a nyelvet, ahogy összegyúrta a szavakat, ahogy csavarta, ahogy nyomorította őket.

– Valószínű – mondta. Az agyába villant, hogy talán azt várják tőle, hogy szölamokat fűjjon, hogy állást foglaljon, hogy fogadkozzon. Konokul hallgatott. Összeszorította az ajkait, nehogy kiugorjon a szájából ez a rossz ízű gombóc.

Most máshonnan jött a hang, a sarokból, a szegletből. Tisztábban csengett.

– Megbízták valamivel, mikor eljött?

- Bocsánat, nem tudom, mire gondol – mormogta.
- Kapott e valamilyen megbízatást?
- Kitől?
- Ne játssza meg magát! – szólalt meg ismét a rosszízű hang.
- Tudja azt maga jól – sietett a segítségére a másik.
- Ha arra gondolnak... – mondta
- Mire?
- Nem is tudják, hogy eljöttem...
- Megbízta magát?
- Azt hiszem, igen.
- Szóval megbízták... – vonta le a következtetést a rosszízű hang.

Egyszer, télen, a viharos esőzések havában elhatározta, hogy végigfut a tengerparton azon a keskeny sávon, mely nekivezeti a tarajos hullámokat a harminc-negyven méter magas falnak, mely a tengertől védi a várost. A tengertől, melynek történései, nagyjából ugyanolyanok évmilliók óta. Nem tudhatta, hogy remegni fog a gyomra. Hagyományos értelemben az eljövendő életnek, a csillogó tengervíznek, meg a saját kíváncsiságának áldozott. Mindenét belegyömöszölte egy apró hátizsákba. Kellett valami idealizmus is, meg valami rosszmájúság, valami „csakazértis”. Sok bizonytalanság is kellett, bizonyítani akarás, meg hit is. Gyerekes útkeresést, meztelenre hántott félelmet morzsolgatott, mint a rózsafüzért. Elhatározta, hogy futva teszi meg, lihegve, nedvesen. A homok tompán puffant, a vízpartot keménnyé döngölték a hullámok. Először kellemetlen volt. A hátára szíjazott táska a lapockái közé süppedt. Elnéző volt, és állandóan mérlegelt. Abban bízott, hogy rajta kapja a halált.

Amikor könnyű léptekkel nekirugaszkodott, nevetségesnek találta félelmeit. Mások is futottak azon a tengervíztől átszűrt tiszta homokon. Aztán elmaradoztak. Búzló haltetek heverték szanaszét, a partot kimélyítő víz már a falakat vájta. Szokatlan volt ez, de öneki minden szokatlan volt, honnan tudhatta volna, mi a megszokott arrafelé? Tengerparti sétái, és elszánt futásai alkalmával meggyőződött saját felelősségéről. A hullámok alámosták a megkövesedett homokot. Pár tömb már leszakadt. A visszacsapódó víz finom sós permettel szórta be. A tenger gyomrából kiakadt kátrányos deszkadarabok heverték szanaszét.

– Megszegte a Magyar Népköztársaság törvényeit, ezerkilencszáztizenkét napig tartózkodott illegálisan külföldön. – A rosszízűtől jött a hang, nem is tudta végigmondani, krákognia kellett. Rágyújtott, vágni lehetett a füstöt, a légáram vitte-hozta, kavarta, mint valami páternoszter, lesüllyedt, majd felemelkedett.

A tenger simára csiszolt tárgyakat szórt a partra, ékszereket, melyekhez hasonlót nem készítenek sehol. Tompa fényű üvegdarabokat, melyeket mintha homokfúvással alakítottak volna olyanná, hajókról bedobált porcelánokat, évszázadok alatt gömbölyűvé formált mozaikdarabokat. Halomba dobálta őket, dagálykor felkapta, átrakta, kisebb kupacokba pakolta, aztán görgette hullám kezeivel, mintha még dolgozni akarna rajtuk pár évszázadig. Erődítményeket épített belőlük, homokot hintett rájuk. Apró rákocskák foglalták el ezeket a piciny várakat, áttetsző garnélarákok, filozofikusan bölcs tarisznyarák, vastag falú fekete foltos örvénycsiga keveredett beléjük, lassú kúszás közben lobogtatva szarvacskáját az áramló vízben.

Engedély nélkül munkát vállalat, a magyar útlevelet illetéktelenek rendelkezésére bocsátotta, adatokat szolgáltatott ki. – A kialakult csöndben a szoba még sötétebb lett, az éles fényű lámpa, melynek az volt a feladata, hogy elvakítsa, még vakítóbb.

Az örvénylő, a táncoló habok között megbúvó, szikláknak ütődő, kavargó víztömeg megmaradt az emlékezetében. Madarak köröztek fészük közelében, a sziklafal mentén. Zuhanórepülésben csaptak le a vízre. Néhány hosszabb fatörzs sodródott a hullámok között. A víz széles tócsákban állta útját. Tihamér egy vastag ágra lépett, mely a túlsó oldalra ívelt. Moccant egyet, aztán mintha beljebb hívná, jól járható, sima hátát kínálta. Kicsit megrettent, hullám hullámot követve csapódott a falnak. Porrá zúzva a magasba szökkent, ezernyi szilánkra törve. Mielőtt visszaindult volna a tenger, átkarolta őt, magával vitte. Örült erővel ragadta el. Mintha birkózna, küzdött, a képlékeny test kicsúszott a kezéből. Tehetetlenül rohant a sziklák között, sodorta az áramlást. Ellenállhatatlan erők játékszereként forgott a tengerfenék hínáros iszapjában. Jó messze járt a parttól, mikor a felszínre került.

– Egy olyan ország hadseregében teljesített katonai szolgálatot, mely ellenséges magatartást tanúsít a Magyar Népköztársasággal szemben. Részt vesz a szocialista tábor országai ellen irányuló katonai készülődésben... – A rosszízű hang nem vitte le a hangsúlyt, ahogyan a mondat végén szokás.

Most már Tihamér is kezdte komolyan venni. Most már félt is. Ott lent a tenger alatt, a hínárok fojtásában megtanulta. Az egész csak játék, a tenger sziklái között száguldó halál is, ez a szoba is az. Álomtalan, viharos éjszakákon, amikor beteljesedik a reménytelenség, érzi ezt az ember.

Az volt a baj, hogy minden lépés végleges volt és visszavonhatatlan. Minden mozdulat, hangsúly az örökkévalóságé. Rendíthetetlenül erős falak, örök életűnek tűnő világrendek osztották, árktolták, negyedelték a világot. Folytonosan szökni kellett és visszaszökni, felvállalni soha el nem követett bűnöket, bűnök közé sorolt jogokat és járandóságokat, foltozgatni az eszme összeszabdalt rácsozatát, elhinni, bólogatni, hitet tenni.

Szeretett volna aludni. Borzasztóan elfáradt. Szomjas volt. Képtelen volt gondolkodni. Mintha nedves barlangi járatokba bújott volna. Egyes pillanatokban bizonytalan volt abban, hogy itt van, hogy ez az egész nem egy évszázadokkal azelőtt kiagyalt rémtörténet csupán. Ósdi mesék déjára játéka, vagy egy álom, amit felold a közeli ébredés. Nem kérdéseket feltenni, inkább aludni szeretett volna, átálmodni eseményeket. Meghalni és újra élni. Nyitva hagyni egy ajtót, nem járkálni ki be, üldögni békésen. Gerendára szegezték Istent és az ő szépséges kezét.

+

Magára hagyták. Először a monoton gépzajt hallgatta, a szomszédos szobákból, a falakból, a villanyvezetékekből felcsendülő kimeríthetetlen egyhangúságot. A folytonos zúgás megmetyeltyezte, belelógott a gondolataiba, mint egy rongy. Széteső képek úsztak el előtte. Beigazolódott, hogy a dac és a szenvedély formálja képpé a világot. Festeni szeretett volna. Lány mozdulatokkal, óvatosan, a megalázottakért, a meghurcoltakért, mindenkiért. Elképzelte a festékkupacokat, az energikus mozdulatokat, amelyekkel felrakja a festéket vászonra, kiteríti színfoltokat. Még minden érintetlen, még semmi sem kész, majd megérnek, majd összefornak a színek.

„Az ön kiutazása közérdeket sért.

Az ön kiutazása közérdeket sért.

„Az ön kiutazása közérdeket sért.” Ez a mondat végig kíséri most már. A szavak, a betűk, a hangok, a sértő könnyedség, a rágalmazás pökhendisége... Hihetetlen ez is, hihetetlen más is, az egész az. Ahol ezt leírhatják, tizenkét esztendőn keresztül minden évben az útleveél kérés járataiban való megalázó futkározás után...ott nem érdemes élni. Nem ajánlatos élni ott, ahol egy tizenéves gyerek nem látogathatja meg az édesapját, ahol a szülő, gyermek kapcsolat is egy történelmi rögeszme áldozata... Onnan menekülni kell, kiosonni a legkisebb résen, futni, futni, nem megállni, folytonosan növelve a távolságot, hogy ez adjon megkönnyebbülést. Pedig feszesre húzott kötelékek kötik, láncolják, igazítják. A képzeletbeli függöny, melyet vasrudakból hegesztettek, csiszoltak, csavaroztak megcsörren egy jeges fuvallatra. Még az aláírásra is emlékezett. Ugyanaz volt, sztereotip mozdulatokkal ismétlődő betűk, ugyanúgy írt alá, ugyanúgy rakta fel az ékezeteket. Összegyűjtötte a borítékokat, mint egy bélyegsorozatot, egymásra helyezte a fiókban. A meghurcoltak okosságával lett okosabb, értőbb. Romlott anyagba hatolt, kukacos, bűdös, elátkozott molekulák közé. Nem bátortalanította el az ismeretlenség, a félelem sem. Figyelt, tudta, hogy nem menekülhet, hogy végig kell csinálnia, hogy furkálódnia kell, mint egy féregnek, mint egy lótetűnek.

Elementek. Nem szóltak, nem köszöntek, nem jeleztek előre. Fizikai szükségleteik kielégítése része volt a tervnek. Az evés, az ivás, a pisilés, a taktikázás, gondolat elterelés volt csupán. Az ajtó becsukása is az volt, a nyekkenés, a birizgálás a kulccsal, és a csönd. A csönd is, a falak mélyén leskelődő szemek is, a téglák közé beépített megfigyelőállások is. Eltelt pár per, mire gondolkodni kezdett. Az az igaz, hogy az érzelmei, a félelmei, melyek most már minden kétséget kizáróan diadalmaskodtak, elnyomták a gondolatokat. Most már azt is tudta, hogy elsötétülhet a belső vetítövásznon, hogy ősi késztetések húzzák, vonják, ráncigálják. A végeken van így, ahol már nincs tovább.

Emlékezett a nevére annak a belügyminiszternek. Hidakat bombázott, városokat lőtt szét, foglyokat hajtott, gázkamrákban matatott, miként lehet egyszerre, pillanatok alatt,

a legkisebb költséggel halottá nyilvánítani, megsemmisíteni, a magasba röpíteni, szétszlatni az égen, a felhőkben az égtájak irányában. Tihamér úgy nőtt fel, hogy hitt, mert különben lehetetlen lett volna cipelnie a terhét. Magától értetődő volt a számára, hogy a házak, a kertek, az utcák, a terek, a városliget felé futó sugárutak mind, a hatalom csordába rendezett alattvalóinak a termékei. Meghunyaszkodók és belenyugvók. A hatalom diktál. „Az ön kiutazása közérdeket sért.” Most már a tizenkét év borítékjaival csak az Istenhez mehet. Ha kineveti az sem baj, hiszen ő az egyetlen igazság, a többi matéria, felbomló, szétrohadó, bűzlő szövet. A program az maga az Isten. Ha mindnyájan összebújunk, és egyszerre kiáltunk hozzá, egyszerre mormolunk, egyszerre hajlongunk, vagy letérdepelünk, akkor talán... Ha egyszerre gondolkodunk, akkor talán...

+

Betöltötték a szükségletek. Hiába kopogott az ajtón, hiába tapogatta a falakat, arra a bizonyos dologra sehol nem volt lehetőség. Az éhségéről is elfelejtkezett. Nem akarta összepiszkítani magát. Kiszámítható volt, minden hang, minden percegés, mely sürgette csak. Szorított, mint a kutya, szobatisztán, szerencsétlenül. Közben járkált, futkározott, lépkedett. Ha megállót úgy volt rossz, ha mozgott úgy. Már nem kímélte az ajtót, a falat, a körmeit, a saját tenyerét sem.

Kaparászás féle halk moraj hallatszott fémes csörgéssel, mint két különös hangszer. Abban a zenei kompozícióban a visszatartás kínja megölt minden egyéb színt, hangot. Soha nem gondolta volna, hogy a vizelési vágy erősebb... Még néhány másodperc, és a zúgó folyó kiárad, előnti, megszegyeníti. Ha kiszemelt volna egy sarkot, elvégezhetné volna, megtehetné volna a tisztaságáért. Félt. Nem szégyellte, volt bátor is ha kellett. A megaláztatástól félt, a módszerektől, a szégyentől. Újra hallatszott a kaparászás. Most sokkal egyértelműbben zörgött az ajtó túlsó oldalán. Kivehető volt a kulcscsörgés éles, tiszta hangja. Mintha közeledett volna, már a zárban motoszkált. Mélyen és barát-ságosan megfordult, magával rántva apró rugókat, alkatrészeket, melyek mintegy parancsszóra, egymást lökve, taszigálva, billentve mozdultak el a helyükről.

Valaki állt az ajtóban. Mivel hátulról kapta a fényt, nem láthatta az arcát. A hajáról és a kerek csípőjéről ítélve nő volt. Kissé oldalra fordulva, lágy hullámokat vetett a melle. Hosszú lába volt, ahogy kiemelkedett a sötétségből, kibomlottak az arcvonásai. A szelíd, de szigorú arc vonalai úgy rajzolódtak ki a sötétségből, mint amikor előhívunk egy fotót. Tekintete végigfutott a sziluett kékeszöld körvonalán. Tálcat helyezett el az asztalon, gőzölgő tányérokka, evőeszközökkel, kenyér szeletekkel.

– Vécére kell mennem – Kétrét görnyedt, a szeme kidülledt, összeszorította a száját. Egyetlen fájdalom volt a teste. A szenvedésével volt elfoglalva.

– Főtörzs elvtárs... – szólt ki a nő a folyosóra. Középkorú, köpcös rendőr ballagott oda, halkan tanakodtak, aztán csak intett a gumibotjával.

+

– Ítéletnapig is elhúzhatjuk – mondta a rosszízű hang. Rágyújtott, ernyedten pőfékelt, összeráncolta a szemöldökét, hogy leplezze a fáradságát. Elképzeltetően a kimerültségtől, még harapósabb lett. Mondatainak lefelé csúszó íve minden kétséget kizáróan bizonyos enerváltságról tanúskodott. Megpróbálta, de képtelen volt mosolyogni, inkább valamiféle fintor, maszk ragadt az arcához, ellentétben a mellette álló férfivel, akin mit sem változott a kihallgatás kezdetét óta az arcára kiült mosoly.

Ruganyos térdekkel állt, nem valamiféle felsőbbiséget mutatva, mint az elején, inkább a vele született fáradhatatlansággal. Volt benne valami kérlelhetetlen, ugyanakkor bizalomgerjesztő is. Mélyre ereszkedett szemöldöke a szemhéjára borult, olykor-olykor szemvillanásnyi, alig észrevehető, rosszalló pillantásokat vetett.

Lehetetlenség, hogy maga csak úgy...lehetetlenség... – morogta a rosszízű hang. – Valami gyanús magában. Van takargatni valója, nem tiszta, hallgat, rébuszokban beszél... – Tihamér megérezte a türelmetlenséget. Hozzászólt a félhomályhoz, észre vette az apró tokát a nyakán, lekerekített állát, erőtlenséget sugalló állkapocscsontját. Kifestett ingnyakából lelógó cérnaszál szánalmat ébresztett benne. – Kiszedem magából, kipréselem... Beszélni fog – duruzsolta az orra alatt. – Ömleni fognak magából a szavak, ömleni – ismételte.

A másik férfi kiment, visszajött, újra kiment. Zavarni akart, nem közvetlenül, de mégis, a tudára akarta adni a társának, hogy fejezze be, hogy elege van. Testbeszéddel szólt, mozgással, cselekvéssel, járkálással. Tihamér, érdekes módon, mennél fáradtabb volt, annál alaposabban figyelt. Tudata beszűkült, mintha lecsúszott volna egy alagútba. Ismerte önmagát, így alkotott, ez volt az az állapot, melyben nem volt ajánlatos megzavarni. A homloka bal oldalán jelentkezett először a fájdalom, mocorogva, fészkelődve. A homlokára telepedett, lüktetett, csapkodott, mint egy csapdába szorult állat. Most már a halántéka is fájt.

+

Felkészült, hogy megölje, hogy kikészítse azokat. Nem törődött a következményekkel, kiszámíthatatlan volt, mint széles ecsetjének ugrámozása. Azok ott mások voltak, képesek voltak a harcra, vadak voltak, támadásra készek. Hadba szálltak egyetlen kihívásra, pedig ő tiszteletet érzett idegenségük iránt. Már a gyerekeik is ázsiai hordák hadviselése szerint játszadoztak a tereken, a lépcsőházakban, az udvarokban. Csaholtak, mint a megbokrosodott farkasfalka. Mindent csodált rajtuk, ami eltérő volt, idegen, ismeretlen, legfőképpen azt a mechanizmust, mely olyan messzire repítette őket tőle és tőlük őt.

A nyugalmaért aggódott a legjobban, amiből nem volt elég. Az elmélyülés pillanataiért, óráiért, a lélegzetvételért, amikor teste barlangjaiba bújva meditált. Nem túrt meg szövetségeseiket, nem osztozott, nem kockáztatta a buborék falu semmit, a törékeny ürességet.

Komolyan készülődött, magába szállt, mint Gideon, de ő nem Isten megbízólevelével, nem a biztos győzelem elhivatottságával. Testvérharcba indult, párbajba, mely elől nem térhetett ki a gyávaság bélyege nélkül. Adott magából azoknak, és azok is adtak önmagukból neki. Megszűnt őskövület lenni, múzeumi tárgy, bársonyokba bugyolált pergamentekercs. Eltöprengett, hogy vajon ő lefetyelte volna e? Hogy vajon azt akarta e tudni az Úr, hogy mely lépcsőre emelkedtek, milyen magasságba jutottak az emberré válás folyamatában? Aki letérdepelt, megtámaszkodott, ráhajolt, szürcsölte, nyalta, lefetyelte, azért volt e megvetendő, mert alantas szerveinél alacsonyabbra hajtotta le a fejét? Ha így van, nem részesülhetett abban a kiváltságban, hogy hadba rendeződjön, hogy győzzön az Úr dicsőségére.

Egy különleges monológ tudatta vele. A színek meditációjában, pirosak, kékek, zöldek, mindent elborító özönében egyszerre csak felkiáltott. Egy álom béli rejtélyes hang, egy harsonaszó, melyet napnyugtakor hall az ember, értésére adta, hogy ő a szájához emelte volna. Hogy ő emberibb, hogy az Úr az istene. Úgy ivott, ahogyan Neki tetszett. Egy képben legbelső önmagát ábrázolta, egyes egyedül, vele.

Az emelet a tengerre nézett, széles panorámaablak rendezte össze a végtelen messzeséget. A változás centiméterről centiméterre, óráról órára törölte, rendezte, kaparta, igazította a képeket. Olyan volt, mint egy félbe hagyott vászon, egy örült alkotóé, aki képtelen választani a valóság változatai között. Nem szerette, ha beleavatkoznak a dolgaiba. Az elmélyülés szentségét ünnepelte. Megrettent, mert az álom és a valóság peremén felkapott valamit, ami a keze ügyébe esett. Azok pillanatok alatt hordába rendeződtek. Fogak, szemek, kések villantak. Vállon szúrták, előntötte a vér. A trikó a karjához tapadt, mocskos lett és zavart. Lefogták. Gyomron vágták. Az álom víztükkrén úszott mozdulatlanul.

Annyit tudott róluk, hogy akkor, kétezer évvel azelőtt kelet felé indultak, tevékkel, lovakkal. Égett a templom, keményre száradtak a termőföldek, fuldokoltak a gyümölcsösök, a kövekkel kitámasztott teraszokat leseperte az eső. A ledöngölt házaik porrá omlottak, szétszóródtak a homokbuckák alatt. Egy kézszorítás, egy ölelés... Utak vezettek északnak, keletnek, délnek. Lassú, gyötrő álmokképek hívogattak a narancs színű fényben. A törvény, a hordozható haza messzire vezető káprázata féltett csomagokba rejtve ringott a tevék hátán. Kitaposott út vezetett az Eufrátesz mentén. Bevetették magukat Kurdisztán hegyei közé, mások Perzsia biztonságot adó folyóvölgyeire léptek. Eltűntek a hideg hegycsúcsok, a hóval borított hágók megközelíthetetlen szegleteiben.

+

Felrémlett benne egy kép, a tényszerű, megmásíthatatlan igazság. Beleremegett a gyomra. Kristálytisztán látta ahogy lelép a vonatról, ahogy átússza a tengersizorost, ahogy csapkodják a hullámok, rohannak vele a messzeségbe. Magával rántja egy szívóhullám, el-elnyeli, aztán üstökön ragadja, fut, rohan vele a partra, a fövényre. Hülyeséget csinált. Visszajött oda, ahonnan el sem ment. Feladta a hűségét, elárulta önmagát. Ezt a heget magán hordja ezután. Dübörgést érzett a fejében. Kétrét görnyedt. A fájdalomtól elvesztette az eszméletét. Csak egy pillanatra, egy másodpercre, csak a saját kiszámíthatatlanságában a dörömbölést, a fájdalomcsapásokat.

– Ha akar elmehet – hallotta félig ülve, félig fekvé. Hányingere volt, minden porcikája tiltakozott, hogy olyat tegyen, amivel megutáltatja magát. Arcából kifutott a vér. Elájult. Imádkozott. Nem is ima volt ez, csak valami hosszú дума. Smá Jiszráél, adonáj elohénu, édonáj ehád... Kibukkant, mintha a génjeiben hordozta volna. Nem is ő mondogatta, nem is ő imádkozott. Képtelen volt.

Mikor kinyitotta a szemét, egy üveg szódavíz állt előtte. Nem a rosszkedvű pasas töltött, hanem a másik. A rosszkedvű felszívódott, eltűnt, a helyét benőtte a fű.

– Sajnálom – mondta az a másik. Tiszta üveg pohárból ivott. – Elmehet – mondta. Kapja össze magát és menjen.

Tihamér felállt. Megtörölte a homlokát a zsebkendőjével. Gyűrött volt, kigombolódott az inge. Az ajtó felé indult. Csak így? Kibukunk a fényre, a járda szürke porára, elvegyülünk, mászkálunk... csajozunk... – gondolta. – Anekdotázunk, átalakítjuk a történeteinket, kifelejtiük bizonyos részleteket, bizonyosakat beteszünk, bizonyosakat mással cserélünk fel.

– Bocsánat – szólt utána a férfi. Tihamér keze megállt a kilincs felett néhány centiméterrel. Lebegett, mint egy helikopter, amely leszálláshoz készülődik. Mintha felhők úsznának felette, mintha a nap sütné hidegen. Taktikázás, gondolta.

– Megkérdezhetem, most már csak magánemberként persze? – Tihamér összeszedte

magát. Vége, gondolta, pedig már belevetette magát Budapest dzsungelébe, beleélte magát, már kint császárkált a ligetben, éjszaka volt, a ligeti fák ágai között bujkált a hold, valahol megkondult egy harang.

– Nem, dehogy... – mondta a férfi, mintha a gondolataiban olvasna. – Maga szabad, ha akar menjen, nem kérdezek, viszlát, isten vele...

Tihamér visszafordult. Nem ment sehová, visszacsukta maga mögött, az ajtót. Félreacsúszott az inge, a fejében megkezdődött a lüktetés. Nem adta oda a kilépő kártyáját, tehát színjáték, stratégia, jól megkomponált tettetés. Szemben ült kihallgatójával.

Látja igaza van. Ismerem, az elmúlt napokat arra fordítottam, hogy magával ismerkedjek. A katalógusait nézegettem, újságcikkeket olvastam magáról, meg kritikákat. Megnézegettem a festményeit abban a múzeumban, na mi is a neve...? – Csak szembesülj a műveletlenségeddel, gondolta Tihamér. Nem segített. Úgy tett, mintha nem tudná. Buta mint amaz, mint amazok, seggfej, mint ők valamennyien. Kiforgatják, behálózzák, kicselezik. Hallgatott. Gyűlölni...ez az, ezt kellene.

– Őrnagy elvtárs telefon... – szóltak be, a résnyire kinyitott ajtón.

– Bocsánat – mondta a férfi, és kiment.

Tihamér egyedül maradt. Kedve támadt futni. Ha kimegy, futni fog. Órákon át fog futni, mint valamikor a tengerparton. Aktokat fest majd, zuhataghajú, buja szépségeket, szemtelen seggüket, mint Rubens, légieseket, mint Botticelli.

Azt a szúrósfényű lámpát elvették, a sarokban hevert. Összecsuklott. A feje lekókadott, a végtagjai egymásba omoltak. Reszketegen állt, kilógtak belőle a drótok. Szegény, gondolta Tihamér. Szegény...

Elnevette magát. Ki ő, kicsoda, kinek hiszik, mit fantáziáinak össze? Tudatni kellene velük, hogy ő egy kis senki, egy nulla, egy festő, kicsit híres, vásárolgatnak tőle, hogy néha fölkapik az álla, máskor meg fűnek-fának fizet. Te jószágos! Ezek azt hiszik, hogy..! Ezek hülyék! Meg kellene mondani, hogy szálljanak le, hogy tévednek, rossz helyen kopogtatnak, hogy ő egy kicsit örült, habókos, hogy sajátosan fog fel dolgokat, hogy altatót szed, hogy minden télen torokgyulladást kap, csupa ilyet, csak azt nem amit ők keresnek. Hogy egy jó csajért mindent odaad, királyságot, örökséget, jogait és jogtalanságait, hogy felelőtlen, hogy lusta, hogy hebehurgya, hogy rendetlen... Még hogy őrnagy, gondolta. Kinyílt az ajtó. Végül is tetszett a dolog, hogy nem egy kis tizedes smasszer, verőlegény masszírozza. Az őrnagy jött be. Egy ilyenről feltételezhet némi bölcsességet az ember. Most már, hogy tudta róla, látta is minden mozdulatán, minden fintorán. Kicsit nevetséges volt. Az volt nevetséges, hogy őrnagy.

+

Taktikázás, gondolta Tihamér. Ez az egész őrnagy dolog ravaszkodás, része a tervnek, finoman megszőtt háló. Kitervelték, azt akarják, hogy bele akadjanak ebbe a hálóba, gondolta Tihamér. Kitalálták, hogy őrnagy, kitalálták azt a rosszkedvű, májbajos ürgét, azt is kitalálták, összeillenek mint két fogaskerék, mint egy húsdaráló alkatrészei, mint a harang meg a nyelve. A feszes fenekű csajt is kitalálták, ügyes dramaturgia, egy csepp szadomazohista komplikáció zöldséglevessel, meg rántott-hússal. Mit akarnak tulajdonképpen? Mire vagyok jó? Mit érek? Mit tudok? Gyomor-szájon vághatom az őrnagyot, gondolta, megfoghatom a csaj seggét, kékre-zöldre klopfolnának, húsgombóccá. Mesélhetek, hazudozhatok, kertelhetek, játszhatom a szakértőt, a katonát, a jól képzetet, a mindent ismerőt. Lehet, hogy így lehet, hogy

úgy, hihetetlen, el sem hinnék. Mennél inkább mocorgok, annál jobban beleteker-gődzöm, magamra fonom a köteleket, a hálót, a hurkokat.

Alig vette észre, hogy visszajött, a franc tudja, van tartása, mit tudom én, gondolta Tihamér. Olyan őrnagyos. Megtisztelő.

Pár üveg sört adtak be az ajtón. Hosszúnyakú, vastag falu poharak koppantak. Az őrnagy már nyitogatta is. Tihamér elszégyellte magát. Remegett a szomjúságtól. Egy másodpercig úgy gondolta, hogy egy pohár sörért elárulna mindent... Csak lenne mit. Mohón ivott. Szétaradt a testében, az ereiben, a hajszálereiben. Elképzelte, ahogy a hajszálerek a sejtekbe töltik, a szövetekbe, a molekulákba. Megvillant az agyában, feléledt, kivilágosodott.

Nézze művész úr – kezdte az őrnagy. Előbb azonban töltött. Kifutott a hab, átbukott a pohár szélén. Egy arcizma sem rándult. – Valamit szeretnék mondani. – Összeütötték a poharaikat. Az ivás elmélyült másodperceiben nem zavarták egymást. Kimérték az időt, a kortyokat, a mozdulatokat. A pohár ívét is mintha kényesen kiszámították volna, azt az utat, amíg az asztal lapjától az ajkakig ér, a kezét is, amíg a hús üveget kényesen átnyalábolják az ujjak, a fejét, ahogy hátrahajlik a tarkó, a tekintetét, ahogy elvész a messzeségben. – Mit akar tenni? – kérdezte az őrnagy félvállról, bele az öngyújtó lángjába, ahogy a tűz széléhez tartotta a cigarettáját. Tihamér szeretett volna másutt lenni. Így még nehezebb volt, kényelmetlenebb, az otthonnak, a barátoknak tartogatott érzések éledtek fel benne.

– Csak azért mondom – folytatta az őrnagy, és kifújta a cigarettafüstöt mert...

Itt megállt, és a nyelvére tapadt finánczlábbal küszködött, vagy inkább időhúzás képen babrált vele. – Szóval... távol álljon tőlem, hogy tanácsot adjak magának... esetleg, hogy ...

Játszik, színészkedik, alakít, gondolta Tihamér. Kiszámíthatatlan... Nem hagyom magam belevinni. Kisétálok, bár még nem jött el az ideje. Ujjaival átkarolta a kilincset, lenyomta, az ajtó engedékenyen kitarult, betüremkedett a „kint”, a folyosón visszhangzó léptek és hangok, a kíváncsiság.

– Nézze művész úr – az őrnagy nem fordult felé, a fal felé beszélt. – Talán meglepi önt...

– Elmehetek? – kérdezte Tihamér.

– Menjen – mondta az őrnagy, – el akar menni? Képes volna rá? Veszíteni akar? Kell a kilépőkártyája? Fogja!

Úgy tett, mintha dobná. Színpadiasán megpenderítette, felrepítette, megpörgette a két ujj között, pattintgatta, forgatta. A kártya szállt, ügyetlenül forgott, körívet írt le. Visszatért az őrnagy ujjai közé.

Mocsok alak, gondolta Tihamér.

– Miből akar megélni? – kérdezte az őrnagy

– Gúnyolódik?

– Nem – válaszolt az őrnagy. Tihamér maga elé kotort egy felbontott sörösüveget. Szomjasan ivott, le sem vette a szájáról, míg jócskán le nem apadt.

– Miből fog élni? – kérdezte az őrnagy nyersen. Tihamér a fejében érezte a sört, kicsit forgott, szállt, bőfögött szemtelenül. Az őrnagy lesöpörte az asztalt. Csörömpölve törtek össze az üvegek, meg a poharak, szétszóródtak az üvegcserepek, csillogtak, mint a hegyes tűk. Tihamér ajkára kicsiny, fehér bajuszként tapadt a hab.

– A hétszentségit, válaszoljon! – kiáltotta az őrnagy.

Előbújt a verőlegény, gondolta Tihamér. Összeszedte magát. Nem múlt el a

szalonspicc még teljesen. Már nem olyan magasan, de még mindig lebegett, már lelért, már bukácsolt, kövekbe ütközött, szegletekbe akadt, kitapasztalta a hepehupákat. Az őrnagy hangjában volt valami rettenetes. Tihamér elszégyellte magát. Nem mutatta, nem kérkedett a szégyenével, helyeselte, sőt élvezte az őrnagy kifakadását. Még bólogatott is, összeütötte a tenyerét.

– Hahó szörnyeteg elvtárs – kántálta fel-felreppenve, légiesen, mint egy leereszteni készülő luftballon. Szálldosott, mint egy megszedült lepke, mint egy ejtőernyős, akit fel-felkap a szél. A talpa húzta, odaragadt, lecövekelt. Az a sör már az égben úszott, furcsa, sűrű, fehér, kék vörös színeket öltve. Hasas, csúcsos, szárnyas felhőkbe, esősekbe, meg havasakba olvadt, közük folyt, belük kapaszkodott.

– A képekből – válaszolta Tihamér. Annak a kis söröcskének a gőze pillanatok alatt elpárolgott. Felszállt, mint a gyárkéményből a füst. – A képeimből fogok megélni – mondta Tihamér és kihívóan az őrnagy szemébe nézett. – A képeimből, amiket festek. Érti? Beviszem őket a heti zsűrire, érti? Megvásárolják majd őket, mint a vöcsök, érti?

– Leszarják – mondta az őrnagy. Halk, tömör volt a hangja. – Magát is, meg a képeit is... – Valahogy, mintha kiesett volna a szerepéből, mintha elfelejtette volna a betanult definíciókat. Valahogy atyáskodott volna. Tihamér megesküdt rá, hogy jószágos lett a tekintete. – Nem érti? Diszkvalifikálták. Ki van rádiózva. Törölve. Slussz! Örülhet, hogy új életet kezdhet.

Tihamér mellkasában, belül, de az is lehet, hogy a gyomrában, a gyomorszáj tájékán, attól kicsit lejjebb, feljebb, összecsomósodott, összeszorult, elnehezült. Kétségtelen, gondolta, törvény, mendemonda, olvasott róla, tudta, csak mint a javíthatatlan optimisták, abban bízott, hogy hátha mégsem. Marad a zsákolás, a segédmunkáskodás, jó esetben a dekorálás, a kirakatrendezés, meg egyéb buzerálás, amit utál. Persze a giccsfestés is, Artex milliommossá válás, ha le tudja küzdeni a hányingerét. Akinek kényes a gyomra az ne disszidáljon, ne szemtelenkedjen, ne túrja a talajt az orrával, mint egy disznó. Ne kíváncsiskodjon, ne próbálkozzon. Persze mindig volt valahogy, majd kiállít a Kábelgyár, vagy a Ruggyanta Művek amatőr képzőművészeinek éves tárlatán az irodaház folyosóján a személyzeti osztály és a pártiroda között. Fest pár Lenin képet, megmutogatja az oroszlánkörmeit, tehetséges, mondogatják, ki kellene emelni, latolgatják, megnézik a személyi lapját, ja...

Nem kerülhette el az őrnagy fürkésző tekintetét. A képsort, mely lepörgött benne, azt a rossz filmet, csapnivaló forgatókönyvet, rendezést, mely visszatükröződött a tekintetében az őrnagy is figyelemmel kísérte, legalábbis úgy tűnt, mintha mindig egy gondolattal előtte járna, hívná maga után valami csalétkkel, mint egy éhes kutyát. Felismerte, ettől ugyan jobban tisztelte az őrnagyot, de elhatározta, hogy kimért lesz, számító, ravaszkodó.

– Nézze fiam – mondta az őrnagy. Ha maga úgy, akkor mi is úgy. – Megpróbálta kikövetkeztetni, a folytatást. Trükkök sorozata, „csak a kezemet nézd, mert csalok” játékok, „keverem kavarom” játékok, szókoszorúk, szófüzérék, mint ez az előző mondat is, melynek nem is az értelmén, hanem a rejtelmein gondolkodott.

– Szeretné, ha minden képét megvásárolnák, ha nem kellene hajbókolnia, ha bizonytalanság nélkül élne, ha pénz csörögne a zsebében? Ne mondja, hogy nem. A pénz nem boldogít, de nyomorogni maga a boldogtalanság... – Olyan volt az őrnagy, mint egy jóságos oroszlán. Tihamér érezte, hogy bekerítik, becserkészik, a magas fűben, itt is ott is egy-egy királyi vad lapul. Balsejtelme támadt. Nem tetszett a rá osztott szerep. Berzenkedett tőle. Itt nem ő a dramaturg, gondolta. Ezt a képet mások festik. Ezek nem az ő színei, nem az ő figurái, látszólag igen, ott a csali, a konc, melyre

ugorhat, ugranának mások is, itt a vissza nem térő alkalom, a lehetőség.

Tihamér bólított. Annak látszott, megrándultak a nyakizmai, előre hajtotta a fejét egy másodperc töredékre. Akárminek látszott, biccentett, azzal az évezredek óta begyakorolt mozdulattal, az egyetértés jelével, a beleegyezésével, mely főhajtás, és megbékélés is. Az őrnagy arcizmai kisimultak. A győzelem békéjét érezhette.

– Rendben – mondta. – Örülök...örülök...

Tihamérnak az keltette fel a gyanúját, hogy semmi okot sem adott az öröme. Jó lenne, de ez nem úgy lesz jó, nem tisztességesen lesz jó. Ez olyan, ami nem lehet jó.

– Nézze – mondta az őrnagy, és bizalmasan Tihamér felé hajolt. – Mi leszölünk, magától mindent meg fognak vásárolni. Neve lesz. A galériákban árusítják majd a képeit... Rendben?

Tihamér nem akart bólítani, de mégis bólított. Csodálkozva tapasztalta, hogy a feje, a nyakizmai, a tarkója ugyanazokat a mozdulatokat végzik, mint az előbb. Talán összeesküdtek ellene, talán nem is hozzá tartoznak, talán... Persze idáig még rendben van. Idáig egészen rendben lenne...

– Viszonzásképpen, – kezdte az őrnagy. Ja persze, gondolta Tihamér. Nem lepte meg. Fizetni kell. Meg kell szolgálni. A lelkével, az agyával, az idegeivel, a tisztességével kell fizetni. – Viszonzásképpen mi is kérünk valamit. Apróságot. – Várt. Hatásszünetnek is mondható, pihenésnek is, figyelemösszpontosításnak, gondolkodási időnek. Mindketten tudták, hogy mire gondol a másik. Az őrnagynak gyakorlata volt ebben. El kellett telnie egy bizonyos időnek, néhány másodpercenk csupán. Az őrnagy ismerte ezeket a másodperceket. Tisztában volt az ajánlatával.

– Nekünk fül kell... – mondta az őrnagy. Ezt mondta. Egyszerűen. Nem téglát, vagy spiclit, vagy besúgót, vagy ügynököt. Jobban hangzott. Egy cseppet sem volt félelmetes. Egy szép, kagylóformájú, emberi fül volt. Lehallgatni, akár a tyúkólban is, lóistállóban is, szamarak között is, akár a sarkon összeverődött kutyaseregben is, miről ugatnak, hogyan és miért?

A torkát fojtogatta a sírás. A nagy lehetőség, a pálya, a siker. Reggel borotválkozik, a tükörbe néz, és undorodik. Egy izzadt tenyerű jelentgető néz rá vissza.

Lehunyta a szemét, mert megszólalt az a hang. Csengett, bongott, gurult a levegőben. Beszélt, imádkozott, orgonasípok zenéltek, visszaverte az udvar fényesre csiszolt kövezete.

Az őrnagy várta a választ. Nem érkezett, beleegyezésnek vélte. Egy papírlapot lobogtatott. Tihamér elé tette, egy golyóstollal, türelmes volt, időt adott a lélek folyamatoknak, csak Tihamér nem várt mozdulatai láttán berzenkedett. A fiatalember a sűrűn telegépelte ívet tiszta felével felfelé fordította. Egy lehajtott fejű figurát rajzolt, gerendákra feszített testtel, előre bukó arccal, felülről, ahogy az atyaisten látja.

– Mit csinál? – kérdezte az őrnagy.

Tihamér felhőket rajzolt, sziklát, fénysugarakat, különös világosságot.

– Írja alá! – Az őrnagynak remegett az arca. Elkomorult, elsötétedett. A golyóstoll ugrált, táncolt, szötte, fonta, csavarta a vonalakat, vonalhálókat. Pontokat szórt, pettyingetett, hurkokat kanyarított, Képpé lett a beszerző nyilatkozat.

– Írja alá! – Sürgette az őrnagy türelmetlenül. Tihamér az ujjai közé csippentette a papírlap két sarkát. Végigtépte. Hosszú, egyenes tépés volt. Az őrnagy megrémült. Sajnálta a rajzot, az időt, az elfecsérelt órákat, a lehetőséget, a sikertelenséget.

– Maga megveszekedett örült. – sziszegte. – Maga hülye. Maga nem ismeri az életet. Maga... – Felállt. Már nem volt nyájas. – Maga gyáva – kiabálta. Gondoskodni fogok... – Feltépte az ajtót, kirohant a szobából. Tihamér magába roskadt. Várta, hogy

rátörnek, széttépik. Nem történt semmi. Az őrnagy lépett be ismét. Elővette a kilépő kártyát, ráfirkált, a fiatalember elé dobta. Szótlanul távozott. Nem csukta be maga mögött az ajtót.

Tümpanon

Ha komolyan vette, akkor mégis csak fel kellett volna világosítani. Illetve idézni kellett volna neki azokból a tekercekből, a jó szagú, portalanított, bambuszvirágokra, meg kalocsni bőrre írott automatizmusokból, a bölcsességekből, melyeknek folytán bizonyos embereknek húsleves illatú a lehelete. A különleges papírokra, bőrökre, pergamenekre és celofánokra, agyaglapocskákra, falevelekre, citruságakra, etrogra, meg lulávra, meg kámeákra, szóval mindenre, ahová csak lehetséges, még megformálatlan lemezekre is, flopikra és cédékre, magnószalagokra, lakklemezekre... Legyünk maximalisták, hogy a térerő ne csökkenjen, más sem, auránk is inkább legyen terebélyes és tiszta. Az antennák megálljanak, forogjanak, pörögjenek az égbolton, csiripeljenek, olvadjanak szét, különleges alakzatokat alkotva karjaikkal, mint a sokkarú Visna, legyenek táncos lábúak és táncos kezűek, ölelő lábúak, csípőjük himbálózson, mint a harang. Évszázadok óta, talán önként, talán kényszerből, de minden képzeletet felülmúlóan. Ne fogadkozzunk, de fogadjuk meg, hogy... Ne engedjük el csakúgy a fülünk mellett, hogy ezután így meg úgy... Közben maradjunk tárgyilagosságok. Nem fogjátok elhinni, a poklok bejáratán két ajtó van. És miért? Ez a két ajtó csak foglalja a helyet a falon, ahelyett, hogy felületet adna boszorkányos képességeknek, technikai bravúroknak. Megkomponált, megrajzolt megszerkesztett kompozícióknak. Vázlatoknak, melyeket az ősember készített mitikus kábulatban, hitté erősödött ihletettségben. Bíborcsigákból főzött festékekkel felrajzolta extatikus vízióit a barlang simára ütögetett felületére. Tumultuózus jelenetek játszódnak le a bekockázott dór oszlopfők mellvértjein. A tümpanonokba isteneket komponáltak, a pajzsokra háromszögeket. Tumultuózus jelenetek játszódtak le a szentéjekben, a szentek szentjében az ajtók mögött. A kémlelőnyílásnál kíváncsiak lökdösődnek. A zuhanyrózsákból gomolygott a kristályos formában betöltött gáz. Vályogba, vakolatba, malterba, zsindebe körmeikkel marták a zsoltár szövegét. Az emberiség történetének legalantasabb korszakában a Napszűz csillagképből asztronauták ereszkedtek alá. Küldetésük célja az emberiség megsemmisítése volt. A naprendszer megóvni attól a fajtól, melynek több ezer éves tevékenysége gyilkolás, ölés, kiirtás, ütés, égetés, fojtás, mérgezés, felakasztás, nyakazás, lelövés, felrobbantás volt. Ezekben az esztendőknél, ezek az alulkódolt génállományú lények... Mármint az ember... A nukleáris töltetet az egész földgolyót visszarepítette volna a több milliárd éves múltba. A galaxis távoli csücskébe fénysebességgel szállított jelentések sorozatából kiderült, hogy... A sok ezer fényév messzeségében arra következtettek, hogy...

Megfeszített rabszolgák büzlöttek a Via Appián. Mi vagyunk a feltámadás és az élet. Romosak, alápolcozottak és sérülékenyek vagyunk. Segédanyagainkkal bibelődünk.

Baal Zvuvim, a legyek ura, a szívárványos dongóké, az ürüléken lakmározó döglegyeké, azaz Belzebub, munícióját rendezgette. Mi, illetve ők, illetve ti, ennek a fajnak egy része, mely lehet ilyen is, meg olyan is, képleteket ír, és a definíciókat alkot. Ellentmondásokat próbál összebékíteni. Zavart kombinál. Felzárkózik, bekapcsolódik, újrakezd. Teleszórja a tágas nappalokat, leürülékezi. A téveszméi nem oldottak meg semmit.

Színes virágokkal áttekert, hajlataiban illatos, megkettőzött sugarú körökben kialakított, kék, sárga, lila, meg zöld bokrok futottak zöld, sárga, kék, meg piros színektől pompázó tájban. Felemelték a szoknyájukat, meglebentik csinos alsóneműjüket, mely általában combközépig takarta őket, mely lehetett feszes, vagy bő, csipkés, gumis, endlizett, vagy fodros. Hasuk lapos volt, mintha egyáltalán nem étkeztek volna, csípőjük viszont elképesztően kerek, a combjuk nemesen kialakított, öblös, és kidudorodó, árvácskákkal teleültetett, zamatos, csíkos, pöttyös szoknyácskájuk lobogott, mint a szélvész. Már sok ezer éve, vagy sok százezer éve laktak a kertben. Almát, meg a diót ettek, krumplit, földiepret, tököt rágcsáltak, miközben a fenyvesek alatt, fújdogált a szél. Azt a fát, azt a négy lábú, hajlott, kicsavarodott, megnyomorodott fát arany díszekkel, meg gyümölcsökkel teleaggatott hétkarú, százujjú, ezer körmű gyertyatartók díszítették. Időközben nélkülözhetetlenné váltak, illetve soha sem váltak nélkülözhetetlené. Elfelejtették, hogy bizony a kert, ellehetetlenülve a folytonos vizsgáztatástól, felelősségrevonástól, büntudattól, istenfélelemtől, nyaktörő vállalkozásokra ösztönözte őket. Képességeikhez mérten is túlhaladott cégek alapítására kényszerültek, időtlenekre és szerkezet nélküliekre. Felekezett nélküliekre is, mint mondjuk a borz, a róka, vagy a kőszáli sas... Szóval... Eltalálták. Adámról és Éváról van szó. Illetve mit is beszélek! Mindegy... Rómeóról meg Júliáról van szó, esetleg Amnonról, meg Támárról, meg Kakukkmarciról, meg Kleopátráról... Mit tudom én! Erre szolgáltak a tuják, meg a bukszusok, meg az ezüstoffenyők, meg a jegenyefenyők, melyeknek az alja olyan volt, mint a kiszáradt tengerfenék. Mint a fénytelenységben kialakított beltenyészetek. Készen álltak részletekre menően vizsgálgatni, fényt deríteni. Apró lyukakból álcázva figyelték ahogyan nőnek az ágak, a tűlevelek, figyelték a zöldülő hajtásokat. Rendületlenül keverték, vegyítettek, oltottak a fenyőfák szétálló szárnyai alatt, azokban a kikezdhetsen beltenyészetekben. Felolvasták az asszonyok üzenetét, akik csipkés fehérneműiket teregették. Szerették volna kicsifrázni ezeket az asszonyokat körmeikkel, fehér fogaikkal, ormótlan hímtagjaikkal, sűrű szakállukkal, és csak azért nem tették, mert kötelességeik más irányokba szólították őket. Szerettek volna kertet építeni köréjük, dombot emelni, sztúpát, imaházat, vagy katedrális, vagy szélmalmost, turbinát, három, meg ötkerekű villanyvasutat. Szerettek volna leásni, vizet találni, düledt szemű aranyhalat tenyészteni. Játszadozni egy kicsit a kiüzetés előtt. Pöttyös, fehér, rózsaszín halrajok szeltek volna a vizet, mely gyűrűzve, küldte volna üzenetét a végtelenbe.

Egy kicsit eltértem a tárgytól. Én is először hallottam ezekről. Ezek a tervek bejárták az európai udvarokat, a báltermeket, a lépcsősorokat. Motorokat szereltek, bankokat alapítottak, részvénytársaságokat, melyeknek szobáiban, folyosóin, pihenőhelyein kisdedek bicikliznek. Ott voltam. Láttam. Először is bele kellett illesztenem a tokba, a készülékbe, aztán meg elfordítani a kulcsot. Az anyacsavarokkal elkapatni a meneteket, megfeszíteni, belecsúsztatni. Hátra kellett csavarni ütközésig, megereszteni, felnyitni, aztán szép lassan, komótosan, félreérthetetlenül betölteni. A betöltés pillanatában kellett kiválóan lenni, visszafojtott lélegzettel, megmerevített vállal, nyakkal és szempillákkal. Ilyenkor dőlnek el az ügyek, illetve még előbb, illetve

lazán a keréknyomokban haladva pontosan, ívelten, milliméterről, milliméterre. A kezdetek kezdetén, amikor a dolgok kiválasztódnak, szétválnak, egyesek megsemmisülnek, mások nagy néppé lesznek. Attól, hogy én, vagy te, vagy ők, vagy mi, hogy begubóztunk-e, elmékedtünk-e, esetleg elállunk szándékainktól. Egyesek összecsiklandozzák magukat a legfontosabb pillanatokban. Mások felemelik megszúrt ujjukat, és... Vannak akik időközben csőre töltenek... Hát erre sem voltam képes? Meg arra sem? És egyáltalán... Egyet kifelejtettek. Egyetlen egyet, egy kicsit, egy jelentéktelent, egy elfuserált, csigaformájút, melyet ma már senki sem tart számon. Nekik sem volt könnyű. Forogtak, tébláboltak, intézkedtek. Nemhogy nem találták, nem is volt ott, nem is találhatták, és így nem is hibázhattak. Illetve dehogynem! Megtalálták, pénztől, és illatszerektől bíborszínűre dagadt arcuk elkedvetlenedett. Nem szerették az okvetetlenkedőket, azokat, akik folytonosan kutatnak. Akik évezredek átnyálaznak, kérdezősködnék. Akik számára semmi sem elég. Sem a hatodik, sem a hatvanadik, sem a hatszázezredik... Akik kifogyhatatlanok az ötletekből, hogy hogyan... Sem a hatmilliomodik. Még ha sikerülne is átalakítani őket, fogékonyá tenni, szabatossá, értelmessé, könnyebben érthetővé. És persze... Összegyűjteni széthordott holmijukat, azokat is, amelyek nem szerepelnek a listán, mint a konyhai csirkereszelő, a kétszáz megapikszeles vajköpülő, a kérődzőleves „csak az én ügyemet intézze el” módra. Hát ez van. És még azt mondták róluk, hogy maflák. Meg azt, hogy ütődöttek, meg, hogy dilisek, meg hogy gyávák...

Kérem! Szóval... Ilyenkor felidegesítette magát, sírt, szipogott, meg szaladt a végére. Az volt a munkája, hogy összeírja, megszámolja, lajstromba vegye. Ennyit tudott a képességeivel tenni, melyek csak úgy adódtak, melyekből annyi volt, mint a szemét, melyeket haragosan fellebbentett, lepocskondiázott. Álszerénységből tette, mert senkire sem akart hasonlítani, emlékeztetni sem, meg látszólagos kishitűségből, melynek látszata fontos volt neki. Mindezek a tulajdonságai vezetésre predesztináltak. Vezetnie kellett. Úrhajót vezetett, és csodálkozzanak! Félkézzel vezette, maflán és tutyimutyin. Garantáltan jó humorú volt. Vicceket olvasott fel. Vezetés közben evett. Csak úgy. Leszarta. Már régen kijutott a bolygó légköréből, más ilyenkor már toporzékol, hisztériázik, kekeckedik. Tudta, hogy az a fontos, hogy kivel, mikor és miért. És mivel. Mert teszem azt...

Ha most összedugjuk a fejünket, mi ketten, te meg én, illetve ti meg én, illetve mi, meg ti, illetve ők meg én, nos akkor... Ők kiterítették körbetartozásaikat. Az a négy és fél kilométeres magasság, melyben keringtünk, mely kimondva is sok, melyben ő a nagy vezető elbóbiskolt, elaludt, szóval abban a magasságban, melyben most keringünk, és ahol valljuk be, minden más, még a kilátás is, mert hiába keressük az ablakból a közértet, meg a hólapátot, meg a benzinkutat... Ilyeneket itt nem. Annál inkább a csillagokat. Írjuk le, vegyük számba őket, mielőtt még elvesznének. Szép lassan csorogjunk a Nagy Medve csillagkép felé a nyugati égbolton, pattogva, szenteskedve, mielőtt még kimenekülnénk, megszegnénk valamit, vagy csak elbúcsúznánk.

Egyiptológus volt, a kémiai tudományok doktora, fakereskedő és illemtudós, úrhajós alezredes. Soha senki nem volt ennyire kopasz. A látványtól? Vagy a felindultságtól? Vagy a méztől, mellyel kenegette magát? Vagy a hogyishívjától? A szerencsétlen, sikamlós holmiktól? A felfordulástól, mely körbevett, vagy az áldozattól, melyet halkan, tetszetősen naponta többször is bemutatott? Vagy a turbináktól, melyek lehűtötték, egyben felforralták, és lepárolták? Meg felfickósították? Mit tudom én! A közérzetéből kiindulva lehetnek volna, és voltak is megérzései, megvilágosodásai. Előttük jobbra keringett a Jupiter. Parazita módon, rácsimpaszkodott, belőle élt, egyetlen pillanatra sem volt képes lemondani róla. A lelketlen, bénító ködben kirajzolódtak a telepek, a bunkerek, az állomások. A mi szándékaink voltak a

legértelmezhetőbbek, ugyanakkor a legszücségtelenebbek is. Állatok legelésztek, hatlábú juhok, paradicsomfejű rénszarvasok, hangyává zsugorított medvék. Ott, abban a szélvészben, az abszolút nulla fok közelében, anorganikus pálmák és káposztalevelek, cédrusokkal keresztezett snidlingeek, tavirózsákkal összemontírozott hagymák, kőszáli sasokkal manipulált káposztalepkék között... Amikor elhaladtunk a Nap előtt, tisztelegtünk, kifeszítettük vitorláinkat, zászlót bontottunk, énekeltünk.

Ragaszkodom a kérődzőkhöz – mondta, majd nyomatékosan hozzátette: – de csak azokhoz, melyek vágott körműek is egyben.

Egy apró könyvecskét vett elő, felütötte, és hajlongva mormolni kezdett. A szöveg érthetetlen volt, a betűk is, a hangsúlyok is. Nem vettem zokon. Titkolózkodott. Szépen, tagoltan szavalt, hosszan elnyújtva a szóvégi em-eket, lehelve a pé-ket, fojtogatva a há-kat. Pár fokkal keletre gomolygott a nemrég felfedezett Macskaszemköd galaxisokkal, tejútrendszerrel, szupernóva robbanásokkal. Napkitörésekkel teleszórt világunkban harmincötmillió kilométer csak annyi... Hajlongva áldotta a ködöket, a ködfoltokat. Kicsit arrább volt a CF241ZE7653-as lankás szikláival, levegőtlen hegyhátaival, mérgező alföldjeivel. Nem szeretném önöket untatni egy úrutazás részleteivel, kellemetlen szokásaimmal, a csillagközi háborúban betöltött szerepemmel, idegen bolygók népeinek leigázásával, melyekben igazán semmi különös nincs. Semmi különösöt nem találok abban sem, hogy úrhajómmal leszálltam a nehezen kiejthető nevű Tairfgkt-on, és évekig a foglya voltam.

Azt mondták róla, hogy gyáva. Ez a tapasztalat megismerés útján keletkezett, homlokegyenest eltért a közleményektől, melyek csak vele foglalkoztak, illetve velük, illetve mindazokkal, akik körülöttük... Ha igaz lett volna! Részben igaz volt persze, frontális ütközéseknél tapasztalni ilyen, előfordul utasítgatások közben is, vagyis minden esetben, ha pszichológiailag megalapozott, illetve, ha megalapozatlan. Szerintem is gyáva volt. Habár szerintem nem volt gyáva. Sürgősen hozzá is teszem, hogy időnként, nem folyton, csak úgy hébe-hóba, bátor volt. Esetenként vakmerő.

Éppen egy ürteleszkópot eszkábált. Azon mesterkedett, hogy pályára állítsa azt, a világűr egyik sikátorában, egy késsel villával, kanállal, fűrésszel és körömrészelővel kimodellezett objektumot, melyet csak úgy tréningruhában szerelt össze. Persze sapkában is, birgellicsizmában is, hajneccben is, utánozva a régi korok archaikus viseletét. És persze szkafanderben. Május volt. Az űrben meteorok röpködtek. Egy raj közeledett. O széttárt karokkal evezett, forgott, bukfencezett a súlytalanságban. Kecskeszakállá volt, úgy gondolta, hogy elvégezte feladatát... Az úrhajó peremébe kapaszkodott. Megérintette. Közé szorult. Becsípődött, miközben ájtatoskodott. Hol ennek, hol meg annak akart látszani. Folyton helyeselt, bólogatott, táncolt, tudálkoskodott, maceráit, fölényeskedett és nevelt. Nem győzött meg. Igazságai felbőszítettek. Belepusztulnak azok, akik letávoznak tőled, a te gyermekeid, gyermekeidnek gyermekei, azoknak gyermekei, mormolta ima közben. Nem bírtam. Meg voltam győződve, hogy szándékosan bosszant. Közel hajolt hozzám. Láttam, hogy a kalapja zsíros. A füléből szőrök állnak ki, és a nyakkendőjén a foltokat apró légyiszkek szaporítják. Csípős bögölyök dongtak utána. Aktakukacok izegtek mozogtak körülötte. Nem az úrhajó szárnyának negligáltan szomorú peremébe kapaszkodott, hanem saját hülyeségeibe, babonáiba, reménykedéseibe. Azon gondolkodott, miként sikerülne neki visszamászni a kabinba a szellőzőkön, vagy az üzemanyag csöveken át. Latolgatta a fúvókákat is. Nem segíthettem. Elegem volt belőle. Utáltam. Nem mondhattam meg neki. Kihúzta magát, pöffeszkedett, fölényeskedett. Észrevette, hogy a pótszerelvényeknek fenntartott csatlakozási pontokon még ellébecolhat. Megkapaszkodott, artériáit, hajszalereit, idegvégződéseit rácsatlakoztatta. Rákötötte az emésztőrendszerét is, a szívét, a tüdejét, meg a máját.

Mind a tizenkét ujját körbeforgatta, érzékeny lábujjaival jegyzetelt. Ha nem tette volna, örökre elszállt volna a világűrben.

Az igaz, ami igaz, népszerűtlen volt. Már a homloklebenye is bizalmatlanságot keltett. Nitrovanádiumból készült. A koponyája meg nátriumhiperoxidból. Az orra és a füle is ellenségeket szereztek neki. Sokan azt mondták, hogy... Azt, hogy az egész galaxis tele van ilyenekkel. Hogy kiszorítják az olyan derék és becsületeseket, mint például én.

A visszamászás problematikájának elemzése közben használta az agyát, a szemét, a csuklóit, a mellkasát a gondolatait, a lélegzését. Úgy képzelte, hogy a beérkező információkat a matematika nyelvére lefordítva... Gyűlöltem. Az idegen nyelvek miatt is, melyeket beszélt. A hasznavehetetlen bölcselkedései miatt. Segélykiáltásai miatt. Finomkodásai miatt, ahogy apró kortyokban szürcsölte a kávé. A szemét gyűlöltem a leginkább, a tekintete átütötte a recehártyámat, belém hatolt, feltárt, mint egy műtét. A fegyvereimet markolásztam. Mézes-mázoskodott. Azt mérlegeltem, hogy agyonüti-e a halálsugár, darabokra szaggatja-e, miszlikekre tépi-e, vagy csak megsebesíti. Lehet, hogy túlzás, lehet, hogy csak én látom így, lehet, hogy nem is mézes-mázoskodott. Tisztességesen beszélt, derűsen, barátságosan. Tudtam, hogy lenéz nagy kajla, a fejtetőmön nőtt, 180 fokos szögben forgatható fülem miatt, denevérszárnyam miatt, szőrös, karmos ujjaim miatt. Mutáns vagyok. Az ő ókori sztereotípiákon nevelkedett agya képtelen volt... Rendíthetetlenül hitt az egy és oszthatatlanban, a láthatatlanban, a megnevezhetetlenben. A szkizofréniával határosán.

A legutálatosabb mégis akkor volt, ha imádkozott. Ilyenkor pondrónak éreztem magam mellette. Egy katicabogárnak. Egy szűnyogpetének. Elfelejtettem mondani, hogy még hajlongott is. Úgy tett, mintha erkölcstelen lenne, de nem volt az. Sőt. Puritánul és szenvedélyesen ragaszkodott bizonyos elméletekhez, kipróbálta azt a sok hülyeséget, melyet átélt, és feldolgozott, és beiktatott racionálisan és tévedhetetlenül... Monopol helyzetben volt. Bizonyos tevékenységeket csak ő végezhetett el, bizonyos következtetéseket csak ő vonhatott le. Csak ő állíthatta, hogy... Lusta volt, mégis mindig előttem járt néhány gondolattal.

Pillanatonként keresztbe tettem neki, félrevezettem. Mindent kibírt. A Marsbeli mezolitikum szülötte volt, de váltig hangoztatta, hogy az ő hazája... Kinevettem. Nevetéssel intéztem el a dolgot. Azon gondolkodtam, hogy kiirtsam-e az írmagját is, agyonüsssem-e, vagy csak nevetgéljek rajta? Gyűlöltem a bolygóközi kapcsolataim miatt, melyeket mindenki feltételezett róluk, én is, bár még egyszer sem vettem észre, hogy az övéivel különösebben... De ez nem jelentett semmit. Itt a Tejútrendszer távoli csillagain valami táblázatot forgatott az időszámításhoz. Azt számítgatta, hogy a szombat mikor... Megvettem, még odafigyelni sem voltam hajlandó, amikor azt magyarázta, hogy a napjárás, a fényévek, a világűr tágulása, meg a keringési idők... meg a szombat... Volt valami heroikusán értelmetlen ezekben a kombinációkban, meg valami agresszíven tudálékos, meg magabiztos, meg felsőbbrendűeskedő. Amikor a mágneses viharokban, a testet-lelket tépázó napkitörésekben, a mindent elpusztító meteoresőkben ezekkel bíbelődött, meg voltam győződve róla, hogy az én bosszantásomra teszi. Gyűlöltem a konformizmusa miatt. Ha baj volt, csak előkapta azt a sűrűn teleírt könyvecskét, hajlongott, kántált, morgott, gurgulázott, énekelt, persze hamisan, felkiáltva, a mellét verdesve, elviselhetetlenül. Villámgyorsan morzsolta, pergette a szavakat. Egyszer azt mondtam, kár az egészért, úgy sem érti ezt senki, legkevésbé az ő istene, persze, ha van ilyen egyáltalán, de feltételezzük, hogy van, nos van, hadd legyen, létezzen ez az isten, de az biztos, hogy egy mukkot sem ért ebből gajdolásból. Odáig voltam a szenteskedései miatt. Elhatároztam, hogy megsértem, hogy belegyaloglok a lelki világába. Nem reagált a kihívásaimra. Mindenre volt ellenszere. Egyre

nehezebben voltam képes elviselni az okoskodásait, a telhetetlenségét, ahogyan bekerített, érvet érvre halmozott, gátlástalanul ugrándozott a racionalitásból a transzcendensbe. Ha kellett aggodalmaskodott, nem szégyellte a kapaszkodókat, a kifogásokat, még a szellemeskedést sem. A neveit sem szégyellte, mert azonfelül, hogy Kargnak hívták, egyéb nevei is voltak, valami furcsa, különleges, zaklató, bénító, ugyanakkor fenséges, megtépzottan fejedelmi. Elárulta. Még magyarázatot is fűzött hozzá. Elszomorító történet, lapos, kiáztatott elbeszélés kuporgott mögötte. Beláthatatlan, avit múltba nézés. Szerettem volna megmondani neki, hogy kötözni való bolond, hogy... Beleüvölteni abba az összeaszalódott arcába, a vastag, kidudorodó orra alá dörgölni, vértelen ajkai közé gyömöszölni. Emlékszem arra a kimondhatatlan, felülírhatatlanul szép, hajdan volt dicsőséget idéző névre. Olyan volt, mint egy kivégzett király, rozsdás koronával, felismerhetetlenségig összekaszabolt, sebhelyekből vérző arccal.

Odakint öklök, mancsok, kezek, szőrös farkak, karmok, paták emelkedtek a levegőbe.

Menekülj! – mondtam. Mintha meg sem hallotta volna. Valami csíkos, rojtos, ezüst, meg arany szálakkal át meg átszótt kendőt terített a fejére, meg a vállára. Magára húzta, beburkolódzott, illegett, hajlongott.

Odakint sisteregve feszegették az úrállomás falát. Nemrég Kargról fecserésztem nekik a bárban a maszatos kocsmapulnál.

A bekamerázott bázison a képernyőket ellepte a vérgőzös tömeg. A homlokukon felgyűrődött bőr sötét árnyékot vetett. Gépeiket túráztatták, visongva szálldostak a bolygó fekete egén. Egyek voltak a gyűlöletben. Krag átszellemülten fohászokodott az imakendő alatt.

Pogrom? – kérdezte. – Fuss! – mondta. – Menekülj!

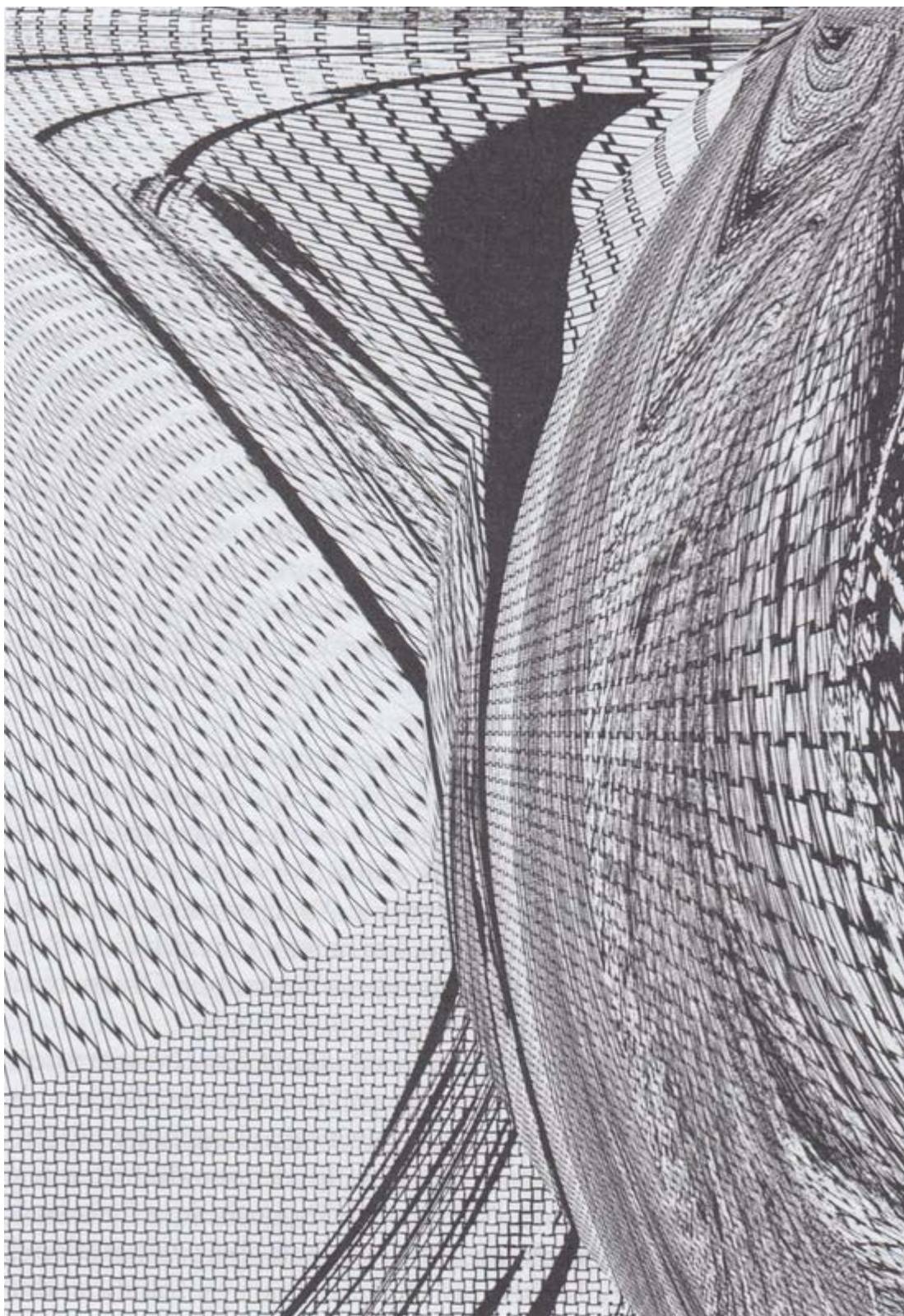
Megborzongtam. Mit akar? Én meneküljek? Én aki... Aki tulajdonképpen... Aki nem is... Akinek nincs is félnivalója? Aki... Miért? Minek?

Kijuthatsz a szellőzőnyíláson át – mondta. – Siess... – Tuszkolt.

Szürke szemében nagy hűvös felhők úszkáltak. Szólni akartam valamit, tiltakozni, gurulva nevetni ezen a vakmerőségen. De csak bólogattam.

Rendben.

Ott van – kiáltották. Bekerítettek. – Kapd el! – hangzott. Az apró csavarokkal bibelődtem. Szétkaptam a szellőzőnyílást. Minden erőmet összeszedve bepréselődtem a szűk labirintusba.

Vénusz fésűje

Gyakran eszébe jutott az apja összeégett teste. Nem a szánakozás volt az első, ha az apjára gondolt. Megvetette ezeket az érzéseket, a maga számára sem igényelte őket. Voltak gondolatok, helyzetek, érzések, melyeket lehetetlen volt az apjával társítani. A jelleménél fogva bizonyos történések, nem eshettek meg vele. Nem tudta elképzelni az apját bizonyos helyzetekben sem. Amikor a lángokkal birkózott, olyan lehetett, gondolta, mint az angyallal harcoló Jákob.

Rafael Klein találkozásai az apjával a tisztelet kifejezései voltak. A félelem, melyet leküzdött magában, a viszolygás, mely átadta a helyét a szeretetnek, rajongássá változott benne. Emlékezett, hogy amikor a nyakában hordta, úgy érezte magát, mintha Istenhez ment volna fel. Játékaik közben elenyészett az idő. Ha az apjával volt, minden kitárulkozott. Megnyílt a tenger. Úgy vezette át az apja, mint a népet Mózes.

Az egykor lángoló húscsapatok helyei fénylő pontokban és vonalakban össze-össze sűrűsödve, húzódtak rajta végestelen-végig mint egy kiszáradt folyómeder. Mintha ezernyi, tízezernyi műtét ügyetlenül összeillesztett hegei lettek volna. Vér és tűz szenvedéstől megcsavarodott csontok, behegedt sebek. Az újjászületett bőr díszletté szelídülve, testté kapaszkodva, karrá, vállá, nyakká, combbá épült. Olyan volt az apja, mint egy befejezetlen szobor. Olyan, mint egy megdermedt lávafolyam.

Rafael Klein megalázónak tartotta a sajnálatot. Eszébe sem jutott. Önmagára találásának egy bizonyos pillanatában különös volt, hogy az apja olyan... Hogy más. Bizonyos volt abban, hogy különb. Abban a boldog szabadságban, melyben kibontakozhatott, a legfontosabb helyen az apja állt. Nélküle a horgászások, a focizások, a kirándulások, az utazások, az országjárások elképzelhetetlenek lettek volna. Egy nagy halhoz volt hasonlatos, egy fókához, delfinhez. Egy kísértethez.

A melléig, a hasáig, a szemérméig futottak a furcsa vonalak. Különösek voltak a torz módon dagadó izmok. Romba dőlt házak alakulnak így, kietlen, élettelen tájak. Az apjáról egy gyűlöletes kaland jutott az eszébe, a háború.

Nem szóltak történetek, kalandok, mesék. Titok lappangott a múlt tokjába zárva, melyet apránként kellett felnyitnia, megkeresnie az összefüggéseket. Hangsúlyokból, szemvillanásokból, kézmozdulatokból, elharapott szavakból, úgy rakta össze ezeket, mint a régészek a föld alól kikapart ókori mozaikdarabokat. Tíz éves sem volt még, amikor rádöbbsent. Amikor büszke lett. Megnyíltott előtte a kaktuszok tüskéi között őrzött vörös virág. Egy reggel, amikor felnézett a tündöklő égboltra, megvilágosodott, hogy ami egyszer régen történt, amit még az anyja is elhallgatott, hogy azt, ami az ő olvasatában nem volt egyéb borzalomnál, azt úgy hívják, hősiesség. Az úristennel megbeszélte dolgok történnek így, gondolta, ilyen világra szóló csendben. Talán valami alku is volt köztük, talán elmondott neki valamit az Elohim, talán csak egy viccet, bár az is lehetséges, hogy hosszan egyezkedtek, esetleg már-már úgy látszott; hogy a Szent és Áldott nem is akarja elbocsátani többé. Nem volt akárki az apja. Majdnem megtörtént vele a halál...

Ábrahám Klein nem oktatta a fiát. Amikor megszületett megfogadta, hogy ezt teszi majd, hogy megérleli, hogy alkalmassá formálja, hogy felülírja azokat a kezdeményezéseket, aztán elszabotálta, elfelejtette, legalábbis úgy tett, mintha elfelejtette volna.

Ráfi Klein úgy nőtt fel, hogy ritkán csodálkozott... Most már bizonyosan tudta, hogy ezerkilencszázhatvanhét nyarán az apja teste égett...

Egész egyszerűen azzal, hogy hallgattak róla, túl sokat emlegették. Az úr, mely körülötte tátongott, a hallgatás titkos jelei az arcokon, a "fekete lyuk" arról szólt... Onnan a fárasztó tökéletesség és eltökéltség szegletéből már-már elcsépett volt és unalmas, de Ráfi tudta, hogy mindez neki szól, hogy az ősei üzennek, hogy a sors déjává játékatól féltik, hogy a kiszolgáltatottság labirintusában tapogatóznak. Azon túl már csak a pusztulás volt, a kietlen, hasznavehetetlen halál.

Egykori újságok címdaljai kerültek elő. Háárec, Máárív, Jedit Ahronot... Elszánt haditudósítók fényképfelvételei kavargó homokfelhőben előre törő tankokról, a Szináj poklában égő katona lángokban kavargó arcáról. Ott látta először nyomtatásban az apja nevét.

+

Európai kószálásai közben Budapestre tévedt. Kíváncsi volt rá, annyi mindent hallott már erről a városról. Mítosszá kerekedtek a történetek, kavargó, tekeredő, ide-oda csapkodó, kiismerhetetlen szalaggá, vasúti sín párrá, mely körül öleli a földet, újra és újra átfogja, bele-bele szánt, összekaristolja, talányos jelekké kapaszkodva írja üzeneteit. Nem rohant oda. Tudta, amit tudott, amit a konyha sarkában üldögélve hallgatott meg, a borítékokról leolvasott, a különös, elől hangsúlyos szavakat, az eltitkolt sóhajokat, melyek érthetetlenek voltak a számára, beazonosíthatatlanok, mert nem fűzte hozzájuk semmi.

Emlékezett nagyszüleinek hosszú, véget nem érő litániáira azon a csicsergő, csaholó, mekegő, patakok csobogására emlékeztető, nyelven, valószínűtlenül hosszúra nyúló szóláncaikra, szótáncaikra, megnyugtató, suttogó sziszegéseikre, finom, lágy hangsúlyaikra, döbbsen krákogó, köhögő, prüszkölő érzelem kitöréseikre.

Lassan megtanulta a szavakat. Én vagyok... leszek... élek... akarok... szeretek... félek... háború... nyilasok... bujkálás... üldözés... elhurcolás... Dunába lövés...

Csak egy pillanaton múltott. Az apja elsők között tört át a demarkációs vonalon. Ott, a nyugati szárnyon az Avi Klein által vágott résen át nyomultak előre. Bekerítették a téharmincnégyeseket. Avi már a dűnéknél járt, amikor találatot kapott. Dübörögve szántotta a port a sivatagban, álcázatlanul, félelmetesen, arcot arcnak szegezve. A szemközti porfelhőben, mint a sivatagi rókák álltak az egyiptomi tankok. Él Arishnál kilőtték valamennyit. Mint egy halom megolvadt vas heverték a porba cövekelve.

Ábraham Klein tankja megremegett. Keskeny rés keletkezett a tenger felőli oldalon. Megállt. Az oldalán érte, először csak megdöngötte, félelmetes vijjogással csapkodott a hang a hermetikusan lezárt konzervdobozban. A második lövés keresztültörte, feltépte, az üzemanyagtartály sugárban pisilte a benzint, a légnyomás iszonyatos erővel repítette szanaszét.

+

Klein Andris ezerkilencszáznegyvennégyben született, akkor, amikor zsidó gyermeknek tilos volt megszületnie Magyarországon. A kórházzá átalakított Wesselényi utcai iskola zsúfolt termeitől távol, egy eldugott, ablaktalan helységben vajúdott az anyja, miközben odakint a razziáztak nyilasok. Judit pontosan tudta, hogy egyikük élete sem ér semmit, az övé sem, a gyermekéé sem, a férjéé sem, aki talán már megfagyott valahol Oroszországban. Elhatározta, hogy feláldozza a fiát, önmagát, valamennyiüket, mert ha ezt túléljük, az újjászületés lesz, ráadás, az az élet már nem az

övéké lesz, Istené lesz. Elhatározta, hogy ha életben maradnak, Erec Jisráélbe vándorol, Istennek ajánlja gyermekét égő áldozatként, mint Ábrahám Izsákot, teljes hitével, teljes erejével, teljes szívével, rábízva magát az Úr kegyelmére, jóságára és bölcsességére...

Ezerkilencszázhatvanhét nyarán a hat felejthetetlen nap egyikén megtörtént az égőáldozat. Ávraham Klein huszonhárom éves volt akkor. Fáklyaként lángolva vergődött, gurult, hempergett, le akarta rázni a lángokat, mint egy ruhát. Már nem látott semmit, a szeme előtt táncoló tűztök Csapkodott, a száját kitátotta, lángok csaptak ki onnan is, a nyelve is lángolt, a tüdeje is, már csak azt akarta, hogy vége legyen. Másodperceken múltott. A golyózáporban üvöltve, lihegve, futva közeledtek a szanitések. Élete azokon a másodperceken múltott. Még élt, de megszűnt, nem halt meg, rosszabb volt annál. Nem látott, nem hallott, nem gondolkodott, nem mozgott többé. Egyetlen életfunkciója maradt, a fájdalom. Összeégett, bűdös hús volt a teste. Rezenéstelen volt, a fekvés kínjában hevert, mert egyetlen ép felület sem maradt rajta. Száj, orr szem nélküli, fül nélküli, bőr nélküli hulla volt. Csak a szíve pumpálta a vért szenvedélyesen, dobolva és dübörögve, állhatatosan és türelmesen, mintha belé költözött volna az emberek gyógyítója, a halottak feltámasztója, akinek a nevét csak egyszer említik, töredelmesen, bűnbánóan, hozzá képzelve zaklatott idegzetük elképedt magyarázatait, hálájukat, mellyel áldják és áldják a Szent Nevét ha kell, bárhogyan is, érdemtelenül is, hálátlanul is, nemtelenül is, lelkiismeretük, komplexusaik szegeivel teleszögelve, a tóra pergamentjébe csomagolva, mint Rabbi Chananja ben Teradion, énekelve, táncolva, bohóckodva, mint Zuszja, hogy Ő ott fent, vagy lent, kívül, vagy belül, bárhol is trónol, felhúzza a szemöldökét elismerően, jóságosán, huncutul...

Ávraham Klein nagy utat járt be. Nem is út volt az. Idő sem volt. Egy helyben topogott haldokló sejtjeivel. Elhagyta volna az anyagot, mely hitvány volt, de voltak feladatai, nem küldetése volt, nem elhivatottsága, feladatai voltak, kihagyhatatlanok, félrelökhetetlenek. Rángatódzott, feszült, égett, vagy didergett. Számptalan vetülete volt a dolognak, még élnie kellett, pedig a sztratoszférába készült, az ionoszférába, a mennynek nevezett párarétegbe, a paradicsomba, a festetlen kékség állóködébe...

A borongós chamszinos napokon, a szürkére koszolt égen, amikor messzire nyúlnak a tekintetek, amikor megdermed a kéz, nem ad, nem vesz, nem lop, nem öl... Műtétekre hurcolták, műtét műtét után következett, ziháló, öblös, kámforos napok, altalógáz simult a székbe, asztalba, toronyba. Egymásra találtak akik szétszórattak, megkerültek a száműzöttek, a föld négy sarkában gyertyák gyúltak, haszidok ünnepeltek, forgolódtak, táncoltak ünnepélyesen, gyerekesen.

Két véreskezű zsarnok, Nehemja és Ezra járta a jisufot, házról házra, ajtóról ajtóra, kerítésről kerítésre, férfiról nőre, nőről gyerekekre, hogy átüsse őket kardjával, dárdájával, vérre, szitokra éhes embereivel.

Avi Klein csak hónapok múlva tért magához. Plasztikai műtét követett plasztikai műtétet. Itt végképpen egyedül maradsz, gondolta, itt nem őriznek, itt nem rimázkodnak, itt megfulladhatsz a céltől, az anyagtól, fáradt, intoleráns tested visszahullhat, de nem éghetsz meg, ha nem égsz el teljesen, vagy nem vagy tűzálló, golyóálló, ha nem tévedsz többé, ha nem kertelsz, nem számolgatsz, mert már magad is rájöttél, minden tévedés egy halál.

Avi Klein hónapok múlva nyiladozott, mint egy kisgyermek, ébredezett, szagolta a virágokat, megmozdította a kezét, hangot adott, behajlította az ujját, a térdét, elcsodálkozott, hogy milyen a láb, a haj, az éhség, a könny. Az első szava érthetetlen volt, a mosolya is, kipróbálta, hogy viszont látja e magát az arcokban, az anyjáéban, az apjáéban, kisírt gáluti szemükben, a tekintetükben vibráló folytonos aggódásban, a félelem maradványokban, melyeket csak ő ismert.

Nem ezért volt olyan, mint egy oroszán, nem közhelyesen, tényleg az volt. Sűrű haja süvegeként vette körül. Leégett fejbőrébe beültetett hajkockák megfogantak. Belefúródtak a bőrébe, átkarolták az idegeit, utat kerestek. A sok apró forradás valahogy megkoronázta. A szemét, száját, orrát átölelő ráncok, hegek, vonulatok, az időjárás sodrásának kitett dombok olyanok voltak, mint a repülőgépből látható, az igazságból, a haragból és megbocsátásból font táj.

+

Rafael Klein egész nap Budapest utcáit járta. Megfigyelte a rokonait. Hasonlított rájuk, és mégsem. Nem volt megelégedve velük, óvatos tekintetükkel, óvatos mérlegelésükkel, mellyel még a mosolyukat is kiporciózták, kifogyhatatlan, megalázó türelmükkel. Elnéző volt velük. Ott kint, illetve fent Izraelben, ahogyan ők mondják, az országban, helyére tette volna, bizonyos kapcsolatrendszerek szerint kezelte volna a dolgokat. Ez Magyarország volt, Európa, gálut. Megnyomorítottak voltak. Kicsit lenézte, kicsit megvetette, kicsit szerette őket. Nem akarta különválasztani ezeket az érzéseket. Ezeket csak ő ismerte, ők, az övéi. Olyanok voltak mint az apja, bár Ráfi nem is tudta, hogy az apja ténylegesen milyen. Mások voltak, elképzelhetetlenül mások, és mégis, ott bent a sejtek mélyén, a kromoszómák gubójában, a sejtmag rendszerekben, a kromoszómaszerelvényekben, a nemzedékek végtelen sorában egymásba kapaszkodó utódkromoszómákban ott éltek az ősök, nemzedékek, lenyomataik. Elképzelhető e, kérdezte, hogy az apja is, ha itt nő fel, ha itt élt volna, ha itt lélegzett volna, az apja, a hős, hogy ő is ilyen lenne, gurgulázó hangú, tekintgető, tologató, latolgotó, simliskedő, érzékeny, könnyen szétomló... Hogy amazok pedig, a száműzetés striguláival megjelöltek, a megszabadulni képtelenek, a helykeresők, a lehajtott fejűek, a tolláskodók, a hunyorgók, hogy ha megfordítva történt volna, hogy ha ők nőttek volna fel ott... Megzavarta a gondolat. Először úgy gondolta, kár az időért, matematikai tévedésnek tartotta, pedig a képletek, a képsorok, mint a számok, mindig ugyanazt eredményezték.

+

Felismerte. Ez így túlzás, de mégis. Felismerte azt, amit még soha sem látott. A járdát, a köveket, az út vonalát, a rakpart színét. Annyira felizgatta... Nem szólt, szentelen maradt. A kövek közötti tág résekben látni vélte a ruhafoszlányokat, a cipők talpáról lehullott bőrt. Tehát igaz. Nem kételkedett nagyanyja szavaiban és mégis. Ott volt a pad, a nagy kocka alakú kő, a háromszögletű, a lamed formájú repedés, a vérfolt, melyet lemoshatott az eső, a szűkülő reménykedés, a rezignáltság, a reszketés, az izmokat leblokkoló halálfélelem. Látta a nagyanyját fiatalon, meztelenül, ragyogó kék szemét, kavargó hajfürtjeit, nyúlánk combját, csípőjét, mely csak az imént adott életet. A géppisztolyok előtt felsorakozottak sorában állt a kövek szélén, a sarka a mélység fölé lógott, hogy egyenesen a vízbe pottyanjon, a csikorgó, helyezkedő, folytonosan őrlő, daráló, marcangoló jégtáblák közé. Ott, anyja tenyerei közé bújva, széles nevetéssel, rugdalódzva, mohón egy csecsemő fehérlett. Az volt az apja...

Hosszan, ujjával tapogatódzva, letérdelve, mintha szaglászna, vizsgálta a Duna partot. Leborult, mintha csókolgatná azokat a nyomokat. Testével körülölelte őket, rájuk borult, megáldotta őket szétterpesztett ujjával. A lepusztult szélű kőlapokon lábnyomokat látott, bakancsokat, női cipőket, gyerekcipőket, csoszogó, didergő mezíteleneket, aztán mint a daráló, felperegtek a géppisztolyok. Látta, ahogy nagyanyja

összetekert ruháit görgeti a szél.

Kármieiben, a tágas teraszon, a Shorashim felé kibontakozó öblös völgy katlan felett, a fiatal erdők hűvösében, a Libanon felé kékülő látóhatár előtt el sem hitte... Elhitte, de... Gyerek volt, játék volt, fekete-fehér, jó-rossz, hideg-meleg, álmosító, elandalító mese. Judit nagymama fikuszai és hortenziái közé lehetetlen volt becsempészni a rettenetét.

+

Még maradt volna. Zarándoklat volt. Neki az. Szent labirintusként kezelte a várost, az utcákat, a házakat, a reménytelenül sötét belső udvarokat, folyosókat, menekülésre termelt hátsó lépcsőket. Templomba járt, naponta megköszönte az Úrnak, hogy a tömeggyilkosság éppen ott ért véget, éppen a nagymama mellett. Nem volt vallásos, de az imaházakat bújta, elmélázott, a talmudba temetkezett.

Megköszönte az Úrnak, hogy akkor ott, illetve itt Budapesten megmentette.

Semmi sem hiteles, gondolta Ráfi, csak isten. Mert életet ad.

+

A kármieéli ház romokban hevert. Rendőrautók szirénáztak. Egymásba dőltek a falak, a lépcsők. A terasz, Judit nagymama fikuszai, hortenziái szanaszét szóródtak. Az odaátról kilőtt katyusák megölték Judit nagymamamát. Füstölgő romok, bútordarabok, térítők, szőnyegcafatok heverték mindenfelé. Ráfi berohant volna a romok közé, hogy megkeresse. Kérdései voltak. Még sok minden... Még tisztázatlan volt... Elintézetlen ügyei voltak még... Várni kellett... Judit nagymama már nem segíthetett...

+

Amikor Libanon felé röpült, olyan volt, fentről a Gálil, mint a Vénusz fésűje, a tenger ékessége. Domborúan hajló hátát bordák erősítették, a völgyekben apró gerincek meredtek, a hirtelen lezúduló lejtők sötétzöldek voltak, a lapályon nagy, széles táblákban feküdtek a kukoricaföldek. A láthatáron, mintha most vetette volna ki a szomszjas óceán, magasodtak a Vénusz fésűjéhez hasonlatos hegyek.

ISBN 978-963-06-8848-2

ISSN 1216-1861

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

2010 Vasas-Köz Kft. nyomda

Felelős vezető Badó Géza

